טל ילדות

ספר כולל
מקצת השירים אשר חברתי בימי ילדותי,
עד היותי על אדמתי,
משנת תקע״ד עד שנת תקפ״ט
שנת גלותי
ונוספו עליהם קצת שירַי האחרונים
קראתים בשם

אגלי טל

אני הוא המחבר והמדבר

הלל די לא טורי הכהן

פאדובה תרכ״ח
בהוצאות המחבר

כל שבח מכירת הספר הזה הקדשתי להקמת בתי
ספר לנערי בני ישראל בארצות המזרח על ידי חברת
ישראל הכללית אשר בפאריז.

טל ילדות

POËSIES HÉBRAÏQUES

PAR

LELIO DELLA TORRE

PROFESSEUR À L'INSTITUT RABBINIQUE À PADOUE

PADOUE
CHEZ L'AUTEUR
1868

טל ילדות

ספר כולל
מקצת השירים אשר חברתי בימי ילדותי.
עד היותי על אדמתי,
משנת תקע״ד עד שנת תקפ״ט
שנת גלותי
ונוספו עליהם קצת שירי האחרונים
קראתים בשם
אגלי טל

אני הוא המחבר והמדבר
הלל די לא טורי הכהן

פאדובה תרכ״ח
בהוצאות המחבר

אשרי ילדותנו שלא ביישה את זקנותנו

(סוכה דף כ"ג ע"א)

אל ארץ מולדתי

יַלְדֵי רֵעַי דִּבְרֵי שִׁירַי

עוּפוּ וּרְדוּ רַגְלֵי הָרַי!

הַגִּידוּ לָמוֹ אַהֲבָתִי

וֶאֱמוּנָתִי, עֲדִי, צִירָי!

חַבְּקוּ וּשְׁקוּ חֹנּוּ וּרְצוּ

עַפְרוֹת אַרְצִי אַבְנֵי עָרַי

וּשְׂאוּ שָׁלוֹם, בִּרְכַּת גִּלָּה

אֶל־גִּבְעוֹתַי גַּם לִיאוֹרָי.

כִּי שָׁם זָרַח שֶׁמֶשׁ יָמַי

אוֹרַי נִבְקָעוּ וּשְׁחָרָי.

גַּם אַדְמַת־קֹדֶשׁ הֵמָּה לִי

כִּי שָׁם קִבְרוֹת הוֹרַי מוֹרָי.

שָׁם הִתְהַלַּכְתִּי בִּרְחָבָה

קָמוּ עַל־סֶלַע אֲשֻׁרָי.

עַד־יוֹם נָדַדְתִּי מִן־קִנִּי

לֹא בָא חִיל עֶצֶב בִּשְׁעָרָי.

אַמִּיץ לִבִּי, בָּרִיא אוּלִי
עַל־אֵל הִשְׁלַכְתִּי מַחְסֹרָי.
מֵבִין, תַּלְמִיד, רֵעַ וַעֲמִית
רָבִיד הָיוּ עַל־צַוָּארָי.
כָּל־עַיִן חָסָה עַל־יָתוֹם
וּלְמָזוֹר דָּן אֶת־דִּין צִירָי.
כָּל־אִישׁ חַסְדּוֹ אֵלַי מָשַׁךְ
אַהֲבָה צָעֲדָה עַל־שׁוּרָי.
שָׁלֵם אֶת־כֹּל וּרְצוּי אַחַי
אַיֵּה צָרַי אַיֵּה שׁוֹרְרָי?
לִצְבָא חָכְמָה יָצָאתִי שָׁם
עֻלָּהּ נָשָׂאתִי בִּנְעוּרָי.
נֵץ מַטָּעַי פָּרַח עָלָה
צָצוּ הִבְשִׁילוּ בִכּוּרָי.
גַּם פָּצוּ חוּצָה מַעְיָנַי
אֶל־לִמּוּדַי וּמְאֻשָּׁרָי.
לָמָּה הֶעְתַּקְתִּי אֹהֳלִי
לָמָּה נִתַּקְתִּי מֵיתָרָי?
מִיּוֹם נוּדִי וָאֶהְיֶה גֵּר
לֹא נִשְׁמַע עוֹד קוֹל כִּנּוֹרָי.
אַרְצִי, אַרְצִי! אִם אֶשְׁכָּחֵךְ
יָדִי תִּיבַשְׁנָה וִיצָרָי!
טַל יַלְדוּתִי, אֶגְלֵי טַלִּי!
הַשְׁקוּ הַרְווּ רַגְלֵי הָרָי.

אדר תרכ״ח

אל כל קורא פני ספרי זה, שלום!

רבים משומעי שמע ספרי זה מרואי פניו ומקוראי שמו ומאשר יפרשוהו לפניהם אולי ילעגו לי לאמר: החסרי הרוזים אנחנו כי תחפש לעת זקנתך באמתחות כתביך ותערוך לפנינו המון שיריך אשר שרת בימי הילדות והשחרות חלף עבודתך אשר עבדת בימי הבינה והעצה? לכן אמרתי אקדמה פניהם בתודה אגיד ולא אכחד מה ראיתי על ככה לאסוף בגרלי אחרי אשר הלבין ראשי אספת מקצת השירים אשר חברתי בקטני בהיותי שקט אל שמרי בארץ מולדתי ועדיין לא חבתי חובת גלות.

אם חפצתם לעמור כסודי, ולדעת דרך עמדי, שמעו אלי הקוראים, האוהבים והשונאים, וישמע אליכם אלהים.

כל מחבר ספר מוציאו לאור עולם למען ישקל כסף מחירו או להודיע טבעו בעולם או כי נדבה רוחו אותו, להיטיב לזולתו, ולהעניק לאחרים מחכמתו. לא כן אנכי עמדי; ידעתי כי הנחתי מעותי, קרן וחומש, על קרן הצבי ובצע כסף לא אקח, ועכ״פ היציאה יתרה על השבח, וגם לא אעשה לי שם בזה מכמה סבות. ספר הכתוב עברית הוא להדיוטות היום הזה כדברי הספר החתום, ובעיני החכמים המפורסמים, המה

הגבורים המשפילים והמרוממים, כל מליץ ומשורר בקליפת השום, גם מתמול גם משלשום, אם על מליצותיו ושיריו, לא ארג עכביש את קוריו. אם לא הבאישו נמקו גליונותיהם, ואם לא פרחו באויר אותיותיהם, יחברו ספרים אין קץ לבאר שירי הקדמונים, וגם טעיותיהם יחפשו כמטמונים, יעשום לאגדה אחת מכל משמר יצרום פן יאבדו מתוך הקהל כאילו האבנים פנינים והקמשונים שושנים. וכל שיר חדש גם אם אמריו נעימים, נשגבים ורמים, עם כל עצי בשמים, נמאס בעיניהם נבזה, לאמר מה יושיענו זה, יאמרו עליו שהוא מלאכה ולא חכמה, לא כסות בקרה כי אם בגד רקמה. ולהועיל לזולתי לא אקוה, כי נעדרתי כל חכמה ואין מדברי נאוה.

אך אתם ידעתם כי לא ישמחו נטילי כסף על כל העושר המבוהל הבא להם בעת שלותם, כעל האגורה הקטנה אשר השתכרו בזעת אפם במצער ראשיתם, וגם נפשי לא תגל על בציר זקנתי כעל עוללות ילדותי, וכעל בכורי מעשי אשר החלותי לתת לפני אוהבי זה נ״ד שנה עד שנת גלותי.

ומבלעדי זאת כל עוד שעפי ישיבוני אל הימים הראשונים ישתקו גלי לבבי ויעמוד ים דאגתי מזעפו. בימים ההם אין אצלי שונא ולא מקנא, אין מחריד ואין מפריד, אין משטין ואין מקטין, אין תלמיד בועט ברבו, או מתאוה למושבו, ואין משׂסֶה תלמידיו בחברו לחלל כבודו ולהדפו ממצבו. בימים ההם אין עוצר לי לרכוב על דבר אמת, ולקיים דברי המת. הקרובים והרחוקים חזקו ידי הרפות, ויגנו עלי כצפרים עפות, פרשו כנפי אהבתם ועליהם נשאוני, ודברי חנינה סבבוני, כי זכות אבותי וקרובי הנאהבים והנעימים בכל נפת פיימונטי רבנים מופלגים בתורה ובחסידות עמדה לי, ויברכני ה׳ בגללם וצדקתם תמכה גורלי, ועל כֻּלם אבא מארי

כמוה״רר שלמה יחיאל רפאל אשר לקח מעל
ראשי בחדש השלישי לשנה השלישית לחיי היא שנת
תקס״ז בן מאה שנה. אבי אמי כמוהר״ר יחיאל
חיים טריויש ובנו כמוהר״ר שבתי אלחנן אשר
יצקתי מים על ידיו י״ח שנים ויהי לי מגן וצנה. זכר כלם
לברכה ולתהלה כי עיניהם היו לאמונה. ועל טוב יזכר שם
שלומי אמוני קק״י אסטי יע״א אשר התלוננתי עשר
שנים בצלם. חסיתי בסתר אהלם. ישיב אלהים אל חיק
בניהם פעלם. כי נשאוני בחיקם כפרי בטנם וכעולם.
ושם פרנסי ומנהיגי ויחידי ק״ק טורינו יע״א אשר
שמו עיניהם עלי ואני כבן ט״ו כבן י״ו שנים לשבת
ראשונה למלמד בבית המדרש הגדול אשר עלה
במחשבה להפתח בשנת תק״פ או תקפ״א ולא נפתח
עד ראש שנת תקפ״ד (עי׳ צד 52) וגם הנהגת הבית
ללמודי קדש שהיו עיקר. ולמודי חול. לשון הארץ
וידיעת החשבון. טפלה להם. נתנו על שכמי כמשנה
לרב המסדר והמשגיח על כל הלמודים. ואחר סמוך
בשלהי שנת תקפ״ו נתנוני למסייע להרב הנ״ל ולממלא
מקומו לכל דבר שבקדושה לדרוש ברבים ולהורות
הוראה. עץ חיים תאוה באה. כי זכיתי ״ללמוד וללמד״
לינק ולהניק כאשר היה עם לבבי ויהי לי חלילה
משמר משמרת ה׳ להגות בתורתו. והיום מלאכה
מלאכת שמים לעבוד עבודתו. לא שמחתי אל גיל
בעמים ואני בעיר המלוכה. לא עשיתי לי פסל ומסכה.
לא משתי מתוך האהל ואתיצבה על מצפה. מתחלה
ועד סוף עמלתי בלי מרפה. ות״ל חפץ ה׳ בידי
צלח כי העמדתי תלמידים הרבה בקיאים במקרא
ובמשנה ויודעים דים בטיב לה״ק ומליצתה. קצת מהם
למדו תורה במשך הזמן בבית ת״ת ההוא עצמו או
היו למורי צדק באחת מן הקהלות וגם רבים מאשר
פנו לעסקים אחרים לא שכחו למודם. ותורתם נתקיימה

בידם, וכלם לא זזו מחבבני ומשאת את שמי על שפתיהם
באהבה רבה גם כאשר ארכו הימים ואחרי אשר
נפרדתי מעליהם ואגלה מחוץ לגבול פיימונטי
אל עיר רחוקה, והמלמדים אשר נפקדתי עליהם לא
קנאו בי ולא קשרו עלי ולא היו לי לפוקה. גם אם הובאתי
מן החוץ והם בני העיר וגדולה החזקה, וגם אם צעיר הייתי
לימים מארבעתם וגי מהם היו ישישים. כי הגיעו לחמשים.
וגם אני לא השתררתי עליהם רק בשלום ובמישור
הלכנו יחדו לכן נפלאתה אהבתם לי כי ראו כי לא
רדפתי אחר הכבוד לא זחה דעתי עלי ולא הלכתי
בגדולות ובנפלאות. לא משכתי אחרי להקת התלמידים
בחבלי החנופה ובפה מחמאות, ובהעלימי עיני מכל
שגיאות וחטאות, להנשא על שכמם ולספר שמי בעולם.
לא עשיתים עטרה קרדום וסולם. לא אמרתי למקשיבים
לקול דברי, סבו אל אחרי, ואל תתנו כבוד לחברי, לא
הביאה הקנאה רקב בעצמותי, והשנאה לא רמסה
חצרותי, עיני האנשים לא נקרתי, לא נתתי על פני מסוה
כחל שרק פרכוס ודרכי לא הסתרתי. לא פניתי אל רהבים.
וגם לא השכמתי לפתחי נדיבים. — בני ביתי ומיודעי
עברו אותי. כי חזקוני ויוכלו להוציאני מארצי וממולדתי.
לעלות במעלות ולהרבות גדולתי. למה העלוני מרגלי
הרי? הלא שלום היה לי שם מכל עברי, שמח הייתי
בחלקי ושלמתי נדרי! . . . .

. . . .

. . . .

הלא מעתה לא תתפלא עוד, קורא משכיל, אם כל דבר
המזכיר לי ימי נעורי כנשר יתחדש. אם אשכח בעבורם
שעה אחת את כל עמלי בארץ מגורי ואסלח לכל אשר
חטא לי ואשם. ואם מכל אשר כתבתי והדפסתי מסוף
שנת תקצ״ד עד היום חביבים לי מעשי נערותי. שירי
וזמרתי, כי מן האנשים הנקובים שם בשמות זה היה בעל

בריתי, וזה גבר עמיתי, זה הודיע לי חבה יתרה, וזה שעשעי אתו וארח עמי לחברה, עם זה המתקתי סוד וחדדנו זה את זה בהלכה, וזה עשה עמי אות לטובה ויריק לי ברכה, כי בימים ההם לא ישבתי בארץ מדבר לא מקום זרע השלום הרעות והאחוה, לא שכנתי לבדד בין מתנכרים מטי גר ועושי גאוה, כל בית היה פתוח לי לרווחה, להשיב נפשי ממלאכתי הכבדה ולמצוא מנוחה.

ועתה פן יהיה דבר עם לבבך כי מלאכת השיר פתתני ואפת, ברכתי על הפרפרת ופטרתי את הפת, לקחתי מן התורה טעמה ולא ממשה, עלֶה ופרחיה ולא פריה ושרשה, אודיעך מה משפט השירים אשר אני נותן לפניך היום ומה מעשיהם.

לפנים באיטליא ובפרט בפיימונטי לא היתה חתונה בלא שיר והספד בלא קינה וכן בכל חנוכת בה״כ, בה״מ או חברה, או בהבאת סת״ק לדביר הבית וכל כיוצא בזה קדמו שרים אחר נוגנים בשכר או בנדבה, ומשנת תק״פ ואילך כל החפץ שיר או קינה לא אחת ולא שתים בא אלי, כי קרן אור פני ידיעתי בדברי שיר בעיני בני עמי ואנכי לא ידעתי. בשנת תקפ״א בין פסח לעצרת עודני באסטי שלחו לי בני חברת זריזים יצ״ו אשר בטורינו לאמר חבר לנו שירה חדשה וגדולה לחינוך לחות כסף אשר התנדבנו להקים בבה״כ הגדול וגם אתה תבא בתוך הבאים לשמוח בשמחת חגנו ביום מתן תורה, ואת שירתך נדפיס כעין כ״י ברשיון החקירה, (עי׳ צד 13) ומן הוא והלאה חברתי שירים אחרים וקינות להספד במצות ראשי הקהל וראשי בתי תפלה או בתי ספר לעתים מזומנים כאשר עיניך תחזינה מישרים בספרי זה, לכן רוב שירי הם שירי עת ורק לעתים רחוקות נבאתי כנוח עלי הרוח, ולהתחנך במליצת לה״ק תרגמתי

מעט שירים מלשון איטלקי ורומי ובתוכם שנים משירי הוראציו כי ראיתים מתורגמים בבה״ע לשנת תקפ״ז (צד 83. 81) ולא נחה דעתי בתרגומם. אך אחרי אשר ירדתי להשתקע פה פאדובה בשנת תקפ״ט ולהסתפח אל אחת הכהנות בבית מדרש הרבנים, מלבד שלא היה לי עוד פנאי לרעות בגנים וללקוט שושנים, וגם אין רוח השיר שורה אלא מתוך שמחה, שבתי מצבא השיר ולא עבדתי עוד כי היתה רוח אחרת עמי כאשר כתבתי לידידי החכם ר׳ יהודה ליב דוקעס נ״י בשנת תקצ״ז ואלה דברי: "לא אכחד ממך כי השיר השקול
» נכריה עבודתו בעיני בלשון עברית וזמורת זר
» זרעוהו המשוררים בגן מליצתנו נטעוהו נוטעים וחללו
» יפי הלשון המואסת בהדר גאונה מתג ורסן החרוז
» לא שערוהו אבות המליצה אשר רוח ה׳ דבר בם
» ומלתו על לשונם המה הנביאים הקדושים........
» ולמה תטה אשורנו מני דרכם דרך סלולה ובעקבותיהם
» לא נלך להביא את צוארנו בעול החרוז המשחית
» פאר המליצה ודקדוק הלשון הלובשת בעדו מלבוש
» נכרי להניע הנח ולהניח הנע, לשנות שמוש הכנינים
» קשר המלות והוראתן והגורם להשתמש במליצות
» אשר כמו זר נחשבו וחלק ונחלה אין להן בלשוננו
» כי בגבול ספרי תנ״ך לא באו ! ומי יתן והחזירו מליצי
» עמנו העטרה ליושנה מוסרות החרוז ינתקו וישליכו
» מהם עבותיו!„ ולכן מעט התבודים אשר חברתי מיום בואי הנה עד היום הזה לתשוקת השואלים לא היו כי אם בלשון ספרי תנ״ך מהם חמשה מזמורי תהלה, דרשם מעל ספר כוכבי יצחק מחברת עשירית צד 15. 16 ומחברת כ״ד צד 57—54 (א) וגם מצבות קבורה, שתים

(א) במחברת י״ד צד 16 שורה ט׳ חסורי מחסרא ויש להגיה: אֲשֶׁר כָּנוּ בָנֶיךָ לְשְׁמֶךָ, ובמחברת כ״ד צד 56 שורה ז׳: עַל־לִמּוּדִים עַל־מוֹרִים, ושורה י״ד: הוֹרֵנוּ וְלֹא הוֹרֵינוּ.

מהם נדפסו ואללי לי כי הרבה מהם כתבתי בדמע על אבני זכרון אשר הקימותי למחמדי עיני אשר לֻקחו ממני בדמי ימיהם ועליהם ארד אבל שאולה!) לא חברתי עוד בדרך שיר רק במליצה שיריית בלאמשקל.

אך כאשר גמרתי בדעתי להזיל טל ילדותי אמרתי להוליד גם אגלי טל ובני זקונים חם לי, וכאיש אשר חלה ויחזק אשר לא הציג כף רגלו ימים רבים על הארץ ברדתו מן המטה אשר עלה שם ימהר לנסות אם יוכל לעמוד על רגליו ולהתהלך אחת הנה ואחת הנה, כן אנכי נסיתי אם הוכשרתי עוד למלאכת השיר אשר עמי היתה בימי חרפי ושלחתיה לנפשה וְאתן את ספר כריתותיה אליה (עי' צד 128) וגם להוציא מלבן של המיחדים בארצנו הידיעות לאנשים מיוחדים כאלו הם יחידים בעולמם ועמהם תמות הידיעה ההיא ד"מ ידיעת להי"ק על בוריה, ומלבן של האומרים על דברים חדשים שאי אפשר לשמעם בלה"ק שסופם להשמַע כי כחומר ביד היוצר כן היא ביד מליציה, דרושים לכל חפציהם מליה, ומתהפכים כרצון יודעיה, הנכנסים לפני ולפנים בחדרי חדריה, וזה אשר רציתי להוכיח בשיר "משפט קצת בחורי זמננו„ (צד 178) (א) ולא אכחד כי דעותי נשתנו בענין השיר השקול שכמעט אחשבהו למוכרח בהתחלף הזמנים והדעות, ובהרחבת

(א) בהערה א לשיר זה צריך להוסיף שהשיר שאות החרוז תהיה בו אחת בלבד קראוהו חכמי זאת המלאכה שיר עובר ונתנו המשל בזה "שאתה כבר תשים בסוף חרוז אחד כדד, » ובשני כחמד. ובשלישי אבד, וברביעי בגלעד, הנה אות החרוז » בכל אלה היא הדלת„ עי' השער בגדר השיר הנדפס בסוף מהלך » שבילי הדעת לר' משה קמחי לא נודע שם מחברו. — ולהערה א צד 160 אוסיף שגם הספרדים הֵכינו שוא כל אות ביכולים שני שרוקה לפניה ואות הדומה לה לאחריה.

המחשבות והידיעות, ואחרי אשר השפה העברית חדלה להיות שפת עם אחד ונחל נובע מלות ומליצות חדשות אזרחיות, לא נכריות, ככל הלשונות החיות, כאשר אוכיח במאמר מיוחד אשר יעדתי לחבר באחת מן הלשונות בשם שירה חדשה אם יגזור חי בחיים ובבריאות. ובעתות הרוחה והמנוחה בירח האיתנים בהשכימי לכרמים על הררי טורינו כמתלהלה ומשחק חברתי שירת הדור זו או עולם הפוך (צד 179) בדרך לעג והתול כאשר כבר בתוכחות על עון יסרתי הדור על חלומותיו ועל דבריו בלשון ארצי בדרשותי לכל שבתות השנה לחגים ולמועדים. בהן פניתי לי דרך חדשה כאשר יראה הרואה ביום שקויתיו אשר יהיו בידו לאחדים (א). עוד רציתי לנסות מה שלא נסה שום אחד מבעלי השיר בדורות האחרונים, חוץ מבבב"י, לחבר שירים על הדרך המיוהדת לקדמונים לענין שמוש הלשון המליצות וההעתקות, מהלך הרעיונות, ותכונת ההגיונות, ובמשקלים שהשתמשו בם על הרוב (ב) שהם לדעתי במדה metrici ולא במספר

(א) אל יעלה על דעתך, פן תהיה חושד בכשרים, שבשירה הזאת זלזלתי במצות השמעיות, חלילה! כי לא בשומריהן התלוצצתי (צד 194) רק במתברכים בלבבם שהעוסק במצות השמעיות פטור מן המצות השכליות ומקרא מלא הוא: לא אוכל און ועצרה, וזה לך האות כי במקום אחר (צד 188. 187) הכיתי על קדקד מתירי הרצועה ופורקי עול התורה והמצות.

(ב) אחד מהם (צד 199) במשקל אֲדֹנָי נֶגְדְּךָ כָּל־תַּאֲוָתִי הבקשה הידועה לר' יהודה הלוי והוא משקל רוב שירי הספרדים וגם משקל שירת מוסר השכל המיוחסת לרבנו האי גאון תחלתה יְרָא הָאֵל בְּנִי רֵאשִׁית אֲמָרַי, ואחד (צד 201) במשקל שתי תנועות ויתד שלש פעמים בכל דלת ובסוגר שלש תנועות בסוף כל טור במקום שתי תנועות ויתד. ודע שאצל הקדמונים

ritmici) והעדר ריוח בין הדבקים (accento) במקום מוכן בתוך כל טור וטור וגם היות כל הטורים שוים במספר תנועותיהם בין אם הטור מלעיל בין אם הוא מלרע וזה וזה שלא כדרך השיר הבנוי על המספר) והיותר נאותים לשירה החדשה והמתקרבים לדרך התנ״ך כי כל דלת וסוגר הם כחלקי הפסוק הנבדל מחבירו ואין לו עם הבא אחריו קישור ויהם נראה כי אם נסתר, כאשר אודיע במאמרי הנ״ל. והצל יצילו מנפול ברשת ילדי נכרים ומלבוש במלבוש נכרי רעיונות ומליצות איטלקיות, צרפתיות או אשכנזיות, מדבריות לא כיתיות, משולבות, תלויות ונאחזות כמשפט לשונות המערב, וליודע מטבע לשון עברית ותכונתה שיחם לא יערב. וזה קרה גם למשוררים חמשובחים, אשר דבריהם „במור עובר רקוחים“ ויש לי על זה ראיות רבות.

גם זאת רעה חולה, ומבלי שנשוב למשקלי הראשונים רפואות תעלה אין לה. האיטלקים חושבים השוא והחטפים לתנועות, וגם אם יקבעו להם מקום מיוחד עד היום הזה בדרך היתדות אשר תקעו ראשונים אין זה כי אם מצד ההרגל כי באמת לא יבדילו עוד ביניהם ויקראו ד״מ בשם שיר בן י״א תנועות endecasillabo לשיר שמשקלו שתי תנועות יתד שתי תנועות יתד ושלש תנועות וכיוצא, עד שיש מי שעלתה על רוחו שלא להשגיח עוד ביתדות כל עיקר ולערב השוא והחטפים

הדלת הראשון משקלו על הרוב כמשקל הסוגר וחרוז אחד חוזר בכל הסוגרים וגם בדלת הראשון. תמצא מזה דוגמאות בכל הליקוטים וגם בתחכמוני ובמחברות עמנואל, ובחתימת הקדמה זו אכתב אחת מהן לפניך. גם שיר ד׳ ס״ט ופ״ז מתקרבים אל דרך שירי הקדמונים, ועל משקל שיר אל ארץ מולדתי אשר בראש הספר תמצא שני שירים לרמב״ע ואחד לר׳ יוסף בן שהל בספר שאזכיר בהערה שבסוף הקדמה זו.

עם התנועות כאלו גם הם תנועות מאחר שכן הם אצלנו במבטא (א) מלבד שרוב שירי האיטלקים שירים פשוטים שאינם מצויים כי אם על המעט אצל הראשונים, וזה גורם לברוח ממלות הרבה שבא בהם שוא או חטף ההכרחיות לקישור הענינים. והאשכנזים יחשבו השוא והחטפים כאלו אינם ורק התנועות ימנו שאותן בלבד יוציאו בפה וגם זה לא יתכן כי גם להן הברה אם מעט ואם הרבה ומה שכתב בעל תלמוד לשון עברי " כי השוא לא יוסיף ולא יגרע באורך ובקוצר "המאמר „ הוא דבר בטל שהחוש מכחישו ולא בלבד "דקדוק יתד ותנועות אינו קנין מיוחד לשירי עברי„ כי אם השיר השקול בכללו. ונזק המגיע מטעות האשכנזים גדול מאד מנזק טעות האיטלקים, כי לא מספר השואים והחטפים בטור אחד כמספרם בטור אחר וישׁ טורים בלא שוא וחטף ונמשך מזה שיש טור ארוך וטור קצר. ואיה נועם השיר ומדתו? וזה גורם גם כן שילאו למצוא מספר התנועות הנותרות אחרי ניכוי השואים והחטפים עד כי ברוב שיריהם יש טור בעל עשר תנועות וטור בעל י״א או י״ב תנועות פחות או יותר

(א) אין זה דבר חדש כי בפזמון צור מִשֶּׁלּוֹ אָכַלְנוּ (שאולי מחברו איטלקי) כי כל טור מלעיל עודף תנועה אחת על טור מלרע וכל מין, מלעיל ומלרע, למינו ישכון ואין אחד מהם נכנס במחיצתו של חברו, כדרכנו אנחנו האיטלקים, וזה תיקון גדול) בנוי על יסוד זה שגם השוא והחטפים נחשבים לתנועות. אך מלבד שאין אנו אחראים וערבאים בכל העולה על רוח הפייטנים, יש לומר שהמחברים שטוריהם קצרים העשוים לנגן לא שמרו חוקי המשקל כמו שתראה בהערה הבאה. — פזמון זה (שמשקלו שבע הברות בטורים מלעיל ושש הברות בטורים מלרע) כמו רוב הפיוטים הנמצאים בסידורים עלה כלו קמשונים, ולהחזיר המשקל על מכונו צריך להוסיף ולגרוע ולשנות הניקוד כמעט בכל בית.

בבית אחד עצמו. הלזה תקרא שיר שקול? ידעתי שבקשו לתקן מעוות זה "שלא תארך הצלע האחת יותר מדאי "בערך השניה„ אך תקנתם קלקלתם ושירם עם כל זה "שרוע וקלוט„ שפל והמוני. בבלבול זה נפלו גם גדולי מליציהם מלבד שאינם מבדילים בין מלעיל למלרע מבלי שיוכלו להתנצל במנהג הקדמונים כי דרך אחרת היתה להם ואין כאן מקום להאריך (א). ורעה מזאת בהרחבת הדיבור ירדה המליצה פלאים ולצלע נכונה לא תנשא על כנפי הנשגב והנמרץ ההולך דרך קצרה. היתה כקשת רמיה ולא תקלע אל המטרה. וכבר נצב החכם שמואל רומאנילי ע״ה לריב עם משוררי אשכנז במאמר כ״י אשר בידי הפוקד עון שיר הרעם שבא במאסף לשנת תק״ן על מחברו אעתיק פה קצת דבריו: "ידעתי כי משחת המבטא אשר לבני אשכנז בלה״ק יסגור הפתח לפניהם מלהרעים באזניהם נועם „השיר להמתיקו בפיהם "להניע התנועות כמשפטן. ושתים רעות יצאו מזה. "האחת כי לא ירגישו בערבות שיר שקול על אפניו. "וזאת שנית כי שיריהם נעדרי הרעם נרפים ונובלים." וכן הוא באמרו. והראיה שגם נכבדי חוקריהם שנתעסקו בשירי הקדמונים והעתיקו מן הכמוסים באוצרות הספרים כ״י. ועלינו להחזיק להם טובה כי הוציאו מאפלה לאורה חבורים יקרים. הדפיסום על הרוב בלי ניקוד המוכרח להבנתם. והמנוקדים. לא

(א) רק בשירי קדש העשוים לזמר וטוריהם קצרים תפשו הקדמונים בדרך זה שלא לתת השואים והחטפים במשקל כמו בפזמון הידוע לרי יהודה הלוי תחלתו יָהּ שִׁמְךָ אֲרוֹמִמְךָ וְצִדְקָתְךָ לֹא אֲכַסֶּה ורבים כמוהו כי כל העודף נבלע בנעימות המנגנים. וכבר אמר החבר (כוזרי מאמר ב׳ סי׳ ע׳) „ כבר התבאר כי הנגונים אינם צריכים אל המשקל."

ידעתי אם הם בעצמם נקדום או קבלום מנוקדים. במקומות הרבה משובשים ומשקלם נשחת, הדלת והסוגר מעורבבים זה בזה, ולפעמים היה כב"י מלה חסרה או יתרה והם לא ידעו כי ערלה אזנם משמוע החסרון או היתרון ולא הורגלו להוציא במספר הראוי ובמקום הראוי צבא היתדות ולהניח הנע ולהניע הנח ולהחליף החטף בשוא נח כפי צורך המשקל. והעדר זה לא בלבד מנעם מהגיה בהשערה קרובה השמטות או טעיות הסופרים או למצוא בקירוב המלה המוכשרת הראויה לבא במקום מלה מטושטשת שאין בבואה שלה ניכר וכיוצא אלא אפילו להעיר על הספק ולהניח לפחות הדבר בצריך עיון. — הנה מה טוב שכל החפץ למלאת את ידו במלאכת השיר החדש העברי, בין איטלקי בין אשכנזי, יעזוב שירי זהבו ועל השמינית או על הששית לא ינצח, ובעקבות משוררי ספרד ילך כי רק שיריהם נתנו ריח, למשקליהם (לכלם בשם קרא הראב"ע בספר צחות שלו לענין היתדות והתנועות) ישוב ובם יחזיק אך לא כל דרכיהם יקבל, ומלעיל במלרע לא יבלבל, מלבד שינויים אחרים שלא אזכיר פה כי די לעת עתה במה שרמזתי.

אחזור לענין שירַי ואומר שבחלק הראשון הוא טל ילדות השתמשתי בקצת תיבות כפי הוראתן השגורה בפי באותו פרק, ובאותו זמן ואינה האמתית ואע"פי כן לא זזה ממקומה, כגון כֶּלַח, קוֹחַ וכדומה. ואני לא רציתי לשלוח בהן יד. ולכן הנחתי גם תיכות אחרות שהיה בדעתי מתחלה לשנות כגון צוֹדְדִים (צד 14) במקום מְצַדְּדִים מאחר שנמצא מְצֹדְדוֹת ביחזקאל (י"ג כ') אע"פ שאינו טעות כי המם נופלת לפעמים בבינוני בבנינים המרובעים, וכן עַל־שִׁכְמִי (צד 146) שהראוי היה עַל־גַּבִּי כמו עַל־גַּבֵּי בהמה. וגם שתי

תיבות על אף הדקדוק מחמת לחץ היתד והחרוז נמצאים בשיר החוא עצמו (צד 15.17) והם חֲרוּצִים והראוי היה חָרוּצִים (במקום חֲרוּצִים מחמת אות אהחע״ר), הֶעֱזוּ שהוא לשון עזות במקום הֵעִיזוּ שהוא לשון קבוץ. (עָלֵיהוּ במקום עָלֵהוּ (צד 59) הוא טעות הדפוס). את הטאי אלה אני מזכיר כי מכאן ואילך לא הרשיתי לעצמי כי אם להחליף החטף בשוא נח באותיות אהח״ע ורק בשיר האחרון הנחתי הנע באותיות אחרות גם דגושות וְהִנְחַשְׁתִּים, מִמְּעֻמָּדְךָ, כְּבִינָתְךָ; שירי הספרדים מלאים מזה על כל גדותיהם וגם שירי ר׳ יהודה הלוי גם אם במאמר שני מספר הכוזרי גינה מנהג זה. אך תחת אשר בשירים הישנים שמרתי דרכי מחטוא במלות שאינן נמצאות בתנ״ך (חוץ ממלת עֶרֶץ הנהוגה אצל בעלי השיר באיטליא) בשירת הַדּוֹר זוּ לא נזהרתי מזה כמו שלא נזהרו הראשונים ולא משכתי ידי מאחוז בתיבות ששרשם בתנ״ך אך במשקלים, בבנינים וגם במובנים אחרים על דרך שהשתמשו בם חכמי התלמוד או הפילוסופים כל מקום שהתיבה החדשה מקבילה יותר אל הרעיון הנרצה, כגון שִׁוּוּי מן שָׁוָה על משקל שִׁקּוּי, הִסְתַּפֵּק מפעל שָׁפַק, (לפירוש רש״י ורד״ק על פסוק אם יִשְׂפֹּק במלכים א׳ כ׳ י׳) נְשָׁמָה בהוראת נֶפֶשׁ וכן זְכוּת, חוֹבָה, חֹמֶר וזולתם. וגם לא נמנעתי מלהשתמש בקצת שמות בלשון יחיד או בריבוי ולחבר להם כינויים וכדומה גם אם לא נמצא דוגמת זה בתנ״ך כי כבר קדמוני בזה גדולי המשוררים אלא שהפריזו על המדה גם אם לא פרצו גדר הדקדוק והלשון כדרך שעשו הפייטנים. אך באלה לא אדבר לא לשבח ולא לגנאי כי מתירא אני שמא ישרפוני בהבל פיהם, מקדישיהם ומעריציהם (א).

(א) יהי נא חסד הקורא להגיה טעות הכפל בהערה ב לצד 204, ששם נדפס " ולא ידעתי איך קראו אז הבינו „ וצ״ל " קרא אז הבין „ ונחזר אל המתרגם הרומי כי טעם דרש ר׳ יוחנן ידוע.

הנה הגדתי לך את כל לבי, ואליך גליתי את ריבי. ואתה תקבל שירי בספר פנים יפות, ולא תצודם למדחפות, אם אינך ממזכירי הספרים ומכותבי העתים, הלוטשים עטיהם לחרבות וקולמוסיהם לחניתים, ההופכים הדיו לרוש ולענה. והיריעה לרשת טמונה. כי לא את הספר רק את הסופר ישבחו או יגנו, ידינו ויבחנו, השנוא ישטנו, וצדקות האהוב יתנו. וגם אם אינני מגדולי הדור היושבים ראשונה במלכות, תלמד עלי זכות. ואני כאשר החרשתי עד הנה גם לעת כזאת אחריש, אלעג לנחש הנושך ולצפעוני המפריש, כי האמת תלחם לבעלי בריתה, ואם יתיצבו יראו ישועתה. ואני בתמי אלך ולא אהיה כעני המחזר על הפתחים, לשאול לחם אישים וניחוחים, לא יפתני השבח ולא יחתני הגנות, כי לא בדברים עושר ומסכנות, אם נשמת רוח חיים בכתבי יחיו, ואם עצמות יבשות הם יהיו כלא היו. ועל אשר חשבו עלי רעה (אלהים חשבה לטובה!). אסיים בדברי ר' משה אבן עזרא (א) בשירו על שונאיו ומוציאי עליו דבה:

עַל־אַף מְשַׂנְאֵינוּ וּמְקַנְיאֵינוּ
אֶל־עָל כְּכָל־עֵת יַעֲלֶה שִׂיאֵנוּ.
הוֹרוּ בְּחֵץ לָשׁוֹן סְגוֹר לִבּוֹת, אֲבָל
הוֹרוּם יְדֵי הָאֵל לְהַחְטִיאֵנוּ.
חַתּוּ וּבֹשׁוּ מֵהֲתָלִים שִׁבְּרוּ
לְכְאוֹת נְפָשֵׁינוּ וְלַהֲנִיאֵנוּ.
. . . .
נוֹדֶה לְצוּר מֵפֵר עֲצַת בּוֹדִים, וְאִם
קָצְרוּ לְשׁוֹנֵינוּ וּמִבְטָאֵינוּ.

פאדובה, ר"ח ניסן תרכ"ח לפ"ק

הלל די לא טורי חכהן

(א) הובא בספר האשכנזי לר"י דוקעס הנקרא על שמו (אלטונא 1839) צד 95.

א

מזמור לתודה

לכמוהר״ר שבתי אלחנן טריויש כ״רו אחי אמי נשיא העדה, אשר מנעורי גדלני כאב בביתו ובחומותיו ויורני מדרכיו ועוד ידו נטויה ללמדני דעת על התורה ועל העבודה, ולכן נשאתי עליו את השיר הזה ביום הכנסי למנות ס״ק לפי אבוא אליך וברכתיך סי שלום. רב לפ״ק בעבור יהיה לי לעדה, וה׳ ישלם לאיש כפעלו מדה כנגד מדה.

אָבִי אָבִי! אַזְכִּיר שֶׁמֶץ צִדְקֶךָ
אוֹדֶה שִׁמְךָ כִּי טוֹב כִּי בִי רָצִיתָ
וּלְאָב הָיִיתָ לִי, אוֹתִי עָשִׂיתָ (א)
כִּי הִטְעַמְתָּנִי נֹפֶת אִמְרוֹתֶיךָ.

בָּרוּךְ יוֹם לַחְסוֹת בָּאתִי אֶל צִלֶּךָ
כִּי מִמֵּימֵי סִבְלוֹת רוּחִי מָשִׁיתָ!
נִגְעֵי לִבִּי נַפְשִׁי אַתָּה רִפֵּאתָ,
לֶחֶם חֻקִּי כָּל־מַחְסוֹרִי עָלֶיךָ.

תִּשְׁכַּח אִשָּׁה עוּלָהּ, לֹא אֶשְׁכַּח אָנִי
תַּגְמוּלֶיךָ עָלַי מֵאַרְבֶּה רַבּוּ;
חַקֹּתִים עַל־לִבִּי עַל־כַּפַּי סֶלָה.

צַוֵּנִי נָא וּלְנַסֹּתִי הָחֵלָּה!
כִּי מֵי־נָהָר תִּרְאֶה לִמְקוֹרָם שָׁבוּ
טֶרֶם מִמִּשְׁמַעְתֶּךָ סָר תִּרְאֵנִי.

(א) כל המלמד את בן חבירו תורה מעה״כ כאלו עשאו (סנהדרין דף כ״ט ע״א)

ב

אבב חנוותא כפיטי אחי ומרחמי, אבב בזיוני לא אחי
ולא מרחמי: (שבת דף ל"א ע"ב)

אַחַי רֵעַי אַיָּם? מַהֵר נָא רֻצוּ!
יֶדְכֶם מְלֵאתִי טוֹב נָא תוֹשִׁיעֻנִי!
גַּלְגַּל עִתִּי נֶהְפַּךְ וַיַּשְׁלִיכֵנִי...
כִּסְלִי שַׁתִּי בָּכֶם... מֶה לִי תָּעֻצוּ?

אַךְ מֶה? עֵרֶף תִּפְנוּ? מִנִּי תָּפֻצוּ?
תַּלְעִיגוּ לִי? כָּל־רֵעַ יַעַזְבֵנִי?
הָהּ! לֹא רֵעַי (מַסְוֶה יִפֹּל מִמֶּנִּי)
רֵעַי שַׁלְוָתִי הֵמָּה בִּי יָקֻצוּ.

אֶתְמוֹל עֵת כִּדְבִיר עֹנֶג צוּף טָעַמְתִּי
סַבְּנִי כָּל־הַיּוֹם דִּגְלֵי הֵנִיפוּ
לִשְׁקֹד עַל־דַּלְתֹתַי כַּטַּל עַל־אָחוּ

הַיּוֹם עַל־עֶזְרָתָם מִבְטָחִי שַׂמְתִּי
כִּי מַיִם זֵידוֹנִים נַפְשִׁי הֵצִיפוּ
אֵין אִישׁ מֵחֶם... רֶגַע כֻּלָּם בָּרָחוּ.

ג

לשמח"ת

קוּמוּ בְּנֵי לֵוִי בִּרְעָדָה גִילוּ
קוּמוּ שְׂאוּ דַת אֵל כִּי טוֹב הַסֵּבֶל
אֶל קוֹל מְשׁוֹשׁ תֻּפִּים כִּנּוֹר וָנֵבֶל
אֶל תּוֹךְ דְּבִיר קָדְשָׁהּ תּוֹרָה הוֹבִילוּ.

שִׂמְחַת לְבַבְכֶם כָּה הַרְבּוּ הַגְדִּילוּ,
חֶדְוַת אֱלֹהִים הִיא לֹא חֶדְוַת הֶבֶל.
כִּי מַחֲזִיקִים כָּהּ תִּפְדֶּה מִכֶּבֶל
וּבְכֹל אֲשֶׁר יִפְנוּ דַּרְכָּם יַשְׂכִּילוּ.

מִשְׁעָן לְעֵת זִקְנָה הִיא לִישַׁעְיָהוּ
בָּהּ יַעֲקֹב יָצִיץ יִפְרַח כַּגֶּפֶן
בָּהּ יַאֲרִיךְ יָמִים יָדוֹ לֹא תֶרֶה.

כִּי הֵם כְּעֵת רָבָּם שִׁמְךָ קָרָאוּ,
הַיּוֹם לְמִנְחָתָם, אֵלִי, נָא תֵפֶן
הַקְשֵׁב לְקוֹל שַׁוְעָם, יָרְמוּ סֶלָה!

ד

קינתי ביום סכנת חברת פורים מעיר אסטי יע״א

חוּשׁוּ רֵעַי וּמְיֻדָּעַי וּלְנַחֵם לִי חִישׁ בֹּאוּ נָא:
הוֹמֶה לִבִּי גָּדַל עָצְבִּי גַּם מֵעֵינַי תִּדַּד שֵׁנָה:
שָׁלוֹם אֵין לִי נֶהְפַּךְ גִּילִי נֹפֶת אָבוּס חַיַּי אֶשְׂנָא:
אוֹרִיד דִּמְעָה אֵין מַרְגֵּעָה אֶבְכֶּה אֶזְעַק אֶשָּׂא קִינָה
עַל הַחֶבְרָה אָבַד זִכְרָהּ תְּמוּת תִּגְוַע הוֹדָהּ פָּנָה:
חֶבְרַת פֻּרִים זְלוּת תָּרִים אֶל־כֹּל עַתָּה הִיא לִשְׁנִינָה:
וּכְמוֹת נָבָל קֶבֶר תוּבַל רַק בַּת־אַרְבַּע־עֶשְׂרֵה שָׁנָה:
וּבְשַׁחֲרוּתָהּ בָּא עֵת מוֹתָהּ עַד לֹא תָבֹא אֶל־עֵת זִקְנָה:
כְּנֶבֶל עָלֶה תִּיבַשׁ תִּכְלֶה כַּצִּיץ יִמַּל כַּשּׁוֹשַׁנָּה:
אַרְצָה תֵּשֵׁב לֹא תֵחָשֵׁב עוֹד לֹא תִשְׁכֹּן אֶל רֹאשׁ פִּנָּה,
גַּם כִּישִׁימוֹן תַּחַת אַרְמוֹן הוּכַן מֵאָז לִמְקוֹם שִׁבְתָּהּ:
לֹא תֵעָבֵד לֹא תִכָּבֵד אִם כִּי מֵאָז רָמָה קַרְנָהּ:
הַיּוֹם, אוֹי לָהּ! הִיא זוֹלֵלָה קָלוֹן וָבוּז לָהּ אֶל מָנָה:
אֵלִי אֵלִי! הַקְשִׁיבָה לִי הָשֵׁב אוֹתָהּ עוֹד עַל־כַּנָּהּ:
תּוֹסִיף כֹּחָהּ וּתְחִי רוּחָהּ תֵּת לִפְנֵי־כֹל הוֹאֵל חִנָּהּ:
עוֹד לֹא תִמְעַד תִּחְיֶה לָעַד תָּשׁוּב תִּטְבַּע תּוֹךְ יָם עֶדְנָה:
עוֹד לֹא תֵחָגֵר סָבִיב מָגוֹר כִּי תִהְיֶה לָהּ מָגֵן צִנָּה:
יִנּוֹן תָּבִיא עִם הִתְשַׁבִּי יָבֹא יִגְאַל עַם מִי מָנָה:

קוֹלִי תַקְשִׁיב כִּי חִישׁ תָּשִׁיב אֶת בַּת צִיּוֹן עוֹד בִּמְכוֹנָהּ:
תַּשְׁקִיט כָּל־רִיב כֹּהֵן יַקְרִיב עַל מִשְׁמַרְתּוֹ כְּרִאשׁוֹנָה:
חֶבְרַת פְּרִים דֶּגֶל תָּרִים עוֹד לֹא תָמוּט מִמִּשְׁכָּנָהּ:
תּוֹדֶה שִׁמְךָ וּתְרוֹמְמֶךָּ תָּגֵל תִּשְׂמַח תִּפְצַח רִנָּה:

ה

לסתי״ק אשר סרטט וכתב לו לשמו כמהח״ר יהודה
ישראל גירון כ״י מלמד בק״ק טרינו יע״א.

יוֹם יוֹם מְקוֹר חַיִּים רַבִּים עָזָבוּ
כִּי אַחֲרֵי גֵוָם דָּת־אֵל הִשְׁלִיכוּ
תַּחְתָּיו כְּאֵדי נִשְׁבָּר לָהֶם חָצְבוּ
וּבְעָב תְּבוּנָתָם אוֹר דָּת הֶחְשִׁיכוּ.

עַל מִשְׁפְּטֵי עֶלְיוֹן לָרִיב נִצָּבוּ
יֵצֶר לְבָבָם עַל שִׂכְלָם הִמְלִיכוּ
הָאוֹהֲבִים מוּסָר קָט הֵם לֹא רַבּוּ
רַגְלָם בִּמְסִלּוּל יֹשֶׁר כִּי יַדְרִיכוּ.

לֹא אַחֲרֵי רַבִּים לִנְטוֹת תָּאַבְתָּ.
אַתָּה יְהוּדָה טָבוּ שַׂרְעַפֶּיךָ
כִּי דָת בְּעֵט סוֹפֵר לִשְׁמֹר כָּתַבְתָּ.

אַתָּה תְשַׂמַּח אָב אֵלָיו דָּמִיתָ
יִצְחָק אֲבִי צַדִּיק עַל טוּב טַעְמֶךָ
כִּי נֶגְדְּךָ יִרְאַת שַׁדַּי שִׁוִּיתָ.

ו

יכבור ולא ידע מי אוספם (תהלים ל״ט)

מַה יִּכְסַל־אִישׁ! לִקְבֹּץ הוֹן יוֹם וָעֶרֶב
אֶרֶץ יִסְחַר יִיגַע לֹא יִמְצָא נַחַת
אוֹ בִסְפִינָה יִרְכַּב כְּעוֹף פּוֹרַחַת
אֶל סוּפוֹת יָם יִשְׂחַק אֶל חַרְחֻר חֶרֶב.

כל־עוד חפצו יפיק חפצו עוד ירב
יחפר במעי עפר חרוץ לקחת,
יצום פן יורש ימות לשחת
עוכר ביתו אכזר כזאבי־ערב.

אך מה לצבר הון רב רוחו נבהלה?
האם יחשב לנצר גנזכיו נצח?
אם כה יחשב, הה! שגעון יכנו.

עין מות על איש חיל לא המלה,
כספו מה יסכן־לו? עת יבא רצח
גבר לא עמל־בו הוא יירשנו.

ז

כי אדברה לא יחשך כאבי, בזכרי כי בן עתי מכים יד אלוה נגעה בי, הסיר המצנפת והרים עטרת ראשי אבי אבי, היום י"ג טבת ויהי לאבל כנורי ועוגבי:

היום עודני רך (הוי זכרון חבל!)
טרם אבחר בטוב טובה נשכחה.
היום שבת משוש ויבא אבל
היום ממשפחתי שלוה ברחה.

היום גלה כבוד, באתי בכבל
ברזל באה נפשי, לעפר שחה.
אבי לקח לנחל בנעימים חבל
לי אפל בא יום לו אורה זרחה.

היום על זאת, אוי לי! רוחי נבוכה.
אשם, אשאף, אשאג, אדמע, איללה,
וזעקה ונאקה נפשי הקיפה.

אָבִי, קוּם נָא, וּבְכִי בִּנְךָ הַשְׁקִיפָה!
הַעֲתִיר מִמִּשְׁכַּן־עֵדֶן לוֹ הוֹאִילָה
יִגְדַּל כִּתְעוּדַת־אֵל יִהְיֶה כָּמֹכָה!

ח

מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוה (ש״הש ח׳)

חֵשֶׁק כִּלְבַב כָּל־אִישׁ יִמְשֹׁל מֶמְשֶׁלֶת
מִכֹּל יַחְטֹף יִגְזֹל שׁוּבָה וָנַחַת,
לֵב בִּנְיָמִן הַיּוֹם מִהַר לָקַחַת
הִצִּית בּוֹ פִּתְאֹם פֶּתַע אֵשׁ אוֹכֶלֶת.

מַה־זֶּה, צָעַק, אֶבְעַר, נַפְשִׁי נִבְהֶלֶת?
מַדּוּעַ מִלִּבִּי שַׁלְוָה בָרַחַת?
הַאִם קָרַב קִצִּי לָרֶדֶת שַׁחַת?
הַאִם אֵין עוֹד מַרְפֵּא, אֵין עוֹד תּוֹחֶלֶת?

אַךְ עוֹד רוּחוֹ נִפְעַם מִרְיָם נִגֶּשֶׁת
וּכְסוּת עֵינָיו נָפַל וַיַּרְא כִּי חֵשֶׁק
חֵץ כִּלְבָבוֹ יָרָה וַיִּמְחָצֵהוּ:

אָז אֶת לִבּוֹ נָשָׂא עַד הַמַּכֵּהוּ.
חֵשֶׁק, שִׁוַּע, רַק לִי חָגַרְתָּ נֶשֶׁק?
הָהּ! גַּם נֶגְדָּהּ הוֹאֵל לִמְשֹׁךְ בַּקֶּשֶׁת!

ט

לפת״ק

גִּבּוֹר בְּקֶרֶב גּוֹבֵר אַל יִשְׁתַּבֵּחַ!
כִּי עֵת זִקְנָה תָּבֹא יָדָיו תִּרְפֶּינָה,
כִּי יוֹם שֵׂעָר לָבָן עָלָיו צוֹמֵחַ
חִישׁ עָצְמָתוֹ וּגְבוּרָתוֹ תִּכְלֶינָה.

עָשִׁיר לֹא עַל עָשְׁרוֹ יִהְיֶה נוֹגֵהַ
וּבְבִזָּיוֹן אֶבְיוֹן עֵינָיו תִּרְאֶינָה!
כְּצֵל עוֹבֵר יָעוּף מִיָּד בּוֹרֵחַ
וּבְיוֹם עֶבְרָה, נַפְשׁוֹ לֹא יַצִּילֶנָּה.

חָכָם עַל חָכְמָתוֹ אַל יָרִים אֵבֶר
יַחְשֹׁב שִׂיאוֹ יֵלֵךְ קָדְמָה וָיָמָּה
כִּי אֵל מֵסִיר שָׂפָה פִּתְאֹם אֶל גָּבֶר.

כִּי רַק בִּתְעוּדַת־אֵל תִּקְוָה וָשֶׁבֶר.
בָּהּ יִתְפָּאֵר בֶּן אִישׁ. בָּהּ יָדוֹ רָמָה
כִּי לוֹ שָׁלוֹם נָכוֹן תִּשְׁפֹּת עַד קֶבֶר.

י

לאיש אשר נשא אשה אשר משאתה כל מום בה ושמה פנינה אשת נעורים, כי הרבתה לתת לו מהר ומתן זהב ורב פנינים.

יוֹם זֶה לְךָ, אָחִי, יֶשַׁע יַצְמִיחַ
כִּי עִם פְּנִינַת־חֵן תִּשְׁכַּב רֵאשֶׁךָ
בָּהּ לְךָ זְמַן יִצְחַק יִכּוֹן אָשְׁרֶךָ
עִמָּהּ פְּאֵר תַּעְטֶה, עִמָּהּ תַּצְלִיחַ.

שָׁלוֹם לְךָ יִהְיֶה וּלְךָ תָּנִיחַ
כִּי רַק בְּכָבוֹד בָּהּ תָּרוּם קַרְנֶךָ.
לֹא מַחֲלַת קִנְאָה יַכִּיר לִבֶּךָ
כִּי עֲגָבִים תִּמְאַס תַּכְלִים תַּבְרִיחַ.

וּלְבַדְּךָ יוֹם יוֹם בָּהּ תִּשְׁתַּעֲשַׁע
כִּי הִיא טְהוֹרַת־לֵב כְּזָהָב פַּרְוָיִם...
תִּקְוָה וְשַׁלְוָה־בָהּ לֹא יַעַזְבוּךָ.

אִם לַעֲצַת אוֹהֵב אַתָּה שׁוֹמֵעַ
קַח־נָא לְךָ מַסְוֶה וּכְסוּת עֵינַיִם
קַרְנֵי פְּנִינָתְךָ פֶּן יַרְהִיבוּךָ.

יא

ביום אשר נתן כתר הרבנות בראש כמוהר"ר שבתי אלחנן טריויש נ"רו אחי אמי והוא עודנו באסטי טרם לכתו לשבת על כסא טורינו יע"א

אֶלְקֹט גַּרְגִּיר שִׁירֵי לִתְשׁוּרָה יַעַל
אֶל גֶּבֶר הֻקַּם עָל עַל ראשׁוֹ כֶּתֶר
כִּי נֵזֶר נָאוָה לוֹ וּשְׂאֵת וָיֶתֶר:
נָבִיא לֵאלהִים הוּא לֹא חוֹזֶה בָעַל.

לִבּוֹ תָמִים עִם אֵל שׂוֹנֵא כָל־מַעַל
וּלְבַל־א חֵטְא כּוֹנֵן חִצּוֹ עַל יֶתֶר.
יוֹם זֶה אָב רָם יָגֵל יוֹשֵׁב בַּסֵּתֶר
דּוֹד צַח רִנָּה יִפְצַח בִּמְרוֹמֵי־מָעַל.

זָרַעְתָּ טוֹב תִּקְצֹר וּפְרִי הַסֵּבֶל.
גַּם עַד זִקְנָה שֵׂיבָה יִכּוֹן כִּסְאֶךָ
עַד כִּי, אָבִי, תִּנְחַל בִּנְעִימִים חֶבֶל.

אָמַרְתִּי אַגִּיד נָא אֶת־תִּפְאַרְתֶּךָ.
אַךְ אִם אַפְטִיר שָׂפָה אָעִירָה נֵבֶל
הַאִם קָצֶה אֶמְצָא לִתְהִלּוֹתֶיךָ?

יב

שי למורה

כשבת הרב הנ"ל על כסא רבנותו על כל מדינת פיימונטי ואגפיה אשר בטורינו הבירה.

כָּל־שַׂרְעַפֵּי יָגוֹן אַשְׁלִיךְ מִנֶּגֶד
שִׂמְחָה וָגִיל אֶלְבַּשׁ נֵבֶל אָעִירָה
מִמַּר מָתוֹק אוֹצִיא מֵרוֹשׁ מִיץ מֶגֶד
גַּם כִּי נִלְעַג לָשׁוֹן שָׂפָה אַפְטִירָה

גַּם כִּי קוֹרֵי מִלַּי לֹא יִהְיוּ בֶגֶד
אֶל גֶּבֶר הֻקַם עָל הַיּוֹם אָשִׁירָה
שֶׁקֶר שִׁירֵי יִתְעַב וּלְשׁוֹנִי תְּלַהּ
אִם לֹא אַרְחִיק כָּזָב עַל קֶשֶׁט סֶלָה.

עַל הַכִּנּוֹר קַשְׁתִּי אָכִין עַל יֶתֶר
לוֹ מִנְחַת־דַּל אַקְרִיב אֶשְׁכָּר אוֹבִילָה.
כַּכּוּר מִלַּי אֶצְרֹף אֶרְחַץ בַּנֶּתֶר
כָּל־חֶלְאָתָם אָסִיר כָּל־סִיג אַבְדִּילָה.
עַל רֹאשׁ נִזְרוֹ אוֹסִיף עוֹד צִיץ וָכֶתֶר
אֶת תִּפְאַרְתּוֹ אַגִּיד הוֹדוֹ אַגְדִּילָה.
אֶת חִין עֶרְכּוֹ אַזְכִּיר אַךְ שֶׁמֶץ מֶנּוּ,
כֻּלּוֹ עָמֹק עָמֹק מִי יִמְצָאֶנּוּ?

אִם אִישׁ מָרוֹם יָשִׁית לוֹ מִדְרַךְ נַעַל
אוֹ לִשְׁחָקִים יִדְאֶה יִפְרֹשׂ הָאֵבֶר
אִם כּוֹכָבִים יִסְפֹּר וּגְדוּדֵי מַעַל
עַיִשׁ כִּימָה יָאִירוּ אֶל כָּל־עֵבֶר
אִם כָּל־מֵימֵי תֵבֵל יִקְבֹּץ בַּשַּׁעַל
לִמְנוֹת כָּל־חוֹל הַיָּם אִם יוּכַל גֶּבֶר
אַשִּׂיג תַּכְלִית גָּדְלוֹ אַגִּיד כָּל־יְקָר
לֹא אִיעַף, לֹא אִיגַע, אָבֹא עַד חֵקֶר;

כַּכּוֹכָבִים יַזְהִיר אוֹרוֹ יוֹפִיעַ
וּכְעֵין חַשְׁמַל נִכְבָּד נוֹרָא מַרְאֵהוּ
מָרוֹם יַעַל שִׂיאוֹ לָעָב יַגִּיעַ
עָלָיו יָצִיץ נִזְרוֹ יִפְרַח מַטֵּהוּ.
הוּא לִפְתָאִים חָכְמָה דַּת אֵל יוֹדִיעַ
וּלְכַלֵּא חֵטְא רַבִּים יָנִיף יָדֵיהוּ

אֶל חַטָּאִים יוֹרֶה אָרְחוֹת הַצֶּדֶק
מִדֶּרֶךְ עִם יָרִים מִכְשׁוֹל וָחֵדֶק.

גַּם כִּי אֵל חָלַק לוֹ חָכְמָה וָדַעַת
בִּינָה גַם תּוּשִׁיָּה עַל כָּל־אִישׁ כֶּפֶל
הַרְבּוֹת עַנְוַת רוּחוֹ נַפְשׁוֹ יֹדַעַת
הַר וּרְכָסִים יִמְאַס יִבְחַר בַּשֵּׁפֶל.
הוּא אֶל עֵינָיו נִבְזֶה כִּדְמוּת תּוֹלַעַת
וּכְבֶגֶד אָכַל עָשׁ וּכְאֵשֶׁת נֵפֶל.
לֹא יִפֶן לִרְהָבִים כָּם אֵין לוֹ חֵפֶץ
וּכְמוֹ דָוָה יִזְרֵם אוֹ כִּכְלִי נֶפֶץ.

יִרְחַק מֵרְכְסֵי־אִישׁ דַּעְתָּם נָבְכָה
גַּם חָכְמָתָם תִּסְרַח כְּהַלוּמֵי יָיִן.
כִּי יִתְגָּאוּ לֵאמֹר: נַחְנוּ נִמְלֹכָה...
אֶל עֵינֵיהֶם כָּל־אִישׁ נֶחְשָׁב כְּאָיִן.
עַל דַּרְכֵּי אִישׁ וָאִישׁ רַב בּוּז נִשְׁפְּכָה...
יוֹצִיאוּ דִבָּתָם יִקְרְצוּ עָיִן.
(פֶּתַע מֵעַל שִׁכְמָם תִּפֹּל אַדֶּרֶת
לִפְנֵי שֶׁבֶר קָלוֹן גְּאוֹן תִּפְאֶרֶת).

בַּחוּץ לֹא יָלִין גֵּר אֶבְיוֹן וָהֵלֶךְ
אֶל כָּל כַּסְפּוֹ יִבְזוֹר יִפְתַּח יָדֵיהוּ.
לֵב אַלְמָנָה יַרְנִין רֵיקָם לֹא תֵלֶךְ
כִּי יִרְאֶה אִישׁ עָרוֹם הוּא יַלְבִּישֵׁהוּ.
רָעֵב עָיֵף צָמֵא נִשְׁעָן עַל פֶּלֶךְ
יַשְׂבִּיעַ מִלַּחְמוֹ מֵימָיו יַשְׁקֵהוּ.
הוּא דִין עָנִי יִשְׁפֹּט יָקוּם אֶל יֶשַׁע
מִצַּוָּארוֹ יַתִּיר חַרְצֻבּוֹת רֶשַׁע.

לָעָם שָׁלוֹם יִשָּׂא יַשְׁבִּית כָּל־עֵשֶׁק
וִיכַבֶּה אֵשׁ מָדוֹן, לִבָּם יַרְגִּיעַ.
מִיַּד צָרִים יִגְזֹל חִצִּים וָנֶשֶׁק
מִלִּבָּתָם אֵיבָה יַרְחִיק יַסִּיעַ.
אֶל כָּל־גֶּבֶר יֵיטִיב יָפִיק כָּל־חֵשֶׁק
כַּשֶּׁמֶשׁ בִּגְבוּרָה אֶל כֹּל יוֹפִיעַ.
אֶל כָּל־גֶּבֶר יִזְרַח יָקוּם אוֹרֵהוּ
אוֹר בֹּקֶר לֹא עָבוֹת לֹא עָב מְכַסֵּהוּ.

אֵלָיו יוֹדוּ פִּשְׁעָם חֶטְאָם יָבִיאוּ
נֹפֶת צוּפִים עַל שִׂפְתוֹתָיו יָנוּחַ.
תֶּאֱנָה שָׁרְשׁוֹת פָּז עִם דִּבְרֵי־פִיהוּ
בָּהֶם כָּל־לֵב יִלְכֹּד יִקְשֹׁר כָּל־רוּחַ.
עֵת אָרְחוֹתָיו אֶשְׁקֹף אֶזְכֹּר אָבִיהוּ
אֶל אֶרֶץ הַחַיִּים מֵאֵל לָקוּחַ.
מַה־זֶּה הֶבֶל אִיגַע תּוֹדוֹת אֶתֵּנָה?
דֶּרֶךְ אָבִיו שָׁמַר לֹא סָר מִמֶּנָּה.

אַל נָא קוֹרֵא נָעִים פֹּה תַּאְשִׁימֵנִי
אִם רַק שֶׁמֶץ דָּבָר מֶנּוּ סִפַּרְתִּי.
פִּי עָנָה בִּי לֵאמֹר נֶחְפָּז הִנֵּנִי
וּסְפָרוֹת לֹא אֵדַע מֵרֹאשׁ דִּבַּרְתִּי.
מַכִּיר חֶסְרוֹן עֶרְכִּי אִם תִּשְׁאָלֵנִי
מַחְסוֹם אֶל פִּי מַדּוּעַ לֹא שָׁמַרְתִּי
לֹא יִמְצָאֵנִי חֵטְא, כֹּה לָךְ אָשִׁיבָה,
אִם יָד עַל פֶּה אָשִׂים שַׁי לֹא אַקְרִיבָה?

עֵת מַשְׂכֻּרְתּוֹ אָבִי נָסַע לָקַחַת
עִיר גִּבּוֹרִים עָלָה וַיַּעַזְבֵנִי

הוּא אֶל רוּחִי הֵשִׁיב שׁוּבָה וָנַחַת
עַל יַלְדוּתִי חָמַל וַיַּאַסְפֵנִי.
טֶרֶם תּוֹךְ לִבָּתִי תִּפְשֶׂה מִסְפַּחַת
עָלָיו צֳרִי שָׁפַךְ וַיְרַפְּאֵנִי.
וּכְאָב אוֹתִי גִדֵּל לַחְמוֹ אָכַלְתִּי.
לִמְצֹא גֶבֶר כָּזֶה הָהּ לֹא פִּלַּלְתִּי!

כִּדְמוּת שַׁיִט תֹּפֵשׂ עֵת יָקוּם סַעַר
חוֹתֵר תּוֹךְ גַּלֵּי יָם לִמְצֹא חוֹף יֶשַׁע,
עֵת פֶּרֶץ קָם עָלַי עוֹדֶנִּי נַעַר
בֵּינִי לִמְצֻלוֹת יָם הָיָה כַּפֶּשַׂע
סוֹפַת קֶטֶב עָצַר מֶנִּי וַיָּעַר
רוּחַ מַשְׁקִיט מַשְׁבִּית כָּל־רוּחַ רֶשַׁע
צִיִּים עַד עָב יִשָּׂא כַּמֹּץ מִגֹּרֶן
כַּל נֵס וּבְלִי מָשׁוֹט הוֹבֵל וָתֹרֶן;

כִּדְמוּת אִכָּר עַד כִּי יִזְרֶה בָּרַחַת
כָּל־קַשׁ מִבַּר, חִטָּה לֹא יָבִיא בַיִת.
כִּדְמוּת צֹרֵף בַּכּוּר יָדוֹ שֹׁלַחַת
לִבְחֹן כָּל־סִיג מִפָּז מִחוּץ מִבַּיִת.
כִּדְמוּת כֹּרֵם יִנְצֹר גֶּפֶן פֹּרַחַת
כָּל־בֵּן סוֹרֵר יִזְמֹר כָּל־קוֹץ וָשַׁיִת
פֶּן כָּל־גַּפְנוֹ יַשְׁחִית וּבְאֻשִׁים יַעַשׂ
פֶּן כַּבָּרָד יֵרַע שִׁדָּפוֹן רָעַשׁ ... (א)

. . . .

. . . .

. . . .

(א) עד פה באתי ולא הוספתי מפני דוחק הסעה.

יג

תהלה לאלהינו

לבי לחוקקי ישראל המתנדבים בעם רבים אשר אתנו זריזים ונשכרים, הלא המה בני מעלת חברת זריזים יצ״ו יסודתה בהררי קדש טורינו יע״א עיר גבורים, המריקים מעליהם הזהב והכסף לצפוי לחות כסף ביום מתן תורה דהאי שתא גואל ישראל לפ״ק יומא דקא גרים, ואני עני ובחן כלעג לשון אין בידה לא איש דברים, אשא בעדם רנה ותפלה אל יוצר הרים, למען יחפוץ זבחי צדק יברכם וירבו מאד ישיתמו לשרים, עד כי יבא שילה ובאו לציון ברנה זקנים עם נערים, אכי״ר.

הוֹלֵךְ לְמַסָּעָיו עֹבֵר עַל־אֹרַח
שׁוֹטֵט בְּנִבְכֵי־יָם רֹכֵב עַל־רוּחַ
אוֹ אִם בְּלֵב הָרִים סוֹבֵב כָּל־רוּחַ
עֲצֵלָה הֲלֹא יִגְעַל עָלָיו לָטֹרַח
לֹא יֶאֱהַב שֵׁנָה גַּם לֹא יַרְגִּיעַ
עַד אֶל מְחוֹז חֶפְצוֹ בֶּטַח יַגִּיעַ.

אָדָם בְּתֵבֵל זוּ כַּגֵּר בָּאָרֶץ
נוֹטֶה בְעִיר לָלוּן יוֹם אוֹ יוֹמָיִם.
אַךְ צַעֲדוֹ יַדְרִיךְ אֶל הַשָּׁמַיִם
כִּי שָׁם מְשׂוֹשׂ דַּרְכּוֹ תַּכְלִית כָּל־קֶרֶץ.
שָׁם שַׁאֲנָן יִשְׁקֹט כָּל־נִדְכֶּה רוּחַ
מִכָּל־תְּלָאוֹתָיו שָׁמָּה יָנוּחַ.

אַךְ כִּי בְתוֹךְ תֵּבֵל דַּרְדַּר וָחוֹחַ
דֶּרֶךְ עֲקַלָּתוֹן וּמְלֵאָה חֵדֶק
תּוֹרָה תְמִימָה הִיא אֶל מִשְׁעוֹל צֶדֶק
תַּנְחֶה בְאוֹר נָגְהָהּ לִיגִיעַ כֹּחַ
פֶּן יִמְעֲדוּ רַגְלָיו פֶּן יִפֹּל פֶּתַע
פֶּן יֵט שְׂמֹאל יָמִין בַּמִּדְבָּר יִתַע.

אִם יַעֲמֹד יַבִּיט כָּל־עֵץ כָּל־נַחַל
אֶל־תַּאֲוַת יִפְנֶה יִשְׁעֶה אֶל־חֶבֶל
יִשְׁאַף כְּעֶצֶל צֵל יִכְבַּד לוֹ סֵבֶל
יְפַחֵד אֲרִי בַחוּץ נָמֵר אוֹ שַׁחַל
לִמְנַהֲלוֹ עֹרֶף יִפְנֶה, יִבְזֵנוּ.
יִתְעֶה וְיִכָּשֵׁל כִּי יִרְחַק מִנּוּ.

אַשְׁרֵי אֱנוֹשׁ רַגְלָיו אֶל טוֹב יָרוּצוּ
חֻקֵּי אֱמֶת לִשְׁמֹר כָּהֶם לוֹ יֶשַׁע,
צֶדֶק כְּעֹז רֹדֵף סָג מִנִּי פֶשַׁע
תָּמִיד כְּרֶגַע עֶשְׁתֹּנוֹתָיו יָקֻצוּ,
אַחַר תְּעוּדַת־אֵל כָּל־חַיָּיו יֵלֵךְ
עֶבֶד אֱלֵי צוּרוֹ עַל־יִצְרוֹ מֶלֶךְ!

כִּי אִם בְּמַעְגַּל טוֹב יַדְרִיךְ רַגְלַיִם
יָרוּץ וְלֹא יִיגַע לֹא יִתְמַהְמֵהַּ
עַל־כַּרְקְנֵי דַרְכּוֹ לֹא יִתְלַהְלֵהַּ
כִּי זֶה נְתִיב חַיִּים שַׁעַר שָׁמַיִם,
מִתַּאֲוָה נִפְרָד מֵחֶמְדַּת חֶלֶד
דָּבֵק כְּצוּר יִשְׁעוֹ עַל אֵם כַּיֶּלֶד;

אֶל צוֹדְדִים יִשְׂחַק אֶל פַּח טָמְנוּ
(הִנֵּם מְפַתֵּי אִישׁ יִתְרוֹ יַסִּיעוּ
כְּשִׂפַת חֲלָקוֹת לוֹ כָכָה יַבִּיעוּ
קוּם שׁוּב אֲחֹרַנִּית וּלְכָה אִתָּנוּ)
לֹא יַאֲזִין קוֹלָם אִם לוֹ יִקְרָאוּ
כִּי מַר וְרוֹשׁ חִכָּם נֹפֶת כִּסָּהוּ;

אֶל חוֹף תְּשׁוּקָתוֹ מַהֵר יַגִּיעַ
נַפְשׁוֹ בְּטוֹב תָּלִין תִּמְצָא מַרְגּוֹעַ

יֶחֱסֶה בְּצֵל שַׁדַּי עֶדְנָה לִשְׂבֹּעַ
יֹאכַל פְּרִי דַּרְכּוֹ, אוֹר לוֹ יוֹפִיעַ
יָחִישׁ שְׂכָרוֹ אֵל וּגְמוּל יָדֵהוּ
לֹא עוֹד עֲרָפֶל לוֹ, יָקוּם אוֹרֵהוּ.

אַנְשֵׁי אֱמוּנָה פֹּה בִּתְבוּנוֹת רָמוּ
חֶשְׁקָם כְּנֵר מִצְוָה דַּרְכָּהּ חָפֵצוּ
הֵן חֻבְּרוּ יַחְדָּו וַיִּקָּבֵצוּ
יַחַד אֲשֻׁרֵיהֶם לַדֶּרֶךְ שָׂמוּ
לִנְתִיב אֲשֶׁר עוֹלֶה בֵּית אֵל אֶל שַׁחַק
וַיְמָאֲסוּ תֵּבֵל כָּעָשׁ כַּשָּׁחַק.

גַּם כִּי נְתִיבָה זֹאת כִּמְאֹד שְׁמֵמָה
כָּהּ יִירְאוּ רַבִּים מִפַּח מִפַּחַת
לֹא פִגְּרוּ שָׁתוּ יָד כְּצַלַּחַת
כִּי תֶעֱבוּ עַצְלָה וּזְרִיזִים הֵמָּה.
מִשָּׁוְא וּמַדּוּחִים אָחוֹר נָזֹרוּ
וּבְיַד חֲרוּצִים הֵם כָּל־אִישׁ יַעְזֹרוּ.

כִּי אִם עֲלֵי דַּרְכָּם רָעֵב יִמְצָאוּ
הֵם יִתְּנוּ אֵלָיו צֵדָה לָקָחוּ.
לֹא שׁוֹאֲלִים עֶזְרָה רֵיקָם יְשַׁלֵּחוּ
אַךְ יַעֲנוּ לָהֶם טֶרֶם יִקְרָאוּ.
אֶבְיוֹן פְּאֵר (א) יַלְבִּישׁוּ בִגְדֵי־יֶשַׁע (ב)
הֵמָּה אֲסוּרֵי־דָת לֹא חַבְלֵי־פֶשַׁע.

אִם יִמְצְאוּ כוֹשֵׁל יַמְצִיאוּ סַעַד
אִם יִמְצְאוּ עָרוֹם הֵם יַלְבִּישׁוּהוּ

(א) תפלין (ב) ציצית

אִם יִמְצְאוּ צָמֵא הֵמָּה יַשְׁקוּהוּ
אִם יִמְצְאוּ תֹעֶה יְיַשְּׁרוּ צַעַד.
עַיִן לְעִוֵּר הֵם שׁוֹק לַפִּסֵּחַ
לִפְנֵי חֲשֻׁכִים הֵם כִּדְמוּת יָרֵחַ.

תּוֹרַת אֱלֹהִים חַי לִפְנֵיהֶם תֵּלֵךְ
תָּשִׂים לְגַיְא כָּל־הַר כָּל־פִּסְגָּה נָחַל.
הִיא תַחֲרִיב כָּל־יָם תוֹבִישׁ כָּל־נַחַל
חֶדְוַת נְעוּרִים הִיא לִזְקֵנִים פֶּלֶךְ.
נֶגֶף וְצוּר מִכְשׁוֹל מוֹקֵשׁ וָחֵדֶק
תָּרִים תְּסַקֵּל חִישׁ מִמַּעְגַּל צֶדֶק.

אַךְ כֹּה עֲדֵי מָרוֹם יָרִימוּ אֵבֶר
לֹא יִיעֲפוּ יִלְאוּ, הִיא חֵילָם תֶּרֶב.
הִיא בַשְּׂמֹאל מָגֵן עַל יָמִין חֶרֶב
עֶזְרָה בְצָרוֹת הִיא תִקְוָה וָשֶׂבֶר.
נַפְשָׁם דְּרוֹר כֵּן לָהּ, רַע לֹא יֵדָעוּ
לֹא יֵלְדוּ לַשָּׁוְא לָרִיק יִיגָעוּ.

עַל־כֵּן תְּעוּדַת־אֵל לָהֶם אֶרֶשׁוּ
עַל־כֵּן לְאֵל עֶלְיוֹן אֶשְׁכָּר הוֹבִילוּ.
אִישׁ מִפְּרִי כַפָּיו כַּסְפָּם הִבְדִּילוּ
עָשִׁיר כְּלְחוֹת דָּת וָרָשׁ נִפְגָּשׁוּ.
אִתְּהֶן בְּהֵיכָלוֹ הַיּוֹם הִצִּיגוּ
כִּי בָם עֲלֵי יִצְרָם שִׂכְלָם יַבְלִיגוּ.

עֶלְיוֹן! כְּהַר חֹרֵב הַיּוֹם יָרַדְתָּ
תּוֹרָתְךָ לָתֵת אֶל עַם גָּאָלְתָּ.
עַל־הַרְרֵי תֵבֵל עֻזְּךָ הִשְׁפַּלְתָּ
מִכִּסְאֲךָ עָלָיו חָרֹד חָרַדְתָּ.

הַיּוֹם עֲלֵי־עָם זוּ רֵד מִשָּׁמַיִם
בִּרְכָתְךָ הַנַּחַת עַל בֵּית אֶפְרָיִם.

עַל־חַסְדְּךָ תָּגֵל חֶבְרָה הַלֵּזוּ
כִּי עֵינְךָ לָעַד תָּשִׁית עָלֶיהָ,
אָנָּא, רְצֵה הַיּוֹם מִנְחַת בָּנֶיהָ
כִּי פֹה כְּלֵב טָהוֹר הֵמָּה תֵּעֲזוּ.
כִּגְמוּל יְדֵיהֶם נָא לָמוֹ הָשִׁיבָה
כִּי עִמְּךָ לְבָם שַׁוְעָם הַקְשִׁיבָה.

הָ ה עַמְּךָ, צוּרִי, אָנָּא הוֹשִׁיעָה
לֹ א תֶּחֱרַשׁ, אֵלִי, צִדְקָם הַשְׁגִּיחַ.
לִ בָּם רְאֵה כִּי חַף, יִשְׁעָם הַצְמִיחַ
בָּ אוֹר מְעוּף צוּקָה לָמוֹ הוֹפִיעָה;
הַ בֵּט, כְּשֶׂה אֹבֵד תֹּעֶה עַמֶּךָ
נָ א קַבְּצֵם וּנְחֵם אֶל־עִיר קָדְשֶׁךָ.

יד

קול שמחה

חִדְלוּ חִדְלוּ מִמֶּנִּי
שַׂרְעַפֵּי אוֹן וָפַחַד.
נֻסוּ הָפְנוּ נָא יַחַד
כִּי זֶה הוּא יוֹם שִׂמְחָה.

תּוּגָה תַּרְקִיב לֵב גֶּבֶר
בָּזִיתִי אַף שִׁקַּצְתִּי
אֵבֶל מִסְפֵּד נָאַצְתִּי
שִׁכַּחְתִּי הַשִּׂמְחָה.

רַק חַטָּאִים יִדְאָגוּ
כִּי עַל־פִּשְׁעָם יָחִילוּ

אַךְ צַדִּיקִים יָגִילוּ
וּלְיִשְׁרֵי־לֵב שִׂמְחָה.

עַל־כֵּן אַרְחִיק כָּל־עֶצֶב
אֵבֶל מִלֵּב אָסִירָה
גַּם חִיל בְּגִיל אָמִירָה
חֵלֶף יָגוֹן שִׂמְחָה.

אַעְטֶה שָׂשׂוֹן כְּבֶגֶד
כָּל־אַנְחֹתַי שׁוֹכֵחַ,
אֶבְרַח מִבֵּית מַרְזֵחַ
אָרוּץ אֶל־בֵּית שִׂמְחָה.

אֶל־בֵּית דוֹדִים אָרוּצָה
אֶת כִּנּוֹרִי אָעִירָה.
אֶל־לִוְיַת־חֵן אָשִׁירָה
אַגְדִּילָה הַשִּׂמְחָה.

עוּרָה עוּרָה הַנֶּבֶל!
אֶל־קוֹל בַּת־שִׁירִי סוּרָה.
עוּרָה הַנֶּבֶל עוּרָה
לִשְׁמֹעַ קוֹל שִׂמְחָה.

מַה־טּוֹב מַה־טּוֹב לַגֶּבֶר
גִּיל עַד אִם עִמּוֹ יְהִי
יִשְׂחַק לִבְכִי וָנֶהִי
עִמּוֹ תִשְׁכֹּן שִׂמְחָה.

שִׂמְחָה יַחְשֹׁק לֵב גֶּבֶר
בְּגִיל חוּשָׁיו יִבְחָרוּ.
אַךְ בְּיָגוֹן יִגְעָרוּ.
כָּל־אִישׁ אֹהֵב שִׂמְחָה.

אָמְנָם עַל־חוּג הָאָרֶץ
מִי בִּלְבָבוֹ שָׂמֵחַ?
מִי זֶה יָגוֹן זוֹנֵחַ
מִי זֶה יַכִּיר שִׂמְחָה?

יֶלֶד לְעָמָל נִבְרָךְ
כִּבְכִי יָצָא מֵרֶחֶם
וּבְעֶצֶב יֹאכַל לֶחֶם,
אֵלָיו זָרְחָה שִׂמְחָה.

אוֹ לֹא יִשְׂמַח לָנֶצַח
אוֹ שִׂמְחָתוֹ עַד־רֶגַע.
כִּי שֹׁד אוֹ רִיב אוֹ נֶגַע
מֶנּוּ יִגְזֹל שִׂמְחָה.

זֶה אִישׁ לֹא יִשְׂבַּע כֶּסֶף
עַל־כֵּן כָּל־חַיָּיו מָוֶת
עַל־כֵּן אוֹר לוֹ צַלְמָוֶת
צוּף מַר, אוֹן כָּל־שִׂמְחָה.

לַשֶּׁקֶר זֶה שָׂמֵחַ
חִנָּם, לַשָּׁוְא לַהֶבֶל
זֶה שִׂמְחָתוֹ כְּאֵבֶל
זֶה לוֹ עַל רַע שִׂמְחָה.

זֶה עַל עָנְיוֹ גֹּוֵעַ
כִּבְכִי תַמְרוּרִים יֶחִי
זֶה דִמְעָתוֹ עַל־לֶחִי
יֹאמַר: מַה־לִּי שִׂמְחָה?

אֶל זֶה פַּת אוֹנִים אֹכֶל
רַגְלוֹ עִנּוּ בַכֶּבֶל

זֶה מַר יִצְעַק מְחֻבָּל;
אֵיךְ בּוֹ תִשְׁכֹּן שִׂמְחָה?

זֶה עִם אִשְׁתּוֹ לִשְׂמֹחַ
יַחְשֹׁב יוֹמָם וָלַיִל,
יִבְטַח כִּי אֵשֶׁת חַיִל
בֵּיתוֹ תָבִיא שִׂמְחָה.

אַךְ כַּצִּפּוֹר חִישׁ יִדְאֶה
וּכְצֵל עוֹבֵר וּכְשֶׁלֶג
אֶל־אֵשׁ יֵהָפֵךְ פֶּלֶג
תִּפַּק תָּעוּף שִׂמְחָה.

יִשְׂמַח יוֹם אוֹ יוֹמַיִם
אֶל־קוֹל תֻּפִּים וָנֵבֶל
אַךְ אֶל־תּוּגָה וָאֵבֶל
חִישׁ תֵּהָפֵךְ שִׂמְחָה;

אוֹ הַמִּיָּה סֹרֶרֶת
אוֹ תִמְסָךְ־לוֹ סַף רַעַל,
עַל־שֻׁלְחָנוֹ רוֹשׁ תָּעַל.
אַיֵּה אֶפוֹא שִׂמְחָה?

אוֹ תִרְדֶּה בוֹ כָּעֶבֶד
דִּבְרֵי נִרְגָּן תַּבִּיעַ.
כָּל־טוֹב מֶנּוּ תַסִּיעַ
מֶנּוּ תַרְחִיק שִׂמְחָה.

אוֹ כִּי תִשְׁאַל מִמֶּנּוּ
עֶדְיָהּ עִם קִשֻּׁרֶיהָ
וּצְמִידִים עַל־יָדֶיהָ
עָגִיל, בִּגְדֵי שִׂמְחָה.

כִּיסוֹ בּוֹ תָּרִיק פֶּתַע
כַּסְפּוֹ הוֹנוֹ יִתַּמוּ
עָשְׁרוֹ אָשְׁרוֹ יִשְׁלָמוּ
תֶּעֱרַב לוֹ כָּל־שִׂמְחָה׃

לֹא כֵן, אָחִי, אֵלֶיךָ,
לֹא לֹא לְשׁ ל מ ה אֲבֶל.
כִּי לְךָ בִּנְעִימִים חֶבֶל
כִּי לְךָ אֵזוֹר שִׂמְחָה.

אֵשֶׁת הַשֵּׂכֶל אֵלֶיךָ
הַיּוֹם עֶלְיוֹן הוֹכִיחַ.
עִמָּהּ לָעַד תַּצְלִיחַ
כָּהּ לְךָ תִּכֹּן שִׂמְחָה.

טוֹבָה יָפְיָה גָּדְלוּ
הָהּ! מַה־טֹּבוּ דֹּדֶיהָ!
נֹפֶת צוּפִים מִלֶּיהָ
כִּשְׁמָהּ כֵּן בָּהּ שִׂמְחָה.

הָהּ! מַה־נָּעִים חֶלְקֶךָ!
קִנְאַת כָּל־אִישׁ עוֹרַרְתָּ.
אַתָּה כָּל־טוּב צָרַרְתָּ
מָצָאתָ הַשִּׂמְחָה.

בָּהּ תִּתְעַנַּג כַּדֶּשֶׁן
לֹא יִרְזֶה שַׁמְנֶךָ.
חִיל לֹא יִגַּשׁ אֵלֶיךָ
רַק גִּיל, שָׂשׂוֹן, שִׂמְחָה.

כִּי אִם יֵרֵד עַב עֶצֶב
יַחְשִׁיךְ אוֹר שִׂמְחָתֶךְ
הִיא תַזְרִיחַ שִׁמְשֵׁךְ
הִיא לָךְ תָּשִׁיב שִׂמְחָה.

אֶת בִּרְכָתִי לָקַחַת
דּוֹדִים הַיּוֹם הוֹאִילוּ.
חוּשִׁי עַתָּה יוֹבִילוּ
לָכֶם נַחַשׁ שִׂמְחָה.

יַחְדָּו בֶּטַח תִּשְׁלָיוּ
יָגוֹן רַע לֹא תֵדָעוּ
וּבְתוֹךְ יַם צוּף תִּטְבָּעוּ
וּבְתוֹךְ נַחַל שִׂמְחָה.

מִשָּׁרְשֵׁיכֶם חִישׁ נֵצֶר
כָּעֵת חַיָּה תְחַבֵּקוּ
כֹּה כַּף אֶל כַּף תְּסַפֵּקוּ
יוֹסִיף לָכֶם שִׂמְחָה.

טו

לחתנה

מַרְגֶּשֶׁת קִרְיָה אֶבְרָחָה
בַּשָּׂדֶה אֵצֵא לָשׂוּחַ
לִרְאוֹת גֶּפֶן אִם פָּרָחָה;
שָׁם אֶשְׁקוֹט שָׁמָּה אָנוּחַ.
שָׁם שָׁלֵו בֶּטַח אֶשְׁכֹּנָה
מִטּוּב לֵב שָׁמָּה אָרֹנָּה.

מִפְּעָלַי שָׁם לֹא יִשְׁקֹלוּ
אִם אֶפְנֶה קֵדְמָה אוֹ יָמָּה
וּשְׁנָתִ יִבְעוֹד לֹא יְגוֹלוּ
הֶחָרֵשׁ הַמַּסְגֵּר שָׁמָּה,
שָׁם חָפְשִׁי יִחְיֶה כָּל־גֶּבֶר
שָׁם יִשְׁחַק אֶל שֹׁד אֶל שֶׁבֶר׃

קוֹל צִפּוֹר שָׁם אִישׁ שׁוֹמֵעַ
לֹא קוֹל רִיב וּמְדָנִים עֵשֶׁק.
שָׁם נוֹגֵשׂ אֵין אִישׁ יוֹדֵעַ
שָׁם אֵין חֵץ שָׁחוּט וָנֶשֶׁק.
כִּי קִנְאָה, חָמָס, תִּפְאֶרֶת
מִשְׁכָּנָם תּוֹךְ חוֹמוֹת קָרֶת.

לִהְיוֹת לִי מַחְסֶה מֵחֶרֶס
הָעֵצִים יַחַד יָרִיבוּ.
שָׁם רָחוֹק מֵעִיר הַהֶרֶס
אֶל צִלָּם רוּחִי יָשִׁיבוּ.
שָׁם עָלַי יִשְׁחַק הָרוּחַ
שָׁם לִבִּי נָכוֹן בָּטוּחַ.

אַךְ מַה־זֶּה בִּרְחֹבוֹת שַׁעַר
קוֹל הָמוֹן חוֹגֵג אֶשְׁמָעָה?
שָׁם שָׂרִים זָקֵן וָנַעַר
אֶל קוֹלָם אֶרֶץ נִבְקָעָה?
עַל מַה־זֶּה? מַה־זֹּאת נִהְיָתָה?
זִמְרָתָם אֶל־מִי יָאָתָה?

לִרְפָאֵל אוּלַי יָשִׁירוּ
בַּת יוֹסֵף כִּי בָא לָקַחַת.

אֶל־רָחֵל עֵינָיו יְיַשִּׁירוּ
כּוֹ תַּבְעִיר אֵשׁ מִתְלַקַּחַת.
שָׁם אָרוּץ... שָׁם צוּף אֶטְעָמָה...
אַךְ אָרוּץ לֹא קָרוּא שָׁמָּה?

וִיהִי מָה, שָׁמָּה אָרוּצָה
כִּי אֶבְטַח לֹא יוֹצִיאוּנִי,
אַךְ לָשִׁיר אִם אֵצֵא חוּצָה
אֵיךְ אֶבְטַח כִּי יִשָּׂאוּנִי?
כִּי יַלְעִיב אוֹהֵב וָרֵעַ
לִי יִצְחַק כָּל־הַשֹּׁמֵעַ.

מָה אָשִׁיר אִם שִׁירַי הֶבֶל
אִם אֵין בִּי חָכְמָה וָדַעַת?
מַה־לִּי עוֹד כִּנּוֹר וָנֶבֶל
אִם שִׂכְלִי יִתֵּן מִגְרַעַת?
אֶל שֹׁקֵל שִׁירַי כַּפֶּלֶס
לֹא אֶהְיֶה לַעַג וָקֶלֶס?

אַךְ אֱלֹם? אָחוֹר אֶסֹּגָה?
אִם אָנוּס? אֶפְחַד מִמֶּנִּי?
אִם נַפְשִׁי שִׁיר לֹא יָדָעָה
בַּת שִׁירַי הִיא תַשְׂכִּילֵנִי.
אֶל דּוֹדִים לָשִׁיר אִוִּיתִי
אֶל חַסְדָּם קַוֹּה קִוִּיתִי.

כִּנּוֹרִי אַל תִּלְחָצֵנִי
אַל תֹּאמַר נַעַר אָנֹכִי,
בַּת שִׁירַי עֶזְרָתִי תְּנִי
זִמְרָתִי אַל נָא תַחְשְׂכִי

נַחַשׁ טוֹב עַד כִּי אַשְׁמִיעַ.
לִיהוּדָה כָּכָה אַבִּיעַ:

כִּנְעִימִים נָפַל חֶלְקְךָ
אֵשֶׁת חֵן אִשָּׁה מַשְׂכֶּלֶת,
כָּהּ תִּשְׂמַח כִּי הִיא חַיֶּיךָ,
כָּהּ כָּל־טוּב נַפְשְׁךָ נוֹחֶלֶת,
כָּהּ כָּל־מַר תָּמִיר כַּמֶּגֶד
כָּהּ כָּל־רַע יֵשֵׁב מִנֶּגֶד.

עִם רָחֵל תִּקְנֶה הָאֹשֶׁר
כָּהּ תִּקְנֶה שׁוּבָה וָנַחַת.
שַׁלְוָה־כָּהּ כָּבוֹד וָעֹשֶׁר
בִּרְכוֹת עָל עִם בִּרְכוֹת תָּחַת.
הִיא כַּחוֹל תַּרְבֶּה יָמֶיךָ
וּתְכַלְכֵּל אֶת שֵׂיבָתֶךָ.

זֶרַע רַב יֵצֵא מִמֶּנָּה
אֶל גִּזְעוֹ יִדְמֶה הַפֶּרִי.
כִּי עֵינֶיךָ עוֹד תִּרְאֶינָה
בֵּן פֹּרָת אַךְ לֹא בֶן מֶרִי.
זֵכֶר יָהּ יֵיטִיב הַחֶמֶד
כּוֹ יִפְרֶה וִיבֹרַךְ צֶמֶד.

אָז רִנָּה יִמָּלֵא פִּיךָ
עִם בָּנֶיךָ מִשְׁתַּעְשֵׁעַ.
אָז יָשִׂישׂ בְּעֹז אָבִיךָ
בִּלְבָבָם מוּסָר זוֹרֵעַ.
בָּם יוֹסֵף אֹמֶץ וָכֹחַ.
גַּם יָגִיל יִמְצָא מָנוֹחַ.

נָא דוֹדִים בִּרְכָתִי קְחוּ!
לְבִי זַךְ אִם נֶעְבָּר שֶׂכֶל.
אִם שָׁגִיתִי נָא תִסְלָחוּ
עַל יוֹם טוֹב נָתַן הַסֵּבֶל.
גַּם אַתֶּם תִּשְׂגּוּ בַחֵשֶׁק
עַד צִיּוֹן יָבֹא בֶן מֶשֶׁק.

טז

ביום המול בשר ערלת הילד הנולד לכמוהר״ר שבתי אלחנן טריויש כה״ו אחי אמי ויקראו שמו כשם הרב הגדול כמוהר״ר יחיאל חיים אבי אמי זכו״קל בחדש שבט התקפ״ב.

חַנָּה אֵם הַבָּנוֹת עַתָּה תָשִׂישִׂי
עַתָּה תָגֵל נַפְשֵׁךְ תַעְדִּי תֻפַּיִךְ
כִּי זֶה לָךְ בֵּן יַזְהִיר יָאִיר פָּנָיִךְ.
שִׂמְחִי אֵם הַבָּנִים. עַתָּה תַשְׁרִישִׁי.

עַל פֶּה יָשִׂימוּ יָד כָּל־מַלְעִיבָיִךְ
עָלַיִךְ מַרְחִיב פֶּה הַיּוֹם תּוֹבִישִׁי,
זֶבַח תּוֹדָה אֶל צוּר חַסְדֵּךְ תַּגִּישִׁי
כִּי אֶת זָכָר זָכַר אֶת דִּמְעוֹתָיִךְ.

גַּם כִּי מֵרֹב גִּילִי נַפְשִׁי נָבֹכָה
אֶל אֵל, מוֹרִי, נֵרִי, אֹמֶר אַבִּיעַ
לַנַּעַר הַיּוּלָּד שִׂיחִי אֶשְׁפֹּכָה.

יָרוּם, יַשְׂכִּיל, יִגְדַּל, אוֹרוֹ יוֹפִיעַ.
הוּא לִיחִיאֵל יִדְמֶה יִהְיֶה בָמֹכָה
מָרוֹם יַעַל שִׂיאוֹ עַד עָב יַגִּיעַ.

יז

על מות אחת אחי אמי למחרת יום המול בשר ערלת בנה
יחידה היה לאבל כנורי ועוגבי לקול בוכים

חַנָּה! שִׁמְשֵׁךְ פָּנָה עֵת כִּי תָשִׁישִׁי
אֶל קוֹל בּוֹכִים נֶהְפַּךְ הָה! קוֹל תֻּפָּיִךְ.
מָוֶת יָרַד פִּתְאֹם הֶחְשִׁיךְ פָּנַיִךְ
וּבְמִשְׁפַּחְתֵּךְ, אוֹיָה, אֵבֶל תַּשְׁרִישִׁי.

אֶתְמוֹל הִכְלַמְתְּ בִּבְנֵךְ כָּל־מַלְעִיבַיִךְ
הַיּוֹם תִּקְוַת זַרְעֵךְ פֶּתַע תּוֹבִישִׁי.
הַיּוֹם אֶל אֵל, אוֹי לִי! נַפְשֵׁךְ תַּגִּישִׁי
יַחַד כֻּלּוֹ שִׂמְחָתֵךְ, דִּמְעוֹתָיִךְ.

הָה הוֹמֶה לִי לִבִּי! נַפְשִׁי נִבְכָּה.
נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה; לֹא עוֹד אַבִּיעַ.
נַחַל דִּמְעָה עַל מוֹת חַנָּה אֶשְׁפְּכָה.

אוֹר נֹחַם לָךְ אָח אֶל אִמִּי יוֹפִיעַ!
בְּנֵךְ יָשִׁיב נַפְשֵׁךְ כִּי בָמַכָּה
יַגְדִּיל תּוֹרָה יַאְדִּיר עַד עָב יַגִּיעַ.

יח

הסר כעס מלבך והעבר רעה מבשרך (קהלת י״א)

עַד אָן, חֲמַת נָחָשׁ, נַפְשִׁי תִטְרֹפִי
תִהְיִי לְאַכְזָר לִי רוּחִי תַחְכְּמִי?
עַד אָן כְּאֵשׁ פֶּחָם לִבִּי תִשְׂרֹפִי?
עַד אָן ··· אֲהָהּ! ··· עַד אָנָה לֹא תִשְׁקְטִי?

מַה־תִּקְרְעִי גֵוִי רָאשִׁי תִּמְרֹטִי
דָמִי כְּמוֹ חֹמֶר לִשְׁתּוֹת תִּכְסְפִי?

מִפָּעֳלֵךְ אִמְרִי מַה־זֶּה תִלְקֹטִי?
יֶתֶר שְׂאֵת מַה־לָּךְ עֵת כִּי תִנְקְפִי?

אֶרְאֶה נְוַת שִׁכְנֵךְ לֶעָפָר שָׁחָה!
צִנִּים וְצִפְעֹנִים בִּקְוֻצּוֹתַיִךְ...
תֹּאחֵז יְמִינֵךְ חֵץ וּשְׂמֹאלֵךְ חֶרֶב.

שׁוֹתֵחַ אֵלַי רַגְלֵךְ וּזְאֵבֵי־עֶרֶב
רַק לַעֲנָה תִטֹּפְנָה שִׂפְתוֹתַיִךְ...
הָהּ! מַהֲרִי נַפְשִׁי. קוּמִי נִבְרָחָה!

יט
לחתנך

עֵת לָעִיר נֵבֶל
כַּנֶּשֶׁף קַמְתִּי
פֶּתַע נִפְעַמְתִּי
אֶל תּוֹךְ חֲדָרַי:

נִדְהָם עָבַרְתִּי
בִּרְחֹבוֹת שַׁעַר
אֶל שָׁב אֶל נַעַר
לִשְׁאֹל עֶזְרָה.

עַל כִּי נִשְׁבָּרוּ
כָּל־יִתְרֵי־נֵבֶל
נִתַּק כָּל־חֶבֶל
מִכִּנֹּרִי.

לָהֶם קָרָאתִי
אַתֶּם חָנּוּנִי!
רֵעַי שָׁמוּנִי
לַמַּטָּרָה.

נִבְהָל זָעַקְתִּי:
מִי עָשָׂה אֵלֶה?
הָהּ! יָדוֹ תֶּלֶא
יָדוֹ תִיבָשׁ!

אֶל תֹּפֵשׂ נֵבֶל
אֶל נֹגֵן רַצְתִּי
מֵהֶם חָפַצְתִּי
יָבֹא עֶזְרִי.

עֶזְרִי מֵאַיִן?
שָׁדוּד הִנֵּנִי!
מִי יְרַפְּאֵנִי
שִׁבְרִי יְחַבֵּשׁ?

לַעַג וָקֶלֶס
עָלַי הֵרִיקוּ
אֹתִי הִרְחִיקוּ
הִרְבּוּ שִׁבְרִי.

אִם לֹא תִתְּנִי
בַּת שִׁיר לִי עֵזֶר
אֵיךְ אֶחְגֹּר נֵזֶר
אֶל רֹאשׁ דּוֹדִים ?
וּלְךָ שָׂמֵחַ
יֹאמַר כָּל־גֶּבֶר
מַה־נָּעִים חֶבֶר
מַה־טּוֹב חֶבְלְךָ!

הֵן כָּךְ קִוִּיתִי
אָרִימָה אֵבֶר
כִּי תִקְוַת־גֶּבֶר
אתות כַּדִּים.
הֵמָּה יִצְדָּקוּ
כִּי כֹּהֵן אָתָּה
בַּת לֵוִי עָתָּה
בָּחַרְתָּ לָּךְ.

כִּי הֵן אָשׁוּרָה
כֹּהֵן מִנֶּגֶד
עֹטֶה כַבֶּגֶד
שָׂשׂוֹן שִׂמְחָה.
בֶּטַח, לָנֶצַח
שָׁלוֹם מִפַּחַד
תִּשְׁכְּנוּ יַחַד
דֹּדִים תִּרְווּ.

בַּת מִכְלַל־יֹפִי
כִּי בָא לָקַחַת
עִם כֹּל נֹכַחַת
כִּי טוֹב לִקְחָהּ.
כִּנְוֵיכֶם סֶלָה
יִשְׁכֹּן הָאֹשֶׁר
כָּבוֹד וָעֹשֶׁר
כּוֹ יָקוּו.

חֵן עִם בַּת שֶׁבַע
אֵלָיו אַבִּיעַ
לָעַד תַּרְגִּיעַ
תַּרְבֶּה עָצְמָה.
עַד כֹּהֵן יָשָׁב
לִשְׁמֹר מִשְׁמֶרֶת
תָּשׁוּב לִגְבֶרֶת
בַּת יִשְׂרָאֵל.

בָּהּ שַׁלְוָתֵךְ
לָעַד לֹא תֵכֶל
כִּי בָהּ טוּב שֵׂכֶל
חֵן טוֹב עִמָּהּ.
בֶּן דָּוִד יֵתֵא
עַמּוֹ יוֹשִׁיעַ
לֵוִי יַשְׁמִיעַ
שִׁיר בִּדְבִיר־אֵל.

וּבְרֹב זַרְעֵךְ · וִיהוּדָה יַחַד
תִּבְנֶה הַבַּיִת · קוֹל שָׂשׂוֹן יָעַר···
כִּשְׁתִילֵי זַיִת · זֶה נַחַשׁ נַעַר
פָּשֹׂה יִפְשֶׂה. · וּצְעִיר עֵדָה.

הוֹרֵיכֶם יַחַד · לִשְׂגִיאוֹת רַבּוּ
בָּם יִשְׁתַּעֲשָׁעוּ · אִם נָא תִסְלָחוּ
וּבְגִיל יִטְבָּעוּ· · חוּשַׁי יִזְבָּחוּ
יָשִׁיר מֹשֶׁה. · זֶבַח תּוֹדָה.

כ
לחתנה

הַאִם יְהַלֶּךְ־אִישׁ עֲלֵי גַחֶלֶת
יַחְתֶּה בְחֵיקוֹ אוּר וְאֵשׁ צָרֶבֶת
רַגְלָיו בְּלִי יִכְוֶה שְׁבִיב שַׁלְהֶבֶת
מַדָּיו בְּלִי הָאֵשׁ תְּהִי אֹכֶלֶת?
עֵת הוֹד פְּנֵי עַלְמָה לְהַשְׁקִיף קַמְתָּ
„מָה הַחֲלוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר חָלָמְתָּ?"

אִשָּׁה יְפֵה־פִיָּה אֱשׁוֹן עֵינֶיהָ
בָּרָק וְלַפִּיד אֵשׁ מְלַהֵט לַהַב.
תַּבְעִיר לְבַב רֹאָהּ וְתַשְׁפִּיל רַהַב
תְּקָהֵךְ פִּתְאֹם בְּעַפְעַפֶּיהָ.
לֵב־אִישׁ נְעֹרֶת הוּא חֲשַׁשׁ אוֹ סֵפֶר
כִּי הֲרִיחוֹ אֵשׁ יְהִי לָאֵפֶר.

אִשָּׁה וְלַבָּתָהּ בְּלִבָּתֵךְ
תָּבֹא וְלֹא תִשְׁלֹט הֲלֹא חָשַׁבְתָּ.
מוּל נַעֲרָה יָפָה לְזֹאת נִצַּבְתָּ

מֵצִיץ כְּעַד אֶשְׁנַב וְלוּל חֶדְרֵךְ
פֶּתַע יְקֹד מוֹקֵד כְּךָ הִשִּׂיקָה
כִּלְבָבֵךְ אֵשׁ אַהֲבָה הִדְלִיקָה.

אֵשׁ אַהֲבָה כִּי לֹא יְכַבּוּ מַיִם
לֹא יִשְׁטְפוּהָ גַּם נַהֲרוֹת פֶּלֶג
מַיִם כְּקַשׁ תִּלְהַךְ וְתִבְעֶה־שֶׁלֶג
תִּשְׁלַט כְּמוֹ בַּרְזֶל וּבִנְחֻשְׁתַּיִם.
קוּם נָא וְכַבֵּה־אֵשׁ כְּךָ חִצַּתְּ···
אֵשׁ נָעֳמִי אַךְ הוּא··· מֵאֲשֶׁר אַתָּה!

תּוֹךְ חֵיקְךָ תָּמִיד תְּהִי שֹׁכֶנֶת
תָּתֹם וְלֹא תוּקַד כְּאֵשׁ עֵינֶיהָ,
לֹא מוּקְדָּה יְדַעֵךְ וְנֵר פָּנֶיהָ
גַּם רַק לְךָ יוֹם יוֹם תְּהִי סֹכֶנֶת.
תּוֹךְ לִבְּךָ מַשְׂאַת עֲלוֹת הַחֵלֶּת
תֵּלֵךְ כְּאֹפֶל עָב לְאוֹרָהּ סֶלָה.

הֵן כַּת שְׁמוּאֵל לָךְ כְּצִיץ עַל מֵצַח
רָבִיד עֲלֵי צַוָּאר לְקָדְקֹד נֵזֶר···
וּכְנֶגְדְּךָ תִהְיֶה עֶזְרָאֵל עֵזֶר
כִּשְׁמָהּ תְּהִלָּתָהּ נְעִימוֹת נֶצַח.
גַּם כִּי בְחוּשֵׁי רִישׁ בְּשִׁבְלֵי עֹנִי
„נַחֵשׁ יְנַחֵשׁ אִישׁ אֲשֶׁר כָּמֹנִי."

עִם נָעֳמִי תִרְוֶה נְעִימִים מֶגֶד
לֹא בָהּ פְּתָנִים רִיב וְטוֹרֵד דֶּלֶף
וּמְקוֹרְךָ בָּרוּךְ יְהִי כָּל חֵלֶף
אַךְ טוֹב לְיִשְׂרָאֵל וְרַע מִנֶּגֶד.
מִשָּׁרְשְׁךָ יִרְבֶּה וְיִפְרֶה נֵצֶר
לֵוִי עֲדֵי יָשׁוּב וְיִירַשׁ עֶצֶר.

כא (*)

הֵן עַל חֲלִי רַגְלַי כִּמְעַט צָלֵעַ
הֵן עוֹד שְׁעִפַּי כִּי יִמְעֲלוּ מַעַל
קָצַר וְצַר מַצָּע מֵהִשְׂתָּרֵעַ
נֶגֶד פְּנֵי דוֹדִים אֶשְׁלֹף הַנַּעַל.

אֶשְׁעָה בְּדִבְרָתִי לֵאלֹהֵי מַעַל
„לֹא עִם בְּנוֹת הַשִּׁיר פֹּה אֶשְׁתַּעֲשֵׁעַ
עַל בָּמֳתֵי שַׁלְוָה חֶבְרֵךְ יַעַל
שָׂפָה לְפִיו סָבִיב לֹא יִקָּרֵעַ“

דּוֹדִי! אֲמָרַי קַח מִלֵּי הַקְשִׁיבָה.
עַל אָשְׁרְךָ אֶל אֵל תּוֹדָה הַקְרִיבָה
קַדֵּשׁ בְּכוֹר אֵלָיו כָּל־פֶּטֶר רֶחֶם.

כִּי זַרְעֲךָ יִרְבֶּה, בְּךָ שָׂשׂוֹן יָעַר
כִּימִינְךָ יִתְמֹךְ עֵת יֵלְכִין שַׁעַר
„מַשְׁעֵן וּמַשְׁעֵנָה כֹּל מִשְׁעַן־לֶחֶם.“

כב (*)

כַּיּוֹם עַלְמַת חֵן בָּאת אֶל בֵּית בַּעְלֵךְ
לָטַעַת מִשְׁכָּנֵךְ לָשֶׁבֶת שָׁם.
תִּקְּחִי צִפֹּרָה תֹּף תִּשְׂאִי קוֹלֵךְ
קוּמִי רַנִּי עַמִּי! צוּר גִּיל לָךְ שָׁם.

(*) Estemporanei

אַךְ אוֹיָה לִי! מַה־זֶּה? נֶעְכַּר גִּילֵךְ
כִּי עַל לְחָיֵךְ אֶרְאֶה דֶּמַע נִרְשָׁם?
בִּנְעִימִים, אַחוֹתִי, (א) נָפַל חֶבְלֵךְ,
אִם כֵּן אֵפוֹא, מַה־זֶּה נַפְשֵׁךְ תֵּשָׁם?

רְפָאוּת אִישֵׁךְ תִּצְמַח עֶזְרוֹ מֵאֵל
עוֹד מִתְעָרֶה יָקוּם בָּרִיא רָטוֹב
אֵבֶר כַּנְּשָׁרִים יַעַל עַזְרִיאֵל.

כַּשּׁוֹשַׁנָּה תִּפְרַח נֶפֶשׁ עָמֵל
עוֹד מַמְתַּקִּים יִרְוֶה כָּל־צוּף כָּל־טוּב
„אָבִיב קָלוּי בָּאֵשׁ גֶּרֶשׂ כַּרְמֶל".

כג

מספד תמרורים

קינה היא ותהי לקינה כי באו בנים עד משבר וכח אין ללדה, צירים וחבלים יאחזוני כצירי יולדה, מעי ככנור יהמו על הלקח ארון האלהים עטרת זקנים רבא דעמיה מדברנא דאומתיה בוצינא דנהורא אוצר כל כלי חמדה, כמוהר״ר שלמה דוד מהוזקנים זצוק״ל הוא למד דעת את העם כ״ט שנים בקק״י לוגו יע״א לתורה ולתעודה, ואיככה כי לקח אותו אלהים לחזות בנעם ה׳ ולבקר בהיכלו ויפקד מקום דוד ביום עש״ק לס׳ לפני ה׳ תמיד יום עשרה לח׳ אדר ס׳ הילל ברוש כי נפל ארז לפ״ק ונעלם מעיני העדה, אוי לנו לדור שאבד מנהיגנו צדיק אבד לדורו אבד בכו לאבלים ולא לאבדה, ה׳ יגדור פרצותינו וישלם נחומים לאבליו ובאו ורננו במרום ציון בקול רנה ותודה, כי״ר.

בַּת־שִׁיר! לְבוּשׁ שָׂשׂוֹן הַשְׁלִיכִי אָרֶץ!
כִּי עֵת סִפּוּד הוּא זֶה לֹא לָעִיר נֵבֶל
בָּא בָא לְעוֹרֵר חַיִל מִצָּפוֹן קֶרֶץ!

(א) לאחיו וּלְאַחוֹתוֹ בפתח האלף (במדבר ו׳ ז׳).

עוּגָב לְקוֹל בֹּכִים כִּנּוֹר אֶל אֵבֶל
  יֵהָפְכוּ הַיּוֹם וּשְׂחוֹק אֶל בֶּכִי!
  הָהּ! יוֹם מְבוּכָה זֶה! יוֹם צִיר וָחֵבֶל!
בַּת־שִׁיר! בְּכִי לִשְׁפֹּךְ הַחֲדָרָה לְבִי!···
  אַךְ לֹא··· עָלַי וּבְכִי עַל גַּפֵּי־קֶרֶת
  מַה־תַּעְצְרִי תוּגַת לִבֵּךְ תוֹכֵכִי?

עַל רֹאשׁ מְרֹמֵי־עִיר תִּהְיִי סֹחֶרֶת
  שָׁם תִּשְׁאֲגִי כִּכְפִיר שָׁם שַׂק תַּצִּיעִי
  תִּתְנַצְּלִי עֶדְיֵךְ וּמְעִיל אַדֶּרֶת.
שָׁמָּה לְכָל־עוֹבֵר רֹאשֵׁךְ תָּנִיעִי
  וּתְפַזְּרִי עָלָיו עָפָר וָאֵפֶר
  שָׁם תִּקְרְאִי מִסְפֵּד. קוֹל מַר תַּשְׁמִיעִי.

שָׁמָּה שְׂאִי קִינָה לִכְתֹּב בַּסֵּפֶר!
  כֹּה תֹאמְרִי··· מִי זֶה אָמַר וַתֶּחִי
  יִגְוַע אֱנוֹשׁ הַנּוֹתֵן אִמְרֵי־שֶׁפֶר?
לוּגוּ מְגִנַּת־לֵב הֵן תִּמָּלֵאִיו
  אַל תִּתְּנִי פוּגַת לִבְנוֹת עֵינַיִךְ
  לַמְקוֹנְנוֹת קִרְאִי תִּשֶּׂאנָה נֶהִי!

אַיֵּה מְכַלֵּא חֵטְא מֵחוֹמֹתַיִךְ?
  אַיֵּה גֶּבֶר תָּמִים מַרְחִיק מִפֶּשַׁע?
  אַיֵּה מְאוֹר נֵרֵךְ זֹהַר פָּנָיִךְ?
אַיֵּה מְנַהֵל לָךְ אֶל־מַעְגַּל־יֶשַׁע
  עִמֵּךְ כְּלֵב טָהוֹר כָּדָד יַנְחֶנּוּ
  מַכֶּה בְשֵׁבֶט פִּיו כָּל־אַנְשֵׁי־רֶשַׁע?

חָהּ! כִּי שְׁלֹמֹה סָף! דָּוִד אֵינֶנּוּ!
  צוּר! אִתְּךָ לִשְׁכֹּן כִּזְבוּל אִוִּיתָ···
  נִקְרָא אֱלֵי מָרוֹם. נִפְקַד מִמֶּנּוּ.

יָרֵחַ אֲדָר! יֶרַח שִׂמְחָה הָיִיתָ!
אַךְ לִי לְיֶרַח חִיל (אוֹיָה!) נֶהְפַּכְתָּ
אַךְ לִי לְיֶרַח אָב עַתָּה דָמִיתָ!

מָוֶת! וְלָמָּה־זֶּה קֶשֶׁת דָּרַכְתָּ
לִירוֹת לְיִשְׁרֵי־לֵב לִתְמִימֵי־דֶרֶךְ
אַךְ מַחֲשַׁבֵּי־עָם חִצִּים חָשַׂכְתָּ?

עַל עַבְדֵי עֶלְיוֹן כִּמְלֶאכֶת פֶּרֶךְ
מַגָּל כְּעֹז תָּנִיף כָּם תִּפְרָץ־פֶּרֶץ
אַךְ מוּל כְּנֵי נָבָל גַּם תַּשְׁפִּיל בֶּרֶךְ?

קִנְאָה בְּתוֹךְ לִבִּי עָלַיִךְ אֶרֶץ! (*)
כִּי תִכְלְאִי תוֹכֵךְ חֶמְדַּת עַם אֵלֶּה
אֶת־זֹחֲלֵי עָפָר רִמָּה וָשָׁרֶץ.

אוֹצַר חֲמֻדוֹת זֶה וּסְגֻלַּת־פֶּלֶא
עָפָר יְכַס גֵּווֹ? אֶרֶץ נִרְקָבָה
אֶל אִישׁ אֱלֹהִים זֶה תִּהְיֶה בֵּית כֶּלֶא?

הֵן גַּם עֲלֵי מָרוֹם קִנְאָתִי רַבָּה
רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ כַּל גֵּו כַּל חֹמֶר
כִּי יֵאָסֵף אֵלָיו כִּי שָׁם נִצָּבָה.

הִיא עִם שְׂרָפִים שָׁם תַּבִּיעַ אֹמֶר
כַּאֲשֶׁר מְתֵי מִסְפָּר לָבֹא יוּכָלוּ
תְּלַקֵּט פְּרִי צִדְקָהּ אֶל תַּחַת תֹּמֶר. (א)

עוֹד לַעֲנַת קִנְאָה חוּשַׁי יָזֹלוּ
תָּחוּל עֲלֵי נַפְשׁוֹת גִּבֹּרֵי־יֹשֶׁר
עִמּוֹ בְּעֵדֶן גַּן רַב טוּב יִנְחָלוּ.

(*) Quanta invidia ti porto, avara terra! Petr.

(א) צדיק כתמר יפרח

כִּי הֵם כְּחֶבְרָתוֹ (הָהּ חֶבְרַת־אשֶׁר!)
יִתְעַנְּגוּ יוֹם יוֹם הוֹדוֹ יִשְׂבָּעוּ
חֶבְרָה נְעִימָה הִיא מָהוֹן וָעשֶׁר.
אַךְ מָה־אֲדַבֵּר־עוֹד וּדְבָרַי לָעוּ?
הֶבֶל יְדַבֶּר־פִּי רוּחִי חֲפֵלָה
הָהּ! כִּי שְׁעִפַּי הִישׁ נָסוּ גַּם נָעוּ!
הָהּ! רָתְחוּ מֵעַי! נַפְשִׁי נִבְהָלָה!
אֶל שָׁוְא וּמַדּוּחִים עָצְבִּי יַתְעֵנִי···
מִי זֶה יְנַחֶם־לִי?··· סוּר נָא! גֶּשׁ־הָלְאָה!
הָהּ! אַחֲרִישׁ··· אֶדֹּם ··· נֶאֱלַם הִנְנִי···
הָהּ! נָפְחָה נַפְשִׁי··· עֵינַי קָדְרוּ···
בָּא בַעֲצָמַי חִיל. כִּמְעַט אֵינֶנִּי···
אַךְ מֶה?··· אֲהָהּ חוּשַׁי! עֹז הִתְאַזָּרוּ!
הָהּ! רוּחֲכֶם עַד כֹּה עַל מֶה שָׁמֵמָה?
הַאִם כְּמוֹת צַדִּיק כֹּה תִּתְמַרְמָרוּ?
צַדִּיק מְנַת חֶלְקוֹ הָהּ מַה־נָּעֲמָה!
הוּא חַי וְלֹא גָוַע. הוּא בַשָּׁמַיִם
אַךְ רַק בְּנֵי דוֹרוֹ אֻמְלָלִים הֵמָּה!
אָנָּא קְדוֹשׁ עֶלְיוֹן! עַל בֵּית אֶפְרַיִם
עֵת אֶל פְּנֵי כֵס יָהּ לִימִינוֹ תֵּשֵׁב
קוּם נָא! קְרָא אֵלָיו! שָׂא נָא כַּפַּיִם.
הַט אָזְנְךָ (תֹּאמַר) הַקְשִׁיב רַב קֶשֶׁב!
קוֹל עַמְּךָ הַאֲזִין! לִרְאוֹת הוֹאִילָה
מִקְדָּשְׁךָ שָׁמֵם כִּי יְגַדֵּל־עֵשֶׂב!
קַרְנֵי בְּנֵי עַוְלָה קוּמָה הַשְׁפִּילָה!
חִישׁ עַמְּךָ נַחֵם! יְחַיּוּ מֵתֶיךָ!
גֶּשֶׁם נְדָבוֹת נָא עָלָיו הַזִּילָה
וּנְחֵה לְמִרְעֶה טוֹב צֹאן מַרְעִיתֶךָ!

כד

על מות הרב הגדול כמוהר"ר משה חיים סוסקינו זצוק"ל ר"מ ור"מ בעיר ואם בישראל פירנצי יע"א אשר עלה אל האלהים בליל שביעי של פסח ש' תקפ"ג לפ"ק

אַרְנוֹן אַרְנוֹן (א) מַשְׁקֵה נָפַת טָסְקָאנָא
וּבְאַפֵּינִינִי לָךְ מָקוֹר נוֹבֵעַ
תּוֹךְ פִּירֶנְצֵי רַבָּה עוֹבֵר נוֹסֵעַ
וּבְיָם תִּיכֹן נוֹפֵל אָנֶה וָאָנָה!

חָה! לִמְקוֹרֶךָ שׁוּב וֶהְיֵה מוֹנֵעַ
מֵימֶיךָ מִן עִיר זֹאת כִּי בָךְ כּוֹנָנָה!
אוֹ כִּיאֹר נֹא שְׁחוֹר יָמִים שִׁבְעָנָה
אֶל־דָּם הֵהָפֵךְ נָא כֹּל תְּוַדֵּעַ.

אַתָּה הַר הַגָּדוֹל הַר אַפֵּינִינוֹ!
אֵלָיו אַל עוֹד תַּבִּיעַ מֵימֵי־שֶׁלֶג
כִּי כֹה כָלִיל יִיבַשׁ עֵת יֵלֶךְ יָמָּה.

נִדְהָם כָּל־אִישׁ יִשְׁאַל: מַדּוּעַ··· לָמָּה
נָהָר הָרָב הַלָּז חָרֵב בַּפֶּלֶג?···
מֹשֶׁה, אָשִׁיב, אֵין עוֹד!··· גָּוַע סָסְקִינוֹ! (ב)

(א) כהר Arno

(ב) גם בתלמוד (מו"ק דף כ"ה) אמרו: כי נח נפשיה דרי אבהו אחיתו עמודי דקסרי דמא, דרי יוסי שפעו מרזבי דצפורי דמא, דרי יעקב איתחזיאו כוכביא ביממא, דרי אסי איעקרו כל אילנייא, דרי חייא נחיתו כיפי דברדא מרקיעא, וכאלה רבות גם על כל הגוזמא.

כה

יום מהומה ומבוכה ומבוסה היום הזה כי אמש לקח ה' את אדוננו
מעל ראשנו קוה לשלום ואין טוב לעת מרפה והנה בעתה כשאר
בעיר שמה, כי מפני הרעה נאסף הצדיק וה' הפגיע בו את עון
כלנו והאיש משה ענו מאד ה"ה כמוהר"ר משה זכות בכמוהר"ר
אליהו בכמוהר"ר רפאל שלמה סג"ל זצוק"ל זי"ע ר"מ ור"מ
של מדינת מונפיראטו ואנפיה אשר זכות הרבים תלוי בו לומד
תורה לשמה, כקרא אל השמים מעל ואל משה אמר עלה אל
ה' וקזאל בעונה פנה הודה פנה זיוה פנה הדרה עם כסיל וכימה,
על כן ספדו והילילו המלך (ממ"ר) יתאבל והנשיא ילבש שממה,
וגם אני אשפוך את שיחי ואת נפשי בבכי בכי תמרורים ואשא
כפי אל תולה ארץ על בלימה, למען ישלם נחומים לאבליו ואור
צדיקים כאור נוגה יאיר שבעתים כאור החמה.
פה קזאל יום המר והנמהר י"ג לח' מנחם המוכן לפורענות
יום ב' לס' מפני האף והחמה, ש' ונפשי נבהלה מאד לפ"ק
ליצירת האדמה.

מַה־לָּעָם כִּי יִבְכּוּ? מַה־זֹּאת נִהְיָתָה?
מַה־זֶּה דִּמְעָה תֵּרֵד בִּלְחִי כָל־גֶּבֶר?
זֶה נֶאֱנָח זֶה שָׁמֵם רוּחוֹ נִבְעָתָה
זֶה יָדָיו עַל מָתְנָיו עַל פָּנָיו שֶׁבֶר?
אַךְ מֶה? כָּל־אִישׁ נֶאֱלַם? אֵין קוֹל אֵין קָשֶׁב?
רַק בִּבְכִי תַמְרוּרִים כָּל־אִישׁ לוֹ יָשֵׁב?

אַךְ מָה־אֶרְאֶה? מִי זֶה בִּגְלוֹמֵי צַחַר
אֶל תּוֹךְ מִטָּה קֹדֶרֶת מֻצָּב שָׁמָּה?....
כָּל רוּחַ חַיִּים הוּא... עַפְעַפֵּי־שַׁחַר
לֹא יָהֵלּוּ אוֹרָם... גַּם עֵינוֹ קָמָה...
אִישׁ נֶהְדָּר זֶה הָיָה נוֹרָא מַרְאֵהוּ'
גַּם כִּי גָוַע לֹא נָס עוֹד זִו פָּנֵיהוּ.

דִּמְעַת הָעָם כֻּלּוֹ בָּרוּר תַּבִּיעַ
כִּי אִישׁ גָּדוֹל הוּא זֶה רוֹעֶה עַם אֵלֶּה.
עַל מִי כָּל־הָעֵדָה קוֹל מַר תַּשְׁמִיעַ
קִינִים הֶגֶה וָהִי וִילֵל כַּל תֶּלֶא?...

מ שֶׁ ה מ שֶׁ ה זֶה הוּא!··· בֶּן אֱלִיָּהוּ···
הָהּ! כִּי כוֹס תַּרְעֵלָה מָוֶת הִשְׁקָהוּ!

אֶתְמוֹל בִּרְחֹבוֹת עִיר הִנֵּה שֵׁרַתִּיהוּ
כִּי לִקְבָרוֹת יוּבַל הַיּוֹם אֶרְאֵהוּ?
אֶתְמוֹל הֵן הוּא בַשַּׁעַר פָּתַח פִּיהוּ···
הַיּוֹם נֶאֱלַם לָעַד עָפָר מְכַסֵּהוּ?
אֶתְמוֹל אֵל בֵּין צֹאנוֹ מְקַף מֵעֵדֶר
הַיּוֹם בֵּין אַשְׁמַנִּים שַׁחַת לוֹ חֶדֶר?

„הַלַּיְלָה הַהוּא יִקָּחֵהוּ אֹפֶל"
כּוֹ חוּט חַיָּיו נִתַּק וַיִּלָּקַח!
גַּלְמוּד יִהְיֶה לָעַד כִּישִׁימוֹן עֹפֶל
וּקְדֹרַנִּית יֵלֵךְ בִּלְתִּי יָרֵחַ!
לָנֶצַח הָהּ! יוֹאַר בָּרוּךְ אַל יְהִי!
קוֹל זָמִיר יֶחְדַּל־כּוֹ, תַּחְתָּיו קוֹל נֶהִי!

כַּנֶּשֶׁר קָרְחָתֵךְ קְזַאל הַרְחִיבִי
שַׂק וָאֵפֶר יֻצַּע עַל חוֹמֹתַיִךְ.
גֶּבֶר אָבַד מִמֵּךְ עַל לֵב הָשִׁיבִי.
מִי יָנוּד לָךְ יַמְצִיא נֹחַם אֵלַיִךְ?
אִם הִנָּחֵם נַפְשִׁי הַיּוֹם מֵאָנָה
לָךְ נִחֻמִים אֶדְרֹשׁ? אֵיכָה? וָאָנָה!

אַתֶּם אַנְשֵׁי הַשֵּׁם כִּי תִתְיַצָּבוּ
לַנְחֹת עַם זוּ כִּמְלָחִים עַל תֹּרֶן
מִמַּעְיַן־חֵיל מַעְיַן דִּמְעָה תִשְׁאָבוּ
אַלּוֹן בָּכוּת נִטְעוּ שִׁטָּה וָאֹרֶן.
אִישׁ עִמָּכֶם תָּמִיד נָשָׂא כָל־סֵבֶל
חֶרְצֻבּוֹת מָוֶת הָהּ! עִנּוּ בַכֶּבֶל.

חֵן עַל עָנִי וָרָשׁ אֶבְכֶּה אֵילִילָה
כִּי אָב לָאֶבְיוֹנִים פַּס וַיֵּאָסֵף.
יַד מָוֶת תִּקְוָתָם פֶּתַע הִפִּילָה
פֵּרֵשׁ אֵין עוֹד לָהֶם מָזוֹן וָכֶסֶף.
הֵמָּה בֵּין עֵינֵיהֶם קָרְחָה יָשִׂימוּ
וּבְדִמְעוֹת תַּמְרוּרִים נַפְשָׁם יַשִּׁימוּ.

הוּא נֶפֶשׁ שׁוֹקֵקָה יוֹם יוֹם הִשְׂבִּיעַ
כִּי מִפִּתּוֹ אָכַל יָתוֹם מִמֶּנָּה.
הוּא עֵירֻמִּים כִּסָּה אֶבְיוֹן הוֹשִׁיעַ
לֵב אַלְמָנָה הִרְנִין וַיְסַעֲדֶנָּה.
צֶדֶק תָּמִיד לָבַשׁ וַיִּלְבָּשֵׁהוּ
אַךְ לֹא חִבֵּל מַקְלוֹ, נֹעַם מַטֵּהוּ.

אַתֶּם בָּנָיו···· אַתֶּם··· אוֹיָה! כִּי שֶׁפַע־
־דִּמְעוֹתֵיכֶם יָנִיא דִבְרָתִי פֶתַע!
לִבִּי··· קִרְבִּי יָשֹׁךְ יַפְרִשׁ כַּצֶּפַע
דַּבֵּר לֹא אוּכַל עוֹד··· אָן שִׂכְלִי יָתַע?
אוֹיָה! לָכֶם אוֹסִיף נִחֻמִים חֵלֶף
דִּמְעוֹתֵיכֶם עִם דִּמְעוֹתַי לָאֶלֶף?

בָּבַת עֵינֵיכֶם כִּי מִכֶּם נֶעְדָּרֶת
לֻקַּח מֵרָאשֵׁיכֶם נֵזֶר תִּפְאֶרֶת.
עַל זֹאת «וּבְצֶדֶק הָהּ!» שַׁלְוַתְכֶם סָרָה
זִכְרוּ לִלְבַבְכֶם הוּא חֶרֶב חוֹדֶרֶת.
כָּל־אִישׁ מִכֶּם יִזְעַק: הָהּ! כִּי נִדְמֵינוּ
הוֹי אָדוֹן! הוֹי הוֹדֹה! אוֹיָה אָבִינוּ!

אַךְ מַה־תִּבְכּוּ בָאֵפֶר תִּתְפַּלָּשׁוּ?
קוּמוּ מֵעַל עָפָר! נָא הִתְנֶחָמוּ?
„לִסְבֹּל גַּלֵּי הַוּוֹת הֵן תִּתְקַדָּשׁוּ

„יַד הַוּוֹת לֹא תִרְדֶּה בִּלְבָבוֹת רָמוּ.
הָהּ מַתִּתְיָה! קוּם לְךָ וֶאֱזוֹר מָתְנֶיךָ.
הֵן אִישׁ חָכָם אַתָּה. הֵן רַב חֵילֶךָ.

הוּא מִמָּרוֹם וּכִי שָׁם עִם אֵלִיָּהוּ
עִם כָּל־חֶבֶל הוֹרָיו תִּפְאַרְתָּם רַבָּה
בִּתְמוּנַת־אֵל יִשְׂבַּע כִּי פֹּה הִנְהָהוּ
וּפְרִי צִדְקָה תִּלְקֹט נַפְשׁוֹ נִשְׂגָּבָה)
עָלֵינוּ הוּא יֶעְתַּר עַל שְׁרִיתֵנוּ
וְרָפָא אֵל עִם נְכֵאֶה יֹאמַר עָלֵינוּ.

נַפְשׁוֹ בִמְאֹד תָּגֵל בִּרְאוֹת מִשָּׁמָּה
כִּי כָל־בָּנָיו מִיֵּשַׁע לֹא יִרְחָקוּ
בִּרְאוֹת כִּי בֵן הֵן לוֹ חָכְמָתוֹ רָמָה
יִשְׁמֹר כָּל־אָרְחֹתָיו מִלָּיו יִמְתָּקוּ.
אָז בִּלְבָבוֹ יֹאמַר: עוֹד חַי הִנְנִי
גַּם כַּחֶלֶד בִּבְנִי אִם שָׁם אֵינֶנִּי.

הֵן עֵת קַל חִישׁ יָבֹא יְחִיוּ מֵתֵינוּ
נָשׁוּב לִירוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ
נָשׁוּב נִבְנֶה הֵיכַל בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ
עוֹד חֵלֶק יִשְׂרָאֵל לֹא יֹאכַל חֹדֶשׁ
יָקוּמוּ צַדִּיקִים אֶל אֵל יְרַנּוּ
כִּי טַל אוֹרֹת יַשְׁקֵם בֶּטַח יִשְׁכֹּנוּ.

כו

על מקומו יבא

אָנָה פָּנָה דוֹדִי? מֹשֶׁה אַיֵּהוּ?
„לְמִקְצַעַת הַמִּשְׁכָּן? בַּיַּרְכָתַיִם?"
הָהּ! מוֹשָׁבוֹ נִפְקַד קַדְרוּת מְכַסֵּהוּ
מַסְגֵּר עָלָיו הוּשַׁת עִם לְחָתַיִם!

מִשְׁכַּן תֵּבֵל מָאַס וַיַּעַזְבֵהוּ

כִּי מוֹשָׁב לוֹ אִוָּה מִשְׁכַּן שָׁמָיִם.

הָהּ! סָר צִלּוֹ מִצֹּאן! הָהּ! נֶעְדַּר פֶּתַע!

הָהּ! כָּל רֹעֶה עֶדְרוֹ עַל הָרִים יִתַּע!

כז

מגלת ספר כתוב עליה קינים והגה והי זאת ועוד אחרת אשכולות מרורות, מעוט רבים שנים בכיה לדורות, ויהי אחרי מות משה הראשונה הנה באה קינה היא וקוננוה בעיר ואם בישראל קזאל והמדינה, ויהי ערב ויהי בקר יום אחד לאו אב דהאי שתא ותזעק כל העיר מנהמת כיונה, יום שנות אלוף עירם, גדול ורב ורם, היתה כאלמנה, ויסתר משה

זה משה האיש כמוהר״ר משה זכות הלוי זצו״קל מופת הדור והדרו, רעיא מהימנא כרועה ירעה עדרו, בר אוריין ובר אבהן שני צנתרות הזהב עמודי התוך כמוהר״ר אל״ן גדול אשר שרשיו מרובים וכמוהר״ר רש״ל זצוק״ל הוא הארון הוא משה

הן אראלם צעקו בכו אראלים את המצוקים ונשבה אה״ק בחיקם הועלה, אל המנוחה ואל הנחלה, וילך למסעיו מנגב ועד בית אל עיר גבורים עלה, ויעל משה

ותקטן עוד זאת בעיני ואבא היום אל העין עין דמעה, רבוא ושוב מרעה אל רעה, בקרית מלך רב טורינו יע״א, נמתתני קינתי והיה רק זועה, כי גם פה ספדו לו ישראל בימי בכי אבל משה

והרימותי קולי ואקרא, חבל על דאבדין ולא משתכחין חסרון לא יוכל להמנות פסידא דלא הדרא. אי לך ארץ איטליא! כמו רועיך שפו תמו מן בלהות הארץ הלזו השממה מקרב נוה, והי אמר לשם עלו אלי ויכחיד את שלשת הרועים ויכנס בכתר אהלו בשמה ירקים הסיר המצנפת והרים העטרה, גם האיש משה ומי יתן ימהר יחישה מעשהו יקיצו וירננו שוכני עפר ישימו כבוד תהלתו אז ישיר משה

אין אליהו בא אלא לקרב את ישראל לאביהם שבשמים להיות בריתו את לוי ושפתי כהן ישמרו דעת ומלאה הארץ דעה את ה׳ ויאמינו בה׳ וב משה

מַה־זֶּה עֵינַיִם לִי? מַה־לִּי אָזְנַיִם

לִרְאוֹת עָמָל יָגוֹן וּלְהַקְשִׁיב קֶרֶץ?

מַה־זֶּה לָשׁוֹן אִתִּי פֶּה וּשְׂפָתַיִם
לַשְׁמִיעַ שֵׁמַע אִיד וּלְבַשֵּׂר פֶּרֶץ?
מַה־זֶּה בַּעֲגָרוֹן אַל לֹא הִכָּנִי?
מַה־זֶּה אִלֵּם חֵרֵשׁ אַל לֹא עֲשָׂנִי?

מֻכֶּה בַּסַּנְוֵרִים עֵינוֹ לֹא תֶרֶא
אֶת שֶׁבֶר בַּת־עַמּוֹ וּמְצוּקוֹת חֶלֶד.
חֵרֵשׁ יַאְטֵם אָזְנוֹ כְּעַיִר פֶּרֶא
לֹא יִשְׁמַע לֹא יָבִין מַה־עֵת זָר יֵלֵד.
אִלֵּם כִּבְשׂרַת־שֹׁד לֹא יַכְאִיב נֶפֶשׁ
לֹא שִׂיחַ לֹא שִׂיג לוֹ וּמְחֻפָּשׁ חֵפֶשׂ.

מַה־בֶּצַע אֶל עִוְרִים לִרְאוֹת הַשֶּׁמֶשׁ
אִם רַק תַּחְתָּיו יִרְאוּ חַבֻּרוֹת פֶּצַע?
אִם רַק פִּיד יוֹם יִשְׁמַע אוֹ עָקַת אֶמֶשׁ
אִם יָזִין אִם יַקְשִׁיב אֶל אִישׁ מַה־בֶּצַע?
מַה־בֶּצַע אֶל אָדָם אִם לוֹ נִיב שִׂיחַ
אִם כּוּ בִלְבַב רֵעוֹ אַכְזָר יַקְשִׁיחַ?

טֶרֶם מֹשֶׁה עֲלָפָה עֵינַי תִּרְאֶינָה
מֶה לֹא כָהוּ? מֶה לֹא כִסָּמוּ אֹפֶל?
אָזְנַי מַה־זֶּה לֹא בָא חֶרֶשׁ קִרְבֶּנָה
טֶרֶם תִּשְׁמַעְנָה קוֹל כִּי נִלְכַּד עֹפֶל
עֹפֶל מָעוֹז הַדּוֹר אִישׁ תָּם אִישׁ צֶדֶק
כִּי חִיל נַפְשִׁי אָז לֹא יַמְאִיר כַּחֵדֶק?

אַשְׁרַי אִם רַק קִרְבִּי אַנְחָתִי תֵּשֵׁב
אִם רַק אֵלַי תָּרֵעַ וּלְזָר לֹא תָרֵעַ!
אִם לֹא הִגָּיוֹן לִי רַק חָזוּת קֶשֶׁב
כִּי בִי לֹא בִלְבַב־אִישׁ יַרְחִיבוּ קָרַע!

אַךְ פִּי דַל שְׂפָתוֹתַי, פִּיפִיּוֹת חֶרֶב.
יְדַקֵּר לֵב מַקְשִׁיבַי לְוִיָּתָם יֶרֶב!

הוּא לְוִיָּתָם הִרְבָּה עֵת הִזְכִּיר לָמוֹ
כִּי מֵת מֹשֶׁה כִּי סָף מִמִּשְׁכַּב־שָׁחַץ,
וּלְבַב אַנְשֵׁי קָזַאל וּלְבַב כֻּלָּמוֹ
דָּקַר מַחַץ חָלַף פָּלַח וַיָּחַץ.
לִמְגִנַּת נִקְשֵׁה־לֵב אֵיךְ יִהְיֶה־קֶצֶב
אִם תַּחַת נֹחַם לוֹ יוֹסִיפוּ עֶצֶב?

אַךְ מִי הֶאֱמִין כִּי עוֹד פִּי יִפָּתֵחַ
בִּלְבַב אַנְשֵׁי טוֹרִינוֹ יָבִיא רַעַד?
גַּם פֹּה יָחִיל יִזְעַק וּבְמַר צֹרֵחַ
גַּם פֹּה נַפְשִׁי··· גַּם פֹּה סוֹת אֵבֶל תַּעַד?
אוֹיָה! כִּי עַתָּה לִי יֹאמַר כָּל־גֶּבֶר:
צֵא צֵא מוֹרִיד עַב חִיל מַשְׁמִיעַ שֶׁבֶר.

אֵיךְ יָד עַל פֶּה אָשִׂים לִשְׂפָתַי עֶצֶר
וּבְעַצְמֹתַי עָצוּר אֵשׁ בֹּעֵר לָהַב?
אִם שֶׁלַח כִּי הָטְבַּע וּבְרוּחִי קֹצֶר
„וַיָּבֹא הַנִּצָּב אַחַר הַלָּהַב?“
אָנוּב אָקֵל עָצְבִּי כִּי בוֹ נִצַּמְתִּי
„פֶּן תִּדְבָּקַנִי הָרָעָה וָמַתִּי.“

לוּ בַל לֵבָב אֶהְיֶה אוֹ בַל עֵינָיִם! (*)
כִּי בֶכִי לֹא אָעִיר לֹא אַרְעִיף דֶּמַע!
אַךְ מָה אֶדְאַג עַל זֹאת אִם אֶל שָׁמַיִם
מֹשֶׁה הֶגֶה נָשָׂא חִזָּיוֹן שֵׁמַע?
אֹזֶן נִשְׁאֲרָה לִי רַק רַע לִשְׁמֹעַ
פֶּה כִּיוֹנָה לַהְגּוֹת עַיִן לִדְמֹעַ.

(*) Deh, foss'io senza core oppur senz'occhi! Quirini.

מֹשֶׁה הַדְרַת דּוֹר זוּ וּגְאוֹן כָּל־צְבִי!
בִּנְטשׁ אַבְקַת תֵּבֵל שַׁפְרִירֵי־שַׁחַק
„עָלִיתָ לַמָּרוֹם שָׁבִיתָ שֶׁבִי"
שָׁבִיתָ הוּשֵׁי־כֹל וּנְשָׂאתָם שָׁחַק.
סָפוּ תַמּוּ יַחְדָּו. רַק נִשְׁאַר חֵלֶף
תִּמָּהוֹן בַּלָּהָה וּמְהוּמַת־סֶלֶף.

אֵי עֵינֵי הָעֵדָה? אֵי פֶּה עַם קֹדֶשׁ?
אֵי אֹזֶן לַחֵרֵשׁ לָעִוֵּר עָיִן?
אַיֵּה פֶּה לָאִלֵּם יוֹם שָׁנָה חֹדֶשׁ
שָׂפָה לַנִּלְעָגִים כַּהֲלוּמֵי־יָיִן?
הָהּ כִּי שִׁבְרָם הוֹבִישׁ וַיְהִי לַהֶפֶךְ!
מֶה עוֹד לָהֶם? מֶה עוֹד? רַק דִּמְעָה שֶׁפֶךְ!

מִי עוֹד צוּר אֶל מוֹפֵת יִקַּח כָּמֹהוּ
לִרְאוֹת לַחַץ אֶבְיוֹן יִפְקַח עֵינֵיהוּ?
מִי עוֹד יַחְמֹל עַל דָּל לֹא חֶמְלַת־תֹּהוּ
עֵת עַיִן בּוֹ יָשִׁית יִפְתַּח יָדֵהוּ
שִׁבְעָה עֵינַיִם לוֹ לִגְדּוֹר כָּל־הֶרֶס
תּוֹפַעְנָה אֶל כָּל־אִישׁ כִּשְׁבִיבֵי־חֶרֶס?

מִי עוֹד אֹזֶן יַטֶּה אֶל אֶנְקַת־חֵלֶךְ
מֻרְדָּף בִּלְתִּי חָשָׂךְ מֵחִצֵּי־פֶגַע?
כִּי נַחַת לֹא יִמְצָא כִּי אִם עֵת יֵלֶךְ
לִשְׁפֹּךְ נַפְשׁוֹ וּלְהַרְאוֹת לוֹ כָל־נֶגַע
יֵקַל עָצְבּוֹ כִּי בִלְבָבוֹ לוֹ עֶצֶר
עִמּוֹ יִבְכֶּה וּבְצָרָתוֹ לוֹ יֵצֶר?

מִי עוֹד נֹעַם תִּקְוָה בִּלְבָבוֹ יָעַר
וִישַׁלֶּם־נִחֻם לוֹ וּבְדִבְרֵי־מֶתֶק?
מִי עוֹד מִמְּתְחוֹלֵל יַשְׁקִיט קוֹל סַעַר

עַד כִּי בַל יֵרָגֵן יִסְכֹּל צִיר נֶתֶק?
מִי רִיב עָנִי יָרִיב יָקוּם אֶל יֶשַׁע
וּבְשֵׁבֶט פִּיו יַכֶּה כָל־אַנְשֵׁי־רֶשַׁע?

הָהּ כִּי פֶתַע פִּתְאוֹם עֵינוֹ כָהָתָה
לְקַח מַחְמַד עֵינֵינוּ אֶל עֵינֵינוּ!
מָוֶת הִכְבִּיד אָזְנוֹ אֶל רָשׁ נָטָתָה
אֶל מִשְׁמַע־אֹזֶן הָהּ! תִּדְאַב נַפְשֵׁנוּ
פִּינוּ יִתֵּן קוֹל מַר כִּי יִשַּׁק אֵפֶר
פֶּה הַמְשַׂמֵּחַ לֵב עִם אִמְרֵי־שֶׁפֶר!

עָלֵינוּ מִמָּרוֹם עֵינוֹ תַשְׁגִּיחַ
וְרָאָה, אֶל צוּר יֹאמַר, צָרַת עַם אֵלֶּה
וּבְשָׁמְעוֹ אֶנְקַת דָּל עֶלְיוֹן יַטְרִיחַ
הַקְשֵׁב, אֶל אֵל יֹאמַר, מַה־נַּפְשׁוֹ תֵלֶא!
פָּנִים אֶל פָּנִים שָׁם לִפְנֵי כֵּס מֶלֶךְ
הֶגֶה מִפִּיו יֵצֵא שַׁוְעָתוֹ תֵלֵךְ.

עַד כִּי עֵינֵי עִוְרִים לִרְאוֹת יַבִּיטוּ
תַּחַת צַלְמוֹן לָהֶם יוֹפַע אוֹר נֹגַהּ.
עַרְלֵי־אֹזֶן גַּם הֵם אֹזֶן יוֹשִׁיטוּ
כִּי מֵהַקְשִׁיב לֹא עוֹד אָחוֹר נָסֹגָה.
וּלְשׁוֹן אִלֵּם תָּרֹן לוֹ יָשׁוּב לַחַשׁ
וּבְנֶאֱמְנֵי שָׂפָה דִבְרָתוֹ תָּחַשׁ.

עַד כִּי שִׁיבַת צִיּוֹן עֵינֵינוּ תֶחֱזֶה
קוֹל גִּיל יִשָּׁמַע־בָּהּ יֶחְדַּל קוֹל מֶמֶר.
עַמִּים יָרֻצוּ שָׁם כַּמַּיִם פַּחַז
כָּל־פֶּה יְמַלֵּא־שִׁיר לֵאלֹהִים זֶמֶר,
עַד כִּי מִכָּל־פָּנִים אֵל דִּמְעָה יִמַּח
עִם אֵלִיָּה יָבִיא אֶת עַבְדּוֹ צֶמַח.

כח

הַמְשֹׁרְרִים! מַה־טּוֹב שִׂים יָד עַל פִּינוּ
מִהְיוֹת לְמַטָּרָה אֶל הָמוֹן בַּעַר
שָׂמִים לְמַר מָתוֹק כַּרְמֶל אֶל יַעַר
יִתְהַלְּכוּ בַחֹשֶׁךְ לֹא יָבִינוּ!

כִּי יִשְׁנְנוּ פִּיהֶם כְּמַלְטָשׁ תַּעַר
בּוּז יִשְׁפְּכוּ עַל כֹּל, כָּל־שִׁיר יָדִינוּ.
יוֹם יוֹם צְפִירַת הוֹד (מָה רַב יָהִינוּ!)
הֵם יַחְטְפוּ מֵרֹאשׁ נִכְבַּדֵּי־שַׁעַר

לָתֵת עֲלֵי רֹאשׁ מִי? לֹא עַל רֹאשׁ נָעַר!
עַל רֹאשׁ מְשׁוֹרֵר שָׁוְא כִּי שָׁב יָבִינוּ.
זֶה, יֹאמְרוּ, נֶהְדָּר, כּוֹ הִלְבִּין שֵׂעָר.

אִם כֵּן תְּחַוּוּ לִי, עַל מִי תַרְנִינוּ?
רוּחַ עֲצֵי שָׂדֶה זִמְרַתְכֶם תָּעַר?...
הַמְשֹׁרְרִים! מַה־טּוֹב שִׂים יָד עַל פִּינוּ!

כט

הַמְשֹׁרְרִים! מַה־טּוֹב שִׂים יָד עַל פִּינוּ?
מַה־תִּפְחֲדוּ? מִמִּי? מֵהָמוֹן בָּעַר?
הַאִם לְהֵחָבֵא תָּנֻסוּ יַעַר
מִטִּפְלֵי כָזָב כִּי לֹא יָבִינוּ?

לֹא יוּכְלוּ לָכֶם בִּלְשׁוֹנָם תַּעַר
יִלְעַג אֱנוֹשׁ מַשְׂכִּיל אֶל־דִּין יָדִינוּ...
מֵרֹאשְׁכֶם לַחְטֹף נֵזֶר יָהִינוּ?
גַּם רֹאשְׁכֶם עִירֹם נֶהְדָּר בַּשֵּׂעָר.

זֵר לֹא יְכַס מוּם רֹאשׁ בַּחָכְמוֹת נַעַר
כִּבְאַף חֲזִיר עַל קָדְקֹד רֵק יְכִינוּ.
נָבוּב כְּעוּיל נֶחְשָׁב שָׂב וּלְבֶן־שָׂעַר.

הֵם יְנַבְּחוּ מוּל צַר (א) אַתֶּם תַּרְנִינוּ...
עוֹד תֶּחֱשׁוּ? יֶדְכֶם כְּנוֹר לֹא תָעַר?
הַמְשֹׁרְרִים! לֹא טוֹב שִׂים יָד עַל פִּינוּ!

(א) ירח

ל

לחתנה

קוּם נַפְתָּלִי וּשְׁמַע עָלֶיךָ מֶה חָלַמְתִּי
לַיְלָה עַל מִשְׁכָּבִי עֵת כִּי יָעֵף נִרְדַּמְתִּי.
כִּסְנֶה בֹּעֵר בָּאֵשׁ עֵינִי חֵשֶׁק רָאָתָה
כָּל־צִבְאֹתָיו עִמּוֹ תָּמִיד לוֹ אֶל עֶזְרָתָה.
שָׁמָּה תַאֲוָה וּשְׂחוֹק, שָׁמָּה מִרְמָה נִצָּבָה
לַשָּׁוְא יִשְׁרַת לֵבָב שָׁם לַמִּשְׁפָּט נִקְרָבָה.
שָׁם מִזְבֵּחַ גָּדוֹל עָלָיו הוּכַן כַּף קָלַע
שָׁם קֶשֶׁת שָׁם חִצִּים, שָׁם אִיר נָכוֹן אֶל צָלַע.
שָׁם אֵשׁ תָּמִיד תּוּקַד וּמְזוֹרָה שָׁם הָרֶשֶׁת...
אֶל מִזְבֵּחַ הַלָּז לֵב מִי יֶעֱרַב לָגֶשֶׁת?
שָׁם מַסָּע שָׁם כִּידוֹן וּכְלֵי חָמָס וָתַעַר.
לְנִדָּן לֹא יֵאָסֵף כִּי אֵין לַשֶּׁלַח תָּעַר.
לֵב פַּחוֹת וּסְגָנִים וּלְבַב בַּחוּרֵי־חֶמֶד
עָלָיו עוֹלָה כָּלִיל יָקְטַר כִּבְקָרִים צֶמֶד.
עַבְדֵי חֵשֶׁק יַחְדָּו יוֹבִילוּ אִישׁ לָטֶבַח
אַךְ הוּא יִמְחַץ לִבּוֹ וִיבָרֶךְ־הוּא הַזֶּבַח.
נִבְעַת עַל הַמַּרְאָה נַפְשִׁי לֶעָפָר שָׁחָה
אָמַרְתִּי אֶל נַפְשִׁי: נַפְשִׁי! קוּמִי נִבְרָחָה.

אַךְ כִּפְנוֹתִי לָנוּס יָעֵף וּרְפֵה יָדַיִם
שַׁרְתִּי פָּנֶיךָ שָׁם אֵצֶל אִישׁ הַבֵּנַיִם.
אָז חִיל בִּלְבָבִי בָא, אָז כַּף אֶל כַּף סָפַקְתִּי
הוֹי נַפְתָּלִי נִפְתָּל לָךְ מֵרָחוֹק זָעַקְתִּי,
קוּם נוּס מַהֵר מִפֹּה כִּי זֶה מִשְׁכַּן הָרֶצַח,
חֵשֶׁק אִם לֹא תִבְרַח נוֹאָשׁ יַעַשְׂךָ נֶצַח.
לִרְאוֹת קֶטֶל עַם זוּ הַאִם יַעֲמֹד לִבֶּךָ?
רַעַד לֹא יָבֹא בָךְ? אֵיךְ תֶּחֱזַקְנָה יָדֶיךָ?
הֶרֶג כָּל־אֵל לָשׁוּר נַפְשֶׁךָ אִם לֹא תֵלֵא
חוּס עַל נַפְשֶׁךָ נָא אִם לֹא תָחוּס עַל אֵלֶּה.
כָּמוֹךָ רַךְ לֵבָב, אֶל אֲמָרוֹתַי עָנִיתָ,
כִּי נַפְתָּלִי יִהְיֶה הַאִם רֵעִי דִמִּיתָ?
לֹא אָגוּר לֹא אַחַת מֵחֵץ שָׁחוּט וָנֶשֶׁק.
לִבִּי עַמּוּד בַּרְזֶל לֹא יְמַחֲצֵהוּ חֵשֶׁק.
נֶחְבָּא אֶל הַכֵּלִים לֵךְ רַק אַתָּה לָשֶׁבֶת
אֶל קוֹל עָלֶה נִדָּף בְּרַח כָּאַרְנֶבֶת.
בַּקְּרָב נִסָּה לִבִּי וּבְמִלְחָמוֹת הִסְכַּנְתִּי,
אִישׁ כָּמוֹנִי יִבְרַח? לֵךְ נוּס. לָנוּס מֵאַנְתִּי.
בֶּכִי וּשְׂחוֹק תּוֹכִי הֵעִירוּ אֲמָרוֹתֶיךָ
עַל אֵידְךָ בּוֹכֶה שׂוֹחֵק עַל גֵּאוּתֶךָ.
וָאֵלֵךְ לִי מִשָּׁם עַל רֹאשׁ גִּבְעָה עָלִיתִי
לִרְאוֹת מַה יֵּעָשׂ לָךְ... אַךְ עוֹד שָׁם לֹא הָיִיתִי
כִּי שַׁרְתִּי חֵץ שָׁנוּן כְּעוֹף עוֹפֵף בָּרוּחַ
„אֶל נַפְתָּלִי בַּלֵּב“ עָלָיו חָקוּק כִּבְלוּחַ.
בִּלְבָבְךָ יָרַד עוֹד לֹא יָרָה הַחֵצִי
לִשְׁנַיִם הָהּ! נִקְרַע וַיֵּחָלֵק לַחֲצִי!
חֶצְיוֹ חֵשֶׁק הִקְטִיר וַיַּקְרִיב הַמִּזְבֵּחָה
חֶצְיוֹ שָׁם בַּיַּלְקוּט, נַפְשׁוֹ חַנּוּת שָׁכֵחָה.

וָאֶזְעַק לָךְ ... אוֹיָה אִישׁ מִתְגָּאֶה בֶּן שָׁחַץ!
הָהּ! נָפַלְתָּ שָׁדוּד, רָאִיתִי אֶת הַלָּחַץ.
חָזוּת קָשָׁה זֹאת לִי, בָּא לָךְ שֶׁבֶר יָגֹרְתִּי...
אַךְ עוֹד נִיב בִּלְשׁוֹנִי מְנוּמָתִי נֵעוֹרְתִּי.
וַתִּתְפָּעֶם רוּחִי לַנִּצָּבִים שָׁאַלְתִּי:
חֹלֵם אֲנִי אוֹ עֵר? לִהְיוֹת פֹּה לֹא פִלָּלְתִּי.
אָנָה נָטוּ רַגְלָי? אָנָה עֵינִי נָא תֵתַע?
אָן חֵשֶׁק? אָן רֵעָיו? אַיָּם? נָדְדוּ פֶתַע?
אָן קֶשֶׁת? אָן חִצִּים? אָנָה מוֹקֵד, מִזְבֵּחַ?
אָן נַפְתָּלִי כִּי עִם אַשְׁמַנִּים מִסְתַּפֵּחַ?
חֵשֶׁק חוֹלֵק לִבּוֹ הַאִם שַׂרְתֶּם כָּמוֹנִי?
הוֹי נֶפֶשׁ נַפְתָּלִי! אוּלַי בִּזְבוּל תִּשְׁכְּנִי!
עֵר אַךְ חֹלֵם אַתָּה, תִּתְהֹלֵל אוֹ תִשְׁתַּגֵּעַ.
עוֹד נַפְתָּלִי הוּא חַי, אֵין אִישׁ לִבּוֹ קוֹרֵעַ.
לִבּוֹ שָׁלֵם, אָמְנָם נָתַן אֹתוֹ אֶל בֵּילָא
לִבָּהּ גַּם לוֹ נִתַּן, גַּם שַׁלְוָתוֹ גָּדֵלָה.
כֹּה עָנוּ לִי רֵעַי, אָז מִמִּשְׁגֶּה יָצָאתִי,
אָז קַמְתִּי מֵעַרְשִׂי לָשׂוּשׂ עָדֶיךָ בָּאתִי.
אָמְנָם מָה־אֹמַר לָךְ? כִּי יִגְדַל־נָא אָשְׁרֶךָ?
הַאִם זֹאת לֹא תֵדַע? אֹמַר כִּי רַעְיָתֶךָ
כִּתְהִלָּתָהּ כְּשִׁמָהּ? כִּי בָהּ לָךְ אֵשֶׁת חָיִל?
כִּי לֹא לָעַד עִמָּהּ תִּירָא מִפַּחַד לָיִל?
גַּם זֹאת מוּדַעַת לָךְ! אֶתֵּן בִּלְשׁוֹנִי נָחָשׁ?
מַה־יּוֹעִיל מַה־יִּסְכֹּן אִם כּוֹ דִבְרָתִי תָחֹשׁ?
לְמִשַׁל הַקַּדְמֹנִי הַט נָא רֵעִי אָזְנַיִם
קוֹל בֶּן אָתוֹן, יֹאמַר, לֹא יַעַל הַשָּׁמָיִם.
אִם כֵּן מָה־אֹמַר נָא? אֹמַר כִּי טוֹב נָחָלְתָּ.
אַשְׁרֶיךָ נַפְתָּלִי! נַפְתּוּלֵי־אֵל נִפְתָּלְתָּ!

לא

אָ חִי! תְּאָח... הָהּ שִׂמְחָתִי רַבָּה!
לֹ א יָכִיל עוֹד מְגִיל לְבִּי קִרְבִּי.
י וֹם כִּי שֵׁמַע חֶבְרֵךְ אֵלַי בָּא
חִ רְחִיב לְבִּי וַיָּסַר עַב עָצְבִּי.

וָ אמַר אֶשְׁלַח לָךְ אֶת מִכְתָּבִי
ה וּא שִׂמְחָתִי יַגִּיד כִּי נִשְׂגָּבָה
לָ ךְ אתוֹת אֶתֵּן עַל אֹמֶן נִיבִי
וּ כְאִלֵּם לֹא אֶהְיֶה כִּימֵי טוֹבָה.

יְ הִיוּ קָט אוֹ הַרְבֵּה מִלַּי תִּרְצֶה
דַּ ל שִׂפְתוֹתַי אֶפְתַּח אֶל אֵל אֶקְרָא
בִּ רְכוֹתָיו לָךְ יָרִיק עַד עֵת זִקְנָה.

וִ יהִי עֵת כִּי לִתְשׁוּבַת הַשָּׁנָה
רֵ עִי תִדְבַּק לָנֶצַח בִּדְבוֹרָה
ה וּא עִם שִׁפְעַת טבוֹת לָךְ יִמָּצֵא.

לב

אָ ז כִּרְאוֹת שַׁלְוָתֶךְ כִּי רַבָּה
נַ פְשִׁי תָדוּץ רַב גִּיל יָבֹא קִרְבִּי
כָּ ל־עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה כִּי הֵן בָּא
י וֹם כִּי מָשׁוֹשׂ יִמְשֹׁל, תַּם נִיר עָצְבִּי.

הַ גִּיד זֶה אָז אֵין דֵּי כָל־מִכְתָּבִי
וּ לְסַפֵּר שִׂמְחָתִי כִּי נִשְׂגָּבָה
אָ ז אֵאָלֵם וּלְגַלּוֹת לָךְ נִיבִי
הִ נֵּה לְבִּי אֶשְׁלַח בִּימֵי טוֹבָה.

לִ בִּי כִּי תָמִים הוּא רֵעִי תִּרְצֶה
לִ ידִיד נַפְשִׁי לֵךְ נָא אֵלָיו אֶקְרָא
חָ הּ לֵךְ עִמּוֹ לָגוּר עַד עֵת זִקְנָה!

כֵּ ן מֵרֵאשִׁית שָׁנָה עַד סוֹף שָׁנָה ;
ה וא בָךְ יִדְבַּק, יִדְבַּק גַּם בִּדְבוֹרָהּ ׃
נִ יד שִׂפְתוֹתַי אֶחְשַׂךְ כּוֹ יִמָּצֵא.

לג

שיר תעודה

על הפתח לחנוכת בית תלמוד תורה בקרית מלך רב טורינו יע"א ביום ששה לחדש התשיעי שנת תקפ"ד לפ"ק

וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך (ישעיה נ"ד).

פתחו שערים ויבא גוי צדיק אשר ה' קורא השרידים, אל דברו חרדים, זקניהם שוטריהם רבים ונכבדים, הם העומדים על הפקודים, מזהב ומפז נחמדים, ומי בראש עולם בראשם האשל הגדול רועה צאן קדשים קהל חסידים, בקריה נאמנה טורינו יע"א ומצודתו פרושה על כל גלילות פיימונטי ה"ה כמוהר"ר אחי אמי מו"ר שבתי אלחנן טריויש נר"ו מעלים בקדש ולא מורידים, בעליות מרווחים אשר הכינו לנערי בני ישראל ללמד בני יהודה קשת למען ישמעו ולמען ילמדו פקודי ה' ישרים על אדני פז מיוסדים, ושפתי ינאות ומהללות אל מי כמוהו מורה מושיב ביתה יחידים, בצדק יחזו פניו אנשי חסד הנאספים הן הנה נפשות חסידיו כמ"ר מנחם סיני וכמ"ר שמואל חי פינצי תנצב"ה (א) אשר הקדישו כל הונם לעניי העיר הזאת לגדלם לתלמוד תורה ולתת להם לשון למודים, יגדיל תורה ויאדיר ומלאה הארץ דעה את ה' עד אשר תשוב העטרה ליושנה והיה ה' למלך לו בני ישראל עבדים ולא עבדים לעבדים, ושפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו שמחה וששון ליהודים.

זה היום עשה ה' ראשון הוא לש' אין זה כי אם בית אלהים ב"ד קדם לנו כסלו שנת כי טוב יום בחצריך מאלף לב"ע לפ"ק.

עוּשׁוּ וָבֹאוּ נָא גֹּשׁוּ עַד הֵנָּה
אַחַי רֵעַי כֻּלָּם נֶאֶמְנֵי־אֶרֶץ

(א) בסוף הספר יבאו השירים שחברתי לכבוד החסידים האלה הלא הם כתובים בעט ברזל בפרוזדור הבית.

עוֹד זֹהַר הַתּוֹרָה לֹא סָר מִמֶּנָּה
עוֹד לֹא גָמַר חָסִיד עֹמֵד כַּפֶּרֶץ.
תִּפָּתַחְנָה הַיּוֹם דַּלְתוֹת הַצֶּדֶק
זֵר יַעַל רֹאשׁ דָּת יָשׁוּב לִגְדֹּר כָּל־בֶּדֶק.

שַׁמָּה שַׁעֲרוּרִיָּה! עַד כֹּה נִבְחָרוּ
חָכְמוֹת וּשְׂפַת נֵכָר מִלָּשׁוֹן עֵבֶר.
יָרֵחַ כּוֹכָבִים עַל זֹאת קָדָרוּ
כִּי בִגְבוּלֵי תוֹרָה רַק שֹׁד רַק שֶׁבֶר.
שֶׁמֶשׁ אָסַף נָגְהוֹ וַיֹּאחֶז שַׂעַר
כִּי מֵאֵשׁ דָּת לֹא יִתְחַמֵּם עוֹד נָעַר.

וּבִקֵּשׁ נִדָּף נִסְחָף מִזֶּרֶמֶת־מַיִם
רַק בִּשְׁרִירוּת לִבּוֹ נִסְחַף וַיֵּלֶךְ.
כָּל רֶסֶן כָּל תּוֹרָה לֹא יוֹם יוֹמַיִם
עִם יֵצֶר הִתְחַבֵּר הִמְלִיכוֹ מֶלֶךְ.
פִּתַּח חַרְצֻבּוֹת פַּז וּרְתֻקוֹת שֵׂכֶל
בִּנְתִיבוֹת עֹנֶג רָץ בִּנְתִיבוֹת סֶכֶל.

וּמְקַפֵּץ עַל הָרִים דּוֹלֵג עַל גֶּבַע
הִשְׁלִיךְ אַחַר גֵּוּוֹ תּוֹרַת מִשְׁמֶרֶת.
וּכְבֶן־אַרְבַּע עֶשְׂרֵה כֶּן שֵׁשׁ כֶּן שֶׁבַע
פַּעַם בַּחוּץ פַּעַם בִּרְחֹבוֹת קֶרֶת
אָטַם אָזְנוֹ מֵהַקְשִׁיב קוֹל תּוֹכַחַת
וַיִּדְרֹךְ מִצְעָדָיו עַל עִבְרֵי־פָחַת.

לִבּוֹ רַךְ כַּדּוֹנַג הוּשַׁת מוּל לַהַב
אָז הִשְׁחִית הֵחֵל בִּשְׁעָפֵי־פֶרֶךְ.
וַתָּסֶת לִבָּתוֹ גֵּוָה וָרַהַב
וַתִּטֶּה אַשְׁרוֹ מִנִּי הַדֶּרֶךְ.
וּתְבַלּוּל עַל־עֵינָיו וּכְסוּת עֵינַיִם
מֶנּוּ הֶעְלִים וַיְכַס מַרְאֵה שָׁמַיִם.

מִי יִתְפַּלָּא? אִם לֹא דַת־אֵל אֵיךְ יָחֵן (א)
כִּלְבַב נַעַר מוּסָר מַדָּע וָאֹמֶן?
אֵיךְ יִלְכֹּד קִרְיַת עֹז עֹפֶל וָבַחַן
אֵיךְ לֹא יָבוּז כָּל־חֹק יִתְעַב כַּדֹּמֶן
אִם אֵין מֵסִיר מִמֶּנּוּ מַסְוֵה שֶׁלִי (ב)
כָּל מוֹרֶה לִצְדָקָה עֵדוּת לוֹ פֶּלְאִי!

חָכְמוֹת בַּת אֵל גֵּבֶר כַּנֵּר הֵן הֵנָּה
כִּי בִכְלוֹתוֹ יִדְעַךְ, כִּכְהוֹ רוּחַ.
עֵינֵי אִישׁ אִישׁ יָאִיר. הֵן כּוֹ תִרְאֶינָה,
לֹא תוֹךְ נִשְׁמַת אָדָם אוֹרוֹ יָנוּחַ.
כֵּן חָכְמוֹת גֶּבֶר הֵן רַק חָכְמוֹת רֶפֶשׁ
נָגְהָן לֹא בָהִיר הוּא לֹא יָאִיר נֶפֶשׁ.

לֹא כֵן חָכְמַת דַּת אֵל. אוֹרָהּ כַּחֶרֶס
כִּי בִכְנָפָיו מַרְפֵּא יָאִיר כָּל־אָרֶץ.
נֶפֶשׁ עָדָיו כַּנֶּשֶׁר אוֹ כַפֶּרֶס
תַּעַל תִּדְאֶה תַּשְׁקִיף צַלְמוֹ כֶעָרֶץ.
תֵּחַם לֹא תוּקַד כּוֹ הוּא שֶׁמֶשׁ צֶדֶק
נִטְעֵי חֶמֶד יַצְמַח יוֹבִישׁ כָּל־חֵדֶק.

כַּמֶּה שָׁנִים כַּמֶּה שָׁנִים חָלָפוּ
לָלֶכֶת לִנְגֹהוֹת חָדַל כָּל־עֶלֶם!
רַגְלָיו עַל הָרֵי נֶשֶׁף יִתְנַגָּפוּ
וַיְמַשֵּׁשׁ כַּעִוֵּר הוֹלֵךְ בַּצֶּלֶם!
בַּחֹרֶשׁ בַּמִּדְבָּר תֹּעֶה כַפֶּרֶא
בִּשְׂבָכָיו יִתְהַלָּךְ כַּל יֵדַע יֵרֵא.

אָמְנָם הֶאָח נַפְשִׁי! כִּידוֹדֵי זֹהַר
לְזֹרַח בֵּין עֵיפָה יָחִלוּ עָתָּה.
שַׁחַק לָנוּ קָרַע חַלּוֹנָיו צֹהַר

(א) יָחֵנֶה ע״מ יַעַל, יַעַשׂ. (ב) כמו על הַשַּׁל (ש״ב ו׳ ז׳)

וּבְרַק חַסְדּוֹ שָׁלַח כִּימֵי קַדְמָתָהּ.
קַדְרוּת נֶשֶׁף אֵין עוֹד וּצְלָלִים נָסוּ
הֶאָח! זֹאת יִפְעַת דָּת! חִיל יָגוֹן כָּסוּ.

כִּי אַנְשֵׁי־שֵׁם וּנְשִׂיאֵי עָם חִישׁ קָמוּ
וַיְקַנְאוּ אֵל עֶלְיוֹן וּלְדָתוֹ רָמָה.
מִזְבַּח אֵל הֶהָרוּס רַפֹּאת זָמָמוּ
אָמְרוּ: עֵת לִבְנוֹת, וַיִּבְנוּ שָׁמָּה.
וּשְׁנַת אֶל עֵינֵיהֶם עוֹד לֹא נָתָנוּ
אַדְנֵי עַמּוּדֵי דָּת עַד כִּי כוֹנָנוּ.

הָאֶבֶן הָרֹאשָׁה הֵמָּה הִצִּיבוּ
אָשְׁיוֹת בִּנְיָן בִּמְכֻנָתוֹ יִסֵּדוּ,
לֹא רַק נִדְבַת רוּחָם אֶל אֵל הִקְרִיבוּ
גַּם עִם פֹּעַל יָדָם עֶלְיוֹן כִּבֵּדוּ.
וַיִּבְרוּ בֵינֵיהֶם יָד בּוֹ לִשְׁלֹחַ
אַרְבַּעַת חַכְמֵי־לֵב גִּבֹּרֵי כֹחַ.

אַרְבַּעַת חַכְמֵי־לֵב גִּבֹּרֵי כֹחַ
וּבְרֹאשָׁם אֵשֶׁל רַב מֵסִיךְ עַל אָרֶץ.
עַל פֶּלֶג שָׁרָשָׁיו עַל מֵי שִׁילֹחַ
בִּשְׁחָקִים צַמַּרְתּוֹ בִּמְרֹמֵי עָרֶץ.
תִּרְבֶּינָה פֹארוֹתָיו וּבְשֵׂאתוֹ פֶּרִי
לֹא סוּרֵי גֶפֶן הֵם וּתְבוּאַת קֶרִי.

הֵם כַּשִּׁיחִים תַּחְתָּיו אֶצְלוֹ נִטָּעוּ
לָקְחוּ מִצִּלּוֹ לָתֵת מִנְהוּ
אֶל כָּל־עוֹבֵר מֵאֹרַח תֵּבֵל לָעוּ.
לֹא צֵל קִיקָיוֹן הוּא צֵל דָּת הִנֵּהוּ.
לִפְנֵי נֹגַהּ צֵל דָּת לֹא יָרִים חַיִץ
רַק מִשָּׁרָב יָגֵן מֵחֹרֶב קַיִץ.

כִּי חַדְרֵי־הוֹד פָּתְחוּ אֶל כָּל־נַעַר
בָּהֶם לַחְסוֹת וּלְהִסְתּוֹפֵף יִרְצוּ
מִקֹּרַח מִמָּטָר מִסּוּפַת סָעַר.
כַּשְּׁוָקִים בִּרְחֹבוֹת עוֹד לֹא יָפֻצוּ.
מִשֹּׁד תַּנְחֻמֵי דָת שָׁמָּה יִינָקוּ
רַק בָּהּ יִשְׁעָם חֶפְצָם רַק בָּהּ יִדְבָּקוּ.

בָּנֵינוּ סוּרוּ נָא, לָהֶם קָרָאוּ.
סוּרוּ בָאֳהָלִים לָכֶם נִטָּיוּ.
מֵי דָת תִּשְׁתּוּ תִּרְווּ עֵת כִּי תִצְמָאוּ
וּבְלֶחֶם תּוּשִׁיָּה לִלְחוֹם אֵתָיו.
הֵם שֻׁלְחָן לִפְנֵי־אֵל. הוּא לֶחֶם קֹדֶשׁ.
לָשֹׂבַע אִכְלוּ בוֹ לֹא יוֹם לֹא חֹדֶשׁ.

כִּרְעוּ עַל בִּרְכֵּיכֶם הַשְׁפִּילוּ מֵצַח
לַמֶּלֶךְ לִגְדֹלָיו תּוֹדוֹת הַגִּישׁוּ
כִּי עָלֵינוּ חֲסָדִם גָּבַר לָנֶצַח
וּבִרְשְׁיוֹנָם לָכֶם מִפְלָט הֶחִישׁוּ.
לִמְדוּ בִּתְעוּדַת אֵל. זֶה פִּתְגָּם מֶלֶךְ.
שִׁמְעוּ מוּסָר וִהְיוּ מוֹפֵת כָּל־פֶּלֶךְ.

אֶל נַפְשׁוֹת יִשְׁרֵי־לֵב מִשְׁכָּנָם עֵדֶן
יִקְרַב כָּל־רָשׁ זֶבַח תּוֹדָה לִזְבֹּחַ!
עַמּוּדֵי תָוֶךְ הֵם לִתְעוּדָה אֶדֶן!
אֵשׁ קִנְאָתָם אֶל אֵל כִּדְלֹק בִּקְדֹחַ
כָּל־הוֹנָם וּרְכוּשָׁם הוֹרִישׁוּ לָמוֹ
כּוֹ לֶקַח טוֹב יִקְנֶה יֶחְכַּם זַרְעָמוֹ.

כַּדֶּרֶךְ לַנְחֹתָם הוֹרָתָם סֵפֶר
אֲנָשֵׁי בִינוֹת מִנּוּ וּבְרֹאשָׁם שָׂמוּ.
גַּם אָנֹכִי הַדַּל עָפָר וָאֵפֶר

נִבְחַרְתִּי בֵּינֵיהֶם גַּם כִּי נִסְתָּמוּ
לִי אֶשְׁנַבֵּי חָכְמָה וַתִּרְחַק מֶנִּי
גַּם כִּי שָׁנַי מִזְּעָר נַעַר עוֹדֶנִּי.

כִּנְתִיבוֹת גַּלֵּי יָם הוּטַל עָלֵינוּ
לָנוּחַ צִי אַדִּיר זוּ עַד חוֹף הַיֶּשַׁע
אַךְ רַק אוֹר כּוֹכָב זֶה הוּא יַדְרִיכֵנוּ
אָחוֹר פֶּן יַסִּיגֵהוּ רוּחַ רֶשַׁע.
פֶּן בִּמְצֻלוֹת יִטְבַּע אוֹ יַךְ מוּל סָלַע
מִשְׂחָק רוּחוֹת יִהְיֶה כִּבְתוֹךְ כַּף קָלַע.

„אֶת אוֹצָרוֹ הַטּוֹב אֶת הַשָּׁמַיִם"
אֵל יִפְתַּח־נָא שִׁפְעַת אוֹרוֹ לִשְׁלֹחַ.
וּלְאוֹר כּוֹכָב יוֹסִיף אוֹר שִׁבְעָתַיִם
עָצְמָה יַרְבֶּה יִתֵּן לַיָּעֵף כֹּחַ.
אִם מִמָּרוֹם יִשְׁלַח לִידִידָיו עֵזֶר
הַגְדִּיל תּוֹרָה נוֹבֵל הֵשִׁיב לָהּ נֵזֶר.

מֵהַיּוֹם תִּגְדַּל־נָא בַּחוּץ תָּרֹנָּה
תֵּת בִּרְחֹבוֹת קוֹלָהּ עַל גַּפֵּי קָרֶת.
עַד קַצְוֵי־אֶרֶץ הִיא נֶגְבָּה צָפֹנָה
תִּשָּׂא נֵס לַגּוֹיִם בָּם מִשְׂתָּרֶרֶת.
וּנְעָרִים כִּי עַד כֹּה בִלְתָּהּ כָּשָׁלוּ
בָּהּ יִתְפָּאֵר לִבָּם בָּהּ יִתְהַלָּלוּ.

הָהּ! רַק דַּעַת עֶלְיוֹן יְמַלֵּא חֶלֶד
וּבְתוֹרָתוֹ יֶהְגֶּה יוֹמָם וָלָיִל!
צוּף יַעֲרַת דָּת יִרְדֶּה כָּל־שָׁב כָּל־יֶלֶד
יֹאכַל יֹאמַר הֶאָח! כֹּה יָנוּב חָיִל!
לַלֶּחֶם לֹא רָעֵב צָמֵא לַמַּיִם
עַד כִּי תוֹרָה תֵּצֵא מִירוּשָׁלָיִם:

לד

שמעו אלי רודפי צדק משכימי קום מאחרי שבת קרעו לבבכם ואל בגדיכם כי בארזים נפלה שלהבת, מצפון תפתח הרעה רוח גדולה וחזק לנתוש ולנתוץ ארז בלבנון ישנה אשר בשלכת בו מצבת, הנה הוא חכם לבב ואמיץ כח הוא בצדקתו מתחלתו ועד סופו נגוע מכה אלהים ומענה כי מעלת החכם ר' יצחק ברכיה סנגוויניטי זצו"קל ולהורות נתן בלבו בק"ק ווירצילי יע"א ולעשות כל מלאכת מחשבת, ויגוע יצחק וימת ויאסף אל עמיו ביום ג' לס' בא השמש אל תבא רננה בו לאו ככלו ט' הוא חשך ולא אור לפ"ק אשר על כן איליל כל אב לאו אב קולו איליל וגם בפי תמיד קינה בימי ספוד הסופדים בקהל קדושים טורינו יע"א ואמר אח לאחי טבת ה' לשי ולשבת ולקחתם גם את זה לפ"ק ובתוך שפתי נאם נרצת, אולי יראה ה' בעיני ותהי זאת נחמתי כי יובלני עיר מבור ירושלים הרים סביב לה אל ארץ נושבת, כי"רא.

יָעַף מִבַּלָּהוֹת יוֹם בּוֹדֵד עַל עֶרֶשׂ
לָנוּחַ מִיגִיעַי לִשְׁקֹט מִסַּעַר
עֵת כָּל־גֶּבֶר מַחְשֶׁה כָּל־הָעִיר חֶרֶשׁ
הוּבָאוּ שַׂרְעַפַּי בִּלְבָנוֹן יַעַר.
כַּיַּעַר בִּלְבָנוֹן שַׂרְעַפַּי שָׁטוּ
וּבְתוֹךְ חֶשְׁכַּת עֵיפָה קַרְסֻלַּי מָטוּ.

אַלּוֹנֵי חֹסֶן שָׁם שָׁרְתֵי נִטָּעוּ
יַמְרִיאוּ צַמַּרְתָּם בִּשְׁפָאֵי עָרֶץ.
שָׁם תִּדְהָר וּתְאַשּׁוּר עָבִים יִגָּעוּ
תִּסְרַחְנָה פֹּארֹתָם הָסֵךְ עַל אָרֶץ.
וּבְסַרְעַפֹּתֵיהֶם אַרְצָה יַקְדִּירוּ
וּבְדָלִיּוֹתֵיהֶם אוֹר יוֹם יָסִירוּ.

שָׁם אֶרֶז מִתְאַבֵּךְ עַד אֶל כַּפַּיִם
עֹמֵד בֵּין אַרְזֵי אֵל קוֹמָתָם רָמָה.

וַיִיף עִם רָב־גָּדְלוֹ שָׁרְשׁוֹ אֶל מַיִם
וּנְטִישׁתָיו שָׁלַח קֵדְמָה וָיָמָּה.
וּבְרוֹשִׁים וּבְכָאִים כָּל־אֵלַי חֹרֶשׁ
מוּלוֹ שִׂיחִים נִדְמוּ עֵצִים כַּל שֹׁרֶשׁ.

חָזוּת קָשָׁה, אוֹי לִי! כִּי עַד אַרְגִּיעָה
שַׂעַר קֶטֶב נָשַׁף מִצָּפוֹן רוּחַ
רוּחַ עַנְפֵי כָל־עֵץ כַּמֹּץ הֵנִיעָה
כַּיָּם סֹעֵר תְּהֹם עַד כִּי תָפוּחַ.
וַתַּךְ עַל אֶרֶז זוּ וַתַּפִּילֵהוּ
וַתִּסַּח שָׁרָשָׁיו בַּדָּיו עָלֵיהוּ.

אֶל הֵד מַפַּלְתּוֹ אָז אֶרֶץ רָעָשָׁה
וַיָּחִילוּ הָרִים וַיִּתְפּוֹרָרוּ.
כַּגִּבְעָה כַּבִּקְעָה אָז הִתְגָּעָשָׁה
בִּמְסִלּוֹתָם גַּם כּוֹכָבִים שָׁעָרוּ.
וָאֶנָּעֵר פִּתְאוֹם וָאֶפְקַח עַיִן
נִדְהָם כְּאִישׁ שִׁכּוֹר הָלוּם מִיָּיִן.

וַתִּתְפָּעֶם רוּחִי כִּמְעַט נוֹאַלְתִּי
וָאָקוּם וָאָסֹב בִּרְחֹבוֹת קָרֶת
פִּתְרוֹן חֶזְיוֹנִי זָר אֶל כֹּל שָׁאַלְתִּי
כּוֹ יִשְׁתָּעֵר לִבִּי נַפְשִׁי נֶעְכָּרֶת.
עַד כִּי קָרַב אֵלַי אִישׁ רֹאשׁ הֵנִיעַ
תָּפַשׂ כִּכְנַף בִּגְדִי כֹּה לִי הִבִּיעַ.

הָאֶרֶז כִּלְבָנוֹן רָאוּ עֵינֶיךָ
רַב רָם וּגְבַהּ קוֹמָה כִּי נָפַל פֶּתַע
יהֵן פַּלָּצוּת תִּלְפֹּת עֶשְׁתֹּנֹתֶיךָ
הֵן בִּפְלַגּוֹת חִילָה נַפְשֵׁךְ תֵּתַע)
יִצְחָק בֶּרֶכְיָה הוּא רוֹעֶה וֶוירְצֵילִי
כִּי סַף גָּוַע נָטַשׁ מִשְׁכַּן הַשֶּׁלִי.

מִיּוֹם עָבְרוּ לָלוּן בִּמְעֹנוֹת חֶלֶד
רָעוֹת עַד אֵין מִסְפָּר עָלָיו אָפָפוּ
וּבְכֶלַח וּבְשַׁחֲרוּת וּבְעוֹדוֹ יֶלֶד
גַּלֵּי יָם מוּעָקָה עָלָיו חָלָפוּ.
וַיֵּט שִׁכְמוֹ לִסְבֹּל פִּגְעֵי יוֹם רֶצַח.
לֹא הֵרִים רֹאשׁ נֶגְדָּם. הִשְׁפִּיל הַמֶּצַח.

וּכְאֶרֶז מִתְחַזֵּק מוּל סוּפַת סַעַר
נַפְשׁוֹ מוּל נֶפֶץ פֶּגַע הִתְגַּבָּרָה.
עַד צֵאת רוּחוֹ זַכָּה מִנִּי הַתַּעַר
עָצְמַת לִבּוֹ אַמִּיץ מֶנּוּ לֹא סָרָה.
לֹא כַקָּנֶה נָע נָד לִפְנֵי הָרוּחַ
אַךְ בִּמְקוֹמוֹ עָמַד נָכוֹן בָּטוּחַ.

עָלַיִךְ הוֹמֶה לִי לִבִּי װֶירְצִילִי!
אָן תִּסְתּוֹפְפִי מֵחַרְבוֹנֵי קָיִץ?
מִזֶּרֶם מִמָּטָר אֵיךְ תִּנָּצֵלִי?
מִי מַחְסֶה מִי מִסְתּוֹר מָסָךְ וָחָיִץ?
אָמַרְתְּ: תַּחַת צִלּוֹ בַּגּוֹיִם נֶחִי···
הָהּ סָר צִלּוֹ! מִי יוֹשִׁיעֵךְ מִדֶּחִי?

רוֹעֶה נֶאֱמָן כָּמֹהוּ אָן תִּמְצָאִי
כִּי רַק אֶל מִרְעֶה טוֹב יַנְחֶה הָעֵדֶר
לִשְׂפַת מַבּוּעֵי מַיִם עֵת תִּצְמָאִי
לִפְנוֹת עֶרֶב יַנְחֵךְ אֶל תּוֹךְ הַגֶּדֶר
מֵאֹרַח יַרְחִיקֵךְ בָּהּ דַּרְדַּר חֵדֶק
כִּי אֶת רַגְלֵךְ יַדְרִיךְ בִּנְתִיבוֹת צֶדֶק?

הַבֶּכִי פֹּה הֲנִיא דִבְרַת הַגֶּבֶר
כִּי רַעַד בָּא. כָּל־עַצְמֹתַי רָחָפוּ
אִמְרוֹתָיו כִּי הֵבִיאוּ שֹׁד וָשֶׁבֶר

נָפַלְתִּי עַל פָּנַי, חוּשַׁי נִגָּפוּ.
וּבְשׁוּב רוּחִי אֵלַי קַמְתִּי מֵאָרֶץ
וָאֶשָּׂא אֶת קוֹלִי אֶל שׁוֹכֵן עָרֶץ:

לָטַעַת וּלְהָקִים אֶרֶז נָתַשְׁתָּ
עוּרָה אֵל נוֹרָא נָא מִמִּקְדָּשֶׁיךָ.
תַּשְׁרֵשׁ כְּשַׁחַק שָׁרָשָׁיו שֵׁרַשְׁתָּ
שָׁתוּל בְּעֵדֶן נֵצֶר מַטָּעֶיךָ.
עַל תֵּבֵל אַרְצָה עוֹד כַּדָּיו יִסְרָחוּ
פֹּה צֵל חֻפָּה יִהְיוּ. שָׁמָּה יִפְרָחוּ.

לה

הוֹי צִמְאוֹן פָּז עַל כָּל־צִמָּאוֹן תַּעַל
כְּעֵר מִצְמְאַת דָּם וּזְנוּנֵי יֵצֶר!
אֵי פֶּשַׁע אֵי עַוְלָה מֶרֶד אוֹ מַעַל
גֶּבֶר לֹא יִפְעַל כָּךְ אִם כֹּה לָךְ עֵצֶר?

יַחְטֹף עָנִי, יִגְזֹל, יִסְגֹּד אֶל בַּעַל
כִּי פֶּסֶל לוֹ יָקִים וֵאלֹהָיו בֶּצֶר
אוֹ יְשַׁקֵּר וִיכַחֵשׁ אֶל אֵל מִמַּעַל
לַשֶּׁקֶר יִשָּׁבַע, אֵין חֵטְא לוֹ יֵצֶר.

עָלֶיךָ בִּלְבַב אִישׁ תּוֹעֵבוֹת שֶׁבַע
אַךְ מֶה? שֶׁבַע אָמַר? אֶלֶף וָאֶלֶף
כִּי בָךְ יַאְטֵם אָזְנוֹ אִישׁ אֶל קוֹל טֶבַע.

אָח, אָב, אֵם לֹא יַכִּיר וּשְׁאֵרָיו חֵלֶף
חָרוּץ וּסְגוֹר הֵן הֵם וְיִרַקְרַק צֶבַע
כִּי כִשְׁחוֹק לוֹ זִמָּה תַּרְמִית וָסֶלֶף.

לו

אל אחד מרעי ילדותי ביום חתנתו.

טַל יַלְדֻתִי אֵיךְ
נִבְחַר מֵהוֹן מֵעֹשֶׁר
כּוֹ שַׁטְתִּי וָאֵלֵכָה
נֶגֶד שַׁלְוָה וְאֹשֶׁר
כִּי אִישׁ בִּהְיוֹתוֹ יֶלֶד
אָדוֹן הוּא עַל כָּל־חֶלֶד׃

עִמָּךְ אָז אָח וָרֵעַ
נַעַר וָרַךְ כָּמֹנִי
הָיִיתִי מִשְׁתַּעֲשֵׁעַ
בַּל אֵדַע אֵיד וָעֹנִי ׃
תָּמִיד הָיִינוּ יַחַד
בֶּטַח שָׁלוֹם מִפָּחַד.

בַּלְּמוּדִים לִשְׁמֹעַ
מוּסַר הַשֵּׂכֶל לָקַחַת
וּבְעִתּוֹתֵי מַרְגּוֹעַ
בִּיצוּעֵי עֹנֶג נַחַת
תָּמִיד יַחַד הָיִינוּ
אָכַלְנוּ גַם שָׁתִינוּ.

יַחְדָּו צֵאת בֹּא וָשֶׁבֶת
אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ עֵזֶר
חִיל זֶה אֶל זֶה עַצֶּבֶת
וִיקָר זֶה אֶל זֶה נֵזֶר
אֶל גִּיל רֵעוֹ שָׂמֵחַ
וּבְבִטְחוֹנוֹ בּוֹטֵחַ.

מִי יִתְמַה ? מִנִּים אֶלֶף
זֶה הִכָּה זֶה עַל לֶחִי.
פִּצְעֵי אוֹהֵב לֹא סֶלֶף
אַךְ לֹא חַבֻּרוֹת סֶחִי.
דִּבְרֵי רִיבוֹת בֵּינֵינוּ
עַד לִשְׁפָּךְ־דָּם מִמֶּנּוּ.

כִּמְעַט, כִּי עַד אַרְגִּיעָה
אַהֲבָה לְכַסּוֹת עַל פֶּשַׁע
מֵהֵיכָלָהּ הִגִּיעָה,
וּלְהַצְמִיחַ הַיֶּשַׁע,
עַד כִּי אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ
חִבֵּק נָשַׁק מַכֵּהוּ.

דָּוִד יוֹנָתָן שׁוּרוּ
לָנוּ אָמַר כָּל־גֶּבֶר,
תָּמִיד יַחְדָּו יָגוּרוּ
מַה־טּוֹב בֵּין רֵעִים חֶבֶר!
קִנְאַת כָּל־אִישׁ עוֹרַרְנוּ
וּבְרִית אַהֲבָה שָׁמַרְנוּ.

הָהּ שֵׁשׁ שָׁנִים עָבָרוּ
כְּאַשְׁמוּרָה בַּלָּיִל!
הָהּ תַּלְמוּדִים נִשְׁאָרוּ
חוּשַׁי בַּל עֹז בַּל חָיִל!
אִתִּי פֶּתַע עֲזַבְתָּ
וּלְמוֹ נֹגַהּ שַׁבְתָּ.

תוּגָה בִּלְבָבִי בָאָה
עֵת מֵרֵעַי נִפְרַדְתִּי,
שִׂמְחָה מֶנִּי יָצָאָה,

מֵעִיר אֶל עִיר נָדַדְתִּי,
וּבְשֶׁה אֹבֵד תָּעִיתִי.
אָנֹכִי לֹא שָׁנִיתִי.

אוּלַי אַחֵר לְךָ,
אַחַר גֵּו הִשְׁלַכְתָּנִי
וַתֶּשִׁי אֶת רֵעֶךָ
מִלֵּב חִישׁ גֵּרַשְׁתָּנִי.
אוֹתִי כִּרְחוֹק שָׁכַחְתָּ
מָאַסְתָּ גַּם זָנַחְתָּ.

אַךְ אָנֹכִי לֹא כָכָה!
חוֹתָם עַל לֵב שַׂמְתִּיךָ.
אִם תּוּגָתִי שָׁכָכָה
עַל כַּפֵּי חַקֹּתִיךָ.
חָקוּק עַל לִבִּי זֵכֶר
אִישׁ אֹהֵב לִי לֹא נֵכֶר.

שֶׁבַע שָׁנִים חָלָפוּ
מִיּוֹם הַהוּא וְהָלְאָה
וִימֵי טוֹבָה לִי סָפוּ
נַפְשִׁי רוּחִי חֻבָּלָה.
שָׁנֵי עֹשֶׁר וָתֵשַׁע
קָט הֵם. כָּלוּ בַל יֶשַׁע!

מָנֹד כַּכַּדּוּר נֶצַח
מֵאֵיד אֶל אֵיד אֶל פֶּגַע
וּבְעַצְמוֹתַי רַק רֶצַח
כָּל־עֵת כָּל־יוֹם כָּל־רֶגַע
נָסַע מֶנִּי מָנוֹחַ.
תַּחַת חִטָּה לִי חוֹחַ.

כֵּן אָנֹכִי. אַךְ אַתָּה
שָׂשׂ מֵרֹב כֹּל חָיִיתָ,
נַפְשְׁךָ לֹא נִכְּתָה
מֵעִצָּבוֹן נִקִּיתָ
סַבְּךָ טוֹב וָמֶגֶד,
וַיֵּשֶׁב רַע מִנֶּגֶד.
עַתָּה אֵל לְךָ וְעַל אֶרֶץ
מַה־טּוֹב מִזֶּה אֶל גֶּבֶר
סַבְּהוּ שֹׁד וָקֶרֶץ
יִרָא יוֹם מִשְׁבֶּר ?)
אֵל לְךָ אִשָּׁה הֹכִיחַ
כִּי לְבֶךְ תָּנִיחַ.
אֵזוֹר חֵן לָהּ וָשֵׂכֶל
אוֹר יֹפִי עַל פָּנֶיהָ.
תְּשַׁבֵּה כָּל־לֵב כָּל נֵבֶל
רַק כִּנְעִימוֹת מִלֶּיהָ.
רִפְאוּת הִיא אֶל שָׁרֶךָ
שִׁקּוּי אֶל־עַצְמוֹתֶיךָ.
כָּל־גֶּבֶר לִמְצֹא יֵלֵא
אוֹצַר אִשָּׁה מַשְׂכֶּלֶת
אַךְ אִם יִמְצָא הוּא פֶּלֶא.
יִיעַף לִמְצֹא חֲדֶלֶת
אֶל אֲשֶׁר יוֹבִילֶהוּ.
אֹרַח שַׁלְוָה יוֹרֵהוּ.
אֶל אֹרַח זוּ רַגְלֶךָ
עַלְמָה בָּרָה הוֹבִילָה,
אֶל אֹרַח זוּ נַפְשֶׁךָ

גַּם נֶפֶשׁ כֹּל הוֹחִילָה.
הָהּ מִי שָׁלֵו כָּמֹכָה?..
דִּמְעַת שָׂשׂוֹן אֶשְׁפֹּכָה!

אֶל דּוֹר דּוֹרִים זֶה יְחִי
בָּרוּךְ זַרְעֲךָ יֶרֶב.
גֶּבֶר יִהְיֶה לְךָ נֶחִי
חַיִל אַל יֵשֵׁב בָּאֶרֶב.
שָׁלוֹם נֹשֵׂא בַד זַיִת
יֵשֵׁב עִמְּךָ בַּבַּיִת.

יִצְחָק יְחַד אָבִיךְ
יָדוּצוּ כָּל־רֵעֶיךָ.
יָגֵל יִשְׂמַח חָמִיךְ
שָׁלֵו עַל שַׁלְוָתֶךָ.
יָחֹג יָחוּל כָּל־רָגֶל
עִמָּם גַּם לִבִּי יָגֵל.

לז

הוֹי אִישׁ וָאִישׁ עֹמֵד עַל־אֵם הַדֶּרֶךְ
כִּי לֹא תֵדַע הַדֶּרֶךְ לְךָ יָאֲתָה!
שָׁוְא בְּמַסְוֶה הִתְכַּסֵּם הִתְחַפֵּשׂ עַתָּה!
הִתְגַּל! מַסְוֶה הַשְׁלֵךְ! הִתְנַכֵּר פֶּרֶךְ!
הִתְנַכֵּר מַה־יִּסְכֹּן? הֵן נוֹדָע אָתָּה!
(אִישׁ מָדוֹן אֵיךְ יֵרָא אַפַּיִם אֶרֶךְ?)
נוֹדַע כִּי לִפְנֵי־יֵצֶר תַּשְׁפִּיל בֶּרֶךְ
כִּי מִנִּגְעָהּ נַפְשְׁךָ לֹא נִרְפָּתָה
כִּי בִשְׂפָתֶיךָ אֵל וּבִלְבָב בַּעַל
כִּי תֹךְ מִרְמָה תַּלְבִּישׁ בִּשְׁמוֹת תֹּם צֶדֶק
כִּי שׁוֹשַׁנִּים תֵּרָאֶה אַךְ תַּצְפִּין חֵדֶק.

כִּי עֵת חֲזֵק תֹּאמַר אָז תַּרְחִיב בֶּדֶק.
מְלִיךָ צוּף וּפְעֻלֹּתֶיךָ רַעַל
לְכֵן עַל תֵּבֵל עֵינֶיךָ מָעַל.

כִּי עַל הַר גָּאוֹן תַּעַל.
מִי כָמוֹנִי, תֹּאמַר, נַפְשִׁי נוֹחֶלֶת
כָּל־מַדָּע כָּל־חָכְמָה, אַךְ כֻּלָּהּ אִוֶּלֶת.

לֹא תָבֹא בְךָ תּוֹחֶלֶת
כִּי לֹא תִגָּל לֹא תִתְעַר חֶרְפָּתֶךָ.
עֶרְיָה תֵעוֹר קַשְׁתֶּךָ וּקְלוֹנֶךָ.

כָּל־אִישׁ יִלְעַג עָלֶיךָ
כִּי בְזוּי כֹּל תִּבְזֶה תִּלְעַג כָּל־גֶּבֶר.
גַּאֲוָה וּרְהָבִים הֵמָּה לִפְנֵי שֶׁבֶר.

תֶּחְדַּל מֵהָרִים אֵבֶר
מִסְוֶה יִפֹּל כִּי פֶתַע יִקָּרֵעַ
אָז לֹא יוֹעִיל לָךְ עוֹד לֶכֶת הַצְנֵעַ.

צֵאתְךָ יִוָּדֵעַ
גַּם אִם כָּל אִישׁ יִרְאֶךָ תִּשְׁמֹר נֶשֶׁף,
כִּי תַחַת דֶּשֶׁן עוֹד יִבְעַר הָרֶשֶׁף.

לח

ידי נשים רחמניות בשלו ילדיהן היו לברות למו בשבר בת עמי (איכה ד׳)

שׁוֹדֵד־וְלֹא אִישׁ זָר־חָטַף כָּל־שֶׁבֶר,
אֶפֶס, וְחִישׁ, אוֹיָה, לָמוּת אֵלֵכָה!
גַּם אִתְּךָ יָמִית כָּפָן אוֹ דֶבֶר
אוֹ כִּי שְׁבִי תִגְלֶה מֵאַדְמָתֶךָ

אוֹ כִּי בְשָׁלַח צָר תִּפֹּל כָּל שֶׁבֶר
וּלְבַהֲמוֹת שָׂדַי יַשְׁלֵךְ פִּגְרֶךָ.
מַה־טּוֹב לְךָ לִמְצֹא בְּקִרְבִּי קֶבֶר
וּכְמוֹתְךָ תָּשִׁיב נֶפֶשׁ אִמֶּךָ!

לִבְנָהּ יְחִידָהּ כֹּה מִרְיָם הִבִּיעָה.
אַחַר, כְּמוֹ נִצְחוֹ בִּלְתִּי אֵימָתָהּ
לִהְיוֹת לְבָרוֹת לָהּ כַּפֶּיהָ שָׁתָה.

צִוְחַת יְרוּשָׁלַיִם אָז עָלָתָה,
עַל־שַׁעֲרוּרִית זֹאת רֹאשָׁהּ הֵנִיעָה
אָז יָדְעָה כִּי עֵת קִצָּהּ הִגִּיעָה.

לט

מִפֹּה גָּלְיַת נוֹרָא כִּמְצוּדַת סֶלַע
כֻּלּוֹ עֹטֶה בַרְזֶל הַצֵּן פֹּלֵחַ
אֶל דָּוִד בָּז כִּגְבוּרָתוֹ בֹּטֵחַ
וּמְחָרֵף אֵל, אֹהֵב כָּל־דִּבְרֵי־בָלַע.

מִפֹּה דָּוִד נֶחְמָד מָגוֹר לֹא יָלַע
לִלְחוֹם עַל אִישׁ מָדוֹן עֶדְרוֹ זוֹנֵחַ.
אֵין נֶשֶׁק לוֹ. מָרוֹם כַּפָּיו שֹׁטֵחַ
וּכְלֵי מִלְחַמְתּוֹ הֵם: שֵׁם אֵל וָקָלַע.

צוּר אֵין אוֹנִים מַבְלִיג הִלְבִּישׁוֹ נֵצַח
וַיְקַלַּע מוּל מִצְחוֹ וַיַּהַרְגֵהוּ
טֶרֶם הוֹצִיא יוּכַל חַרְבּוֹ מִתָּעַר.

כֹּה עַל מַרְעִיד עַם אֵל הִתְגַּבֵּר נָעַר.
אַךְ לָמָּה־זֶּה? כִּי מִמָּרוֹם יְדֵהוּ
אֵל הַכָּבוֹד לִמֵּד, תָּמַךְ אֵל נֶצַח.

מ

אבל כבד

על מות כי מעלת החכם ר׳ יעקב חי ריקאנטי
זצ״ל בעיר ויניציאה יע״א.

יִתְהוֹלְלוּ חוּשַׁי יֹאחֲזוּן רַעַד
תַּחַת מְשֹׂאַת רֶטֶט הִתְגַּלְגָּלוּ.
יִכָּשְׁלוּ רַגְלַי יִמְעַד כָּל־צַעַד
סָמַר בְּשָׂרִי וּשְׂפָתַי צָלְלוּ
כִּי רָאֲתָה עֵינִי ... עֵת אֶזְכֹּר אֵלֶּה
יִקְפָּא כְּפוֹר נִצְחִי לִבָּתִי תֶּלֶא.

רוּחַ, תְּמוּנַת־אִישׁ אֵין לוֹ, רָאָתָה
וּפְנֵי לְהָבִים לוֹ וּבְעֵינָיו קֶצֶף.
אֹפֶל סְבִיבוֹתָיו סוּתוֹ עֵיפָתָה
יַעַל כְּאֵשׁ רֵיחוֹ עַל פִּיהוּ קֶצֶף.
תֹּאחֵז יְמִינוֹ חֵץ וּשְׂמֹאלוֹ חֶרֶב
שׁוּחָה אֱלֵי רַגְלוֹ וּזְאֵבֵי עֶרֶב.

אֶל־תּוֹךְ קְוֻצּוֹתָיו אֶפְעֶה וָחֵדֶק
מִפִּיו מְדוּרַת־אֵשׁ תַּנּוּר שַׁלְהֶבֶת
לִשְׂרֹף לְהַצִּית כֹּל וּלְהַרְחִיב בֶּדֶק
וּבְתוֹךְ שְׂפָתָיו הֵן כְּאֵשׁ צָרֶבֶת.
מַפִּיל בְּמִשְׁלַחְתּוֹ אֶבְיוֹן וָהֵלֶךְ
שָׂרִים וְטִפְסְרִים נָגִיד וָמֶלֶךְ.

וּכְמוֹ בְּעָנָן עָב סַעַר סוֹפָתָה
יִתֹּץ וְגַם יִסַּח כָּל־גַּפְנֵי כָרֶם,
עוֹפֵף בְּעֹז יָדוֹ חַרְבּוֹ קַשְׁתָּהּ
יַךְ כֹּל וְיִתֹּשׁ כֹּל יְשַׁבֵּר כָּל־גֶּרֶם.
כָּסוּ לַחֲזוֹת זֶה עֵינַי צַלְמָוֶת
צוֹעֵק בְּקוֹל חַד רָם ... הוֹי מָוֶת מָוֶת!

הוֹי בֶּן חֲלוֹף! מַה־זֶּה תִּרְגַּז תַּחְתֶּיךָ?
(הַמָּוְתָה אֵלַי הִטִּיף וַיֹּאמֶר)
מַה־זֶּה רְאוּתִי כֹּה יָעִיב עֵינֶיךָ
כֶּן־אִישׁ חֲסַר לֵבָב קָרוּץ מֵחֹמֶר?
אֶל גֵּוְךָ לֹא בָאתִי לָבִיא קֵרֶץ
עוֹד אֵיד זְמַן בּוֹגֵד תִּשָּׂא עַל אָרֶץ.

לֹא מְעֻרְצָה זֹאת עָלֶיךָ תֵּרֵד
אָכֵן לְרֹאשׁ אִישׁ צֶדֶק אוֹרִידֶהָ
עַל אִישׁ לְבָבוֹ בַּר מִמַּעַל מֶרֶד
מֵחֵטְא יְחִידָתוֹ זַכָּה הִנֶּהָ.
פִּשְׁעוֹ הֱיוֹת בֶּן־אִישׁ לוֹ נֶחְתַּךְ פַּחַת
אִישׁ בְּעָוֹן מֶרְיוֹ לוֹ כָּרָה שָׁחַת.

אַךְ אֶל שְׁאוֹל תּוּרַד (עוֹד כִּשְׁחוֹק מֶמֶר
דִּבֵּר) כְּשַׁגָּם כִּי בָשָׂר הִנֶּךָ.
לֹא עוֹד תְּהִי שֹׁקֵט עַל שִׁמְרֵי־חֶמֶר
אֶל דּוֹרְךָ לֹא תַשְׁמַע עוֹד קוֹלֶךָ.
אֶרֶץ צְבִי, אוֹי לָךְ! קוֹל מַלְאָכֵבָה
לֹא תִשְׁמְעִי. הַרְבִּי דִמְעָה וָבֶכֶה.

אַךְ אֶל שְׁאוֹל תּוּרַד אִישׁ רַב אִישׁ חֶמֶד
רֹעֶה כְּצֹאן עַם אֵל לַנְחוֹתָם דֶּרֶךְ.
חֶרְמֵשׁ, שְׂמַח! לֹא עַל אַלּוּפִים צֶמֶד
תֵּרֵד. כְּאָדָם רַב תִּרְדֶּה בַּפֶּרֶךְ.
עַל־יַעֲקֹב, הַמֶּלֶךְ דִּבֵּר רֻדָּה,
כַּפּוֹ מְחַץ אַךְ אֶת נַפְשׁוֹ כִּבֵּדָה.

עַל־יַעֲקֹב! אֶל שֵׁמַע זֶה זַעֲקָתִי
(שָׁבָץ רְתֵת שַׁמָּה אָז הֶחֱזִיקוּנִי.
אֶל שֵׁם גֶּבֶר כָּזֶה לֹא הִתְאַפַּקְתִּי

עָצְבִּי וְאַנְחָתִי כִּמְעַט כִּלּוּנִי)
עַל־יַעֲקֹב! אוֹיָה! עַל־רִיקָאנַטִי!
הָהּ! רֵעֲשִׁי אִיטַלְיָא! הִתְמוֹטָטִי!

אֵיךְ לַעֲנָה תִּגַּשׁ אֶל שִׂפְתֵי־גֶבֶר
נֹפֶת דְּבַשׁ מֵהֶם נָטַף לָנֶצַח?
אֵיךְ אֶל שְׁאוֹל יוֹרֵד יוּבַל אֶל־קֶבֶר
אִישׁ מוּל בְּנֵי עַוְלָה הֵרִים הַמֵּצַח?
לְטֵשׁ כְּבָרָק חַרְבּוֹ מוּל אַנְשֵׁי־פֶשַׁע
תִּלְטֹשׁ תְּמוּתָה לוֹ שֶׁלַח הָרֶשַׁע?

אֵל נָא! סְלַח נָא לִי. אִם מִנִּי חָלֶד
כָּל־תֹּפְשֵׂי דָתֶךָ חִישׁ הִצְמַתָּ
אַל תֵּט בְּאַף עַמֶּךָ אִם כַּיֶּלֶד
יִתְעֶה בְּאֵין רֹעֶה. אַתָּה הִשְׁבַּתָּ
מִטָּהֳרוֹ, דַּת תּוּשִׁיָּה הִשְׁכַּחְתָּ
כִּי זֹרְעֵי אֵמוּן מֶנּוּ לָקָחְתָּ.

טֶרֶם תְּקוּפָתוֹ יַשְׁלִים הַחֶרֶס
כִּי יַעֲשֶׂה מִנִּי יָמִים יָמִימָה,
אֵלִי, בְּאֶרֶץ זוּ הָרַסְתָּ הֶרֶס
(אָרִיד לְזֵכֶר זֶה אֶפְעֶה אֶהֱמָיָה!)
יַד אֵל כְּמוֹ שִׁבְעָה רֹעִים נָפָלָה
פֶּתַע. אֲהָהּ! רַבַּת כָּנִים אֻמְלָלָה.

עוּל יְבַתְּבֵם עַתָּה רֹעֵי עַמֶּךָ
אֶת דּוֹר פְּתַלְתֹּל זוּ יַנְחוּ כָעֵדֶר.
הָהּ! הַחֲזֵק בִּדְקֵי צֹאן מַרְעִיתֶךָ
יִתְנַצְּלוּ עֶדְיָם יַפְשִׁיטוּן אֶדֶר!
רֹעִים שְׁלַח לָהֶם תּוֹרָה יַגְדִּילוּ
וּדְבָרְךָ כַּטַּל לָמוֹ יַזִּילוּ.

אַךְ לֹא. שְׁלַח לָהֶם יִנּוֹן! אֵלֶיהוּ
„מַלְכֵי שְׁבָא וּסְבָא אֶשְׁכָּר יַקְרִיבוּ"
יְזָּאלוּ, מֵעֲבֹדָתָם יֵצְאוּ
לָהֶם לְאֹם וּלְאֹם מִנְחָה יָשִׁיבוּ.
אַךְ אוֹיְבֶיךָ, אֵל! מְאַרְבֶה רַבּוּ
„יִתְפְּשׂוּ בִּמְזִמּוֹת זוּ חָשָׁבוּ"

מא

משנה שברון

אמללה יולדת השבעה נפחה נפשה באה שמשה בעוד יומם בושה וחפרה, כי גרם אל מפניה בשנה אחת שבעה רועים תופשי התורה, ויקבור את קציריה, ועתה מי יען זאת על ויניציאה המעטירה, כי יפנה ממנה הודה זיוה והדרה, כי הנה לקח מאתה אחד המיוחד מהאיתנים מוסדי ארץ כי מעלת החכם ר׳ יעקב חי ריקאנטי זצוק״ל ומורה גם הוא יורה לעטרת צבי ולצפירת תפארה, ביום ה׳ לס׳ קרא ה׳ בכו בכה לח׳ אדר ראשון ש׳ נהלת בעזך אל דביר קדשך לפ״ק ליצירה, ה׳ צבאות יעצה לחלל גאון כל צבי הסיר המצנפת והרים העטרה:

אך עוד זה מדבר וזה בא ויאמר כי קול ברומא נשמע נהי בכי תמרורים ויבא עד חברון מאנה הנחם לספוד לצרה, כי לקח ה׳ את אדוניה מעל ראשה על הרועים אפו חרה, ארי׳ דבי עילאי בגור ארי׳ יהודה אשר מעיר ה׳ הוא ומארנו יצא חברון תובב״א עיר אמונים שד״ר אשר אחרי שובו ממלאכות ה׳ הלך לרעות ביעקב עמו ברומא יע״א ליהודים היתה אורה, ה״ה כמוהר״ר יהודה רפאל ליאון זצוק״ל אשר טרוף טורף ביום ד׳ לס׳ כעלם ממנו ישבה בדד לח׳ אדר שני ש׳ פקדת כל האדם יפקד לפ״ק כי נפקד מושבו ויקרא שם המקום ההוא תבערה, על כן לבי כחלילים יהמה כלב אשה מצרה, כי יד ה׳ הויה משנה שברון שברה, את עמודי התוך אשר הבית בית יעקב נכון עליהם אשר אין להם תמורה, והרימותי קולי ואקרא הושע ה׳ את עמך את שארית יעקב שה פזורה:

בִּמְעָרַת מַכְפֵּלָה וְשָׁמָּה יָנוּחוּ
עַל מִשְׁכָּבָם צוּרִים מֵהֶם חֻצָּבְנוּ
מִכַּלְהוֹת תֵּבֵל זוּ קֵן עָמָל אָוֶן

כִּי רוּחָם בִּמְרוֹמִים וּבְחֵיק עִשָּׁמוֹ
עַל שַׁדַּי בִּמְעוֹנוֹ כִּי יִתְעַנָּגוּ
וּבְשִׁבְתָּם רִאשׁוֹנָה בַּמַּלְכוּת שַׁחַק
עִם כָּל־אוֹפַן וּכְרוּב אֶל אֵל יָשִׁירוּ
וּבְעַד כְּנֵימוֹ לוֹ רִנָּה יִשָּׂאוּ)
הוּבֵאתִי בְשַׁעְפַי וָאֶשְׁכַּן שָׁמָּה.

בִּמְקוֹם אַשְׁמַנִּים זוּ נֶעְתַּם מֵאֹפֶל
נֵרוֹת קִצְרֵי אוֹרָה בְּיַרְכָתַיִם.
דְּמִית מָוֶת שָׁם עַד כָּל־כֵּן חַיִל
הֵמֵס יִמַּס גַּם אִם לְכוֹ לֵב שָׁחַל.
זָחַלְתִּי וָאִירָא כִּי הַדְרַת־קֹדֶשׁ
לִישֵׁנִים שָׁמָּה בִלְבָבִי עָמָדָה.
הִתְעַלַּפְתִּי מַרְעִיד כֹּרְתַת אֵימָתָה
מִשְׁתּוֹמֵם מִשְׁתָּאֶה נָסוֹג מִפַּחַד.
אַךְ חַלְחָלָה כֹּה תוֹךְ לִבִּי גָבָרָה
כִּי עַל פָּנַי נָפַלְתִּי וָאֶכְרָעָה.
עֶשְׁתֹּנוֹת פַּחְדָּתִי עוֹד כִּי הָמָיוּ
זָקֵן וּנְשׂוּא פָנִים בָּא לִי חָזִיתִי.
אֶל צַעְדוֹ כִּי כָבֵד. לִזְקָנוֹ צַחַר
אֶל לִבְנַת צַמָּתוֹ הֶדֶר פָּנֵיהוּ
אֶל מִצְחוֹ צַח גַּם אִם קֻמַּט מִזֹּקֶן.
אַבְרָהָם הוּא, אֵלַי לִבִּי הִבִּיעַ.
גֶּזַע עַמֵּנוּ זֶה וִידִיד אֵל מַעַל
כִּי רִאשׁוֹן הִכִּירוֹ עַל תֵּבֵל אַרְצָה
וּבְשִׁבְרוֹ מַצֵּבוֹת וּפְסִילֵי בֹשֶׁת
(אַנְשֵׁי דוֹרוֹ לִסְגֹּד לָמוֹ הֵקִימוּ
כִּי יֵשׁ עֶלְיוֹן בַּשַּׁחַק לֹא יָדָעוּ)
הִתְחַזֵּק וַיְחַוֶּה מִי בָרָא אָרֶץ

מִי שָׁמַיִם נָטָה, אֶל כָּל־רֹאֵהוּ
וַיָּסַר מֵעֵינֵימוֹ מַסְוֵה סֶכֶל
וַיֵּרָפְאֵם מִסַּנְוֵרֵי הַכָּסֶל.
נִגַּשׁ לִי וַיֹּאמַר. מֵעָפָר קוּמָה
„לָמָּה זֶה אַתָּה נֹפֵל עַל פָּנֶיךָ?"
דַּע כִּי אָבִיךָ אַבְרָהָם אָנֹכִי
„וַיִּשְׁלַח תַּבְנִית יָד וַיִּקָּחֵנִי"
וַיְרִימֵנִי מִשָּׁם. אָז בָּא בִי כֹחַ,
אָז שׁוּלֵי אַדַּרְתּוֹ לִנְשֹׁק בִּקַּשְׁתִּי
וּנְשִׁיקוֹת פִּי רַק עָפוּ אֶל הָרוּחַ.
אַךְ נִפְלֵאת הִיא! עֵת לוֹ נָשָׂאתִי עַיִן
עַל עֵינֵיהוּ דִמְעָה רָאֹה רָאִיתִי.
לַשֶּׁקֶר הִתְאַפַּק. מַבּוּעֵי בֶכִי
נִפְתָּחוּ מֵעֵינָיו. וּבְכֵן גַּם אָנִי
אֶת דִּמְעוֹתַי עִם דִּמְעוֹתָיו מָסַכְתִּי.
אָבִי אָבִי! מַה־תֵּבְךְּ, אֵלָיו אָמַרְתִּי
כִּי גַם אָנִי לִבְכּוֹת נִסְחָף נִסְחַפְתִּי?
הָהּ דֹּם! עָנָה, הַאִם חִנָּם וָשֶׁקֶר
תִּבְכֶּה עֵינִי אִם כָּל־צֹאנִי נָפֹצֶת?
לִפְקֹד בָּנַי דַּע כִּי בָאָרֶץ שַׁטְתִּי
וָאָשֶׁת אֶת פָּנַי אֶל אַרְצוֹת יָמָּה
וּלְאָרְכָּהּ וּלְרָחְבָּהּ נָפַת אִיטַלְיָא
סָבַבְתִּי וָאֶרְאֶה. הוֹי חָזוּת מֶמֶר!
כְּעֵדֶר בַּל רֹעֶה עֵינִי רָאָתָה
עַם עָרִים שֵׁשׁ תֹּעֶה עַל הָרֵי בֶתֶר
כְּאַיָּלִים כִּי מִרְעֶה לֹא מָצָאוּ
כִּי יִכְלוּ עֵינֵיהֶם כִּי עוֹד אֵין עֵשֶׂב
כִּי רֹעֵיהֶם אֶל מַרְעִיתָם הִנְחוּמוּ

אֵין עוֹד. וַיִּלָּקְחוּ לִמְעוֹן טֹהַר
בִּתְקוּפַת הַשָּׁנָה. הָהּ חֶרְמֵשׁ מָוֶת
בִּשְׁנֵי רֹעִים פָּגַע עוֹד טֶרֶם תֵּכֶל!
אֶל אֶרֶץ כִּתִּיִּים קַמְתִּי עָבַרְתִּי
רוֹמָא הַקַּדְמוֹנָה מֵאָז הָיְתָה
עַל כָּל־אַרְצוֹת תֵּבֵל מַלְכָּה וּגְבֶרֶת
מֵאָז חֵילָהּ עַם אֵל הוֹלִיךְ כַּשֶּׁבִי
וּדְבִיר קָדְשׁוֹ שָׂרַף וַיִּזְרַע מֶלַח
קִרְיַת צִיּוֹן שַׁחַת מֵאָשְׁיוֹתֶיהָ.
אֶל כֹּאִי בָהּ כָּל־עַצְמוֹתַי רָחָפוּ
וּכְפוֹר הִשְׁלִיג דָּמִי עֵת עַל לֵב שַׂמְתִּי
כִּי מַצְמִיתַי בְּנֵי מֶנָּה יָצָאוּ
כִּי זֵרוּם אֶל אַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ.
רַבָּה בַלָּהָתִי הָעֵת גַּם שָׁמָּה
קוֹל נְהִי בֵין כַּנֵּי אָזְנַי שָׁמֵעוּ
וָאֶרְאֵם שׁוֹמֵמִין וּקְרֻעֵי בָגֶד.
מַה־לָּעָם כִּי יִבְכּוּ, אוֹתָם שָׁאַלְתִּי
כַּל אוֹדַע לָהֶם? יַחַד כֻּלָּהֶם
דִּבְּרַת בִּכְיֵנוּ שׁוּר, אֵלַי הֵשִׁיבוּ,
(וּבְאָמְרָם כֹּה אָרוֹן קֹדֶר הֶרְאוּנִי)
שָׁם כַּל חַיִּים מֻצָּב נֵזֶר רֹאשֵׁנוּ,
צִיר אַדְמַת־קֹדֶשׁ הוּא וְיָלִיד חֶבְרוֹנָה.
הוּא עַד הֻנַּח הָיָה לָנוּ עֵינַיִם
וַיַּנְחֵנוּ כָּעֵדֶר לִנְתִיב יֹשֶׁר;
חָכְמָתוֹ צִדְקָתוֹ מִי זֶה לֹא יָדָע
נַחְנוּ צֹאן מַרְעִיתוֹ כִּי נַגִּידָה
וּתְהִלּוֹתָיו שִׂפְתוֹתֵינוּ תַבַּעְנָה?
גַּם כִּי נֹאבֶה הָהּ! יִקְצַר מִמֶּנּוּ

כִּי רַבּוּ מִסְפָּר לָהֶן אֵין קֵצֶה.
עַתָּה גָוַע. תּוֹחַלְתֵּנוּ נִכְזָבָה
תַּחַת צִלּוֹ לַחְסוֹת קִוָּה קִוִּינוּ.
צִיּן שֵׁת וּרְפָאֵל עָף לִמְגוּרֵי מַעַל
וִיהוּדָה לְבִכִי־עַד נָטַשׁ אֹתָנוּ.
הֵן נִתְעֶה בַּמִּדְבָּר בִּישִׁימוֹן דֶּרֶךְ
עַתָּה כִּי רֹעֶה אָיִן. לִטְרָף־טֶרֶף
נָמֵר שֹׁקֵד יָבֹא וּזְאֵבֵי עֶרֶב
פֹּרֵק מִיַּד פֹּרֵק לָנוּ בַּל יֶהִי...
כֹּה בִּדְמָעוֹת שָׁלִישׁ וּבְהַרְבֵּה בֶּכֶה
אֶת מְלֵיהֶם עָצַר, אֵלַי דִּבֵּרוּ.
אֶחָד מֵהֶם אָז קָם וַיִּפְתַּח פִּיהוּ.
לֹא רַק אַתֶּם, אָמַר, נִשְׁאַרְתֶּם עַתָּה
גַּלְמוּדִים כָּל רֹעֶה! שֶׁבֶר עַל שֶׁבֶר!
אוֹי קְרָאתִי וֵינֵיצִיאָה! מִמֶּנָּה
אָבַד גֶּבֶר אוֹיָה! מֵאֵין כָּמֹהוּ.
מָוֶת מַגָּל לָטַשׁ וַיִּקְטֹל גֶּבֶר
אֶת לִבֵּנוּ עִמּוֹ נָשָׂא בִּנְסֹעַ
גֶּבֶר חָכָם בָּעֹז עִמּוֹ אוֹר נֹגַהּ
שָׁמְעוֹ וּשְׁמוֹ הָלַךְ עַד קַצְוֵי חָדֶל
כִּי גַם שָׁמַיִם אֶת צִדְקוֹ יַגִּידוּ
לָמוֹ עַתָּה גָז חִישׁ טוּב עַד לָרֶשֶׁת.
בִּתְבוּנָתוֹ הֵסִיר מָסָךְ עֵיפָתָה
בִּסְפָרָיו בִּכְתָבָיו תֵּבֵל הֵאִירוּ.
כָּל־מַקְשִׁיבֵי זִכְרוֹ יֶאֱחֲזוּן רַעַד
אִם שָׁמְעוּ שָׁמְעוֹ (מִי לֹא שָׁמֵעַ?)
חַי הוּא! הוֹי זֵכֶר מַר! הוּא רֵיקַנַאטִי
רֵיקַנַאטִי מֵאָז נָהַג וַיֵּלֶךְ

עִם פַּאדוֹבָה עִם אַקְוִי וּלְעִירֵנוּ
גַּם כִּי עֵינֵיהוּ מִזֹּקֶן כָּבֵדוּ
הוּא עֵינַיִם הָיָה, עַד כִּי אֵלֵינוּ
רֹעֶה אַחֵר נִתַּן כִּי עֵינָיו קָמוּ
רֹעֶה נֶאֱמָן הַמֵּשִׁיב לָנוּ נֹחַם.
רֵיקַנַאטִי ! אֵל עַל! כֻּלָּם זָעֲקוּ
וַיָּשֻׁבוּ לִבְכּוֹת. עַד כֹּה יַקְשִׁיחַ
עֶלְיוֹן נֶגֶד עַמּוֹ? הָהּ סָפוּ תַמּוּ
פִּתְאוֹם רֹעֵי אִיטַלְיָא! לְנַחַל עֵדֶן
אַשְׁרֵיהֶם מִקֵּן עָוֶל כִּי הָלָכוּ.
אַךְ נַחְנוּ נִדְכָּאִים! בִּלְתָּם מַה-לָּנוּ?
מַשָּׂא אַנְחָתִי אָז לִנְשֹׂא נִלְאֵיתִי
וָאֶשְׁפֹּךְ אֶת נַפְשִׁי עִמָּהֶם יָחַד.
אֶל מַרְאֶה זוּ יֵרֵךְ גַּם לֵב הָאֶבֶן
הִתְאַפֵּק הִתְחַזֵּק עוֹד לֹא יָכֹלְתִּי.
אַחַר כֵּן נִחַמְתִּים וָאֶתְוַדָּעָה
וָאַבְטִיחֵמוֹ כִּי לַמְּרוֹמִים אַעַל
כִּי אֶתְחַנֵּן לִפְנֵי כֵס יָהּ עָלֵיכוֹ
לִפְנֵי צוּר אֶשְׁתּוֹחֵחַ לוֹ אֶתְנַפְּלָה
לוֹ אֶקְרָאֶה יֶשַׁע בְּנֵי נִגָּשׂוּ
מִשְׁלוֹחַ עַבְדּוֹ צֶמַח יִגְאָלֵמוֹ
וּתְשׁוּבָתָם הַר אֵל וִירוּשָׁלַיְמָה
גַּם רֹעִים כִּלְבָבוֹ כִּי עוֹד יְרָעוּמוּ
עַד כִּי יָרִימוּ נֵס לֶכֶת צִיּוֹנָה.
וָאֵלֵךְ לִי מִשָּׁם נְפוּחַ נֶפֶשׁ
בָּאתִי הֵנָּה נֶחְפָּז וָאֶמְצָאֶךָ.
לֵךְ נָא. בַּשֵּׂר אֶל כָּל קֹרֹת הָאֵלֶּה
כִּי אָנֹכִי עַתָּה אֶסַּק שָׁמָיִם.

פֹּה שָׁת קֵץ אֵל אֲמָרוֹ. עוֹד לֹא שֵׁרְתִיהוּ

כִּי לָקַח מֵאִתִּי מֵעֵינַי פֶּתַע.

גֶּבֶר נִדְהָם גַּלְמוּד שָׁמָּה נִשְׁאַרְתִּי

מְפֻלָּא מִשְׁתּוֹמֵם חָרֵד אֵין רוּחַ

מִתְמַהּוֹן נִלְפָּת נֶעְצָב אֵל שֵׁמַע

וְאָשָׁב עֲדֵיכֶם יַחְדָּו לִדְמֹעַ

וּלְסַפֵּר חֲזוֹתִי רַבָּה נִפְלָאָה.

מב

זמרת יה

תורת ה׳ תמימה משיבת נפש עדות ה׳ נאמנה מחכימת פתי
(תהלים י״ט)

עת שירה היא ליעקב תבא רננה בו תודה וקול זמרה קול לו קול אליו, ה״ה הנגיד המרומם כמ״ר יעקב אוווא יצ״ו נכבדות מדבר בו לא יאמר טוב והוא על נדיבות יקום קדם מפעליו, אשר הפיל פור הוא הגורל הן לס״ת עזר כתן הטיל חלשים על הקדשים בקדש ובכליו, ויפול בחלקו בגורלו כי מה׳ היתה לו אף נחלת ספרים עליו, והנה היום הביא אותו אל הקדש פנימה ויעל ברגליו, ס״ת לפניו יהלך זה הדור בלבושו בגנזי ברומים תכריך בוץ וארגמן ופעמוני זהב על שוליו, וה׳ משמים רוגע הים ויהמו גליו, כסף ישיב לבעליו, יתן לו כפעלו גם עשר גם כבוד כפרי מעלליו, ככה ובוחרה אמתו רצון יעטרנו עד כי ירחם ה׳ את יעקב ובחר עוד בישראל והניחם על אדמתם איש לאהליו, אכי״ר:

פה טורינו עיר גדולה לאלהים יום קדוש לאדונינו יום תבוע חריית שבת רצון לה׳ ויהיו חיים לנפשך לכ״ע לפ״ק.

מִי יִתְּנֵנִי נָא צִפּוֹר אוֹ עַיִט

יָשִׁית לְגַבִּי צִיץ אוֹ כַנְפֵי־נָשֶׁר!

חֶלֶד (כְּצִי הִנּוֹ בַל נֵס בַּל שַׁיִט)

אֶטֹּשׁ, נְדוֹד אַרְחִיק מִמִּשְׁכַּן־קֶשֶׁר.

אֶתְאַבְּכָה אֶתְעַל אָעוּפָה שַׁחַק

אֶזְנַח אֲבַק תֵּבֵל אֶעֶזְבָה שָׁחַק.

מְמַחֲזוֹת מָרוֹם מֵאַרְמוֹן טֹהַר
כִּבְנֵי חֲלוֹף אָצִיץ שַׁנְעוֹנָם אָחֵז.
הֵם דֹּלְקִים צֵל קַל נָסִים מִזֹּהַר
לָתוּר חֲמֻדוֹת עֵת כַּמַּיִם פָּחֲזוּ.
אֶשְׂחַק לְעִוְּרוֹנָם לָמוֹ אֶלְעָגָה ···
אַךְ לֹא ··· עָלַי כִּסְלָם אֶנְהֹם אֶשְׁאָגָה.

אֵיךְ אֶחֱשֶׁה אֶשְׁקוֹט, אֵיךְ אֶעְצֹר דֶּמַע
כִּרְאוֹת, לְרִיק יִשְׁעוּ כָּל־בָּרֵי־אָרֶץ?
אֹזֶן אֱנוֹשׁ מַשְׂכִּיל תִּצַּל אֶל שֶׁמַע
יִפְרֹץ רְאִי סִכְלָם כִּלְבָבוֹ פָּרֶץ.
יַשְׁקִיף וְיִתְבּוֹנֵן, לֹא יִלְעַג־לָמוֹ,
עֵינוֹ בְּבְכִי תַּרְעִיף כִּרְאוֹת דַּרְכָּמוֹ.

מָה־הוֹלְלִים אִישִׁים! מַה־דַּרְכָּם כֶּסֶל!
לִפְנוֹת לְהַבְלֵי־שָׁוְא יַעֲזְבוּ־קֹשֶׁט.
מִמַּאֲוַיֵּיהֶם יָקִימוּ פֶסֶל
כָּל־אִישׁ לְצַל כֹּרַח יָדוֹ יֹשֶׁט.
אוֹ הֶחֱזִיק יַחְפֹּץ בֵּין חָפְנָיו רוּחַ
כָּל־תַּאֲוַת הֵפִיק לִבּוֹ בָטוּחַ.

רֹאשׁ מַאֲוַיֵּי כֹל, רֹאשׁ אֶל כָּל־יֵצֶר
צִמְאוֹן סְגוֹר הִנּוֹ קִנְיָנִים חֵפֶץ.
לִצְבֹּר כְּשַׁחַק פָּז כַּחוֹל רַב־בֶּצֶר
לַעֲנָם לְסוּפוֹת יָם וּלְזֶרֶם נֶפֶץ.
חוֹלֵשׁ עֲלֵי הוֹן רָב כָּל־אִישׁ הִנֵּהוּ
חֹרֵשׁ כְּלֵב הַוּוֹת יִצְפֹּן עֵינֵיהוּ.

הַכֹּעֲרִים! הַעַל־לִבָּתָם שָׁתוּ
בֶּטַח נְצֹר גִּנְזֵיהֶם לָנֶצַח?
כִּי לֹא בְאֵשׁ כִּלָּיוֹן הָעֵת יַצִּתוּ

לֹא יְזַחֲלוּ יִרְחוּ מִיּוֹם הָרֶצַח?
הַכֹּעֲרִים! אַל יְפֻתּוּ! גַּם לָמוֹ
נַפְשָׁהּ שְׁאוֹל תַּרְחִיב לְנַפִּיל עָזְמוֹ:

כִּי מַה־גְּדֻלַּת־אִישׁ? הִיא כְּבִשָׁן עָשֵׁן
כִּי יַשְׂמְאִיל יֵימִין תְּטֵהוּ רוּחַ.
מִשְׁמַן בְּשַׂר אָדָם טָפַשׁ מְדֻשָּׁן
יִכָּחֵשׁ וְיֵרָזֶה כְּנֹאד נָפוּחַ.
מְסֻוֶּה זְמַן יָשִׁית וְיִשַׁנֶּה־בֶּגֶד
וּבְדֹרְשָׁיו דּוֹר שָׁוְא הֵן יִבְגֹּד־בֶּגֶד.

אֶדֶר יְקָר יָמִיר אֶל שַׂק תִּלְבֹּשֶׁת
אַרְמוֹן וְהֵיכַל־עֹנֶג אֶל מַהְפֵּכֶת.
יָמִיר כְּבוֹד אָדָם אֶל בּוּז וָבֹשֶׁת
יָדוֹ עֲלֵי הוֹדוֹ קָלוֹן שֹׁפֶכֶת.
יָשִׁית עֲמָקִים הַר כַּרְמֶל אֶל יַעַר
אֳפָנָיו וְגַלְגִּלָּיו הִנָּם כַּסָּעַר.
כָּל־טוּב בְּעֵינֵי־חֶדֶל חֶזְיוֹן לַיִל
חִישׁ יַחֲלֹף עֵת יִפְקַח אִישׁ עֵינֵיהוּ.
פֶּרַח כְּבֹקֶר יָצִיץ יָנוּב חַיִל
יֶחְשַׁךְ מֵאוֹר הַיּוֹם יִבֹּל עָלֵהוּ.
דּוֹנַג וְשֶׁלֶג הוּא כִּי מַהֵר פַּסּוּ
כִּי מִפְּנֵי הָאֵשׁ הִמֵּס יִמַּסּוּ.

מֹץ תִּדְּפֶנּוּ רוּחַ, קַשׁ וּנְעֹרֶת,
לֹא אֵשׁ, שְׁבִיב יִשְׁפֹּק, רֶגַע יִרְפֶּמוּ.
צֵל יַעֲבֹר עֵת כִּי תֵאָתֶה אַשְׁמֹרֶת
עָבִים תְּטַהֵר־רוּחַ וּתְפִיצֵמוּ.
סוּפוֹת בְּנֶגֶב הוּא יַבְרִיחֵן שֶׁמֶשׁ
וּכְיוֹם תְּמוֹל כִּי סָף וּכְנֶשֶׁף אֶמֶשׁ.

חִדְלוּ בְּנֵי שֵׁת נָא מִרְדֹּף הַהֶבֶל
יַשְׁלִיךְ אֱלִילָיו אִישׁ אֶל נֶפֶשׁ אָרֶב.
לָשִׁית כֶּסֶל רַגְלוֹ אַל יִבְנֶה־כֶּבֶל
כַּפּוֹ אֱלֵי נַפְשׁוֹ אַל תִּלְטֹשׁ־חָרֶב.
כִּי אֹצְרוֹת הָרֶשַׁע לֹא יוֹעִילוּ
נֶפֶשׁ בְּיוֹם עֶבְרָה כִּי לֹא יַצִּילוּ.

אִם אֹצְרוֹת חֶמְדָּה תַּעֲנֻגֵי־נֶפֶשׁ
הֵם יַחְפְּצוּ לָהֶם, עֲדֵי יָבֹאוּ
אוֹרַח שְׁבִיל נִכְבָּד לִמְצֹא כָל־חֵפֶשׂ
עֶדְנָה לְנַפְשָׁתָם לֹא עֶדְנַת־תֹּהוּ.
נָא יֶאֱתָיוּ לִי, אַל יִתְמַהְמָהוּ.
נָא יִשְׁמְעוּ יַאֲזִינוּ אַל יִגְבָּהוּ.

אוֹצַר סְגֻלַּת־חֶמֶד יֵשׁ עַל אָרֶץ
לֹא תוֹךְ מְצֻלוֹת יָם, עַל הָרֵי־בָתֶר
לֹא תוֹךְ מְעֵי עָפָר בִּמְעֹנוֹת שֶׁרֶץ
לֹא אֶל קְצֵה תֵבֵל הוּשַׂם בַּסָּתֶר.
נָקֵל לְקַחְתּוֹ הוּא אֶל שָׂב אֶל יֶלֶד
תַּחַת יְדֵי כָּל־אִישׁ עַל כָּל־הֶחָלֶד.

מוֹרָשׁ יְשֻׁרוּן הוּא דַּת־אֵל נִפְלָאָה
חֵבֶל לְאֹם נִבְחָר נוֹשַׁע מֵרָהַב.
דַּת־אֵל סְגֻלַּת־עַד רַבָּה נִשָּׂאָה
מַתַּת יְמִין עֶלְיוֹן עַל רִכְסֵי־לָהַב.
אִמְרֵי אֱלֹהִים חַי צוּפִים מָלֵאוּ
הַאֹצְרוֹת חֶמְדָּה לֹא יִקָּרֵאוּ?

הַחֹפְרִים כִּלְבַב חָרִים לָקַחַת
שֶׁפַע טְמוּנֵי־חוֹל נֹפֶךְ אַחְלָמָה
הֵם יָזֵלוּ לִכְרוֹת אֶל רַגְלָם פַּחַת

נַפְשָׁם מְרִירוּת־מָוֶת תִּמְצָא־שָׁמָּה.
גַּם יוֹרְדֵי יַמִּים בִּמְצֻלוֹת עֵשֶׁק
לְלַקֵּט פְּנִינֵיהֶם אַלְמְגֵּי־חֵשֶׁק.

אֶל חֻפְּשֵׁי מַטְמוֹן דַּת־אֵל נֶעֱמָה
לֹא כֵן. תְּמוּתַת מֶמֶר לֹא יִמְצָאוּ.
כָּה יִמְצְאוּ חַיִּים נֹעַם בָּהֵמָּה
מִשֹּׁד וּמִכֻּפָּן לֹא יִדַּכָּאוּ.
לֹא יִיגְעוּ לָרִיק יָדָם לֹא תֵלֵה
נָכוֹן לְבָבָם כָּה בָּטוּחַ סֶלָה.

אִם אִישׁ בְּחַבְלֵי־רִישׁ יִלָּכֵד פֶּתַע
עָשְׁרוֹ יְהִי רַב עוֹד אִם לוֹ נִשְׁאָרָה.
בֵּין מַחֲלֻיֵי־שֶׁבֶר לִבּוֹ יִתַּע?
תַּעַל תְּרוּפַת־צוּף אֶל נַפְשׁוֹ חָרָה.
יִשְׁקַע בְּבֹץ יָגוֹן? תּוֹצִיא מֵרֶפֶשׁ.
נֹחַם תְּשַׁלֶּם־לוֹ, הִיא תָשִׁיב נֶפֶשׁ.

הִיא תַעֲשִׁיר תַּחְכִּים תָּאִיר עֵינַיִם
הִיא סַעֲרַת לֵבָב תַּשְׁקִיט תַּרְגִּיעַ.
לֹא יֵעָשֶׂה כֵן פָּז וּזְהַב פַּרְוָיִם.
פָּז מִלְּבַב אָדָם שֶׁקֶט יָנִיעַ.
הִיא עַד שְׁאוֹל תִּתְמֹךְ תִּסְעַד יַד גָּבֶר
הוּא לֹא אֱנוֹשׁ יִנָּחֶה עַד פִּתְחֵי־קָבֶר.

תּוֹרָה יְקָרָה! הָהּ! אֶל צֵל צִיצַיִךְ
לַחְסוֹת לְהִסְתּוֹפֵף מִי זֶה לֹא יֵלֵךְ?
מַשְׁעֵן וּמַשְׁעֵנָה אִם הֵם חֻקַּיִךְ
מִי זֶה נְכֵה רַגְלַיִם יָטִיל פֶּלֶךְ?
קָץ כָּךְ מְהוּלָּל הוּא. יָקֹץ חַיֵּיהוּ
יִירַשׁ עֲלָטַת־עַד יַקְדִּיר אוֹרֵחוּ.

אַךְ גַּם תְּעוּדַת־אֵל מִי זֶה נָא יָרִם?
מִי יַחֲזִיק בּוֹ עוֹד? הָהּ מָשְׁלַךְ דֶּגֶל!
מִי זֶה בְּצֵל תּוֹרָה חֶבְיוֹן מִזֶּרֶם
יִנְהַר לְהִסְתַּתֵּר, יָנִיד לָהּ רֶגֶל?
כֹּל סָג וְאֵין עוֹד אִישׁ ··· הַס נָא! זֶה שֶׁקֶר
כִּי אֶל סְפַר נֶאֱמְנֵי־דָת אֵין חֵקֶר.

הֵא יַעֲקֹב אִישׁ תָּם פּוּר גּוֹרַל־יֹשֶׁר
מַפִּיל כְּסִפְרַת־דָּת עַל־גִּלָּיוֹן סֵפֶר.
נָפַל כְּחֶבֶל לוֹ. וּכְעַל רַב־עֹשֶׁר
תְּחַד יְחִידָתוֹ, גִּיל רַב כָּהּ יֻפָּר.
יַעֲטֶה מְגִלַּת הוֹד בִּבְרוֹמֵי־הֶדֶר
וִיסַלְסְלֶהָ בִּדְבִירָהּ כַּסֵּדֶר.

הֵא תְהִלַּת מִצְחוֹ לֵבָב יַבְקִיעַ
יִפְעַת בְּרַק שָׂשׂוֹן אוֹר לַפִּיד נֹגַהּ.
הֵידוֹת לְאֵל אֵלִים קוֹלוֹ יַשְׁמִיעַ.
יָדוּץ, וּבִרְעָדָה רַגְלוֹ נָסֹגָה.
יִשַּׁק יְחַבֵּק־דָּת תֻּשִׁיַּת־נֶצַח
יְבָרֵךְ בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ יָכֹף מֶצַח.

הֵא מִמְּעוֹן קָדְשׁוֹ יֵאת שַׁדַּי יֵרֵד
יִנְחַת לְתִתֵּן לוֹ כִּגְמוּל יָדֵהוּ,
כִּי הוּא יְתָאֵר־כֹּל כִּמְחוּגַת שֶׂרֶד
כָּל־מִפְעֲלוֹת אָדָם כָּל־מַעֲבָדֵיהוּ.
עַל יַעֲקֹב יָפֵץ בִּרְכוֹתָיו רַבּוּ
עַד אִם אֲפִיקֵי־יָם לִמְקוֹרָם שָׁבוּ.

עוּרִי תְּעוּדַת־עַד גַּם אַתְּ נָא בֹאִי
וֶהְיִי לָמוֹ רֹאשׁוֹ צְנָה וָכֶתֶר.
כִּי אֵל יְצַו אִתּוֹ רָב־תַּגְמוּלוֹהִי

יִצֶף אֱמוּנָתוֹ וִיהִי לוֹ סֵתֶר.
חַיִּים שְׁלֵוִים יוֹסִף לוֹ הוֹן תִּפְאֶרֶת
וִינַטְּלֵהוּ מַעְלָה כַּצַּמֶּרֶת.

הָהּ כֵּן יְהִי! עַד כִּי צוּר יַשְׁבִּית נֶהִי
מִנִּדְּחֵי עַמּוֹ לָקַח אֶל חֵלֶק.
מְלֵא גְוִיּוֹת צָר כָּל־עֵמֶק יְהִי
גּוּפַת מְשַׂנְאֵי־אֵל פַּתְבַּג אֶל יֶלֶק.
עַד יֶחֱשׂף אֶזְרֹעַ יוֹשִׁיעֵמוֹ
אֶל צִיּוֹן הַר הַקֹּדֶשׁ יוֹבִילֵמוֹ.

מג

תיסרך רעתך ומשובותיך תוכיחך (ירמיה ב׳)

הוֹי בַּת צִיּוֹן! מִי זֶה עָז חוֹמֹתַיִךְ
אַרְצָה הִפִּיל קָלַע כָּם אַבְנֵי־קָלַע?
כִּי כָל־עֹבֵר יִשְׁרֹק וּבְדִבְרֵי־בָלַע
יָשִׂים יָנִיעַ רֹאשׁ עַל־חָרְבֹתָיִךְ?

מִי זֶה לְבָתֵּךְ כֹּה הוֹגָה וַיְּלַע
וּלְאֶרֶץ נָכְרִיָּה הֶגְלָה בָנָיִךְ?
מִי זֶה אַכְזָר בִּקַּע הָרוֹתַיִךְ
„נִפֵּץ אֶת־עוֹלָלַיִךְ אֶל־הַסָּלַע“?

פִּשְׁעֵךְ, קוֹל קוֹרֵא לִי, פִּשְׁעֵךְ, לֹא גֶבֶר,
פִּשְׁעֵךְ וּקְשִׁי עָרְפֵּךְ רַע לָךְ מִשֶּׁבֶר
הוּא מִצָּפוֹן הֵעִיר עָלַיִךְ קָרֶץ.

הוּא מִקְדָּשֵׁךְ לִשְׂרֹף שָׁת צִיץ וָאֵבֶר
הוּא עָלָה בִּצְרִיחַיִךְ לִפְרֹץ־פָּרֶץ
הוּא תִּפְאַרְתֵּךְ הִשְׁלִיךְ מִשַּׁחַק אָרֶץ.

מד

מנחת קבורת הרבנית אם אמי מרת שרה הלוי תנצב״ה ותמת שרה בקרית טורינו בליל רביעי לסדר ולשנת וה׳ **פקד את שרה** לפ״ק.

שָׂרָה יִרְאַת אֵל נֻחָה
פֹּה בִּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר אֶל־יֶרַח כּוּל
וּפְרִי צִדְקָהּ פָּרָחָה
בִּשְׁנַת ת״קפה לִלְקֹט כִּזְבוּל.
עֵת לִשְׁמֹנִים הִגִּיעָה
בַּת, אֵשֶׁת, אֵם מוֹרֵי דַת־אֵל הִרְגִּיעָה.

מה

משמיע שלום

בית והון נחלת אבות ומה׳ אשה משכלת (משלי י״ט)

יִבְכֶּה אָח לַיָּגוֹן אֹהֵב דִּמְעָה
שֵׂאת נֶהִי עוֹרֵר אֵבֶל שָׂם לוֹ חֹק.
כִּי אָנֹכִי אָהַבְתִּי מַרְגֵּעָה
שִׂמְחָתִי הַשִּׂמְחָה לִרְקוֹד לִשְׂחוֹק.
עֶצֶב לֹא לִי, הַבֶּכִי בִּלְעָדָי!
מָה־אֶתְעַצֵּב? בִּמְצוּקוֹתַי לִי דָי.
לִבְלוּלוֹת כֹּל אָרוּץ, עַל־עֻגָּבִי
אָשִׁיר, אָרֹן עַל כּוֹס יַיִן חָמָר.
פֶּן בִּשְׂעִפֵּי אוֹנִים יִדַּח לִבִּי
מוּל מוֹרָשֵׁי תוּגָה אָשִׁית מִשְׁמָר.
עִם אִיד וּזְמַן בּוֹגֵד לֹא אֶתְוַכָּח.
כְּמַיִם יַעֲבֹרוּ עָמָל אֶשְׁכָּח.
מִדֶּרֶךְ הֶחָכָם אֶבְרַח אֶרְחַק
עַל שִׁגְעוֹן כֹּל נָתַן בִּבְכִי קוֹלוֹ.
אַךְ עִם חָכָם אַחֵר עַל כֹּל אֶשְׂחַק

הַבְלֵי תֵבֵל הָיוּ אֶל מִשְׂחָק לוֹ.
סֵפֶר קֹרוֹתֵיהֶם לוֹ יִשָּׁאֵר
זֶה חַי עֵת רַב. נִרְאֶה, זֶה מֵת מַהֵר.

הִנֵּה הַיּוֹם הִקְשַׁבְתִּי וָאֶשְׁמַע
כִּי מֵרֵעַי שָׁלוֹם יִקַּח אִשָּׁה.
אִשָּׁה? עַל צָרָתוֹ כִּמְעַט אֶדְמַע
אִם נִסִּיתִי לִבְכּוֹת. יֹאבַד חָפְשָׁה
יֹאבַד שָׁלוֹם, חַיִּים, יֹאבַד שִׂמְחָה···
אַךְ אִשְׁתּוֹ בַּת חַיִּים וּשְׁמָהּ שִׂמְחָה!

שִׂמְחָה? בַּת אֶל חַיִּים? ··· עַתָּה אֶשְׂמַח
כִּי מֵרֵעַי עִמָּהּ שָׁלֵו יִחְיֶה.
אָכֵן מְסַפֵּר אֲשֶׁר לֹא יִמַּח
עִמָּהּ בֶּטַח יִשְׁכֹּן עַד כִּי יִחְיֶה.
כָּמוֹהָ אִם תִּהְיֶינָה כָל־נָשִׁים
אוֹתָן עוֹד לֹא אֶשְׂנָא, עוֹד לֹא אַאְשִׁים.

שִׂמְחָה בַּת אֶל חַיִּים יִקַּח שָׁלוֹם
הוּא יִדְבַּק־בָּהּ לִהְיוֹת בָּשָׂר אֶחָד?
שָׁלוֹם, שִׂמְחָה, חַיִּים עַד אֶל עֵילוֹם
יִנְחַל עִמָּהּ, כִּי יִשְׁכַּב לֹא יִפְחָד.
כָּעֵת חַיָּה עִם יֶלֶד שַׁעֲשׁוּעִים
יִצְחַק גַּם יִתְעַלֵּס ··· הָהּ מַה־נָּעִים!

וּמְפַזֵּז וּמְכַרְכֵּר סָבִיב סָבִיב
אֶל יִשְׂרָאֵל גַּם אֶל חַיִּים נִרְאֶה,
מִקַּיִץ עַד קָצִיר חֹרֶף אָבִיב
שַׁלְוָתָם שִׂמְחָתָם יוֹם יוֹם תִּגְאֶה.
אִם יִשְׁאָלְךָ אִישׁ: מִי זֹאת מִלֵּל?
נַעַר הוֹלֵל, חָשֵׁב, וּשְׁמוֹ הִלֵּל.

מו

שירת דודי

ה"ה האלוף כמוהר"ר שבתי אלחנן טריויש כר"ו אחי אמי ר"מ ור"מ במדינת פיימונטי יע"א ביום חתנתו וביום שמחת לבו.

אָנָּא רְדִי בַת־שִׁיר מֵהַר נִשְׁפֶּה
נָא הַחֲזִיקִי בִּי וְהֲיִי לִי עֵזֶר!
לָשִׁיר יְקַר דּוֹדִים קוֹלִי אַרְפֶּה
אֶאֱרֹג בְּשׁוֹשַׁנִּים אֶל רֹאשָׁם נֵזֶר.

אָנָּא פְּחִי רוּחֵךְ אֶל תּוֹךְ קִרְבִּי
כִּי מוּל פְּאֵר עֶרְכָּם חָכְמָתִי אָיִן!
אֵין דֵּי תְבוּנָתִי אוֹ עֻגָּבִי···
בַּת־שִׁיר! בְּלִי עֶזְרֵךְ עֶזְרִי מֵאָיִן?

אַךְ לֹא. אֲנִי אֶדֹּם. כִּי רַק קוֹלֵךְ
יִכּוֹן אֱלֵי דּוֹדִים רָמִים כָּאֵלֶּה.
אֶדֹּם, וְכִנּוֹרִי חֲלָאָה אַשְׁלֵךְ.
אַתְּ סַפְּרִי עֻזָּם! קוֹלֵךְ לֹא יִלְאֶה.

אַתְּ תוּכְלִי חַוּוֹת נֹגַהּ לֵאָת
הוֹד תַּאֲרָהּ בָּאֵר הַדְרַת פָּנֶיהָ
יִפְעַת צְבִי עֶדְיָהּ הַנִּשָּׂאָה.
יַחְפִּיר תְּהִלַּת־חֶרֶס אוֹר עֵינֶיהָ.

חֵן רַב בְּשִׂפְתוֹתֶיהָ שׁוֹשַׁנִּים
הוּצַק. שְׂחֹק נֶחְמָד. חִין אִמְרֵי־טֹהַר.
עַל־לְחָיֶיהָ תֹּלַעַת הַשָּׁנִים
בֹּשֶׁת לְיָפְיָהּ תּוֹסִף יֹפִי וָזֹהַר.

אַתְּ תּוּכְלִי טוֹבָה שִׂכְלָהּ הַגִּיד
רַנֵּן כְּלוּלֹתֶיהָ כִּי גָּבְהוּ
עִם אִישׁ עָלַי עַם־אֵל הוּשַׂם נָגִיד
יָשְׁרוֹ וְרוּם דַּעְתּוֹ כִּמְאֹד נִפְלָאוּ.
עִם אִישׁ (אֲחִי אִמִּי) עַל לְבָתִּי
הִטִּיף כְּרָב־חַסְדּוֹ לִקְחוֹ כַּבֹּשֶׂם.
הוּא יַעֲרֹף עַל לֵב כָּל־אִישׁ אִתִּי
כַּטַּל בְּצַחְצָחוֹת וּבְצִיּוֹת גֶּשֶׁם.
עִם שַׁבְּתַי אִישׁ רָם הַדְרַת דּוֹר זוּ
לִימֵי זְקֻנָיו בָּהּ מִשְׁעָן לֶקַח.
צֶדֶק וּמֵישָׁרִים עֵינָיו חָזוּ
כִּי בָהּ כְּרַעְיַת־אֹמֶן יִסְתַּפֵּחַ.
כִּי בָהּ יְרִיעַת־אֹפֶל תִּקָּרַע
בַּלָּהוֹת מְצוּקוֹת קֶדֶם נַפְשׁוֹ תֶּשִׁי.
יָמִיר זְמַן חֻקּוֹ כַּטּוֹב כָּל־רַע
יַפְשִׁיט אַפֻּדַּת־שַׂק יַעְטֶה סוּת מֶשִׁי.
תִּפְתַּח יְמִין שַׁדַּי אֶל־אֱלְחָנָן
כָּל־מִסְכְּנוֹת שָׁמָיו גִּנְזֵי־חֶמֶד.
לַחְשִׂיךְ מְאוֹר צַלְמוֹ לֹא יֵאת עָנָן
יוֹם יוֹם בְּחֵיק הַנֹּעַם יִשְׁכַּב־צֶמֶד.
כַּצִּפֳּרִים יִשְׁגּוּ עִם רַעְיָתָם
עַל־צֶאֱלֵי הַשֶּׁקֶט תָּמִיד כַּחֵשֶׁק
כֵּן יִרְוְיֻן דּוֹדִים עַל־עַרְשָׂתָם
שָׁם אַהֲבָה תִּשְׁכֹּן, לֹא יִקְרַב עֵשֶׁק.
מִמַּעְיְנוֹת הָאֹשֶׁר יִשְׁתָּיוּן
יִנְחוּם לְדוֹר דּוֹרִים שַׁלְוָה וָשֹׂבַע.
הָהּ! עִם פְּרִי אוֹנָם מַה־יֶּחֱדָיוּן
עֵת כִּי לְקֵץ שָׁנָה יִשָּׂאֵר רֹבַע!

מז

עבותות אהבה

יְהִי מְקוֹרְךָ בָרוּךְ וּשְׂמַח מֵאֵשֶׁת נְעוּרֶיךָ (משלי ה׳)

הֶאָח! הֶאָח! רַב לִי, כִּי שַׁלְוָתֶךָ
רֵעִי, אָחִי יַקִּיר הַיּוֹם כּוֹנָנָה.
כִּי אֵל שִׁלַּם הַיּוֹם עֵקֶב צִדְקֶךָ
וּלְךָ חֶרֶס הִצִּיג נֶגְבָּה תֵּימָנָה.
הֶאָח! הֶאָח! כֹּה שִׂמְחָתִי גְדֹלָה
כִּי הֵן הֶחְבִּיר מִלִּין עוֹד לֹא אוּכָלָה.

כָּךְ כִּידִידוּת נַפְשִׁי מִיַּלְדֻתֵנוּ
וּבְשַׁרְשֶׁרֶת אַחְוָה עַד כֹּה נִקְשָׁרָה
כִּי אָשְׁרֵךְ אָשְׁרִי הִנֵּה הִנֶּנּוּ
וּלְשַׁלְוָתֶךָ שַׁלְוָתִי חֻבָּרָה.
כָּל־צוּקוֹתַי אֶשְׁכַּח אִם שָׁלֵו אָתָּה,
מִכָּל־מַכְאוֹב וָחִיל נַפְשִׁי נִרְפָּתָה.

אֵל לֹא יַעֲשֹׁק מַשְׂכֹּרֶת רֹדֵף צֶדֶק
וּלְשַׁלֵּם תֻּמָּתוֹ יִצְפֹּן רָב־אֹשֶׁר.
אִישׁ זֹרֵעַ חִטִּים לֹא יִקְצָר־חֵדֶק
רַב טוּב יְלַקֵּט נֹשֵׂא מֶשֶׁךְ הַיֹּשֶׁר.
תּוֹךְ כּוּר בַּרְזֶל כִּמְעַט אֵל יִבְחָנֵהוּ
אַךְ אַחַר זֹאת יָשִׁיב כִּגְמוּל יָדֵיהוּ.

הוּא מִשַּׁחַק הִשְׁקִיף אֹמֶץ לִבֶּךָ
כִּי מוּל הַוּוֹת חֶלְדֵּךְ הִתְחַזַּקְתָּ
כִּי בוֹ מֵעוֹלָם שַׁתָּה כִסְלָתֶךָ

כָּל־פִּקּוּדָיו בִּשְׁמֹר כִּי בוֹ דָבַקְתְּ.
וַיִּשְׁלַח מִמָּרוֹם אֵלַיִךְ עֵזֶר
וַיַּכְתִּירֵךְ הוֹד וּפְאֵר וָנֵזֶר.

מִשָּׁמַיִךְ אֶרְאֶה כִּי יִקָּרַע
מַסְוֶה עֵיפָה כִּי בוֹ כָּסוּ עַד־עָתָּה.
עֵת הַבּוֹגֵד לֹא יוֹסִיף עוֹד הָרֵעַ
לֹא יוֹסִיף עוֹד הָעִיר קֶטֶב סוּפָתָה.
אֵין עוֹד חֹשֶׁךְ עָנָן וּתְשֻׁאוֹת רַעַם
אֵין עוֹד רוּשׁ מוּעָקָה, כִּי כָלָה זָעַם.

נֹפֶת תַּרְעֵלַת קֶדֶם כִּי יַשְׁבִּיחַ
כִּדְבוֹרָה הַנָּאוָה יִטֹּף תּוֹךְ פִּיךְ.
כָּל־אֹמֶר נָעִים כָּהּ עָרֵב כָּל־שִׂיחַ
עָלֶיהָ שֵׂכֶל טוֹב חֵן רַב הַמְלִיכָה.
כָּרֵךְ, אֵלִיָּה, נָא, כָּרֵךְ הַמַּחַץ
כּוֹ לִבֵּךְ נִמְחַץ מֵחִצֵּי לָחַץ.

בָּרָה כַּחַמָּה הִיא מִחוּץ מִכַּעַד
וּכְעֶצֶם הַשָּׁמַיִם הִיא לָטֹהַר.
לִבָּהּ מָה־חַף! צוּף דִּבְרָתָהּ כָּהּ יָעַד.
מַה־יְּיִף צַלְמָהּ! הָהּ מַה־יַּגְדִּיל בּוֹ זֹהַר!
אֶל־דּוֹר דּוֹרִים עִמָּהּ בִּרְנָנָה תֶּחִי···
הָהּ מֵרַב־גִּיל דִּמְעָה אוֹרִיד עַל־לֶחִי!

בִּלְחִי שִׁמְעוֹן בִּלְחִי יִצְחָק גַּם תֵּרֵד
עֵת בָּנַיִךְ יִרְאוּ יִקְחוּ עַל־בֶּרֶךְ
שִׁלֵּשִׁים רִבֵּעִים כִּשְׂרוֹג וּכְיֶרֶד
כִּי אֶל שָׁרְשָׁם יִדְמוּ וּתְמִימֵי־דֶרֶךְ.
מִלִּבָּם מִלִּבִּי יִשְׁבֹּת כָּל־נֶהִי
אִם שֶׁקֶט וּמְאֻשָּׁר לָנֶצַח תֶּהִי.

מח

עֵת יִשְׂרָאֵל אֵצֶל מַעְיָן זֹחֵל
כִּי אָז מִבֵּית אָבִיו רַגְלוֹ תָעָה
אֶת בַּת־לָבָן מָצָא נָאוָה רָחֵל
נֹהֶגֶת עֶדְרֵי־צֹאן כִּי הִיא רֹעָה

נָסַע מִלִּבּוֹ זֵכֶר כָּל־רָעָה
וַיֵּהָפֵךְ לִהְיוֹת שָׂשׂוֹן נוֹחֵל
וּלְקַחְתָּהּ לוֹ לִמְצֹא־לוֹ מַרְגֵּעָה
בִּקְשִׁי עֲבֹדוֹת בָּחַר כָּל־אִישׁ כּוֹחֵל.

עִם רָחֵל הַנָּוָה וּמְעֻנָּגָה
„מַה־טֹּבוּ אֹהָלֶיךָ יִשְׂרָאֵל“
גַּם אַתָּה גִּיל וּשְׂמַח גֶּרֶשׁ תּוּגָה.

כִּי אִם הִקְשִׁיב עֶלְיוֹן קוֹלִי יוֹאֵל
מִיאֹרִים מֵימִים תָּסוּף דָּגָה
טֶרֶם מִכֶּם יָסוּף אֹשֶׁר וָאֵל.

מט

עדת ישראל

אשר בקרית פוסאנו יע״א, אל הרועה הנאמן קדוש יאמר לו, כמה״ר שמואל משה הלוי כר״ן ביום אשר הושם על ראשו כתר החכמות מידי אביר הרועים כר ישראל כמוה״רר שבתי אלחנן טריוויש כר״ן, רועה ביעקב עמו אשר בכל כפת פיימונטי

בברכת ישרים תרום קרת (משלי י״א)

מֵאַיִן לְךָ, מֹשֶׁה, אוֹר שִׁבְעָתַיִם
כִּי יוֹסֵף הוֹד נוֹרָא עַל־זִיו צַלְמֶךָ
כֹּה רַב כִּי לֹא נוּכַל הַבִּיט פָּנֶיךָ
כִּצְבִי נָגְהָם יַחְשִׁיכוּ כָל־עֵינָיִם?

אוֹר חֶרֶס הוּא, לֻקַּח מֵרוּם שָׁמַיִם
כָּם יַד עֶלְיוֹן חָקְקָה צִדְקֹתֶיךָ.
הָהּ! מַסְוֶה קַח שִׁית נָא עַל־עַפְעַפֶּיךָ
פֶּן עֵינֵינוּ תַּקְדִּיר יִפְעַת קַרְנָיִם.
אַךְ אוֹר גָּדוֹל הַלָּז מִנִּי עֵינֵינוּ
הָהּ! רַב מֶרְחָק, אוּלַי, אֶרֶץ אַחֶרֶת,
לֹא מַסְוֶה וּכְסוּת עַיִן יַעְלִימֶנּוּ.
אַךְ לֹא, כִּי לֹא תֹאבֶה זֹהַר תִּפְאֶרֶת
רֹעֶה רַחוּם יָקָר הָסִיר מִמֶּנּוּ
וּנְטוֹשׁ צֹאן מַרְעִיתֶךָ רַק קֹדֶרֶת.

TRADUZIONE

Qual insolita luce e qual splendore,
O novello Mosè, t'irraggia il volto,
Possente sì che d'affisarti è tolto
Agli occhi nostri vinti a tal fulgore?

Fulgor che vien di ciel, dove, o Signore,
I merti tuoi mano divina ha scolto;
Deh! tu d'un velo lo ci tien sepolto
Sì, che il veder non ne sia oppresso e 'l core.

Ma, noi dolenti! che non pure un velo
Celerà tanta luce ai guardi nostri
Ma gran distanza forse ed altro cielo.

Caro Pastor che tanta pietà mostri
Non voler torci il tuo bel lume e 'l zelo,
Scuri lasciando questi dolci chiostri!

נ

על קן כפור מת יניעו רחמיך

קֶבֶר נַחְפֹּר, פֹּה אֶל צִפּוֹר,
עַתָּה כִּכְפֹר, קַר הוּא גַּפּוֹ.

צִיּוּן הַזֶּה, נָא כָל־חוֹזֶה,
דִּמְעָה יַזֶּה, אַל יִשְׁתַּק־פֹּה.

נא

שיר ידידות

עַד לֹא עֶלְיוֹן יִבְרָא אָדָם עַל־אֶרֶץ
הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ הֵכִין אֱלֵיהוּ.
חַיְתוֹ שָׂדַי וּבְעִיר וָעוֹף וָשֶׁרֶץ
שָׂם תַּחַת מִשְׁמַעְתּוֹ תַּחַת יָדֵיהוּ.
וַיַּמְלִיכֵהוּ עַל־כָּל־רֹאֵי שָׁמֶשׁ
עַל־תַּנִּין וּדְגֵי־יָם עַל־רֹמֵשׂ רֶמֶשׂ.

אֵלָיו כָּל־שִׂיחֵי צֵל אוֹ עֹשֵׂי פְּרִי
נָטַע וַיַּדְשֵׁא רֶגַע צִיץ עַל־אָחוּ.
כִּי לֹא כָל־אֵל עָשְׂתָה יַד הַקְּרִי
כִּדְבַר אַנְשֵׁי תוֹעָה בַּשָּׁוְא יִבְטָחוּ.
שָׂדַי לִדְבַר קָדְשׁוֹ הִקְשִׁיבוּ קֶשֶׁב
וַיַּעַטְפוּ דָגָן וִירַקְרַק עֵשֶׂב.

מֵרֹאשׁ הָרִים הוֹצִיא נָהָר וָפֶלֶג
וּבְמֵימֵיהֶם שָׁבַר צִמְאוֹנוֹ גֶּבֶר.
שָׁת בֶּעָבִים מָטָר בִּשְׁחָקִים שֶׁלֶג
וּשְׂדֵי חֶמֶד הִשְׁקוּ הִצְמִיחוּ שֶׁבֶר.
זֶרַע קָצִיר קֹר חֹם חֹרֶף וָקַיִץ
וַיָּשֶׂם אֶל־הַיָּם חוֹל חֹק וָחָיִץ.

שֶׁמֶשׁ נָתַן בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם
אֶל אוֹר יוֹמָם וּלְלַיִל הַיָּרֵחַ
וּסְבִיבוֹתָיו כּוֹכָבִים רִבֹּתַיִם
בֵּינָם בֵּין דּוּמִיַּת נֶשֶׁף זוֹרֵחַ.

כָּל־אֵלֶּה פָּעַל אֵל יָדוֹ בַּל תֵּלֶא
וַיִּבְרָא הָאָדָם אַחַר כָּל־אֵלֶּה.

אָמְנָם אַחַר כָּל־זֹאת רָאָה וַיִּוָּכַח
כִּי הָאָדָם גַּלְמוּד נָכוֹן אֶל־צָלַע.
לָכֵן אֵל רַעְיָה לוֹ שָׁת לוֹ אֶל־נֹכַח
עֶצֶם מֵעַצְמוֹתָיו בָּשָׂר מִצָּלַע.
הִיא תִהְיֶה לוֹ מִשְׁעָן תַּנְחוּמִים עֵזֶר
לֹא נֵזֶר סַלּוֹנִים שׁוֹשַׁנִּים נֵזֶר.

נֵזֶר שׁוֹשַׁנִּים זֶה הֵן עַל־רֹאשְׁךָ
לָךְ רֵעִי וִידִידִי יַד עֶלְיוֹן שָׂמָה.
לַעְזוֹר וּלְדָבְקָה־כָּךְ נָתַן אֵלֶיךָ
עַלְמַת חֵן טוֹב טוֹבָה לָךְ מֵאַחְלָמָה.
הֶאָנֹכִי הַדֶּרֶת עֶרְכָּהּ אַגִּידָה?
הָהּ לֹא אוּכַל לִפְצוֹת פִּי. לֹא אָזִידָה!

נַחֵשׁ אוּכַל. עִם נֶחָמָה חַיֶּיךָ
חַיֵּי נֹעַם יִהְיוּ. הִיא בִּימֵי מֶמֶר
עֵיפָתֶךָ תָּאִיר. הִיא תַנְחֲמֶיךָ
כִּי דֹדֶיהָ טוֹבִים לָךְ מִנִּי חֶמֶר.
הִיא גֶּפֶן פֹּרִיָּה. זַרְעֲךָ יִרֶב.
עִמָּהֶם תִּשְׁתַּעֲשַׁע בֹּקֶר וָעֶרֶב.

וּכְאַיָּל הַמְדַלֵּג עַל־הַר עַל־גֶּבַע
יַכְתִּירוּ אֶת־רֹאשָׁם אַלּוֹנִים אֶלֶף
אַבְרָהָם וּשְׁמוּאֵל (וּפְעָמִים שֶׁבַע)
דַּלֵּג תִּרְאֵם. תִּרְאֶה עַל לֶחָיִם דֶּלֶף
דֶּלֶף דִּמְעַת מָשׂוֹשׂ. יִרְאוּךָ הֵמָּה
שָׁלוּ עִם רַעְיָתֶךָ כִּי נָעֵמָה.

נב

אל לומדי ה׳!

בני חברת שבת קרא מקרא יצ״ו ביום השלמת
מקרא ארבעה ועשרים ספרים

לִבְנֵי חֲלוֹף הֵמָּה עָפָר וָאֵפֶר
מַה־טּוֹב בְּחֶלֶד זוּ מִשְׁכַּן כָּל־שֶׁבֶר
מַה־טּוֹב לְאִישׁ אִם תַּכְלִיתוֹ אֶל־קֶבֶר
גַּם אִם כְּשֵׁם יִגְדַּל וּבְעֹשֶׁר יֵפֶר?

הָהּ רַק עֲדֵי מָרוֹם הוּא יָרִים אֵבֶר
אִם יֶהְגֶּה תָמִיד תּוֹךְ אִמְרֵי־שֶׁפֶר
אִמְרֵי תְעוּדַת־צוּר חָקַק בַּסֵּפֶר
דִּבְרֵי נְבִיאֵי־אֵל רַק בָּם לוֹ שֶׁבֶר?

אַתֶּם, בְּנֵי אֵל חַי, מִקְרָא דַת קֹדֶשׁ
הַיּוֹם הֲתִמֹּתֶם. עִלְזוּ נָא, גִּילוּ,
חֶדְוַת חַי הִיא לֹא חֶדְוַת סֶלֶף.

לִשְׁמֹר דְּבַר עֶלְיוֹן שָׁנָה וָחֹדֶשׁ
יוֹמָם וְלַיְלָה נָא כִּי אָז תַּשְׂכִּילוּ
קִרְאוּ בְּסִפְרָתוֹ עַד שָׁנִים אֶלֶף.

נג

עַל כֵּס חֻצַּב כַּצּוּר עַל־בָּמוֹת יַעַר
לֹא תוֹךְ חוֹמוֹת קִרְיָה עָצוּר כַּבֶּלֶא
כָּל־מַרְאֶה בִלְבָבִי תִמָּהוֹן יָעַר
וּבְקִרְבִּי גַם נַפְשִׁי תִשְׁתּוֹמֵם תֶּלֶא.

הָרֵי אַלְפֵי נֶגְדִּי מִשְׁכַּן הַסַּעַר
יָרִימוּ מֵצַח חַלָּמִישׁ··· הוֹי פֶּלֶא!
תַּחְתַּי כִּכָּר רַב וּקְרִיּוֹת שַׁעַר
וּפְרָזוֹן וְנָהָר פֹּה··· מִי בָרָא אֵלֶּה?

וּסְבִיבוֹתַי גְּבָעוֹת עַד תִּתְנַשֵּׂאנָה
עַד כּוֹכָבִים, וּבְגֵיא רַבָּה תִּכְלֶינָה
וּשְׁדֵמוֹת וּכְרָמִים אֶל רֹאשָׁן כֶּתֶר.

מִי בָרָא אֵל? יַד מִי עֵינַי תִּצְפֶּינָה?
הַבְמִישׁוֹר מוֹשָׁבוֹ? עַל הָרֵי־בֶתֶר?
פֶּתִי! לוֹ הִשְׁתּוֹחָח. הוּא יוֹשֵׁב סֵתֶר!

נד

מצבת קבורה

פֹּה מֵאִיר נָח מִים תֵּבֵל סוֹעָה
אַחַר שֶׁבַע תִּשְׁעִים שָׁנָה חָפְשִׁי,
רֵאשִׁית יֶרַח כּוּל סַף יוֹם אַרְבָּעָה
ת' ק' פ' ו' לָאֶלֶף הַשִּׁשִּׁי.

נה

לחתנה

מִכָּל־לֶשֶׁם
מִכָּל־בֶּשֶׂם
הָהּ! עִם אֵשֶׁת שַׁעֲשׁוּעִים
שֶׁבֶת יַחַד
אִישׁ בַּל פַּחַד
הָהּ מַה־טּוֹב! הָהּ מַה־נָּעִים!

הָהּ אַשְׁרֵהוּ
אִם עָשָׂהוּ
זֶבֶד טוֹב אִתּוֹ יִזְבֹּד
וּבְחַבְלוֹ
יַפִּיל לוֹ
„אֵשֶׁת חֵן תִּתְמֹךְ כָּבוֹד“.

כַּדִּים
נִצְמָדִים
תָּמִיד יַחַד יִתְעַלָּסוּ
וּלְכָל־אֵבֶל
וּלְכָל־חֵבֶל
הֵן יִשְׂחָקוּ יִתְקַלָּסוּ.
הִיא לוֹ נֵזֶר
הִיא לוֹ עֵזֶר
אָבִיב קַיִץ קָצִיר חֹרֶף,
מֵחֻקָּיו
קַו לָקָו
לֹא תִטֶּה לֹא תִפְנֶה עֹרֶף.
לוֹ עֹז חַיִל
יוֹם וָלַיִל
יוֹם וָיוֹם הִיא תַנְחֻמָיו.
לֹא יִדְאַג
לֹא יִשְׁאַג
מֵעַצֶּבֶת כָּל־יָמָיו.
הִיא תַשְׁקֵהוּ
וּתְחַדֵּהוּ
נַחַל עֵדֶן וּשְׂמָחוֹת
בִּימֵי־עֹצֶר
כִּימֵי־קֹצֶר
חֶלֶד (א) אַיִן וּטְפָחוֹת.
מִי עַל אָרֶץ
יִגְדֹּר פֶּרֶץ

(א) חלד שהוא אין מלי וחלדי כאין נגדך (תהלים ל״ט)

פֶּרֶץ אִישׁ נָכוֹן אֶל צָלַע
אִם שֹׁד שֶׁבֶר
מִכָּל־עֵבֶר
יְדַחְפֵהוּ תּוֹךְ כַּף קָלַע?

טוֹבַת שֵׂכֶל
לֹא בַת סֵכֶל
רַק לְמִצְא הוּא יִתְפַּלָּל.
יְפִי אַיִן
מַרְאֵה עַיִן
יִרְאַת אֵל הִיא תִתְהַלָּל.

מַה־תַּבְאִישׁ
דַּרְכֵי־אִישׁ
סָרַת טַעַם כַּת אִוֶּלֶת!
רָב־זָהָב
מוֹרַשׁ אָב
אַךְ מֵאֵל אִשָּׁה מַשְׂכֶּלֶת.

מִכָּל־לֶשֶׁם
מִכָּל־בֶּשֶׂם
חָהּ עִם אֵשֶׁת שַׁעְשׁוּעִים
שֶׁבֶת יַחַד
אִישׁ בַּל פַּחַד
חָהּ מַה־טּוֹב הָהּ מַה־נָּעִים!

זֶה חֶלְקְךָ
גּוֹרָלְךָ
הוּא נָפַל לְךָ בִּנְעִימִים.
אַךְ שָׂמֵחַ
אַךְ בּוֹטֵחַ
הֵן תִּחְיֶה כָל־הַיָּמִים.

שׁוֹשַׁנָּה
תּוֹךְ גַּנָּה
גַּן נָעוּל רָאֹה רָאִיתָ
וַתִּלְקֹט
וַתִּשְׁקֹט
כִּי אֹתָהּ כִּמְאֹד אִוִּיתָ.

מַה־יֶּעֱרַב
הָהּ מָה רַב
טוּב רֵיחָהּ גַּם חִין מַרְאֶיהָ!
כֹּה חָשַׁקְתָּ
כֹּה דָבַקְתָּ
לֹא יָכֹלְתָּ הִתְמַהְמֵהַּ.

קוֹץ תַּקִּיף
לֹא יַקִּיף
צִיצֵי־חֶמֶד וּפְרָחִים.
זֹאת לָהּ סֵתֶר
כִּבְחַר כֶּתֶר
שׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים.

יַקִּיפוּהָ
וִיסֹבּוּהָ
כַּנֵּדֶר כִּמְשֻׂכַּת חֵדֶק
שֵׂכֶל טֹהַר
יִפְעַת זֹהַר
תֻּמַּת לֵב חֵן טוּב וָצֶדֶק.

הָהּ אַשְׁרֶיךָ
כִּי עָשְׁךָ
זֶבֶד טוּב אִתָּךְ זָבָד.

שַׁלְוָתֵךְ
שִׂמְחָתֵךְ
מֵחוֹל יָם עַתָּה תִּכְבָּד.

וּבְאָזְנֶיךָ
עֵת בָּנֶיךָ
יִקְרָאוּן אָבִי אִמִּי
וַיְקַפְּצוּ
וִירוֹצְצוּ
מִי יוּכַל הִתְאַפֵּק? מִי?

וּכְאָבִיךָ
וּכְחָמִיךָ (א)
עֵת יִגְדְּלוּ בִתְבוּנָה?
כֹּה יִהְיוּ
עַד תִּחְיוּ
מִשְׁעַנְכֶם כִּימֵי זִקְנָה.

הֵן יַשְׁכִּיחוּ
הֵן יַבְרִיחוּ
כָּל־תּוּגָה כָּל־עִצָּבוֹן
כֵּן כְּשֵׁכָר
עִיר נֵכָר
וּכְחָמַר וּכְיֵין חֶלְבּוֹן.

זֶה חֶלְקֵךְ
גוֹרָלֵךְ
הוּא נָפַל לָךְ בַּנְּעִימִים.
אַךְ שָׂמֵחַ

(א) יסלח נא הקורא אם החרוז השיאני לקרוא חָם לאבי האשה והוא בלי מקרא אבי הבעל ואבי האשה נקרא חוֹתֵן.

אַךְ כּוֹטֵחַ
הֵן תִּהְיֶה כָּל־הַיָּמִים.

כו

קול חתן וקול כלה

אילת אהבים ויעלת חן דדיה ירוך בכל עת באהבתה תשגה תמיד (משלי ה׳)

קול חתן

לִי מַרְאַיִךְ עַד יוֹם רֶצַח כָּל־עַלְמָה, כּוֹ יָפוּחַ.
לִי דֹדַיִךְ עִמָּדִי אוֹר חַמָּה הוּא כַּפֶּרַח
רַעְיָתִי תַּעַמְדִי אַתְּ תַּחְפִּירִי, כִּי קֹר קֶרַח
תַּמָּתִי לֹא קִנֵּאתִי אַתְּ תַּקְדִּירִי אֶל עֵת עֶרֶב.
מַה־נָּעֲמוּ לֹא אִוֵּיתִי אוֹר יָרֵחַ חַרְחֹר חֶרֶב
מָה עָצְמוּ! מַלְכוּת פֶּלֶךְ עֵת זוֹרֵחַ. יוֹבִישׁוּהוּ
כָּם כְּבֶנֶשֶׁק גִּנְזֵי־מֶלֶךְ. אַתְּ יָפִית יַפִּילוּהוּ.
(הוֹי עֹז חֵשֶׁק!) קוֹמָתֵךְ יְפֵיפִית גַּם הַנַּעַר
לִבַּבְתִּינִי יִפְעָתֵךְ וּבְמַרְאַיִךְ יְלַבֵּין שֵׂעָר
וּכְבַשְׁתִּינִי. מַה־גָּדְלָה וּבְדֹדַיִךְ וּזְקָנָיו
פַּז אוֹפִיר מַה־הָלְלָה! לִבַּבְתִּינִי הוֹד פָּנָיו
אוֹ סַפִּיר חָזָה עֵינַיִךְ וּכְבַשְׁתִּינִי; חִישׁ יַחְפִּירוּ
מֹר וָבֶשֶׂם הֵם יוֹנִים אַךְ הַיֹּפִי חִישׁ יַקְדִּירוּ.
תַּרְשִׁישׁ לְשֵׁם שִׂפְתוֹתַיִךְ (אַל תִּקְצְפִי) כָּל־יָפְיוֹ
מַחְמַד עַיִן שׁוֹשַׁנִּים! הֵן יָדַעְתִּי אָז אַיּוֹ?
נֶגְדָּם אָיִן. צוּף תּוּצְאָנָה הֵן שָׁמַעְתִּי זוּ פָּנֵיהוּ
לָךְ אָנֹכִי. כִּי בָחֵנָה כִּי הוּא אַיִן אָז אַיֵּהוּ?
אַל תַּחְשְׁבִי לֵב כְּחֵן מַרְאֵה עַיִן. יֹפִי אַיִן
חַסְדֵּךְ מֶנִּי. יָצַק חֵן. הוּא כַּסּוּף מַרְאֵה עַיִן
לָךְ הִנֵּנִי. אַתְּ תּוֹבִישִׁי חִישׁ יָסוּף יֹפִי הֶבֶל
כִּי אִם נֶצַח כּוֹז תַּלְבִּישִׁי עֵת הָרוּחַ שֶׁבֶר נֵבֶל.

אַךְ חָכְמָה לָךְ מִהַרְתִּי עָמְדִי עַד־עֵילוֹם
וּמְזִמָּה כִּי נָעַמְתְּ תַּעַמְדִי. נִחְיֶה יַחַד
לֹא כָמֹהוּ כִּי חָכַמְתְּ. עִם חַנָּה בִּלְתִּי פָחַד.
הֶבֶל תֹּהוּ. שִׂכְלֵךְ רַב אֶלְקָנָה שַׁלְוָתֵנוּ
צִדְקַת גֶּבֶר כִּי יֶעֱרַב שָׁלֵו חַי שִׂמְחָתֵנוּ
לוֹ עַד קֶבֶר, תָּם־לְבָבֵךְ כִּי אֵל חַי יוֹם יוֹם תֵּפֶר
לוֹ תִהְיֶה יְקָרִיבֵךְ הִיא יְרֵאָה עַד שׁוּב אֵפֶר.
עַד יִחְיֶה אֶל־לִבִּי הִיא מְלֵאָה דוּצִי דוּצִי
הִיא תַנְחֵהוּ אֶל־קִרְבִּי תֹּם וָטֹהַר רוּצִי רוּצִי
כָּל־חַיֵּיהוּ. וּבְשִׂיחֵךְ יַזְהִיר זֹהַר. אֶל־חֵיקִי
חָכְמָתֵךְ צוּף לְקָחֵךְ כֵּן אָנֹכִי. בַּת חִשְׁקִי
בִּינָתֵךְ לִבַּבְתִּינִי אַתְּ תִּתְמְכִי לָךְ אָנֹכִי.
רַעְיָתִי וּכְבַשְׁתִּינִי. כִּימִינִי. אַל תַּחְשְׂכִי
תַּמָּתִי רַב לִי אֹשֶׁר מָגִנִּי חַסְדֵּךְ מֶנִּי.
מַה־גָּדְלָה רַב לִי עֹשֶׁר מִכָּל־אֵבֶל לָךְ הִנֵּנִי.
מַה־הִלָּלָה! אִם לָנֶצַח מִכָּל־חֵבֶל.
כָּךְ בָּחַרְתִּי עַד יוֹם רֶצַח כְּשָׁלוֹם

קול כלה

הָהּ מִלַּיִךְ אֶל־לִבִּי כֹּר לְבָבֵךְ יָפְיִי זֶה
אִמְרוֹתַיִךְ אֶל־קִרְבִּי רַב־חַסְדֵּךְ. הֵן אֶבְזֶה
אִישׁ חֶלְקִי מָה־אָגִיל! הָהּ דּוֹדִי כִּי הוּא אַיִן
אִישׁ חִשְׁקִי דִּמְעוֹת גִּיל וִידִידִי! מַרְאֵה עָיִן.
מַה־נָּעֲמוּ מֵעֵינַי מַה־גִּדַּלְתָּ קֶשֶׁת אָמַרְתָּ
מָה־עָצְמוּ! עַל־פָּנַי מַה־הִלַּלְתָּ כֵּן דִּבַּרְתָּ
אֶל שָׁמְעָם הֵם יוֹרִידוּ קוֹמָתִי כִּי הוּא הֶבֶל
כִּי יִנְעַם הֵם יַגִּידוּ יִפְעָתִי? שֶׁבֶר נֵבֶל.

אֶל־מַרְאֶה   כִּי אֶטְעֲמָה   כִּידִידִי,   כִּי אֶחַב.
לֹא יֵרָאֶה   צוּף חָכְמָה   הֵן עֵדִי   בִּמְשׁוּשִׁי
לָעֵינַיִם   וּמְזִמָּה!   בַּשָּׁמַיִם,   הָהּ נַפְשִׁי
אֵל שָׁמַיִם   יֹאֵל אֵל   הוּא כִּפְלַיִם   מַה־נְּבוּכָה!
כִּי אֵמוּן   כִּי יָהֵל   עַל־פִּשְׁעִי   הָהּ אֶשְׁפְּכָה
הוּא טָמוּן   עַל־לִבִּי   עַל־רִשְׁעִי   דִּמְעוֹת גִּיל.
וּנְכֹחוֹת   עַל־קִרְבִּי   הוּא יְבֵנִי   מַה־אָגִיל!
בַּטְּהוֹת   אוֹר בִּינָה   יְהַלְמֵנִי.   אִם דּוֹדִי
הוּא אָהֵב   וּתְבוּנָה!   אֶת זְקָיו   עִמָּדִי
וּמְתָאֵב   אָז מִפִּי   וּבְרָקָיו   יֵשֵׁב נֶצַח
וּלְפָנֵיהוּ   עַד נִשְׁפִּי   הוּא יְשַׁלַּח   עַד יוֹם רֶצַח
וּלְעֵינֵיהוּ   הֵן תֵּצְאנָה   וִיפַלַּח   לֹא קִנֵּאתִי
רַק יְכֻנּוּ   הֵן אֶתְּנָה   לֵב כָּל אֹמֶן   לֹא אִוֵּיתִי
רַק יְשַׁכְּנוּ   אִמְרֵי־שֶׁפֶר   וִיהִי־דֹמֶן!   מַלְכוּת פֶּלֶךְ
אַנְשֵׁי־קֶשֶׁת.   כִּי אָז תֵּפֶר   אֵיךְ אֶמְרְדָה   גִּנְזֵי־מֶלֶךְ.
לָהֶם יֵשֶׁט   אַהֲבָתֶךָ   אֵיךְ אֶבְגֹּדָה   הֵן מִסְעָד
אֶת יָדוֹ   וּבְעֵינֶיךָ   כִּידִידִי?   כָּל תְּמַעַד
יַד חַסְדּוֹ.   חֵן אֶמְצָא,   הוּא הוֹדִי   תַּנְחוּמֶיךָ
הָהּ דּוֹדִי   אֶעֱלָצָה.   לִי תִפְאֶרֶת   בִּיגוֹנֶךָ
וִידִידִי!   לֹא חָכַמְתִּי   לִי מִשְׁמֶרֶת.   לָךְ אֶהְיֶה
מַה־גָּדַלְתָּ   אַךְ טָעַמְתִּי   דּוֹדִי צַח   עַד אֶחְיֶה.
מַה־הִלַּלְתָּ   צוּף תֹּם יֹשֶׁר   עֵת יִפְצַח   רַק הַמָּוֶת
חָכְמָתִי   טוֹב מֵעֹשֶׁר,   לָנוּב פִּיהוּ   גֵּיא צַלְמָוֶת
בִּינָתִי?   אֹמֶן לִי.   תָם־אָבִיהוּ   יַפְרִידֵנִי
לוּ אֵל יֹאֵל   עַל בַּעֲלִי   כִּלְשׁוֹנוֹ.   יַרְחִיקֵנִי
כִּנְשֵׁי־אֹהֶל   אִם אֶמְרֹדָה,   רַב חִנּוֹ   מִדּוֹדִי
כִּי אֶחְכְּמָה,   אִם אֶבְגֹּדָה   חָכְמַת אָב   וִידִידִי.

לָךְ קֵרַבְתִּי אֶת הוֹרַי שֵׁרַשְׁתֶּיךָ אִישׁ חֶלְקִי כִּי נָעֵמוּ
לָךְ עָזַבְתִּי כְּנְעָרַי וּכְבָדֶיךָ אִישׁ חִשְׁקִי כִּי עָצֵמוּ.

נז

לחתנה

לָמָּה רַעְיָתִי תַּמָּתִי
לָמָּה עִצָּבוֹן עַל־פָּנָיִךְ?
לָמָּה עַל־לֶחְיֵךְ דִּמְעוֹתַיִךְ
וּבְיוֹם גִּיל כָּזֶה מַה־תִּבְכִּי?

לְבִי כִּבְכִיתֵךְ אַתְּ תִּקְרָעִי
אָנָּא דִמְעוֹתַיִךְ תַּחְשֹׂכִי!
אֶבְכֶּה אִם תִּבְכִּי גַּם אָנֹכִי
אִתָּךְ אֶבְכֶּה גַּם אָנֹכִי.

נִבְחָר מֵחַיִּים מַר הַמָּוֶת
אֶל אִישׁ בַּת חִשְׁקוֹ בוֹכִיָּה
יַבִּיט, וּדְמָעוֹת עַל־לֶחְיָהּ...
אָכֵן טוֹב מוֹתִי מֵחַיָּי!

הָהּ רוּחַ חַיָּי! נָא כַּמַּיִם
שִׁפְכִי תוֹךְ חֵיקִי אֶת לִבֵּךְ.
דוֹדֵךְ אָנֹכִי, וּלְעָצְבֵּךְ
דִּמְעוֹת מֶמֶר הֵן שִׁקּוּיָי.

דוֹדֵךְ אָנֹכִי, לִי הַגִּידִי
עַל־מֶה עֵינֵךְ תֵּכֶה מִכַּעַשׂ?
צַוִּי, כָּל־חֶפְצֵךְ אַשְׁלִים אַעַשׂ,
הֵן אַתְּ שָׂרָתִי וּגְבִרְתִּי!

אַךְ מֶה? דָּבָר לִי לֹא תָשִׁיבִי?
אוּלַי כִּי אַתְּ קַצְתְּ וּשְׂנֵאתִינִי...

אִם כֵּן מִשְׁפָּטִי הַשְׁמִיעִינִי
אַל נָא תָּפוּן עוֹד לְבָתִי!

מִמֵּךְ פָּנַי אִם כֵּן אַסְתִּירָה
וּנְדֹד מִפָּנַיִךְ אַרְחִיקָה
חֶפְצֵךְ, אַבִּירַת לֵב, אָפִיקָה.
עָלַי הָהּ הִפַּלְתְּ בֶּהָלוֹת!

אִם כֵּן כַּמִּדְבָּר לִי אָנוּסָה
אֵלֵךְ כִּמְעָרוֹת שָׁם אֶהֱמָיָה.
נַפְשִׁי לֹא תָמוּת שָׁם וְחָיָה
לִבְכּוֹת כָּל־יָמִים כָּל־לֵילוֹת.

עָלַי גַּם צָרִים שָׁם יַחְמֹלוּ
הָרִים יִבְכָּיוּן אֶל בִּכְיִי
אֶל קוֹל אַנְחֹתַי עַל־עָנְיִי
יֶהְגֶּה גַּם כָּל־בַּעַל כָּנָף.

הַתּוֹר עַל־אָבְדַן רַעְיָתוֹ
הָגֹה כֵן יֶהְגֶּה יֵאָנֵחַ
בִּכְיוֹ אַנְחֹתָיו מַר צֹרֵחַ
יִשָּׂא מֵעָנָף אֶל־עָנָף.

אַךְ מֶה? אָן עָצְבִּי יִשָּׂאֵנִי?
הָהּ לֹא! סִלְחִי־נָא! כָּךְ פָּשַׁעְתִּי.
תֻּמַּת לִבָּתֵךְ הֵן יָדַעְתִּי
יָדַעְתִּי אֶת אֹמֶן לִבֵּךְ.

לִשְׂנֹא אֹתִי אַתְּ לֹא תוּכָלִי.
אוּלַי אֶל־עֵינַיִךְ יָקַרְתִּי.
סִלְחִי נָא אִם כָּךְ הִתְעַבַּרְתִּי
סִלְחִי אִם סַכֹּתִי עָצְבֵּךְ.

סִפַּת דִּמְעוֹתַיִךְ אַכִּירָה
תִּבְכִּי עַל־עָזְבֵךְ אֶת־הוֹרַיִךְ
אָבִיךְ יוֹלַדְתֵּךְ אֲחָיוֹתַיִךְ
אַחַיִךְ הַיּוֹם תַּעַזְבִי .

חִדְלִי, אוֹר עֵינַי, מִנִּי־בֶכֶה
עֵינֵךְ מִדִּמְעָה נָא תִּכְלָאִי.
אֵם, אָב, אָח, אָחוֹת כִּי תִמְצָאִי
וּגְבֶרֶת תִּהְיִי עַל־לִבִּי .

עָלֵינוּ בִּרְכַּת עֶלְיוֹן תֵּרֵד
כַּטּוֹב יִכְלוּ יַחַד יָמֵינוּ.
שָׁלוֹם יִשְׁכֹּן עַד עַל־בֵּיתֵנוּ
בֵּינֵינוּ רַק מָוֶת יַפְרִיד .

אוּלַי סָבִיב אֶל־שֻׁלְחָנֵנוּ
בָּנִים גַּם בָּנוֹת יִשְׁתַּעֲשָׁעוּ.
הוֹרֵינוּ מִגִּיל אָז יִדְמָעוּ
גַּם נַחְנוּ דִּמְעוֹת גִּיל נוֹרִיד .

נח

כבוד הבית

בית תפלה אשר לקדושים אשר בעיר טורינו המה וכחק אשכנזים
הוקם אחרי אשר חזקוהו ויחדשוהו
בחדש אלול תק"פו

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם (שמות כ"ה)

וזה דבר השיר

ויהי בשנת חמשת אלפים וחמש מאות שנה ושש שנים מיום ברוא אלהים את השמים ואת הארץ ויבאו אנשים מארץ קרובה אל העיר הזאת וישבו בה:
ויבנו להם בית תפלה לשם ה׳ וידרשו בו את ה׳ וחקם

כחק היהודים אשר בארץ אשכנז כי אבותיהם מארץ אשכנז באו:

ויהי מימים ויסתפחו אליהם אנשים מאנשי העיר הזאת וידרשו גם הם את ה׳ בבית תפלתם אשר בנו להם כי גם אבותיהם מארץ אשכנז באו:

וכל־האנשים האלה היו יראי אלהים ואוהבי כבוד שמו ובניהם היום הזה בני אבותיהם המה:

ויהי מקץ שמנים שנה וארבע שנים לבנות האשכנזים את בית תפלתם היא שנת חמשת אלפים וחמש מאות שנה ושמונים שנה ושש שנים מיום ברוא אלהים את השמים ואת הארץ:

ויראו האשכנזים את בית תפלתם והנה כל־הדרו יצא ממנו וכל־זהבו הועם ושכיות חמדתו חשכו מרב הימים מאד:

ויאמרו איש אל אחיו הבה נחדש את בית ה׳ כי איככה נוכל וראינו את בית ה׳ וכל־הוד והדר אין לו:

וייטב הדבר בעיני כלם ולא אחרו לעשות הדבר ויקמו ויפנו את בית תפלתם ויקראו לעושי המלאכה לחדש ולפאר את בית תפלתם:

המה יצאו ורצפת בית תפלתם נפלה וגם הקורות אשר תחתיה נפלו:

ויראו האנשים את יד ה׳ אשר הפליא לעשות עמם ויברכו את ה׳ ויאמרו ברוך אתה ה׳ אשר הצלת את נפשנו ממות ואת רגלנו מדחי:

את פלאך לבנינו נודיע ובנינו לבניהם ובניהם לדור אחר וישיר דור אחרון את צדקתך:

ויקראו לעושי המלאכה ויאמרו להם מהרו וחזקו את בדק בית ה׳ וצפו זהב את דביר הקדש ואת מגדל העץ אשר עליו יעמדו ויקראו בתורת האלהים ואת כל־הבית חדשו ויהי אלהים עמכם:

וימהרו עושי המלאכה ויחזקו את בדק בית ה׳ ויצפו

זהב את דביר הקדש ואת מגדל העץ ואת כל־הבית הדשו ויגדל כבודו מבראשונה כהיום הזה:
כי כל־העם ברצותם בבית אלהיהם בלב שלם איש איש כמתנת ידו התנדבו אשר לזהב לזהב ואשר לכסף לכסף כי קנאת בית ה׳ אכלתם:
ותשלם כל־המלאכה בחדש הששי הוא חדש אלול בשבעה ועשרים יום בו אז שבו האשכנזים אל בית תפלתם וישיבו את ספרי תורת האלהים אל דביר הקדש ויודו לה׳ כי טוב על ידי דוד מלך ישראל וישירו לו שיר חדש:
זכרה אלהי לטובה את הפקידים אשר נתנו יד למלאכת עבודת הקדש בקנאתם לה׳:

שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנִים אִם יִבְנוּ בַיִת
אֶל שֹׁכְנֵי מָרוֹם עָבִים לוֹ סָתֶר.
לִכְרוֹת עֲצֵי תִדְהָר אֶרֶז וָזַיִת
שָׁוְא יַעֲלֶה כֹרֵת עַל הָרֵי־בָתֶר.
לַשָּׁוְא יְצַף צוֹרֵף מִחוּץ מִבַּיִת
קִירוֹת מְכוֹן קָדְשׁוֹ כִּשְׂאֵת וָיֶתֶר.
הַלְאֵל אֱנוֹשׁ יִבְנֶה מִשְׁכָּן אוֹ אֹהֶל?
הַיְכַלְכְּלֵהוּ? אִם שֶׁבֶת כּוֹ יֹאֶל?

שָׁוְא יִבְזְרוּ כַסְפָּם חָרוּץ אֵין חֵקֶר
לִבְנוֹת מְקוֹם מִקְדָּשׁ אֶל־אֵל שָׁמָיִם.
הַאִם אֱלֹהֵי־קֹשֶׁט כֵּאלֹהֵי שֶׁקֶר
הֵם יַחְשְׁבוּ הַגְבִּיל בִּירְכָתָיִם?
מִתְהַלְלִים בֵּאלֹהֵי־שָׁוְא (וְהֵם עֵקֶר
כָּל־מִשְׁפְּחוֹת גּוֹיִם) בֵּין חֹמֹתַיִם
אֶת מַצְּבוֹת גִּלּוּלֵיהֶם כָּל־פֶּסֶל
הִתְיָעֲצוּ לִסְגּוֹר כִּי דַרְכָּם כֶּסֶל.

מִקְדַּשׁ אֱלֹהִים הוּא בִלְבַב כָּל־גֶּבֶר
שָׁם מִשְׁכְּנֵי עֶלְיוֹן שָׁם שָׁת עֵינֵהוּ
שָׁמָּה מֶלֶךְ יַחְפֹּץ לֹא תוֹךְ בֵּית חֶבֶר
חֶפְצוֹ בְלֵב הָאִישׁ. זֶה דַי אֱלֵיהוּ.
אֶרֶץ הֲלֹא לוֹ הִיא. כָּל־גַּיְא כָּל־עֵבֶר
כָּל־הַר וְכָל־בִּקְעָה פֹּעַל יָדֵהוּ.
אִם כֵּן בְּכָל־פִּנָּה אֵלָיו יִשָּׂאוּ
אִישִׁים תְּפִלָּתָם. מַה־יִּתְחַבָּאוּ?

יֹאכַל בְּשַׂר פָּרִים אוֹ יֵשְׁתְּ דַּם־אַיִל
כִּי זָבְחוּ אֵלָיו מֵאָז שׁוֹר תָּיִשׁ?
אִישׁ יַעֲשִׁיר אֶת אֵל בּוֹרֵא יוֹם לַיִל
קַיִץ וְחֹרֶף חֹם קֹר בָּצִיר דָּיִשׁ?
כֹּל לוֹ. וּמַה־יּוֹעִיל לִבְזוֹר רָב־חַיִל
לִסְפּוֹן בְּאַרְזֵי־אֵל לִרְצוֹף בַּשַּׁיִשׁ
בַּיִת לְמִשְׁכַּן־אֵל מָלֵא הָאָרֶץ
לוֹ בַהֲמוֹת שָׂדַי לוֹ עוֹף לוֹ שָׁרֶץ?

כֵּן נִדְבְּרוּ אַנְשֵׁי תוֹעָה וָרֶשַׁע
פִּיהֶם דְּבַשׁ מָלֵא לִבָּם רוֹשׁ רָעַל.
כִּסּוּ בְמַסְוֵה־חֶסֶד רַעְיוֹן פֶּשַׁע
צֶדֶק בְּשִׂפְתֵיהֶם וּבְנַפְשָׁם מָעַל.
עַתָּה אֲנִי אָקוּם. אָקוּם אֶל־יֶשַׁע
יֶשַׁע אֱמֶת. וִיהִי עִמִּי אֵל מָעַל.
הַקֹּבְעִים צוּרָם אֵל לֹא קָרָאוּ
יַעְטוּ כְלִמּוֹת עַד חֶרְפָּה יִשָּׂאוּ.

אִמְרוּ עֲבֹד אֵל שָׁוְא. שְׂאֵת לוֹ כַּפֵּינוּ
כִּי מַחְשְׁבוֹת אִישׁ וָאִישׁ הוּא יוֹדֵעַ.
אִמְרוּ. בְּחָכְמָתוֹ יָדַע יִצְרֵנוּ
יָדַע תְּשׁוּקוֹת־גֶּבֶר הַמְשֻׁגָּע

עַד לֹא יָחֵל פָּנָיו, יָדַע צָרְכֵּנוּ.
אִמְרוּ, תְּהִלָּה לוֹ לֹא יוֹסִף גּוֹעַ.
אִמְרוּ, אֱלֹהִים אֵין אוּלוֹ שִׂיג, שִׂיחַ,
אִם יֵשׁ אֱלֹהִים לָנוּ לֹא יַשְׁגִּיחַ.

שָׁוְא הוּא אֲמַרְתֶּם. שָׁוְא לִבְזוֹר רָב־בֶּצֶר
לִבְנוֹת מְקוֹם מִקְדָּשׁ אֶל־אֵל שָׁמַיִם.
שָׁוְא, אֶעֱנֶה, לָאִישׁ לִבְנוֹת לוֹ בֶּצֶר
בִּירָה וְהֵיכַל רָם וּרְחַב יָדַיִם.
כִּי לֹא לְעוֹלָם חֹסֶן לָעַד עֶצֶר
כִּי אִישׁ כְּגֵר בָּאָרֶץ יוֹם יוֹמַיִם.
עַד לֹא יָכַל לִבְנוֹת אֶל־שִׁבְתּוֹ עֹפֶל
בּוֹר יַחְצְבוּ אֵלָיהוּ מִשְׁכַּן־אֹפֶל.

לֹא עֵינֵיכֶם תָּחֹס (הוֹי אַנְשֵׁי־תֹהוּ!)
עַל אֹצְרוֹת חֶמְדַּתְכֶם לֹא תַחְמֹלוּ
אַרְמוֹן וּבֵית מִדּוֹת מֵאֵין כָּמֹהוּ
לִבְנוֹת לְמִשְׁכַּנְכֶם. (אֵיךְ כֹּה תָהֹלוּ?)
כִּי נֹדְרִים גַּם מִמֶּרְחָק יָבֹאוּ
חָרוּץ כְּטִיט נֶחְשָׁב פָּז לֹא תִשְׁקֹלוּ.
גַּנּוֹת וּפַרְדֵּסִים שָׁמָּה תִטָּעוּ
כִּי לֹא שְׁאוֹל תִּרְאוּ כִּי לֹא תִגְוָעוּ.

וּלְאֵל אֲדֹנֵי־כֹל לוֹ יוֹם לוֹ לַיִל
לִבְנוֹת מְקוֹם מִקְדָּשׁ הוּא שָׁוְא הוּא הֶבֶל?
הֵן אֵל אֱלֵי עִמּוֹ בִּרְכוּשׁ וָחַיִל
אַחַר אֲשֶׁר הֵסִיר שִׁכְמוֹ מִסֵּבֶל
צִוָּה, בְּנוּ מִשְׁכָּן בּוֹ פַּר בּוֹ אַיִל
לִי תִזְבְּחוּ, בּוֹ עַל כִּנּוֹר עַל נֵבֶל
לִי זַמְּרוּ, וּלְשׁוֹן כָּל־אִישׁ תְּרַנֵּנָה
וּבְתוֹכְכֶם בּוֹ אָנֹכִי אֶשְׁכֹּנָה.

אֲכַבְּדָה בָּכֶם גַּם אֶשְׁתַּבֵּחַ
אֵלַי תְּרוּמַת־כֶּסֶף אִם תָּרִימוּ
אִם תִּבְחֲרוּ תֹאבוּ כִּי הִסְתַּפֵּחַ
מִשְׁכָּן בְּמִדְבָּר זוּ אִם לִי תָקִימוּ
אָרוֹן מְנוֹרַת־פָּז שֻׁלְחָן מִזְבֵּחַ
לִיקָר לְתִפְאָרָה אִם בּוֹ תָשִׂימוּ
מֵהוֹנְכֶם מִיָּדִי לִי תִתֵּנוּ
אִם כִּי מְלֹא תֵבֵל אֵלַי הִנֵּנוּ ׃

שָׁם מִשְּׁאוֹן תֵּבֵל יָסוּר הַגֶּבֶר
יִפֶן לְבָבוֹ לִי נִחָם עַל רֶשַׁע.
שָׁם כִּי אֱנוֹשׁ יִפְגַּע כִּי יֵשׁ עוֹד שֶׁבֶר
אֶשְׁמַע תְּחִנָּתוֹ אֶסְלַח אֶל־פֶּשַׁע ׃
כִּי אִם לְהִתְפַּלֵּל יִבְחַר כָּל־עֶבֶר
יֵשַׁע לְהַבְלֵי־שָׁוְא יִרְחַק מִיֶּשַׁע ׃
הַדְרַת גְּאוֹנִי שָׁמָּה תַבְהִילֵהוּ
מֵחֵטְא וּמִבְּנֵי־אָוֶן תַּרְחִיקֵהוּ ׃

אִם אֵל כְּהַר חֹרֵב שָׂם חֹק וַיֹּאמֶר
מִקְדָּשׁ בְּנוּ אֵלַי אֶל־שִׁבְנֵי בַיִת
וַיְצַו לְעַם קָדְשׁוֹ וַיִּגְזַר־אֹמֶר
יִגְדַּל כְּבוֹד בֵּיתִי מִחוּץ מִבַּיִת.
הַלְאֵל אֱנוֹשׁ יִתֵּן שִׁקְמִים וָחֹמֶר
וּלְאַרְמְנוֹתָיו פָּז גָּזִית וָזַיִת ?
חָרוּץ יְפַזֵּר־לוֹ וּלְאֵל רַע־עַיִן
וּבְתֵת נִמְבְּזָה לוֹ יִדְמֶה אֶל־קָיִן ?

עֵת כִּי כְּהַר צִיּוֹן מִקְדַּשׁ תִּפְאֶרֶת
בָּנָה בְנוֹ דָוִד אֶל־צוּר עָשֵׂהוּ
אַרְזֵי בְרוֹשֵׁי־רוּם רַבֵּי צַמֶּרֶת
מִצֹּר וּמִצִּידוֹן הֵבִיא אֵלֵיהוּ.

שָׁמָּה בְּדִיל שָׁמָּה בַּרְזֶל עוֹפֶרֶת
לֹא רָאֲתָה עֵין־נֵכָר. וַיְחַפֵּהוּ
זָהָב אֲשֶׁר מִנִּי אוֹפִיר יְבִיאוּ
זָהָב שְׁלַל גּוֹיִם קֹדֶשׁ אָבִיהוּ .

אֶרְאֶה אֲפִיקֵי־יָם לִמְקוֹרָם שָׁבוּ
אַךְ לֹא פְּאֵר גָּדְלוֹ חַוּוֹת אוֹכְלָה.
כֶּסֶף מְזֻקָּק פָּז חֶרֶשׁ נֶחְשָׁבוּ
מֵרֹב. נְחֹשֶׁת שָׁמָּה לֹא נִשְׁקָלָה.
כִּי גַם נְשִׂיאֵי־עָם אָז הִתְנַדָּבוּ
קִנְאַת דְּבִיר צוּרָם אוֹתָם אָכְלָה .
רַב. אָמְרוּ. לָאֵל שֶׁבֶת בָּאֹהֶל
אִם אֵל בְּתוֹךְ עַמּוֹ שֶׁבֶת עוֹד יֹאֶל .

שָׁמַע תְּפִלָּתָם אֵל מִשָּׁמַיִם
יָרַד בְּעָנָן שָׁם קוֹלוֹ הִשְׁמִיעַ.
אִם תִּשְׁמְרוּ חֻקַּי, בִּירוּשָׁלַיִם
וּבְבֵית הֲדֹם רַגְלַי הוֹדִי אוֹפִיעַ.
אֶשְׁכּוֹן לְדוֹר דּוֹרִים לֹא יוֹם יוֹמַיִם
בִּמְקוֹם מְנוּחָתִי, שָׁמָּה אַרְגִּיעַ .
שָׁם זִבְחֲכֶם וּתְחִנַּתְכֶם רָצִיתִי
גַּם אֶל־בְּנֵי נֵכָר שָׁמָּה פָּנִיתִי .

שָׁם נָהֲרוּ גוֹיִם מִקַּצְוֵי־אָרֶץ
לִרְאוֹת בַּהֲדָרָתוֹ. רָאוּ תָּמָהוּ .
כָּל־גּוֹי לַמּוֹרָא שַׁי הֵבִיא. וַיָּרֶץ
אֶשְׁכָּר לְמִקְדַּשׁ־אֵל. רֵיקָם לֹא בָאוּ .
הִשְׁתַּחֲווּ הוֹדוּ כִּי הֵם כַּשֶּׁרֶץ
וּבְשֵׁם אֱלֹהֵי־קֹשֶׁט רַבִּים קָרָאוּ .
וַיִּשְׂרְפוּ גִלּוּלֵי־פָז וּנְחֹשֶׁת
כִּי כִסְּתָה אוֹתָם חֶרְפָּה וָבֹשֶׁת .

אַךְ חָטְאוּ לֵאלֹהִים קַדְמֹנֵינוּ
כּוֹ מָרְדוּ וַיַּעַבְדוּ לַבָּעַל.
אָז עַל־יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֵׁנוּ
אֵל אֶל־אֲרִי מַשְׁחִית קָרָא וַיַּעַל.
הָרַס בְּעֶבְרָתוֹ בֵּית תִּפְאַרְתֵּנוּ
וּנְקַם בְּרִית נָקַם כִּדְבַר אֵל מָעַל.
שָׁכַח בְּהַר צִיּוֹן שַׁבָּת וָחֹדֶשׁ
גַּלִּים מְעוֹן תַּנִּים שָׁת מִקְדַּשׁ־קֹדֶשׁ.

אָמְנָם בְּרִית אָבוֹת אֵל זָכַר לָמוֹ
שָׁב מֵחֲרוֹן אַפּוֹ לָהֶם הִשְׁגִּיחַ.
וּלְקֵץ עֲשֶׂרֶת שָׁבְעִים פְּדָמוֹ
כִּי כֵן בְּיַד חֹזָיו לָהֶם הִבְטִיחַ.
וּלְעִיר יְרוּשָׁלַיִם הוֹבִילָמוֹ
אֶת־מִקְדָּשׁוֹ בָּנוּ לָמוֹ הֵנִיחַ.
וַיְהִי הֲדָרוֹ רַב מֵהוֹדוֹ קֶדֶם
לוֹ נָהֲרוּ גוֹיִם מִיָּם מִקֶּדֶם.

אַךְ מֶה? לְקֵץ אַרְבַּע מֵאוֹת וָעֶשֶׂר
שָׁנִים וְעֶשֶׂר עוֹד אֵל קָם וַיָּעַר
רוּחַ בְּנֵי כִתִּים. הֵם כְּדָאוֹת נֶשֶׁר
דָּאוּ עֲלֵי שָׁלֵם וּלְבָמוֹת יַעַר
הֵיכַל אֱלֹהִים שָׁתוּ. (קֶשֶׁר קֶשֶׁר!
אָז שָׁעֲרוּ עַל־זֹאת שָׁמַיִם שָׂעַר!)
חֶרֶב עֲדֵן הִנּוּ. וַיִּגְבַּר־סֶלֶף
שָׁנִים שְׁבַע מֵאוֹת שִׁשִּׁים וָאֶלֶף.

הָעָם אֲשֶׁר זֵרָה אֵל אֶל־כָּל־עֵבֶר
לֹא שִׁקְּרוּ בִּבְרִית־אֵל הַמַּכֵּמוֹ.
בָּתֵּי תְפִלָּה לָמוֹ בָתֵּי־חֶבֶר
בָּנוּ בְּכָל־קִרְיָה אֶל־צוּר עֻשֵּׂמוֹ.

מִקְדָּשׁ מְעַט נִשְׁאַר כֹּה לִבְנֵי־עֵבֶר
עַד יוֹם מְשִׁיחַ צֶדֶק יְגָאֲלֵמוֹ
עַד מִקְדָּשׁ יִבָּנֶה אַחַר יוֹם רֶצַח
הוּא יַעֲמֹד לָעַד לֹא יֻתַּץ נֶצַח.

מֵאַשְׁכְּנַז קַדְמֹנֵיכֶם עֵת בָּאוּ
לָגוּר בְּקִרְיָה זוֹ, בָּנוּ גַם הֵמָּה
אֶת בֵּית תְּפִלָּה זֶה. בּוֹ אֵל קָרָאוּ
כִּי עִם אֱלֹהֵי־עַל נַפְשָׁם שְׁלֵמָה
כִּי רָעֲבוּ לִדְבַר־אֵל וַיִּצְמָאוּ
כִּי גַם אֱלֵי חֻכָּם דַּת־אֵל נָעֵמָה.
הוֹדוֹ וַהֲדָרָתוֹ רַבּוּ גָּדֵלוּ
עַל־פָּז וְעַל־חָרוּץ כִּי לֹא חָמָלוּ.

אַךְ שַׁבְּתוֹת שָׁנִים חָמֵשׁ וָשֶׁבַע
עֵת עָבְרוּ, מִמִּקְדַּשְׁכֶם לָקְחוּ
הוֹדוֹ הֲדָרוֹ קֶדֶם. כִּי כָל־צֶבַע
וּסְגוֹר דְּבִיר הוּעֲמוּ וַיִּמָּחוּ.
כֵּן עֵת סְתָו יָבֹא עַל־רֹאשׁ כָּל־גֶּבַע
יוֹבִישׁ עָלֶה כָּל־עֵץ יַקְדִּיר כָּל־אָחוּ.
חָעֵת יְכַלֶּה־כֹּל אֵין נָס מִנֵּהוּ
בַּרְזֶל וְחַלָּמִישׁ הוּא יַשְׁחִיתֵהוּ.

אָז עֵינְכֶם, אַחַי, אֶת־זֹאת רָאָתָה
וַתֹּאמְרוּ זֶה אֶל־זֶה: נָא אַחֵינוּ
(כִּי כַּאֲבוֹתֵיכֶם כֵּן אַתֶּם עָתָּה)
עֵת לַעֲשׂוֹת לָאֵל אֶל־צוּר יִשְׁעֵנוּ.
הַדְרַת מְקוֹם קָדְשֵׁנוּ הֵן שָׁבָתָה!
אַל־נָא שְׁנַת נִתֵּן אֶל־עַפְעַפֵּינוּ
שָׁרִים וְקוֹל שָׁרוֹת עוֹד לֹא נַקְשִׁיבָה
עַד כִּי כְבוֹדוֹ קֶדֶם לוֹ נָשִׁיבָה.

אַל־נָא נְאַחֵר עוֹד! אַל־נִתְמַהְמֵהַּ!
עֲשֵׂי מְלֶאכֶת נָא חִישׁ יִקָּרֵאוּ!
לֹא נִיגְעָה לָרִיק לֹא נִתְלַהְלֵהַּ!
אֵל מִמָּרוֹם קָדְשׁוֹ יָאִיר פָּנֵיהוּ
אֶל־כָּל־אֱמוּנֵי־עָם נַפְשָׁם קִנְאָה
אֵלָיו וְאֶל־דָּתוֹ לִכְבוֹד נָוֵהוּ.
קוּמוּ וְנֵצֵא־נָא מִבֵּית אֵל צֶדֶק
עַד כִּי נְחַדֵּשׁ־כֹּל וּנְחַזֵּק־בֶּדֶק.

וַתֵּצְאוּ ··· אַחַר ··· לִשְׁמְעָתֵנוּ
מִי יַאֲמִין? ·· תִּכָּתֵב זֹאת עַל־סֵפֶר!
דּוֹר אַחֲרוֹן יֵדַע גֹּדֶל צוּרֵנוּ
עֵינוּ עֲלֵי אִישׁ שָׁת עָפָר וָאֵפֶר
וִיזַמְּרוּ אֵלֵיהוּ וִירַנְּנוּ!
כָּל־שֹׁמְעָהּ יִתֶּן־לוֹ אִמְרֵי־שֶׁפֶר!
רִצְפָּה וְהָעַבִּים פֶּתַע נָפָלוּ
כִּי רָקְבוּ מֵאָז כִּי הִתְקַלְקָלוּ.

כִּרְאוֹתְכֶם כִּי אֵל כָּכָה הוֹשִׁיעַ
אֶת־נַפְשְׁכֶם מִנִּי־מָוֶת וַתֶּחִי,
כֹּה תְהִלַּת חַסְדּוֹ לָכֶם הוֹפִיעַ
אֶת־רַגְלְכֶם שָׁמַר הִצִּיל מִדֶּחִי,
פִּי כֻלְּכֶם אֵלָיו תּוֹדוֹת הִבִּיעַ.
אָז נִרְאֲתָה דִמְעַת־גִּיל עַל־כָּל־לֶחִי.
עֲשֵׂי מְלָאכָה אָז מַהֵר נִקְרָאוּ
וַיְחַזְּקוּ בֵּית־אֵל, לֹא הִתְמַהְמָהוּ.

הֵם חִדְּשׁוּהוּ הֵם זָהָב צִפּוּהוּ
הֵם גִּדְּלוּ הוֹדוֹ ··· הָהּ כִּה־יָפְתָה עָתָּה!
מִקְדַּשׁ אֱלֹהִים זֶה ··· כֵּן תִּקְרָאוּהוּ!
כֵּן לוֹ בְהַדְרַת־קֹדֶשׁ וּבְאֵימָתָהּ

הִתְחַנְנוּ, וּבְכָל־לֵבָב עִבְדוּהוּ
וִיהִי בְּכָל־עֵת צַר לָכֶם עֶזְרָתָה!
אֵל נֶאֱמָן הֵן הוּא וּשְׁבַרְכֶם יָשֵׁב
קוֹל שִׂיחֲכֶם יַקְשִׁיב קֶשֶׁב רַב קָשֶׁב.

כִּי בֵית אֱלֹהִים זֶה עֵת כּוֹ תָּבֹאוּ
זִכְרוּ, וְלִבְנֵיכֶם יוֹם הַזְכִּירוּ.
אִם כּוֹ בְדִבְרֵי־שָׁוְא תִּשְׁעוּ וּבְתֹהוּ
וּתְחַלְּלוּ בֵיתוֹ עֵת כּוֹ תַּעְתִּירוּ
קַנָּא וְנֹקֵם הוּא מֵאֵין כָּמֹהוּ....
הִשָּׁמְרוּ! דַּרְכֵיכֶם נָא הַיְשִׁירוּ...
אַךְ מָה־אֲדַבֶּר־עוֹד? פִּינוּ נִפְתָּחָה
וּלְאֵל בְּקוֹל רִנָּה תּוֹדָה נִזְבָּחָה.

הָהּ חַסְדְּךָ מָה רַב! אֵל! מִי כָמוֹךָ?
הִנֵּה תְּהוֹם רַבָּה הִיא צִדְקָתֶךָ.
יִתַּמְּהוּ חוּשַׁי נַפְשִׁי נְבוֹכָה
עֵת אֶתְנָה לִבִּי לִגְדֻלָּתֶךָ.
אֲבָרֵךְ עֲלֵי בִרְכַּי וּבְכִי אֶשְׁפְּכָה
עֵת אֶזְכְּרָה כִּי מֵעוֹלָם עִמֵּךְ
לֹא גָעֲלָה נַפְשֵׁךְ לֹא עֲזַבְתָּ
גַּם כִּי בְךָ פָּשַׁע אֵלָיו הֵיטַבְתָּ.

אֹתוֹ בְחֹזֶק יָד וּבְעֹז הוֹצֵאתָ
וּבְמֹפְתִים מֵאָז מֵעַבְדוּת פֶּרֶךְ,
גַּם לַעֲשׂוֹת יָמִים רַבִּים הִפְלֵאתָ
עִמּוֹ בְמוֹ מִדְבָּר כִּישִׁימוֹן דֶּרֶךְ,
עַם רַב בְּאֶרֶץ צִמָּאוֹן רִוִּיתָ
כִּי אֶל־קְשִׁי עָרְפּוֹ (אַפַּיִם אֶרֶךְ
חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה) לֹא פָנִיתָ.
כָּל־אוֹיְבֵימוֹ הִשְׁמַדְתָּ סָלִיתָ.

עַמֵּי כְנַעַן מִפָּנָיו גֵּרַשְׁתָּ
וּלְעַמְּךָ אַדְמַת עֶדְנָם הִנְחַלְתָּ.
יַרְדֵּן כְּמוֹ יַם־סוּף אֵלָיו חוֹבַשְׁתָּ
וּבְעָזְּךָ לִנְוֵה־קֹדֶשׁ נֵהַלְתָּ.
וּבְצֵאתְךָ אֶל־פָּנֵימוֹ תַּרְעַשְׁתָּ
כָּל־מֹסְדוֹת תֵּבֵל אֶרֶץ חוֹלַלְתָּ.
הִתְגָּעֲשׁוּ שָׁמַיִם וַיְרוֹפָפוּ
מִגַּעֲרַת עֶלְיוֹן הָרִים נָטָפוּ.
עַל־עַמְּךָ צָרִים עֵת הִתְקוֹמָמוּ
גּוֹיִם לְכַלֹּתוֹ בָּאוּ עָלֵיהוּ
מִיָּדְךָ, אֵלִי, הֻכּוּ נָשַׁמּוּ
אָז מִמְּךָ עַמִּים חַתּוּ יָרֵאוּ.
כָּל־אֹכְלָיו, אָמַרְתָּ, הֵן יֶאְשָׁמוּ
רֵאשִׁית תְּבוּאָתִי עַם זֶה הִנֵּהוּ.
עֵת צַר וְעֵת מָצוֹק אוֹתוֹ קָרָאוּ
אַתָּה בְּאוֹתוֹת־פֶּלֶא מִלַּטְתָּהוּ.
גַּם כַּאֲשֶׁר אֶל־כָּל־רוּחַ זֵרִיתָ
אֶת־עַמְּךָ כִּי חַטֹּאתָיו עָצְמוּ
וַיֹּאכְלוּ זָרִים עַם זוּ קָנִיתָ
וַיִּתְּצוּ בָתָּיו עָרָיו שׁוֹמֵמוּ
עוֹד לִבְרִית הִבַּטְתָּ לֹא נָשִׁיתָ
עֵת שֹׂנְאָיו כִּגְמוּל יָדָיו שִׁלֵּמוּ.
אֶת־צֹאנְךָ לֹא עָזַבְתָּ וַתֶּרֶף
לִפְנֵי זְאֵב שֹׁסֵעַ טֹרֵף טֶרֶף.
לֹא יָכְלוּ הַכְחִידוֹ מִגֵּי אָרֶץ
כִּי גַם בְּגָלוּתוֹ שִׁמְךָ עָלֵיהוּ.
אַתָּה לְסִתְרָה לוֹ בִּימֵי הַקֶּרֶץ
שַׂרְתָּ תְּלָאוֹתָיו וַתְּרַפְּאֵהוּ.

וַיִּפְרְצוּ מַלְכֵי גוֹיִם בּוֹ פֶּרֶץ
אַךְ לֹא לְכָלָה, כִּי אַתָּה מַחְסֵהוּ.
וּלְרַחֲמִים לִפְנֵי שׁוֹבֵהוּ שַׂמְתָּ
עַם יָדְךָ, כִּי לֹא לָעַד זָעַמְתָּ.

צִדְקָתְךָ עַם קֹדֶשׁ זֶה הִצִּילָה
מִנִּי שְׁאוֹל כִּי לְךָ קִנְאָה לָבֵשׁוּ
כִּי רַק לְךָ נַפְשָׁם תָּמִיד הוֹחִילָה
כִּי אוֹתְךָ וּבְלֵב שָׁלֵם בִּקֵּשׁוּ.
מִקְדָּשְׁךָ, אֵלִי, יָדָם הִגְדִּילָה
אֶת־בֵּית תְּפִלָּתָם הֵמָּה חִדֵּשׁוּ...
אַךְ מִקְדַּשׁ צִיּוֹן... בּוֹ יְגַדֵּל עֵשֶׂב...
הָהּ הוּא לְמִשְׁלַח שׁוֹר וּלְמִרְמַס כֶּשֶׂב.

אַיֵּה כְּבוֹד שִׁמְךָ? אֵי תִּפְאַרְתֶּךָ?
מַה־יֹּאמְרוּ גוֹיִם? יַד אֵל קָצָרָה!
קוּמָה רְדָה, אֵלִי, מִנִּי שָׁמֶיךָ
הַבֵּט רְאֵה כִּי יַד זָרִים גָּבְרָה.
עֵין עַמְּךָ יוֹם יוֹם מִכַּעַשׂ תֵּכַהּ
הֵן מִמְּךָ אַנְחָתוֹ לֹא נִסְתָּרָה.
מַה־תַּעֲשֶׂה? מֶה לֹא תָעוּר? הָהּ עוּרָה
וּבְרִיתְךָ זְכֹרָה וּלְשָׁלֵם סוּרָה!

הערות

בית א׳ חרוז ב׳ ד׳

הנה זאת כתובה על ספר דברי הימים (ב׳ ל״ב כ״ג):

בית ב׳ חרוז ז׳

בבנות זרובבל את הבית השני ברשיון כרש מלך פרס האנשים אשר ראו את תפארת בית שלמה בכו בכי גדול כי לא גדל כבודו ככבוד הבית הראשון הנה זאת כתובה על ספר עזרא:

אך מלכי בית חשמונאי גדלוהו ויפארוהו כי גם הגוים אשר סביבותיהם הביאו זהב וכסף לרב לבית ה׳:
ובמלוך הורודוס על יהודה ויתץ את בית ה׳ וישב ויבנהו בכבוד והדר רב מאד עד אשר רבים אמרו כי בית שלמה לא נחשב לפניו למאומה:
על כן אמרו חכמי עמנו אשר לא ראה את בנין הורודוס לא ראה בנין מפאר:
אך הארון והכפרת והכרובים לא היו שם וגם האורים והתמים:
וענן כבוד ה׳ לא נראה בו ורוח קדשו לא נתן אל עוד באיש ואש מן השמים על המזבח לא ירדה:

סס קרוז ח׳

גם בימי הבית השני באו מלכים רבים ושרים לשם ה׳ לירושלים מארץ מרחק מקצה הארץ:
ויביאו מנחה בית ה׳ וכסף וזהב ובשם ואבן יקרה לרב מאד וישתחוו לאלהי הצבאות ויעלו עולות על מזבחו:
וגם שנים ממלכי ארם אשר משלו בימים ההם ביהודה נתנו כל־הימים מאוצרותיהם את הכסף לזבחים ולעולות לשבתות לחדשים לחגים ולמועדים למזבח ה׳ ולדבר יום ביומו במשפט תמיד כאשר עשה דריוש המלך:

בית כ׳ קרוז ב׳

גם בטרם יחריבו הכתים את בית מקדשנו היו בכל־ערי יהודה וירושלים בתי תפלה לבקש בהם את ה׳ ולקרוא בהם בספר תורת האלהים ובספרי נביאי ה׳:
כי ליושבי ערי יהודה רב הדרך ללכת יום יום לירושלים ואין לאיש לבא אל המקדש וטמאתו עליו:
ולהורות בהם את בני ישראל את חקי האלהים ואת משפטי תורתו ולהוכיח בהם את העם להדריכם בדרך ישרה:
ובהיותם תחת יד היונים ויהי רב־דברם בלשון בני יון

ויקראו לבתי תפלה האלה סינג״וגי הוא בית מועד הוא שמם עד היום הזה:

סס חרוז ז׳

הנה־זה יום מלחמת גוג ומגוג כדבר ה׳ אשר דבר ביד עבדו יחזקאל בן בוזי:

נט

מצבת קבורה

לִיהוּדָה יַחְיָיא פֹּה אִישׁ תֹּם אִישׁ יָשָׁר
בִּשְׁנַת ת׳ק׳פ׳ו׳ הָהּ חֻצַּב קֶבֶר!
סַף בִּשְׁלשָׁה עָשָׂר וְתָרִים אֵבֶר
נַפְשׁוֹ זַכָּה מֵחֵטְא אֶל־מִשְׁכַּן־אֲשֶׁר.
דַּת־אֵל לָמַד, חֻקָּיו שָׁמַר, וַיַּעַל
אַחַר נ״ח שָׁנִים לִמְגוּרֵי־מָעַל.

ס

מצבת קבורת שני אחים

עוֹבֵר! עֲמוֹד. הַזֵּיל דִּמְעָה מֵעָיִן.
י״ט לְמַרְחֶשְׁוָן ת׳ ק׳ פ׳ זָ׳יִן (לפ״ק)
פֹּה נָח אֲהָהּ! אִישׁ טוֹב הוּא דָּנִיאֵל.
סִקֵּל נְתִיב שָׁמַיִם דֶּרֶךְ אֵל
אֶל־יַעֲקֹב אָחִיו אִישׁ חַף מִפֶּשַׁע
וּשְׁנֵי מְגוּרָיו הֵן שִׁשִּׁים וָתֵשַׁע.

בִּשְׁנַת חֲמֵשׁ מֵאוֹת וּשְׁמֹנִים שֶׁבַע
עֶשְׂרִים לְיֶרַח בּוּל פֹּה נָח אִישׁ צֶדֶק
הוּא יַעֲקֹב אִישׁ תָּם וּמַחֲזִק־בֶּדֶק (א)

(א) הוא החסיד ר׳ יעקב באקי ע״ה אשר השאיר אחריו ברכה לבני עכ״ס למען יקראו יום יום בספר תורת האלהים ויבנו לו ציון בת״ת בחדר הפנימי תמצאנו בסוף הספר.

בֶּדֶק עֲנִיֵּי־עָם. עַתָּה עַל־גֶּבַע
גֶּבַע שְׁמֵי מָרוֹם כּוֹסוֹ נָעֵמָה.
שִׁבְעִים שְׁנֵי חַיָּיו גַּם שָׁלֹשׁ הֵמָּה.

סא

מצבת קבורה

כִּימֵי חֹדֶשׁ כִּסְלֵו
נַחְתִּי שָׁקֵט שָׁלֵו
פֹּה בִּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר,
כִּי זֶה קֵץ כָּל־בָּשָׂר
כִּי מוֹתַר אָדָם אָיִן,
בִּשְׁנַת ת' ק' פ' זָ"ן (לפ"ק).
פּוּבִּינִי מִשְׁפַּחְתִּי
בֵּית הַלֵּוִי בֵּיתִי,
וּשְׁמִי דָּוִד הָיָה
נוֹתֵן לָרָשׁ מִחְיָה.
אָב לָאֶבְיוֹן הָיִיתִי,
אַרְבַּע שָׁנִים חָיִיתִי
גַּם שָׁבוּעִים שִׁבְעָה
וִירָחִים אַרְבָּעָה.

סב

לחתנה

עַד אָן עָלַי נָשִׁים פִּיכֶם תַּרְחִיבוּ
וּתְדַבְּרוּ סָרָה אַנְשֵׁי הָרֶשַׁע?
עַד אָן לְמַטָּרָה אוֹתָן תַּצִּיבוּ
עַל לֹא בְכַפֵּיהֶן עָוֶל וָפֶשַׁע?

הָהּ הֶחֱשׁוּ! יֶדְכֶם עַל־פִּיכֶם שִׂימוּ
וּכְנֶגְדְּכֶם עֶזְרָה אַל־נָא תַּכְלִימוּ!

הֵן גַּם כְּיַד אִשָּׁה אֵל עָשָׂה פֶּלֶא
פִּלֵּט יְשֻׁרוּן בָּהּ מֵרַע מֵרֶצַח
עֵת כִּי בְיַד יָבִין יָגַע וַיִּלֶא
כִּי פָשְׁעוּ וַיַּעַזְבוּ אֵל נֶצַח
אֶת־סִיסְרָא הָרְגָה אֵשֶׁת חֶבֶר
עָשָׂה תְשׁוּעָה בָּהּ אֵל בִּבְנֵי־עֵבֶר ׃

רֹאשׁ צַר הֲלֹא אִשָּׁה כָּרֹת כָּרָתָה
עֵת עַל בְּתוּאֵל (א) יָד הֵנִיף וַיָּרֶם.
הִנֵּה זְרוֹעַ אֵל אָז בָּהּ נִגְלָתָה
בָּהּ יַעֲקֹב הִצִּיל מִשֶּׁטֶף זָרֶם.
הֵן בַּת אֲחִי יָאִיר עַמָּהּ הוֹשִׁיעָה
וּגְאוֹן אֱנוֹשׁ צוֹרֵר אַרְצָה הִגִּיעָה.

אַךְ מֶה? הֲלֹא אִשָּׁה תַעֲזוֹר אֶל־גֶּבֶר
מִשְׁעַן זְקֻנָיו הִיא, בִּנְעָרִים פֶּלֶךְ.
אִתּוֹ תְּנַחֵם הִיא בִּימֵי הַשֶּׁבֶר
וּבְכָל־אֲשֶׁר תֵּלֵךְ הִיא עִמּוֹ תֵלֶךְ.
בֵּיתוֹ הֲלֹא תִשְׁמֹר, הִיא תָּשִׂים עַיִן
עַל כָּל־אֲשֶׁר יֵשׁ לוֹ, כָּל־מַחְסוֹר אָיִן.

בָּנִים וְגַם בָּנוֹת אִם הִיא לוֹ תֵלֵד
כֹּה לֹא שְׁמוֹ יֹאבַד, תַּשְׁאִיר לוֹ זֵכֶר.
עֵת יַעֲזֹב תֵּבֵל עֵת יִטֹּשׁ חֶלֶד
כֹּה לֹא רְכוּשׁ רָכַשׁ יִקַּח אִישׁ נֵכָר.
בָּנִים כְּלִדְתָּהּ לוֹ הִיא תֵינִיקֵמוֹ
וּתְטַפְּחֵם וּתְחַיֵּם וּתְרַבֵּמוֹ.

(א) הוּא עִיר בֵּיתוּלִיאָה (Betulia)

הָאִישׁ בְּלֹא אִשָּׁה גַּלְמוּד מַה־יָּעַשׂ?
מִי יַאֲכִיל אֹתוֹ? מִי זֶה יַשְׁקֵהוּ?
עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ אַיִן. יָמוּת מִכַּעַשׂ.
אִם יֶחֱלֶה, עָלָיו מִי שָׁת עֵינֵיהוּ?
הָהּ הֶחָשׁוּ וּדְעוּ אַנְשֵׁי אִוֶּלֶת
כִּי מֶהְיֵ הִיא אִשָּׁה מַשְׂכָּלֶת.

לְךָ נִתְּנָה מֵאֵל אִשָּׁה מַשְׂכָּלֶת
נָאוָה וְיִרְאַת אֵל, בֶּן חִזְקִיָּהוּ.
עַל־כָּל־בְּנוֹת עִירָהּ הִיא מִסְתּוֹלֶלֶת
יָפְיָהּ וְחָכְמָתָהּ הָהּ מַה־נִּפְלָאוּ
בַּת הִיא לְבֶן צִיּוֹן? הִיא בַת טוּב טַעַם
דָּוִד שְׂמַח, הוֹדֵה אֶת־אֵל הַפָּעַם.

נָבִיא וּבֶן נָבִיא גַּם כִּי אֵינֶנִּי
בִּינַת אֱנוֹשׁ אֵין לִי כִּנְבוֹנֵי לָחַשׁ
שַׁלְוָתְךָ דָּוִד רוּחִי תַּרְאֵנִי
רָחַשׁ לְבָבִי טוֹב כִּלְשׁוֹנִי נָחַשׁ:
עִם נָעֳמִי כִּימֵי שַׁחַק עַל אָרֶץ
תִּחְיֶה וְלֹא תִירָא מִשֹּׁד מִפָּרֶץ.

סג

מצבת קבורת
כמה״חר נחמן טריויש זצ״ל

בִּשְׁנַת (אוֹיָה!) פִּרְשֵׁז, יַד יָהּ
בָּנוּ הוֹיָה וַתַּךְ כִּפְלָיִם.
לֵיל אַרְבָּעָה טֵבֵת, דִּמְעָה
חִיל וּזְוָעָה עַל כָּל־אַפָּיִם.
כִּי נַחְמָן סָף צַדִּיק נֶאֱסָף

נִכְסֹף נִכְסַף   אֶל־הַשָּׁמָיִם.
הָהּ כִּגְבוּרוֹת   חָדַל הוֹרוֹת
חֻקִּים תּוֹרוֹת   אֶל־בֵּית אֶפְרָיִם!

סד

ברכת אברהם

מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה׳ (משלי שלמה י״ח)

חַיֵּי־גֶבֶר כָּעוֹף הָהּ יִתְעוֹפָפוּ
וְלָמוֹ קֵצִּים יִקְרָבוּ!
עוֹד לֹא נוֹלַד הָאִישׁ כִּי חַיָּיו סָפוּ
כִּי עַל־עָב קַל יִרְכָּבוּ
כִּי מִנִּי־רָץ כִּי מִנִּי־אֶרֶג קַלּוּ.
מָוֶת יִדְרוֹךְ חִצָּיו חִישׁ יִתְמַלָּלוּ.
כָּלָה עָנָן אֶל־חֹם הַיּוֹם וַיֵּלֵךְ.
כֵּן הֵם חַיֵּי הַגֶּבֶר.
נָבוֹן וּכְסִיל יַחְדָּו אֶבְיוֹן וָמֶלֶךְ
יוֹם יוֹם יִגַּשׁ אֶל־קֶבֶר.
שֶׁמֶשׁ יָבֹא עוֹד לֹא יָצָא עַל־אָרֶץ
שָׁנָה תִּרְדֹּף שָׁנָה עַד בֹּא הַקֵּרֶץ.
עֵין מַיִם! אִם שָׁב בָּךְ יַבִּיט פָּנֵיהוּ
יִרְאֶה אֵיךְ שְׁנוּ פֶתַע
אֵיכָה קָם כַּחַשׁ בּוֹ אֵיךְ רַע מַרְאֵהוּ
וּבְעֶשְׁתֹּנוֹת חֵיל יִתַּע.
יִרְאֶה שֵׂעָר לָבָן עַל רֹאשׁ צוֹמֵחַ
עוֹר עַל־עֶצֶם דָּבֵק כִּי נָס הַלֵּחַ.
אִם חַיֵּי נֹעַם רֶגַע יַעַזְבוּנוּ
וּכְאִישׁ מָגֵן בָּא מָוֶת

מַה שֵּׁנִית לֹא יָשׁוּבוּ וִישִׁיבוּנוּ
מִגֵּי עֵמֶק צַלְמָוֶת ?
גַּם כִּי בַיָּם יִפֹּל לֹא יָסוּף פֶּלֶג !
לֹא כֵן חַיֵּי אָדָם. הֵמָּה כַשֶּׁלֶג.
לוּ אִישׁ כִּימֵי חֶלְדּוֹ (וּטְפָחוֹת הֵמָּה)
שָׁלֵו בֶּטַח יְחִי !
לֹא, כִּי כָל־הַיָּמִים נַפְשׁוֹ שָׁמֵמָה
רַגְלוֹ נָכוֹן אֶל־דֶּחִי.
רוּחַ יִרְעֶה, רוּחַ יִרְדֹּף וָהֶבֶל
וִיסַכּוּהוּ תָמִיד מַכְאוֹב וָחֶבֶל.
אִם כֹּה נֶחְתַּךְ מֵאֵל עַל־חַיֵּי גֶבֶר
גֶּבֶר נָבוֹן מַה־יַּעַשׂ ?
יִדְרֹשׁ כַּמַּטְמוֹנִים לוֹ אֵשֶׁת חֶבֶר
תָּסֵר מִלִּבּוֹ כָעַשׂ.
לִזְמַן כָּכָה יִשְׂחַק וִיחִי לָנֶצַח
כִּבְנֵי בָנָיו גַּם אַחַר יוֹם הָרֶצַח.
מָצָא אִשָּׁה מָצָא רַב טוּב וָאשֶׁר
אִם בָּהּ חֵן טוֹב וָשֵׂכֶל
אִם צֶדֶק בִּלְבָבָהּ וּבְנַפְשָׁהּ יֹשֶׁר
אִם אֵין בִּלְבָבָהּ נֵכֶל.
אַךְ מֶה ? מֵעַל תָּבֹא אִשָּׁה מַשְׂכָּלֶת
לֹא יִהְיֶה מִשָּׁם מָוֶת וּמְשַׁכָּלֶת.
כֹּה עָשָׂה אַבְרָהָם. אַשְׁרָיו! אַשְׁרֵהוּ!
הוּא בַּת נָדִיב לוֹקֵחַ
עִם בַּת אָשֵׁר רַב אֲשֶׁר יַשִּׂיגֵהוּ
טוֹב לוֹ בָהּ הִסְתַּפֵּחַ.
כִּי בַת אָבִיהָ הִיא וּבְלִבָּהּ טֹהַר
חַנָּה חִנָּה מָה־רַב! הִיא טוֹבַת תֹּאַר.

מִי כֹל יוּכַל סַפֵּר ? יָד עַל־פִּי אָשֵׁם
כִּי דְמִיָּה נֶחְשָׁבָה
פֹּה כִּתְהִלָּה. אַךְ רַק לִמְחוֹלֵל גָּשֵׁם
לִשְׁפֹּךְ שִׂיחִי אֶקְרָבָה.
אָמַר, אֵלִי! עַל־דּוֹדִים אֵל הָרִיקָה
אֶת־בִּרְכוֹתֶיךָ. כָּל־חֶפְצָם הָפִיקָה!
לְקֶרֶב־לָמוֹ חִיל עֶצֶב אַל־יָזִידוּ
אַךְ רַק שָׂשׂוֹן יִנְחָלוּ
עוֹד עַל־בִּרְכֵּי יוֹסֵף בָּנִים יוֹלִידוּ
וּבְצִדְקָתוֹ יִגְדָּלוּ.
וּלְשׁוֹנָם לִפְנֵי שֶׁמֶשׁ רֹן תְּרַנֵּנָה
יִרְאוּ שׁוּב בֵּית לֵוִי בֵּית אֵל צִיּוֹנָה.

סה

מצבת קבורה

בִּשְׁנַת ת״ק וְתֵשַׁע וּשְׁמוֹנִים
וּבְיוֹם י״ח אֶל־יֶרַח אֵיתָנִים
פֹּה לִגְדַלְיָה יִצְחָק קֶבֶר חֻצַּב
וַיַּעַל לִפְנֵי־אֵל וַיִּתְיַצַּב.
אִישׁ חַיִל הוּא. הוּא בִּקְרִיאֵי עֵדָה.
שָׁנָיו תֵּשַׁע שִׁשִּׁים··· הָהּ לֹא נִפְדָּה!

סו

מנחת כהן

אל אחי אמו אשר גדלהו כאב וילמדהו להועיל ה״ה הרב הגדול
בר אורין ובר אבהן איתנים מוסדי־ארץ ולו שם כגבורים כמה״רר
שבתי אלחנן טריויש
כר״ן, ר״מ ור״מ במדינת פיימונטי והוראתו בהדוטה בקהל

קדוסים טורינו יע״א בעבור לחדם העבירי ח׳ת׳ק׳פ׳ט׳ יוס מולו בסר ערלת מסכהו.

אֶל־מִשְׁכַּן נַפְשׁוֹת יֹשֶׁר הַשָּׁמַיִם
לַיְלָה קָמוּ חוּשַׁי וַיִּנָּשֵׂאוּ
עֵינַי עֵינֵי בָשָׂר אוֹר שִׁבְעָתַיִם
פֶּן יַקְדִּירֵם, מֵהַבִּיט שָׁם יָרֵאוּ.

זָקֵן וּנְשׂוּא פָנִים נוֹרָא מַרְאֵהוּ
עוֹר פָּנֵיהוּ קָרַן כְּזֹהַב פַּרְוָיִם
בָּא לִקְרָאתִי, שֵׁרַתִּיו וָאַכִּירֵהוּ.
הָהּ, אַב אִמִּי, זָעַקְתִּי, הוֹד אֶפְרָיִם!

קוֹלְךָ אֵל שָׁמַע, קָרָא וַיֹּאמַר
לַמְגַדֶּלְךָ כָּאָב. לִמְחַזֵּק־בֶּדֶק
לִבְנִי הֵא בֵן נוֹלַד יִגְדַּל כָּמֹהוּ.

הוּא כָאֶרֶז יִשְׂגֶּה יִפְרַח כַּתָּמָר
עַל־פִּיו יֵצֵא עַם־אֵל עַל־פִּיו יָבֹאוּ ···
זֶה חֵלֶק בַּר־לֵבָב וּמְרַדֵּף־צֶדֶק!

סז

עם המנחה אשר שלחתי אליו כלי כסף כוסת מלח:

זֹאת לִבְרִית מֶלַח אוֹת לִבְרִית שָׁלוֹם
אֵלֶיךָ וּלְבָנֶיךָ עַד עֵילוֹם.

סח

מצבת קבורת
כי המלמד רפאל אורי פואה זלה״ה

עוֹבֵר! עֲמוֹד. בִּמְרִירוּת הֵאָנַח
כִּי גֵו רְפָאֵל פֹּה אַב רָשִׁים נָח

אֶת־נְעָרֵי עַמּוֹ מוֹרֶה דַּת יֶשַׁע.
אַרְבַּע חֲמִשִּׁים חַי רָדַף הַיָּשָׁר
עָף מִמָּעוּף צוּקָה אֶל־אוֹר הָאֹשֶׁר.
יוֹם ה׳ אֲדָר בִּשְׁנַת ת׳ק׳פ׳ תֵּשַׁע.

סט

לך לך מארצך

כי לב תקפ״ט

כָּלוּ נְגִינוֹתַי, עֵת הַזָּמִיר חָלַף
נִבְלִי וְכִנּוֹרִי עַל־עַרְבֵי־פִּז אֶתְלֶה.
סֵפֶר בְּרִיתָתֶיהָ אֶל־בַּת־שִׁירִי נָתַתִּי
כִּי מִנְוֵה שָׁלוֹם הַיּוֹם גֹּלֶה אֶגְלֶה.
אַרְחִיק נְדֹד אֵלְכָה מֵאֶרֶץ מוֹלַדְתִּי
אָגוּר בְּתוֹךְ זָרִים, עָלַי מִי עוֹד יְחַלֶּה?
אֶזְנַח שְׂפַת עִבְרִים שִׁירָם וּמְלִיצָתָם
אֶשְׁחֶה בְּיַם תַּלְמוּד מִמַּעְיָנָיו אֶדְלֶה.—
בֵּית נְדִיבֵי־עָם לָרַבָּנִים הֵכִינוּ
וַיִּקְרְאוּ אֵלַי לֵאמֹר קוּמָה וַעֲלֵה.
תּוֹרָה בְּפִיהֶם שִׂים עַל־סֵפֶר לֹא נִכְתָּבָה
שַׁ״ס פּוֹסְקִים הוֹרֵם סוֹדָם טַעְמָם גַּלֵּה.
הוֹרֵם בְּמַקְהֵלוֹת הָרִים כַּשּׁוֹפָר קוֹל (א)
הוֹכֵחַ וְהַזְהִיר עָם, הַצֵּל מִיַּד מַשְׁלֶה.—
מַשָּׂא כְּנֵטֶל חוֹל אֵיךְ עַל־שִׁכְמִי אָשִׂימָה?
צָעִיר לְיָמִים אֲנִי, רַךְ לֵב, רָפֶה, נִקְלֶה.
תַּחְתָּיו הֲלֹא אֶרְבַּץ אֶכְרַע אֶפֹּל שָׁדוּד
אוּלַי לְרִיק אִיגַע לַשָּׁוְא כֹּחִי יִכְלֶה.—

(א) הָרִים מקור וכן הוֹכֵחַ, הַזְהִיר, הַצֵּל וכלם מוסבים אל הוֹרֵם.

אַךְ אֹהֲבַי רֵעַי פִּתּוּנִי וָאֶפָּת
וַיֹּאמְרוּ קוּם לֵךְ וּפְנֵי עֶלְיוֹן חַלֵּה.
עֵת לַעֲשׂוֹת לָאֵל חַלָּשׁ יֹאמַר עַז אָנִי
כִּי מֵאֲדֹנָי כֹּל דָּבָר לֹא יִפָּלֵא.—
מָתְנַי בְּעֹז אֶחְגֹּר כִּי בֵאלֹהִים אֶבְטַח
בֵּינִי וּבֵין גֵּאִים כֹּהֵן לְבוּת יַפְלֶה.
עָלַי שְׁפֹךְ רוּחֲךָ הוֹרֵנִי וַאֲדַבֵּר
גֶּשֶׁם נְדָבוֹת מֶנִּי אָנָּא אַל־יִכָּלֵא!
יֵרֵד בְּקֶרֶב אִישׁ וּכְלֵב עָמֹק לִקְחִי
וּדְבַר אֱמֶת וָצֶדֶק כָּל־נֶפֶשׁ תְּמַלֵּא.
רֹעִים בְּיִשְׂרָאֵל כִּלְבַב הָאֵל יָקֻמוּ
דֹּב עִם גְּדִי יַשְׁלִימוּ וּזְאֵב עִם הַטָּלֶה.—
רֵעַי וְלִמְדַי! שִׂמְכֶם עַל־כַּף חֻקֹּתִי
אֶזְכֹּר כְּהָצִיץ צִיץ אֶזְכֹּר כִּנְבֹל עָלֶה.
יִחְיֶה לְבַבְכֶם נֶצַח שָׁלֵו שֹׁקֵט בֹּטֵחַ
פִּרְחוּ כְּמוֹ תָמָר וּכְאֶרֶז לֹא יִבָּלֶה.
צְלַחוּ וּרְכְבוּ עַל־דִּבְרַת דַּת־אֵל וָקֹשֶׁט
כִּי לֹא בְכֶתֶם טוֹב תְּשֻׁקַל וּתְסֻלֶּה.—
אִם שֹׂטְנִים יָקֻמוּ עָלַי עַל־רָדְפִי־טוֹב
נַפְשִׁי לְרַגְלֵי־הַר (א) תָּעֻפָּה, (ב) לִגְבוּלֵי
אֶרֶץ בְּנֵי עַמִּי רוּחָם אִתִּי נֶאֱמָנָה.
כֵּן תַּחֲלִיף כֹּחָה ... לֹא תִיעַף לֹא תִלְאֶה.
תִּשְׂחַק לְקִנְאַת־עָם לֹא תֵחַת אִם תִּשְׁכֹּן
עִם אָהֳלֵי קֵדָר חֶשְׁבּוֹן אוֹ אֶלְעָלֵה.

(א) פיימונטי ארץ מולדתי.
(ב) תָּעוּף עם ה' נוספת על דרך ותקרבנה ותָבוֹאָה (ישעיה ה' י"ט)

ע

תרגום

הוֹ! מַקְשִׁיבַי בִּנְגִינוֹתַי זֵרִיתִי
אֶל־אַנְחָתַי, אֶל־קוֹל שִׂיחִי שָׁפַכְתִּי
כִּימֵי חָרְפִּי כִּי בָם כַּשֶּׂה תָעִיתִי
עַד לֹא אֶל־אִישׁ אַחֵר כִּמְעַט נֶהְפַּכְתִּי.

אֶל־דִּבְרֵי שַׁאֲגָתִי, לִבְכִי בָכִיתִי
יוֹם שָׁוְא קִוִּיתִי, שָׁוְא קֹדֵר הִלַּכְתִּי!
עַז־חֵשֶׁק הֲיָדַעְתֶּם עָלַי הִמְלַכְתִּי?
אֶל־חֶמְלַתְכֶם וּסְלִיחַתְכֶם קִוִּיתִי.

אַךְ עֵת אֶרְאֶה כִּי לִשְׁנִינָה עַד־הֵנָּה
אִוַּלְתִּי אֶל־עַמִּי עֵת רַב שָׁמַתְנִי
הֵן עַל־עַצְמִי עִמִּי בֹשֶׁת כִּסָּתְנִי.

וּפְרִי שִׁגְעוֹנִי, אוֹי! בּוּשָׁה תְנֶנָּה!
אָז לָקַחְתִּי מוּסָר וְאֶנָּחֵמָה
חֶמְדַּת תֵּבֵל יָדַעְתִּי הֶבֶל הֵמָּה.(א)

(א) חֶמְדַּת תֵּבֵל. שם כולל כל הדברים שבעולם חומד ולכן

SONETTO I. DEL PETRARCA

Voi ch'ascoltate in rime sparse il suono
Di quei sospiri ond'io nudriva il core
In sul mio primo giovanile errore,
Quand'era in parte altr'uom da quel ch'i' sono;

Del vario stile in ch'io piango e ragiono
Fra le vane speranze e 'l van dolore,
Ove sia chi per prova intenda amore,
Spero trovar pietà, non che perdono.

Ma ben veggi' or sì come al popol tutto
Favola fui gran tempo: onde sovente
Di me medesmo meco mi vergogno:

E del mio vaneggiar vergogna è 'l frutto,
E 'l pentirsi, e 'l conoscer chiaramente
Che quanto piace al mondo è breve sogno.

בא עם הרבוי כמו כי אחרי הַתֹּהוּ אשר לא יוֹעִילוּ ולא יַצִּילוּ כי תֹהוּ הֵמָּה (שמואל א׳ י״ב כ״א).

עא

תרגום

שָׁלוֹם נַפְשִׁי תִזְנַח לַקְרָב אֵין כֹּחַ
אֶפְחַד, אוֹחִיל, אֶבְעַר, קֶרַח הִנֵּנִי.
שַׁחַק אָעוּף, עַל־אֶרֶץ זוּ עוֹדֶנִּי
מֵאוּם לֹא אֶחְבֹּק, כָּל־תֵּבֵל לִי מַלְקוֹחַ.

צָרִי מֵאֵן כִּלְאוֹ לִסְגּוֹר לִפְתֹּחַ
יָדוֹ לֹא תֹאחֵז כִּי גַם לֹא תַרְפֵּנִי.
לֹא יַהַרְגֵנִי חֵשֶׁק לֹא יִפְדֵּנִי
צָדֶה נַפְשִׁי אַךְ לָהּ לֹא יִפְקַח־קוֹחַ.

אֶרְאֶה בַל עַיִן, בַּל לָשׁוֹן אֶזְעָקָה
אֶכְסֹף לָמוּת, לִשְׁאֹל עֶזְרָה אָרוּצָה
שָׂנֵאתִי אֶת־נַפְשִׁי, אַךְ זָר אָהַבְתִּי.

מֵעִצָּבוֹן אֶשְׂבַּע, בִּבְכִי אֶשְׂחָקָה
כַּמָּוֶת כַּחַיִּים אֶמְאַס אָקוּצָה.
בִּגְלָלֵךְ, אֵשֶׁת חֵן, שׁוֹמֵם יָשַׁבְתִּי.

עב

תרגום

הקנאה

סִלְחִי־נָא יוֹנָתִי, נוֹעָה תִסְלָחִי!
שֶׁקֶר דִּבַּרְתִּי בָךְ כִּי אֵין בָּךְ אֹמֶן,

SONETTO XC. DEL MEDESIMO

Pace non trovo, e non ho da far guerra;
E temo e spero, ed ardo, e son un ghiaccio;
E volo sopra 'l cielo, e giaccio in terra;
E nulla stringo, e tutto 'l mondo abbraccio.

Tal m'ha in prigion che non m'apre nè serra;
Nè per suo mi ritien nè scioglie il laccio;
E non m'ancide Amor e non mi sferra,
Nè mi vuol vivo nè mi trae d'impaccio.

Veggio senz'occhi; e non ho lingua, e grido;
E bramo di perir, e cheggio aìta;
Ed ho in odio me stesso ed amo altrui.

Pascomi di dolor; piangendo rido;
Egualmente mi spiace morte e vita.
In questo stato son, Donna, per vui.

LA GELOSIA

CANTATA DEL METASTASIO

Perdono, amata Nice,
Bella Nice, perdono. A torto, è vero,
Dissi, che infida sei:

פַּחַד פָּחַדְתִּי שָׁוְא, אֶמְאַס כַּדֹּמֶן.
יָדַעְתִּי כִּי רוּחֵךְ אִתִּי נֶאֱמָנָה.
עַל־זֹאת אַחַת נִשְׁבַּעְתִּי בִּשְׂפָתַיִךְ
כָּם הוּצַק חֵן, כָּם תֻּמָּתִי נֶעֱמָה,
חֻקַּת חֻקֵּי דִינִי לִי קֹדֶשׁ הֵמָּה.

פִּי, שִׂפְתֵי־חֶסֶד, יִסָּתֵם
אִם עוֹד אֶפְחַד אִם עוֹד אָחִיל.
בָּכֶם אֶבְטַח לָכֶם אוֹחִיל.
כִּי תֶּאֱהָבוּנִי נִשְׁבַּעְתֶּם
רַב לִי, רַב לִי. רֹאשׁ שִׂמְחָתִי!

אִם עוֹד אֱלֹן עַל־יָפָתִי
זַעְפָּהּ אֶשָּׂא תִּרְדֹּף נַפְשִׁי
יָבֹא שִׁמְשִׁי — יֶחְשַׁךְ לֵילִי
עוֹד אוֹר יוֹמָם לֹא יִזְרַח לִי.

הִסְכַּלְתִּי וָאֶשְׁגֶּה. אוֹדֶה עֲלֵי־פֶשַׁע.
כֹּפֶר שִׁיתִי עָלַי וָעֹנֶשׁ תֵּנִי.
אַךְ לֹא עַל־הֶבֶל פַּחְדָּתִי נוֹסָדָה
וּסְלִיחָה תִכּוֹן לָהּ. יְאֶהָבֵךְ תֵּרֶשׁ
גַּם לִי גַּם לָךְ נוֹדָע. הֵן עִמּוֹ חֶרֶשׁ
יוֹם יוֹם דוֹבֶרֶת אֶמְצָאֵךְ. פָּנַיִךְ
יַאְדִּימוּ כַתּוֹלָע, פָּנָיו יֶחֱוָרוּ
אֶל־כֹּאִי, וּשְׁנֵיכֶם כֹּה תִבָּהֵלוּ
כִּי אֵין דֹּבֵר דָּבָר, כִּי תֵאָלֵמוּ,
וּכְהֵחָבֵא הוּא בָךְ יָעִיף עֵינֵיהוּ
אַתְּ נֶגְדּוֹ תִשְׂחָקִין ···· לֹא לְבִי יִתַּע
מַה־מִּשְׂחָק זֶה יָדַע מַה־בָּשְׁתֵּךְ פֶּתַע.

Detesto i miei sospetti, i dubbj miei.
Mai più della tua fede,
Mai più non temerò. Per que' bei labri
Lo giuro, o mio tesoro,
In cui del mio destin le leggi adoro.

Bei labri, che amore
Formò per suo nido,
Non ho più timore,
Vi credo, mi fido:
Giuraste d'amarmi
Mi basta così.

Se torno a lagnarmi
Che Nice m'offenda,
Per me più non splenda
La luce del dì.

Son reo, non mi difendo:
Puniscimi se vuoi. Pur qualche scusa
Merita il mio timor. Tirsi t'adora;
Io lo so, tu lo sai. Seco in disparte
Ragionando ti trovo: al venir mio
Tu vermiglia diventi,
Ei pallido si fa; confusi entrambi
Mendicate gli accenti; egli furtivo
Ti guarda, e tu sorridi... Ah! quel sorriso,
Quel rossore improviso
So che vuol dir! La prima volta appunto

כָּכָה שָׁחַקְתְּ וָבשְׁתְּ יוֹם לָךְ גִּלִּיתִי
אֶת־עֹצֶם אַהֲבָתִי. הַאִם עָלַיִךְ
הִתְאַנַּנְתִּי חִנָּם? כִּי לֹא תִבְגְּדִי?
כֹּזֶבֶת וּקְשַׁת לֵב! רָעָה גוֹמֶלֶת!...
אוֹי לִי! נִדַּרְתִּי וּדְבָרַי חִלַּלְתִּי!
אַל־יִחַר אַפֵּךְ בִּי, רַחֵם תִּזְכֹּרִי!
תָּעָה לִבִּי כִּי בִשְׂפָתַי בִּטֵּאתִי!
שִׂיתִי עַל־לִבֵּךְ כִּי אַהֲבָה תַשְׁגֵּנִי
תַּרְאֵנִי כִּמְתַעְתֵּעַ
וּלְבַדִּי לֹא לַשֶּׁקֶר אִשָּׁבֵעַ.

נוֹס מִיָּם שֶׁבֶת יַבֶּשֶׁת
רַב חוֹבֵל יִשָּׂא יָדֵהוּ
אַךְ אִם נָח שׁוֹתֵק יִרְאֵהוּ
עַל־מָשׁוֹט שָׁב מִתְרַפֵּק.
הַשְׁלִיךְ חֵץ אַשְׁפָּה וָקֶשֶׁת
אִישׁ מִלְחֶמֶת יִשָּׁבֵעַ
אַךְ אִם קוֹל שׁוֹפָר שׁוֹמֵעַ
לֹא יוּכַל עוֹד הִתְאַפֵּק.

עג

תרגום

המוקש.

מִי זֶה, נַחַל פֹּרֵץ. אֶת־מֵימֶיךָ
כֹּה הִרְבָּה וַיַּגְבִּיר. הֵפִיץ חוּצָה?
אֶל־רָחֵל יוֹנָתִי עַד אַגִּיעָה
הִבָּקַע. תֵּן לִי דֶרֶךְ. הַרְגִּיעָה
סוּרָה נָא, כַּתַּר־נָא לִי מִזְעָר.

Ch'io d'amor ti parlai, così arrossisti,
Sorridesti così, Nice crudele.
Ed io mi lagno a torto?
E tu non mi tradisci? Infida! Ingrata!
Barbara!.,. Ahime! giurai fidarmi, ed ecco
Ritorno a dubitar. Pietà, mio bene,
Son folle: in van giurai, ma pensa al fine
Che amor mi rende insano,
Che il primo non son io, che giuri in vano.

Giura il nocchier, che al mare
Non presterà più fede,
Ma se tranquillo il vede,
Corre di nuovo al mar.

Di non trattar più l'armi
Giura il guerrier talvolta,
Ma se una tromba ascolta
Già non si sa frenar.

L'INCIAMPO

CANTATA DEL MEDESIMO

Orgoglioso fiumicello,
Chi t'accrebbe i nuovi umori?
Ferma il corso, io vado a Clori,
Scopri il varco, a Clori io vo.

לִי תוֹחִיל וּתְצַפֶּה עַד אֵלְכָה
הֶרֶף נָא כִּי אֵלֶיהָ אָרוּצָה.
אַחַר כֵּן אִם מֵימֶיךָ יַחְלְפוּ
כְּבָרָמַי, שַׁדְמוֹתַי אִם יִשְׁטְפוּ
לֹא אֱלֹן. כִּי חֵמָה לֹא תִבְעָר.

אַךְ תִּפְרֹץ. בֹּקֶר אוֹר, שַׁחַר עָלָה
רָחֵל בֹּאִי תִשְׁמֹר, אֵיךְ אֵלֵךְ־־לָהּ?
נַחַל הַמְקַנֵּא! מֶה חָטָאתִי לָךְ
כִּי כֹה תִקְצֹף עָלַי? הֵן מִמֵּימֶיךָ
הִרְחַקְתִּי הַמִּקְנֶה. אָנֹכִי, אָנִי
צִיץ וָפֶרַח צָמְחוּ בִשְׂפָתֶיךָ
מִיַּד בַּלָּהָה מִיַּד רִבְקָה הִצַּלְתִּי!
עֵדַי בַּשַּׁחַק! לֹא אַחַת וּשְׁתַּיִם,
גּוֹמֵל רַע תַּחַת טוֹב! גַּם נִטְפֵי־מַיִם
מָנַעְתִּי מֵחִכִּי פֶּן אַמְעִיטֶךָ.
פֹּעַל זִמְרָתִי הוּא אִם נוֹדַע אָתָּה.
שָׁרָב בִּימֵי קָצִיר הֹם לֹא יַכֶּךָ
כִּי שִׂיחֵי צֵל נָטַעְתִּי עַל־יָדֶךָ.
מֵאָז כִּמְלֹא קָמְצֵי חוֹל לֹא רֻוֵּיתָ.
כַּד נָפַל כַּף מֵעֵץ קָרוֹב אֵלֶיךָ
עָצַר הֵצַר צַעֲדֶךָ.
עַתָּה הָיִיתָ נַחַל
וּשְׁאָגָה לְךָ כַּשַּׁחַל
שִׂיחִים כֵּפִים תִּשְׁטֹף אַבְנֵי מַעְגָּלָה
חֹק תִּבְזֶה, לֹא תַקְשִׁיב לִי, תַּחְלֹף הָלְאָה.
יָמִים מִסְפָּר יֵאָתָיו
מֵי אַפְסַיִם מֵימֶיךָ.

Già m'attende all'altra sponda;
Lascia sol ch'io vada a lei:
Poscia inonda i campi miei
Nè di te mi lagnerò.
Ma tu cresci frattanto.
Il giorno s'avvicina; eccó l'aurora:
Clori m'attende, ed io m'arresto ancora.
Invido fiume! e quando
Meritai tanto sdegno? Io dal tuo letto
Allontanai gli armenti; io sol contesi
A Filli ed a Licori
Del tuo margine i fiori; io spesso, ingrato,
Per non scemarti umor, (Numi il sapete)
Poche stille ho negate alla mia sete.
Se ignoto altrui non sei,
Opra è de' versi miei. Se passi ombroso
Infra gli estivi ardori,
Io su le sponde, io t'educai gli allori.
Allor bagnavi appena
La più depressa arena: un picciol ramo
Svelto dal vento a un arboscel vicino
Era impaccio bastante al tuo cammino.
Ed or cangiato in fiume,
Gonfio d'acque e di spume,
Strepitoso rivolgi arbori e sassi,
Sdegni le sponde, e non m'ascolti e passi.
Ma tornerai fra poco
Povero ruscelletto;

כֵּין תַּצְרִים יֶהֱמָיוּ
רַק עָפָר בִּגְדוֹתֶיךָ.
כָּמוֹ אֶצְעַד לִשְׂחֹק
גַּם אֶדְלְחֵם דָּיָם.
לֹא יַעַבְרוּ עוֹד חֹק
מַיִם גָּאוּ. עַד־יָם.

סד

תרגום

לָמָּה חַיִּים נִתְאָו? מָה עֹנֶג בָּמוֹ?
כָּל־כּוֹס תַּרְעֵלָה בָהּ וּבְכָל־דּוֹר עֹנִי.
בִּימֵי יַלְדוּת פָּנִים נִזְעָמִים, כָּנוּ
רַעַד יָבִיאוּ. מַטָּרָה בַנֹּעַר
אֶל־פֶּגַע־עֵת וּלְחֵץ אַהֲבָה הִגָּנוּ.
תַּחַת נֵטֶל שָׁנִים נִרְבַּץ כִּבְלַח.
פַּעַם חֵשֶׁק הַשִּׂיג יַכְאִיב נַפְשֵׁנוּ
פַּעַם יִרְאַת אַבֵּד מוּשָּׂג. (א) לָנֶצַח
עִם קִרְבָּם אַנְשֵׁי־עָוֶל יִלָּחֵמוּ
שָׁם עֹשֶׁק עִם קִנְאָה אַנְשֵׁי הַצֶּדֶק.
רַק לִצְלָלִים נִשְׁעָה נִפְנֶה אֶל הֶבֶל.
שִׁגָּעוֹן הוֹלֵלוֹת חֶזְיוֹנוֹת לָיִל.
וּבְיוֹם עֵינֵינוּ עִוְרוֹת תִּפָּקַחְנָה
וּפְשָׁעֵינוּ נֵדַע וּמְשׁוּגוֹתֵינוּ
אָז אֶל־עָפָר נָשׁוּב מָוֶת יִרְעֵנוּ.

(א) ר״ל מִלְּאַבֵּד ממנו הדבר המושג על דרך ועת לְאַבֵּד (קהלת ג׳ ו׳)

Del polveroso letto
Fra' sassi a mormorar.
Ti varcherò per gioco,
Disturberò quell' onde,
Torbido fra le sponde
Farò che vadi al mar.

DEL MEDESIMO

Perchè bramar la vita? e quale in lei
Piacer si trova? Ogni fortuna è pena,
È miseria ogni età. Tremiam fanciulli
D' un guardo al minacciar: siam giuoco adulti
Di fortuna e d' amor: gemiam canuti
Sotto il peso degli anni. Or ne tormenta
La brama d' ottenere; or ne trafigge
Di perdere il timor. Eterna guerra
Hanno i rei con sè stessi; i giusti l'hanno
Con l' invidia e la frode. Ombre, delirj,
Sogni, follie son nostre cure; e quando
Il vergognoso errore
A scoprir s' incomincia, allor si muore.

Demofoonte, Atto III. Scena 2.

עה

תרגום

הכבש והזאב

שֶׂה גַם זְאֵב כִּי לַמַּיִם צָמֵאוּ
לִשְׂפַת יְאוֹר אֶחָד הָלוֹךְ הָלְכוּ.
מַעְלָה זְאֵב עָמַד. שֶׂה מַטָּה מָטָּה.
עָוֶל זְאֵב זוֹלֵל כִּי כָסַף טֶרֶף
אָז תֹּאֲנָה מָצָא לָרִיב עִם־כֶּבֶשׂ.
מֵימַי שְׁתִיָתִי מַה־זֶּה עָכַרְתָּ
אָמַר? וְהַשֶּׂה לוֹ שָׁם פָּחַד פָּחַד:
הָהּ כִּי זְאֵב! אֵיךְ אֶעְכֹּר אֶת־מֵימֶיךָ
אִם מִמְּךָ אֶל־שְׂפָתוֹתַי יֵרֵדוּ?
דִּבְרֵי אֱמֶת הָאֵל פִּיהוּ סָגָרוּ
כִּי נִמְרְצוּ. אַךְ הִתְאַנָּה וַיֹּאמֶר:
חֶרְפָּתְךָ נָשָׂאתִי זֶה שָׁנָה.
וַיַּעֲנֶה הַשֶּׂה, אָז לֹא יָצָאתִי
עוֹד מִמְּעֵי אִמִּי. וּזְאֵב אֵלֵיהוּ
הָהּ חֵרְפַנִי, חֵי נַפְשִׁי, אָבִיךָ!
וַיְשַׁסְּעֵהוּ חִנָּם וַיֹּאכְלֵהוּ.
עַל־עֹשְׁקִים עַל־לֹא דָבָר אִישׁ צֶדֶק
הַמּשְׁלִים מָשָׁל הַלָּז מָשָׁלוּ.

עו

תרגום

הצפרדעים והשמש

כִּרְאוֹת חֲכַם לֵבָב אִישׁ גּוֹזֵל גֵּזֶל
קָרוֹב אֱלֵי בֵיתוֹ אִשָּׁה לוֹקֵחַ
מָשַׁל מְמַשֵּׁל זֶה מָשָׁל עָלֵיהוּ.

EX PHAEDRI FABULIS

LIB. I. FABULA I.

LUPUS ET AGNUS

Ad rivum eundem Lupus et Agnus venerant,
Siti compulsi: Superior stabat Lupus,
Longeque inferior Agnus: tunc fauce improba
Latro incitatus jurgii causam intulit.
Cur, inquit, turbulentam fecisti mihi
Aquam bibenti? Laniger contra timens:
Qui possum, quaeso, facere quod quereris, Lupe?
A te decurrit ad meos haustus liquor.
Repulsus ille veritatis viribus:
Ante hos sex menses male, ait, dixisti mihi,
Respondit Agnus: Equidem natus non eram.
Pater hercule tuus, inquit, maledixit mihi,
Atque ita correptum lacerat injusta nece.
Haec propter illos scripta est homines fabula,
Qui fictis causis innocentes opprimunt.

IBID. FABULA VI.

RANAE AD SOLEM

Vicini furis celebre vidit nuptias
Aesopus, et continuo narrare incipit:

שֶׁמֶשׁ בְּעֵת בִּקֵּשׁ אִשָּׁה לָקַחַת
הַצְפַרְדְּעִים כֻּלָּם קוֹלָם נָתְנוּ;
וַיַּעֲלוּ שַׁוְעָתָם הַשָּׁמַיְמָה.
קוֹל צַעֲקָתָם אֵל שָׁמַע מִמַּעַל,
מַה־זֶּה וְעַל מַה־זֶּה שָׁאַל לָדַעַת.
וַיַּעֲנוּ לֵאמֹר: אֶחָד הוּא שֶׁמֶשׁ
וַיַּחֲרִיב כָּל־אַגְמֵי מוֹשָׁבֵנוּ
כִּי עוֹד מְעַט מֵאֵין מַיִם נָמוּתָה
הָהּ! מַה־יְּהִי, אִם בָּנִים יוֹלֶד, לָנוּ?

עז

תרגום

הזאב והשועל לפני הקוף השופט.

כָּל־פֹּעֲלֵי עַוְלָה וַיְכַחֲשׁוּ
גַּם אִם אֱמֶת יֶהְגּוּ לֹא יֵאָמֵנוּ.
מָשָׁל אֲמַשֵּׁל לְךָ יוּכַח מִלָּי. —
שׁוּעָל, זְאֵב קָרָא, הָשֵׁב כֵּלָי. —
הַאִם בְּיָדִי הֵם? שׁוּעָל עָנָהוּ. —
יִהְיֶה לְדַיָּן קוֹף. — וּלְפָנָיו בָּאוּ
וַיְקָרְבוּ אֵלָיו עֲצֻמוֹתֵימוֹ.
שִׁמְעוּ דְבַר מִשְׁפָּט הִגִּיד אֲלֵימוֹ:
אַתָּה, זְאֵב, כֵּלֶיךָ לֹא פָקַדְתָּ, (א)
שׁוּעָל, בְּיָדְךָ הֵם. לַשָּׁוְא כִּחַדְתָּ. (ב)

(א) חסרת, מענין אשה רעותה לא פָקָדוּ (ישעיה ל"ד י"ט).
(ב) אתמהה! אם כלי הזאב לא גְּנַבוּ מכיתו, איך נכנס

Uxorem quondam sol cum vellet ducere,
Clamorem Ranae sustulere ad sidera.
Convicio permotus quaerit Iupiter
Causam querelae: quaedam tum stagni incola,
Nunc, inquit, omnes unus exurit lacus
Cogitque miseras arida sede emori.
Quidnam futurum est, si crearit liberos?

IBID. FABULA X.

LUPUS ET VULPUS JUDICE SIMIO

Quicumque turpi fraude semel innotuit,
Etiamsi verum dicit, amittit fidem.
Hoc attestatur brevi Aesopi fabula.
Lupus arguebat Vulpem furti crimine.
Negabat illa se esse culpae proximam:
Tum judex inter illos sedit Simius.
Uterque causam quum perorassent suam,
Dixisse fertur Simius sententiam:
Tu non videris perdidisse quod petis;
Te credo surripuisse quod pulchre negas.

השועל? לדעתי חִזֵּק המושל את דבריו ע״י ההפלגה וההטעאה
וה״ה כאלו אמר: כשבעלי ריבים בני בליעל עומדים לפניך יהיו
שניהם בעיניך כרשעים. לא כן דעת בורמאנום ולאנגי. הראשון
מפרש: הזאב לא סבר דבר כי השועל גנב מן הגנב, א״כ הזאב
אמר האמת שהשועל גנב ממנו. והשני: השועל גנב אבל לא מן
הזאב, א״כ השועל אמר האמת כשטען שלא גנב מן הזאב, וזה
וזה כנגד תכלית המשל.

עח

תרגום

החמור והרועה הזקן

בְּקוּם מוֹשֵׁל חָדָשׁ עַל־פֶּלֶךְ
וְחֹק יִשְׁנֶה, מַה־יִּסְכָּן־הֵלֶךְ?
גְּבִיר כִּגְבִיר אַךְ לֹא חֶלְקוֹ
וְלֹא בְמְעִיל יָמִיר שַׂקּוֹ.
חֲמוֹר רָעָה זָקֵן כְּאָחוּ
בְּדוּד פָּשַׁט, רֹעִים בָּרָחוּ.—
בְּנִי אָתוֹן! כֹּא נֵחָבֵא
וְלֹא נִפֹּל בִּידֵי שֹׁבֶה.—
שְׁנֵי כָּרִים עַל־שִׁכְמִי יָשֶׁת
שְׁתֵּי יָדוֹת מַשָּׂא, אִישׁ קֶשֶׁת?
עֲנֵה רֹעִי!— וַיֹּאמֶר לֹא.—
וּמָה אֶחְסַר אִם אֶעֱבֹד לוֹ
וְהוּא יִרְדֶּה בִּי כִּגְבִירִי?
הֲלֹא עֲלָמוֹת (א) אֶשָּׂא כָּרִי! (ב)

עט

תרגום

הכלב והזאב

מַה־טּוֹב דְּרוֹר בִּמְעַט מִלִּים אוֹדִיעָה. —
מָצָא זְאֵב רָזֶה יוֹם אֶחָד, כֶּלֶב
שָׁמֵן מְאֹד, וּשְׁנֵיהֶם אָז עָמְדוּ
וַיֹּאמְרוּ שָׁלוֹם אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ.

(א) ר״ל לעולם (תהלים מ״ח ט״ו) והמסרה מחלקת התיבה

IBID. FABULA XV.

ASINUS AD SENEM PASTOREM

In principatu commutando cïvium
Nil praeter domini nomen mutant pauperes.
Id esse verum, parva haec fabella indicat.
Asellum in prato timidus pascebat Senex.
Is, hostium clamore subito territus,
Suadebat Asinum fugere, ne possent capi.
At ille lentus: Quaeso, num binas mihi
Clitellas impositurum victorem putas?
Senex negavit. Ergo quid refert mea
Cui serviam, clitellas dum portem meas?

LIB. III. FABULA VII.

CANIS ET LUPUS

Quam dulcis sit libertas, breviter proloquar.
Cani perpasto, macie confectus Lupus,
Forte occurrit: salutantes dein invicem

לסתי תיבות ואולי לפי זה הרכון עַד הַמָּוֶת, והיא היא.
(ב) מעין תועלת משל זה מאמרם ז״ל: אי מר רבא את
תלמידא, אי מר רבא את תלמידא (סנהדרין דף ק״ט ע״ב).

אָז הַזְּאֵב הֵחֵל לֵאמֹר לַכֶּלֶב:
כֶּלֶב, אֱמֹר נָא לִי, אֵיךְ כֹּה שָׁמַנְתָּ?
הֵן מִמְּךָ חָזָק אַמִּיץ אָנֹכִי
אַךְ כַּחֲשִׁי קָם בִּי רָעָב כִּלָּנִי.
כֶּלֶב בְּתֻמּוֹ לוֹ עָנָה וַיֹּאמֶר:
אִם תַּעֲבֹד כָּמֹנִי לַאדֹנִי
תֹּאכַל וְגַם תִּשְׂבַּע תִּשְׁמַן כָּמֹנִי.—
מַה־הִיא עֲבֹדָה זֹאת?— שׁוֹמֵר סַף תְּהִי,
מִשּׁוֹדְדִים תִּצֹּר הַבַּיִת לַיְלָה.—
זֹאת אֶעֱשֶׂה. פֹּה לַמָּטָר לַשֶּׁלֶג
נָכוֹן אֲנִי, בַּיְּעָרוֹת חַיֵּי־פֶרֶךְ
אֶחְיֶה; הֲלֹא טוֹב לִי שִׁבְתִּי הַבַּיִת
כִּי שָׁם בְּלִי עָמָל אֹכַל לִשְׂבֹּעַ.—
אִם כֵּן לְכָה עִמָּדִי.— וַיֵּלְכוּ.
וַיְהִי בְּעֵת לֶכְתָּם וּזְאֵב רָאָה
אֶת־צַוְּארֵי הַכֶּלֶב כִּי חֲבָלוּ
מִשַּׁרְשְׁרוֹת בַּרְזֶל.— רֵעִי, מַה־זֹּאת?—
אֵין כָּל־מְאוּמָה.— נָא פָּנַי אַל־תָּשֶׁב.—
אוֹתִי בְּעֵת יוֹמָם כִּי קָשֶׁה אָנִי
הֵן יִקְשְׁרוּ, אֶשְׁכַּב אִישַׁן, בַּלַּיְלָה
אֵעוֹר, כְּבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ יַתִּירוּנִי
כַּטּוֹב בְּעֵינֵי אֵלֵךְ. כָּל אֶשְׁאָלָה
לֶחֶם יְבִיאוּן לִי, וַאדֹנִי יָטֵל
עֲצָמוֹת כִּבְשַׂר אָכְלוֹ, וּבְנֵי הַבַּיִת
אֶת־כָּל־אֲשֶׁר בּוֹ קָצוּ וַיַּשְׁאִירוּ.
בִּטְנִי בְּלֹא עָמָל יִמָּלֵא כָכָה.—
לֶכֶת הֲלֹא תוּכַל אָנֶה וָאָנָה.—
לֹא אוּכְלָה.— אִם כֵּן אֵפוֹא לָךְ תְּהִי
טוֹבָה גְדוֹלָה זֹאת עַד כֹּה הִלַּלְתָּ.
טוֹב לִי דְרוֹר מִמִּמְשָׁל רַב וָעֹשֶׁר.

Ut restiterunt: Unde sic, quaeso, nites,
Aut quo cibo fecisti tantum corporis?
Ego, qui sum longe fortior, pereo fame.
Canis simpliciter: Eadem est conditio tibi,
Praestare domino si par officium potes.
Quod? inquit ille. Custos ut sis liminis,
A furibus tuearis et noctu domum.
Ego vero sum paratus: nunc patior nives
Imbresque, in sylvis asperam vitam trahens:
Quanto est facilius mihi sub tecto vivere,
Et otiosum largo satiari cibo?
Veni ergo mecum. Dum procedunt, aspicit
Lupus a catena collum detritum Canis.
Unde hoc, amice? Nihil est. Dic, quaeso, tamen.
Quia videor acer, alligant me interdiu,
Luce ut quiescam, et vigilem nox quum venerit:
Crepusculo solutus, qua visum est, vagor.
Adfertur ultro panis; de mensa sua
Dat ossa dominus, frusta jactat familia,
Et quod fastidit quisque, pulmentarium:
Sic sine labore venter impletur meus.
Age, si quo abire est animus, est licentia?
Non plane est, inquit. Fruere, quae laudas, Canis.
Regnare nolo, liber ut non sim mihi.

פ

תרגום

ההר היולד

הַר גָּדוֹל לָלֶת עִבֵּר
בָּאוּ לוֹ חֶבְלֵי לֵדָה,
וַיִּזְעַק כַּיּוֹלֵדָה
וַיִּצְרַח מַר וַיָּחִיל.
וַיִּשָּׁמֵר אָז וַיּוֹחִיל
מִשְׁתָּאֶה כָּל־יֹשֵׁב חֶלֶד,
וַיְצַפֶּה לִרְאוֹת מַה־יֵּלֶד,
מַה־יָּלַד? יָלַד עַכְבָּר.
לְךָ בֶּן־אִישׁ חֶבֶל שׁוֹמֵר
מָשָׁל זֶה נִכְתַּב עַל־לוּחַ.
רַבּוֹת אֶעֱשׂ עֵת תֹּאמַר
מְאוּם לֹא תַעַשׂ תֵּלֶד רוּחַ.

פא

תרגום

חדיה החולה

דַּיָּה יָמִים רַבִּים לָמוּת חָלְתָה
כָּל מָזוֹר אֶל־חָלְיָהּ לִשְׁאוֹל תַּגִּיעָה.
וַתֹּאמֶר אֶל־אִמָּהּ: אִמִּי, נָא לֵכִי
אֶל־מִקְדַּשׁ כָּל־אֵלִים וּנְדָרִים שָׁמָּה
הַרְבִּי לִנְדֹּר לָהֶם אִם יְרַפְּאוּנִי.
וַתַּעַן וַתֹּאמַר: כִּדְבָרֵךְ אֶעֱשׂ
אַךְ לַהֶבֶל אִיגַע, לִי לֹא יַאֲזִינוּ.
הֵן אַתְּ לִשְׁמָמָה שַׂמְתְּ כָּל־מִקְדַּשׁ־קֹדֶשׁ
כָּל־מִזְבֵּחַ טִמֵּאת חָטַפְתְּ כָּל־זֶבַח.
עָלַיִךְ לָאֵלִים אֵיךְ אֶתְפַּלְּלָה?

LIB. IV. FABULA XVIII.

MONS PARTURIENS

Mons parturibat, gemitus immanes ciens:
Eratque in terris maxima expectatio.
At ille murem peperit. Hoc scriptum est tibi
Qui magna quum minaris, extricas nihil.

APPENDICIS FABULA I.

MILVIUS AEGROTANS

Multos quum menses aegrotasset Milvius,
Nec jam videret esse vitae spem suae;
Matrem rogabat, sancta circumiret loca,
Et pro salute vota faceret maxima.
Faciam, inquit, fili; sed opem ne non impetrem,
Vehementer vereor; tu, qui delubra omnia
Vastando, cuncta polluisti altaria
Sacrificiis nullis parcens, nunc, quid vis rogem?

פב

תרגום

האריה והעכבר

רָעָה אַל־תַּעַשׂ לִצְעִירִים מִמֶּךָּ

וּמְשָׁלִי זֶה עַל־זֹאת אוֹתְךָ יוֹכִיחַ.

אַרְיֵה יָשֵׁן עַל־מִשְׁכָּבוֹ בַּיַּעַר

וּסְבִיבוֹתָיו הָעַכְבָּרִים שָׂחֲקוּ.

אֶחָד מֵהֶם, אוֹי לוֹ, עָבַר עָלֵיהוּ

וַיִּנָּעֵר וַיִּקָּחֵהוּ פֶּתַע.

אָז הָעַכְבָּר הִתְחַנֵּן לוֹ וַיֹּאמֶר:

הִסְכַּלְתִּי וָאֶשְׁגֶּה וּלְךָ חָטָאתִי,

אָנָּא שָׂא נָא מַלְכִּי חַטַּאת עַבְדֶּךָ!

כִּשְׁמֹעַ זֹאת מֶלֶךְ כָּל־חַיְתוֹ יָעַר

וַיֹּאמֶר בִּלְבָבוֹ: הִנֵּה לֹא תְהִי

תִפְאַרְתִּי, אִם מִזֶּה נָקָם אֶקָּחָה!

וַיֹּאמֶר לוֹ סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶךָ.

מִקֵּץ יָמִים מִסְפָּר וַיְהִי שָׁט לַיְלָה

הָאַרְיֵה, וַיִּפֹּל תּוֹךְ פַּח וָפָחַת.

וַיְהִי כִּרְאוֹתוֹ כִּי רַגְלוֹ נִלְכָּדָה

וַיִּתֵּן קוֹל גָּדוֹל וַיִּנְהֹם נַהַם

וַתִּבָּקַע הָאָרֶץ אֶל־קוֹלוֹ.

קוֹל רַעַם שַׁאֲגוֹתָיו עַכְבָּר שָׁמֵעַ

וַיָּרָץ לוֹ וַיֹּאמֶר: אַל־תִּירָא

טוֹבָה תַּחַת טוֹבָה אֶגְמָלְךָ עָתָּה.

וַיְמַשֵּׁשׁ וַיְחַפֵּשׂ כָּל־קִשְׁרֵי־רֶשֶׁת

וּבְמוֹ שִׁנָּיו נָשַׁךְ נִתֵּק כֻּלָּמוֹ.

כֹּה חַרְצֻבּוֹת אַרְיֵה עַכְבָּר פִּתֵּחַ.

IBID. FABULA IV.

LEO ET MUS

Ne quis minores laedat, fabula haec monet.
Leone in sylva dormiente, rustici
Luxuriabant mures: et unus ex iis
Super cubantem casu quodam transiit.
Expergefactus miserum Leo celeri impetu
Arripuit; ille veniam sibi dari rogat.
Crimen fatetur, peccatum imprudentiae.
Hoc Rex ulcisci gloriosum non putans,
Ignovit et dimisit. Post paucos dies
Leo dum vagatur noctu, in foveam decidit.
Captum ut se agnovit laqueis, voce maxima
Rugire coepit; cujus immanem ad sonum
Mus subito accurrens: Non est quod timeas, ait,
Beneficio magno gratiam reddam parem.
Mox omnes artus, artuum et ligamina
Lustrare caepit, cognitosque dentibus
Nervos rodendo laxat ingenia artuum.
Sic captum mus leonem sylvis reddidit.

פג

תרגום

החמור הקוף והתנשמת

כֶּן־אָתוֹן עַל־רֹאשׁוֹ כִּי אֵין קְרָנַיִם
קוֹף כִּי זָנָב אֵין לוֹ הֵילִיל הֵחֵלּוּ.
וַתִּשְׁמַע הַתִּנְשֶׁמֶת שַׁוְעָתָמוֹ
וַתּוֹכִיחֵם לֵאמֹר: אֵיךְ תִּתְמַרְמָרוּ
עַל־זֹאת, עֵת כִּי תִרְאוּ עִוְרוֹנִי נֶצַח? —
אָדָם! שִׁית לֵב אֶל־צָרוֹת זוּלָתֶךָ
אָז תַּשְׂכִּל, כַּל תִּלֹּן, אֶת־צָרוֹתֶיךָ.

פד

תרגום

שָׁלוֹם מֵאֵל יִשְׁאַל עוֹבֵר אָרְחוֹת יַמִּים
עֵת יָם הוֹלֵךְ סוֹעֵר יִשָּׂא עָלָיו אֵימִים.
עֵת חֹשֶׁךְ עֵת עָנָן יַקְדִּיר וִיכַס יָרֵחַ
הַלַּיְלָה לַנְחוֹתוֹ אֵין כָּל־כּוֹכָב זוֹרֵחַ.
נֶפֶשׁ־אִישׁ מִלְחָמָה נֶפֶשׁ מוֹרִים בַּקֶּשֶׁת
גַּם אִם כַּקְּרָב תָּשִׂישׂ שָׁלוֹם שַׁלְוָה דוֹרֶשֶׁת.
אַךְ לֹא שָׁלוֹם תִּקְנֶה, אָחִי, כִּזְהַב אוֹפִיר
כִּגְלוֹמֵי אַרְגָּמָן כִּפְנִינִים וּבְסַפִּיר.
רַב־עֹשֶׁר רַב־כָּבוֹד לַגֶּבֶר לֹא יוֹעִילוּ
מִכַּעַס וּדְאָגָה אֶת־נַפְשׁוֹ לֹא יַצִּילוּ.
לָעוּף אֶל־בֵּית נָדִיב הִנֵּה עָשָׂה לוֹ יַעַשׂ
גַּם אִם סָפוּן בָּאֶרֶז צִיץ וּכְנָפַיִם כָּעַשׂ.

EX FABULIS FAERNI,

FABULA XLIII.

SIMIUS, ASINUS ET TALPA

Asinum querentem quod careret cornibus,
Et Simium quod caudae honore, hoc arguit
Sermone Talpa: Qui potestis hanc meam
Miseram intuentes caecitatem, haec conqueri?
Aliena si aestimaris infortunia,
Tunc aequiore mente perferes tua.

HORATII CARMINUM OD. XVI. LIB. II.

Otium Divos rogat in patenti
Prensus, Aegaeo, simul atra nubes
Condidit Lunam, neque certa fulgent
Sidera nautis:
Otium bello furiosa Thrace,
Otium Medi pharetra decori,
Grosphe, non gemmis, neque purpura venale nec auro.
Non enim gazae, neque consularis
Summovet lictor miseros tumultus
Mentis, et curas laqueata circum
Tecta volantes.

שָׂמֵחַ עַל־חֶלְקוֹ רַק כִּירֻשַּׁת אָבִיהוּ
בָּאָרֶץ זֶה אֹשֶׁר וּשְׂחוֹק יְמַלֵּא פִּיהוּ.
יִישַׁן יָנוּחַ לוֹ וּשְׁנָתוֹ לוֹ תֶּעֱרַב
גַּם פַּחַד גַּם חֶמְדָּה אֶל־עַרְשׂוֹ לֹא יִקְרָב.
צֵל וּטְפָחוֹת יָמֵינוּ עַל תֵּבֵל זוּ בֵּית שֶׁקֶר
רַבּוֹת לָמָּה נִדְרֹשׁ וּגְדוֹלוֹת עַד־אֵין חֵקֶר?
לָמָּה נַרְחִיק לִנְדֹּד מֵאֶרֶץ מוֹלַדְתֵּנוּ
קַצְוֵי אֶרֶץ נֵלֵךְ כִּמְעַט נִבְרַח מִמֶּנּוּ?
אִם בִּסְפִינָה נֵרֵד יֵרֵד עִמָּנוּ זַעַף
אִם עַל סוּסִים נִרְכַּב גַּם־הוּא יִרְכַּב לֹא יָעֵף.
כִּי מֵאַיָּל קַל הוּא, קַל מִנִּשְׁרֵי שָׁמַיִם
מִנִּי רוּחַ קָדִים הַמְחוֹלֵל חַשְׁרַת־מָיִם.
אִישׁ טוֹב הַיּוֹם יֹאכַל יִשְׂמַח עַל־גּוֹרָלוֹ
עַל־יוֹם מָחָר אַל יֵצֶר יִיטַב אוֹ יֵרַע לוֹ.
מָרַת נַפְשׁוֹ יַמְתִּיק יִשְׂחַק אֶל־שֹׁד אֶל־פָּרֶץ
יַחְשֹׁב כִּי לֹא כָרַךְ בַּכֹּל עוֹד אִישׁ עַל־אָרֶץ.
מָוֶת בָּחוּר יַפִּיל גִּבּוֹר חַיִל בַּשֶּׁלַח
וִיחַיֶּה אִישׁ רֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂא הַכֶּלַח.
לוּ (א) אוֹתִי אֵל חָנַן הַטּוֹב מָנַע מִמֶּךָּ.
מֵאָה עֶדְרֵי צֹאן לְךָ פָּרוֹת בָּשָׁן אֵלֶיךָ
סוּסִים אַבִּירִים אַתָּה תֶּאְסֹר לַמֶּרְכָּבָה
וּשְׁנִי תוֹלָע תִּלְבַּשׁ מֵאֶרֶץ מֶרְחָק בָּא.
אֵל אֹמֶן שָׂדֶה צָר רוּחַ זִמְרָה חַנָּנִי.
הֶהָמוֹן הַמְקַנֵּא בָּאֵלֶּה כָּזֶה אָנִי.

(א) לוּ ענינו כאן אולַי כמו לוּ ישטמנו יוסף וכדלפית כי ט"ו.

Vivitur parvo bene, cui paternum
Splendet in mensa tenui salinum.
Nec leves somnos timor, aut cupido
Sordidus aufert.

Quid brevi fortes jaculamur aevo
Multa? Quid terras alio calentes
Sole mutamus? Patriae quis exul
Se quoque fugit?

Scandit aeratas vitiosa naves
Cura: nec turmas equitum relinquit
Ocyor cervis, et agente nimbos
Ocyor Euro.

Laetus in praesens animus, quod ultra est
Oderit curare: et amara laeto
Temperet risu. Nihil est ab omni
Parte beatum.

Abstulit clarum cita mors Achillem:
Longa Tithonum minuit senectus:
Et mihi forsan, tibi quod negarit,
Porriget hora.

Te greges centum, siculaeque circum
Mugiunt vaccae: tibi tollit hinnitum
Apta quadrigis equa: te bis Afro
Murice tinctae

Vestiunt lanae: mihi parva rura, et
Spiritum Graiae tenuem Camoenae
Parca non mendax dedit, et malignum
Spernere vulgus.

פה

תרגום

לא שֵׁן יְחַף לא פָּז קִירוֹת בֵּיתִי
גַּם לא בְרוֹשׁ וָאֶרֶז קוֹרָתִי
עַל־שֵׁשׁ וְעַל־סֹחֶרֶת לא כוֹנָנָה
כִּי הוּבְאוּ בִמְחִיר דֶּרֶךְ תֵּימָנָה.
לא נַחֲלַת אָבוֹת לא הוֹלִידוּנִי
מִרְמוֹת וְנִכְלֵי־אָוֶן הִנְחִילוּנִי.
לא לִי גְלוֹמֵי חוּר בּוּץ אַרְגָּמָן
אֶדֶר יְקַר אָרְגָּה יַד אָמָּן.
אֵמוּן וְהַשְׂכֵּל לִי, גַּם רוּחַ שִׁיר.
אֱלֵי הֲכִי (א) מִסְכֵּן יֵרֹשׁ עָשִׁיר.
חֶלְקָה קְטַנָּה לִי. לַהוֹן נִבְהָל
מֵאֵל וּמֵרֵעַי עוֹד לא אֶשְׁאָל.
יוֹם בָּא וְיוֹם הֹלֵךְ גָּז חִישׁ כֹּרֵחַ
יֵרָא וְכֵן יֵאָסֵף הַיָּרֵחַ.—
לא אֵרְדָה הַשַּׁחַת. אַתְּ אָמַרְתְּ
כִּי פִסְלֵי גָזִית בּוֹנִים שָׁבַרְתְּ
לִבְנוֹת לָךְ אַרְמוֹן עֵת רַד יוֹמֵךְ.
יָם תַּחֲרִיב. צַר הַמָּקוֹם אֵלֶיךָ.
תַּסִּיג גְּבוּל תִּגְזוֹל שָׂדֶה וָכֶרֶם
גָּזוּל בְּלִי מַחְסֶה יִרְטַב מִזֶּרֶם.
יִשָּׂא בְחֵיקוֹ טַף עָרוֹם אֵין בֶּגֶד
יַרְחִיק נְדֹד יִתְעֶה יֵשֵׁב מִנֶּגֶד.

(א) אם כי, גם אם כמו הֲכִי ככנד (ש״ב כ״ג י״ט)

IBID. ODE XVIII.

Non ebur, neque aureum
    Mea renidet in domo lacunar:
Non trabes Hymettiae
    Premunt columnas ultima recisas
Africa: neque Attali
    Ignotus haeres regiam occupavi:
Nec Laconicas mihi
    Trahunt honestae purpuras clientae.
At fides, et ingeni
    Benigna vena est: pauperemqne dives
Me petit. Nihil supra
    Deos lacesso: nec potentem amicum
Largiora flagito;
    Satis beatus unicis Sabinis.
Truditur dies die,
    Novaeque pergunt interire Lunae.
Tu secanda marmora
    Locas sub ipsum funus: et sepulchri
Immemor struis domos,
    Marisque Bajis obstrepentis urges
Summovere littora,
    Parum locuples continente ripa.
Quid quod usque proximos
    Revellis agri terminos, et ultra
Limites clientium
    Salis avarus? pellitur paternos
In sinu ferens deos
    Et uxor, et vir, sordidosque natos.

זֶה נְוֵךְ יִשָּׁאֵר לָךְ, הַקָּבֶר!
בֵּית מַלְאֲכֵי רָעִים תַּחַת בֵּית חָבֶר.
תַּרְחִיב שְׁאוֹל נַפְשָׁהּ, רָשׁ וּבְנֵי־מֶלֶךְ
תִּבְלַע, וְתֶאְטַר־פֶּה עַל־שָׂר עַל־חֵלֶךְ.
שֹׁחַד וְכֹפֶר מָוֶת לֹא יִקַּח
וּלְיוֹרְדֵי־בוֹר קוֹחַ לֹא יִפָּקֵחַ.
רֹדִים כְּאַף גּוֹיִם וּגְאֵיוֹנִים
יַחְבֹּשׁ וְיַכְנִיעֵם אָב עַל־בָּנִים.
יִקְרָא דְרוֹר לַדָּךְ צָרוֹת סְבָבוּהוּ
נִדְרָשׁ לְכָל־שׁוֹאֵל וְלָלא בִקְשׁוּהוּ. (א)

פו

עצת הילדים (ב)

שִׁירַת דוד לבן אחיו, משא יסרו אחי אביו ששמו כשמו ה״ה המשורר והמליץ מרקאנטוניו מוריטו אשר חי במאה הי״ו למנינם. השירה הזאת בעלת מ״ו חרוזות כֻּלם מתאימות שנים טורים לכל חרוזה disticha, ואני העתקתיה בשנת תק״פז מלשון רומי ללשון עברי כדמותה כצלמה במספר חרוזותיה וטוריה כמשפט, אחת לאחת למצא חשבון. כל טור מחובר משני טורים (כשיר לי ס״ט ופ״ה) פעם מלעיל ופעם מלרע אלה בעלי שבע תנועות ואלה בעלי שש תנועות.

רַךְ, בֵּן יַקִּיר, עוֹדֶךָ, הַקְשֵׁב נָא תוֹכַחְתִּי,
מִלַּי תִּצְפֹּן אִתָּךְ וּשְׁמֹר אֶת־תּוֹרָתִי.

(א) וְלָלא. שוא הלמד נחה וכן שוא הבית במלת וּבְבִזָּיוֹן בשיר טו, וכן כל שוא באות אחרונה חשבתיו לנח כדעת קצת המדקדקים כמו אַתְּ וַיֵּשְׁתְּ, ודומיהם.

(ב) ענינו כאן עֵצָה לַיְלָדִים דוגמת חֲמָסִי עליך (בראשית י״ו ה׳) חֲמָסִי ושארי על בבל (ירמיה נ״א ל״ה) שענינם

Nulla certior tamen

Rapacis Orci fine destinata

Aula divitem manet

Herum. Quid ultra tendis? aequa tellus

Pauperi recluditur,

Regumque pueris: nec satelles Orci

Callidum Promethea

Revexit auro captus. Hic superbum

Tantalum, atque Tantali

Genus coercet: hic levare functum

Pauperem laboribus,

Vocatus atque non vocatus audit.

M. ANTONII MURETI

INSTITUTIO PUERILIS

AD M. ANTONIUM FRATRIS FILIUM

Dum tener es, Murete, avidis haec auribus hauri:

Nec memori modo conde animo, sed et exprime factis.

החמס שנעשה לי, אבל ועל קדקדו חֲמָסו ירד (תהלים ז׳ י״ז) ענינו החמס שעשה, ונתחלפה ההוראה גם בהתחלף היחס, ורבים כמהו.

אֵל לִפְנֵי־כֹל כַּבֵּד . אַחַר כַּבֵּד הוֹרֶיךָ
וַאֲשֶׁר תַּחַת הוֹרִים עֶלְיוֹן נָתַן אֵלֶיךָ.

מִנִּי שֶׁקֶר תִּרְחַק כִּי שֶׁקֶר לֹא יִצְלָח
אַךְ אִם תּוֹדֶה פִּשְׁעֶךָ כָּל־חֵטְא לְךָ יִסָּלַח .

תִּלְמַד וּבְטוּב לֵבָב . מַדַּעַת מַה־נָּעִים ?
עֹשֶׁר כָּבוֹד יִמְצָא חָכָם וּתְמִים דֵּעִים .

אִם גֶּבֶר יוֹכִיחֶךָ טוֹבָה תִּגְמֹל אִתּוֹ
אָמְנָם הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן יִשְׁנֶה תוֹכַחְתּוֹ .

אִישׁ מַחֲלִיק לְךָ לָשׁוֹן אֹהֵב אִתְּךָ אֵינֶנּוּ
אִישׁ, נַעַר סָר מִטּוֹב לֹא יוֹכַח, יִשְׂנָאֶנּוּ.

אִישׁ כִּדְבָרָיו אִישׁ פֶּתִי וּבְחֶלְקַת פִּיו רִמָּה
כָּל־עוֹד יוּכַל עָלֵיהוּ יַצְמִיד נֶבֶל מִרְמָה .

מַאֲמִין אֶל־כֹּל הוּא פֶתִי, אֵלָיו רֶשֶׁת יַטְמִינוּ.
לִמְאוּמָה לֹא מַאֲמִין גַּם כּוֹ עוֹד לֹא יַאֲמִינוּ .

אִם לִפְעוֹל רַע בִּקַּשְׁתָּ מֵאִישִׁים הִסָּתֵר
עֵינֵי־אֵל כֹּל צוֹפוֹת וּכְלָיוֹת הוּא חוֹתֵר .

רַק אֶל־אֹהֵב נֶאֱמָן תּוּכַל גַּלּוֹת סוֹדֶךָ
דָּבָר תַּחְפֹּץ הַסְתֵּר אַל־יֵצֵא מֵחִכֶּךָ .

דָּבָר לֹא יֵעָשֶׂה אַל־תַּבֵּט לוֹ עֵינֶךָ
מַרְאֶה כְּעוּר יַשְׁחִית לֵב נַעַר כִּלְבָבֶךָ (א) .

מִכָּל־דִּבְרֵי נְבָלוֹת הַעֲלִימָה נָא אָזְנֶיךָ
מֵעַל־הַמְדַבֵּר כָּם הַרְחֵק תַּרְחִיק דַּרְכֶּךָ .

רֵאשִׁית הַלִּמּוּדִים לַנַּעַר לֹא יֶעֱרַב
אַךְ חִישׁ אֵלָיו יִתְּנוּ פְרָיָם נָעִים וָרָב .

(א) מתחלה תרגמתי: אַל־תַּבֵּט אֶל־דָּבָר הֶעָשׂוּת לֹא יִכּוֹן .
מַרְאֵה דֹפִי יַשְׁחִית לֵב נַעַר לֹא נָכוֹן.

Imprimis venerare Deum: venerare parentes:
Et quos ipsa loco tibi dat natura parentum.
Mentiri noli: nunquam mendacia prosunt.
Si quid precaris, venia est tibi prompta fatenti.
Disce libens. Quid dulcius est quam discere multa?
Discentem comitantur opes, comitantur honores.
Si quis te objurget, male cum quid feceris, illi
Gratiam habe, et ne iterum queat objurgere, caveto.
Ne temere hunc credas, tibi qui blanditur, amicum.
Peccantem puerum quisquis non corrigit, odit.
Qui semel incautum blando sermone fefellit,
Ille idem, dabitur quoties occasio, fallet.
Ne cuivis sapiens, nec nulli credere, debet.
Fallitur alter saepe, fidem tibi detrahitur alter.
Si quid forte mali facies aut mente volutes,
Ut lateat homines, certe Deus omnia cernit.
Non nisi spectatis arcana sodalibus, effer.
Quodque tacere voles alios, prius ipse taceto.
Nil cupidus specta, nisi quod fecisse decorum est:
Turpia corrumpunt teneras spectacula mentes.
Averte impuris procul a sermonibus aures:
Et qui illis gaudent, horum consortia vita.
Principia studii radix inamoena videtur
Sed profert dulces parvo post tempore fructus.

מלת דֹפי נמצאת פעם אחת בלבד בתנ״ך (תהלים נ׳ כ׳) והוראתה מסופקת, לכן בתרגום שלי בחרתי במלת בֵּעור אע״פ שלא נמצאת בתנ״ך לפי שהיא מלה יפה ונאותה להמלים הכוונה.— לא נָכון מוסב אל הלב על דרך ולבם לא נָכון עמו (שם ע״ח ל״ז).

שָׂשׂוֹן בִּשְׂחֹק תִּקְנֶה גֵּז חִישׁ. אַךְ אִם הָגִיתָ
לָנֶצַח תָּקוּם לְךָ חָכְמָה בִּינָה קָנִיתָ.

מָנוֹחַ קַט יוֹעִיל יוֹסִף כֹּחַ עַל־כֹּחֵנוּ
מָנוֹחַ רַב יַרְפֶּה וִיסַכֵּל אֶת־שִׂכְלֵנוּ.

לְךָ כָּל־אָדָם יֵיטִיב אִם תֵּיטִיב לוֹ יָדְךָ
אַךְ אִם אִישׁ לֹא תֶאֱהַב גַּם אִישׁ לֹא יֶאֱהָבְךָ.

אַל־תִּתְמַהּ אִם רָאִיתָ שַׁלְוַת אַנְשֵׁי עַוְלָה,
יַד־אֵל הַכֹּתָם תֹּחֵר אַךְ תַּעַשׂ בָּם כָּלָה.

לָנוּחַ אִם תַּחְפֹּץ תִּיגַע בִּימֵי חָרְפֶּךָ
וּמְלָאכָה מַרְגֵּעָה גַּם כָּבוֹד תַּנְחִילֶךָ.

הִתְרָאֶה בַמַּרְאָה. אִם אֵל נָתַן לְךָ יֹפִי
אָנָּא אַל־תְּגָאֲלֵהוּ בִּפְעֻלּוֹת רַע וָדֹפִי!

אַךְ אִם לְךָ לֹא נִתַּן טוּב רֹאִי וִיפִי תֹאַר
חֶסְרוֹן זֶה תְּמַלֶּא־נָא בִתְבוּנַת לֵב וּבְטֹהַר!

אַל־תַּעַשׂ כָּל־דָּבָר נִתְעָב אֶל־עֵין רֹאֶיךָ
גַּם אִם אֵין אִישׁ עִמְּךָ דַּמֵּה רַבִּים צֹפֶיךָ.

רַב־קֶשֶׁב כִּי נַקְשִׁיב וּמְעַט דַּבֵּר נוֹאֵל
פֶּה אֶחָד נָתַן־לָנוּ וּשְׁתֵּי אָזְנַיִם אֵל.

דָּבָר תַּחְפֹּץ לִשְׁמֹר אַל־יָלוּז מֵעֵינֶיךָ
מִשּׁוֹדֵד לֹא תִירָא אִם תָּשֶׁת־לוֹ לִבֶּךָ.

רֵאשִׁית עַצְלָה יִנְעַם אַךְ קָלוֹן כִּימִינָהּ
וּמְלָאכָה רֹאשָׁהּ יֶקֶשׁ, סוֹפָהּ כָּבוֹד עֶדְנָה.

חֶמֶר תִּמְסֹךְ בַּמַּיִם אוֹ חֶמֶר אַל־תִּשְׁתֶּה
כִּי גֶחָלִים עָלֶיךָ בַּיַּיִן אַתְּ חוֹתֶה.

Ludo indulsisti? Subito evolat illa voluptas.

Legisti? Utilitas studio percepta manebit.

Ut moderata quies prodest, viresque ministrat:

Sic hebetat corpus nimia, ingeniumque retundit.

Si prodesse aliis studeas, tibi proderis ipsi:

At nisi ames alios, et te quoque nullus amabit.

Successos faustos numquam admirare malorum.

Sera licet, tamen olim illos sua poena sequetur.

Si tibi grata quies, juvenis ne parce labori:

Dux ad honoratam est homini labor ipse quietem.

Inspice te in speculo: et bona seu tibi forma videtur,

Moribus obscoenis illam foedare caveto.

Seu tibi subtraxit vultus natura decorum

Ingenio ut formae compenses damna, labora.

Nil facito, quod turpe putes fecisse videri:

Et cura, ut multis tibi sis pro testibus ipse.

Ut nos pauca loqui, plura autem audire moneret,

Linguam unam natura, duas dedit omnibus aures.

Quae servare voles, ne crebro invisere parce:

Namque minus furem metuunt, quae saepe videntur.

Blanditur primo, sed perdit inertia famam:

Aspera res primo est, sed fert industria laudem.

Aut vinum ne tange, aut multa prolue lympha:

Cum vino indulges, igni puer adjicis ignem.

אוֹר עַל־פָּנֶיךָ יְהִי, עִם כֹּל דַּבֵּר הַצְנֵעַ
רֵעִים רַבִּים אָז תִּקֶן יֹאבוּ בְּךָ הִשְׁתַּעְשֵׁעַ.

עֹשֶׁר אַל־תִּרְדֹּף נָא, חָכְמָה תִרְדֹּף וָיֹשֶׁר
כִּי עֹשֶׁר כַּחָכְמָה לֹא הַחָכְמָה בָּעֹשֶׁר.

תִּלְמַד וַאֲשֶׁר לָמַדְתָּ עַל־לֵב תָּמִיד קָשְׁרָה.
אַל־תַּעַשׂ כַּדוֹלֶה הַמַּיִם כִּכְבָרָה.

אַל־תִּתְאַנַּף חִנָּם, פֹּתֶה תָמִית קִנְאָה.
לִבְזוֹת דָּבָר מַקְצִיף הִיא חָכְמָה הִיא בִינָה.

הָאֶרֶז כִּלְבָנוֹן הַפֵּל יַפִּיל כָּל־רוּחַ,
לֹא כֵן בְּבִקְעַת שִׂיחַ, כִּי הוּא נָכוֹן בָּטוּחַ:

כֵּן פַּחַד וּדְאָגָה אַנְשֵׁי הוֹן רַב יְסֹבּוּ,
בֶּטַח יִשְׁכֹּן אִישׁ רָשׁ, אֶל־נַפְשׁוֹ לֹא יֶאֱרֹבוּ.

וּמְעַט דַּבֵּר אֶל־נַעַר יִכּוֹן, וּבְמוֹ עִתּוֹ
זֶה עַל־שִׂכְלוֹ יָעִיד זֶה אוֹת עַל־עַנְוָתוֹ.

רֹדֵף צֶדֶק וָחֶסֶד חָפַצְתָּ הִקָּרֵא?
צֶדֶק חֶסֶד תִּרְדֹּף וּבְשֵׁם טוֹב כֹּה תִפָּרֵא.

מִצְוֹת מוֹרָיו יָרֵא מִשֵּׁבֶט לֹא יִירָא.
בּוֹזֶה אוֹתָן, אוֹי לוֹ! לַמַּהֲלֻמוֹת יִקָּרָא.

נַעַר חָכְמָתוֹ תֵרֶב מִנִּי מִסְפַּר שָׁנֵיהוּ
יוֹדוּהוּ בִשְׁעָרִים, כָּל־אִישׁ יֹאמַר, אַשְׁרֵהוּ!

וּלְשָׁלוֹם יִשְׁאַל־לוֹ וִיבָרֶךְ־לוֹ כָּל־פֶּה, (א)
אַךְ מִי יַחְפֹּץ דַּבֵּר עִם נַעַר הַנִּרְפֶּה?

(א) פּעל בֵּרֵךְ נִקְטר בּו פעמים בּלבד בּתנ״ך עם לו, הלא בּנחמיה י״א ב׳. והב׳ בּד״ה א׳ כ״ט כ׳

Fac tibi sit vultus comis, sermoque modestus:

Sic multos facile tibi conciliabis amicos.

Semper opum studio praefer virtutis amorem.

Non opibus virtus, sed opes virtute parantur.

Disce, et quae discis memorem sub pectore conde,

At facies tantundem ac si cribro hauseris undam.

Irasci noli temere; nil foedius ira;

Quam quaecumque movere solen t, ea temnere laus est.

Venti agitant celsis positas in montibus ornos,

A quibus in media tuta est arbuscula valle:

Sic et opes agitant majora pericula magnas:

Tutior angustos comitatur vita Penates.

Parca loqui puero, sed tempestiva, decorum est.

Haec enim ingenium res indicit, illa pudorem.

Scire cupis, quae sit famae via certa parandae?

Tale te praes ta, qualem te poscis haberi.

Verbera non metuet, metuit qui jussa magistri;

Haec qui contemnet, merito miser ille timebit.

Quam felix puer est, virtus in quo anteit annos!

Illum omnes meritis certatim laudibus ornant:

Et spectant cupide, et felicia cuncta precantur;

At contra nemo alloquio dignatur inertes.

אֶל־כֹּל יִהְיֶה לָבוּז וּלְמָשָׁל וּשְׁנִינָה,
הוּא כַּעַס אֶל־אָבִיו, כִּמְעַט אתוֹ יִשְׂנָא.

הִשָּׁמֶר־נָא מֵחֵטְא פֶּן תַּסְכִּין בּוֹ נַפְשֶׁךָ
פֶּן לֹא תוּכַל לִכְלֹא מֵארַח רַע רַגְלֶךָ.

גַּם אִם בִּנְתִיב הַיֹּשֶׁר בָּרִאשׁוֹנָה כָּשַׁלְתָּ
לֵךְ בּוֹ, לֹא תִכָּשֵׁל יוֹם לְדֶרֶךְ־כּוֹ תִּרְגַּלְתָּ.

עָשָׂה אִישׁ עִמְּךָ טוֹב, זָכְרֵהוּ וּתְרִימֵהוּ,
עָשִׂיתָ טוֹב עִם אִישׁ, דֹּם לָךְ אוֹ הַקְטִינֵהוּ.

כַּטּוֹב אוֹ כַּמּוֹעִיל לִבְחֹר הוּטַל אֵלֶיךָ
כַּטּוֹב תִּבְחַר, גַּם רֶגַע אַל־יָפוּן נָא לִבֶּךָ.

אֵלֶּה רָאשֵׁי מִלִּין, עַל־לֵב לָעַד קָשְׁרֵם,
מָה־רַב מַה־טּוֹב פִּרְיָם אִתָּךְ אִם תִּשְׁמוּרֵם!

הַמֹּשֵׁל בִּתְבוּנָה עַל־כָּל־תֵּבֵל אַרְצוֹ
יִרְצֶה פֹעַל יָדֶיךָ וּבְךָ יִהְיֶה חֶפְצוֹ.

עֵת כִּי תַשְׁכִּים בַּבֹּקֶר תָּעִיר וּתְקַדֵּם שַׁחַר
עֵת כִּי תִשְׁכַּב בָּעֶרֶב אֶל־תּוֹךְ מַרְבַדֵּי צַחַר,

הַעְתִּירָה לֵאלֹהִים וּבְלֹא שִׂפְתֵי מִרְמָה
הוּא לְךָ עָצְמָה יַרְבֶּה וּלְךָ יִתֵּן חָכְמָה.

עָלָיו תִּבְטַח הוּא יַעַשׂ, קוּ לוֹ גֹל לוֹ דַּרְכֶּךָ
לִשְׁמוֹ וּלְתִפְאַרְתּוֹ יִהְיוּ כָּל־מִפְעָלֶיךָ.

Spernuntur cunctis, et vulgi fabula fiunt;
Vix oculis pater ipse illos satis aspicit aequis.

Non tantum in praesens obsunt peccata: sed hoc plus
Ad mala quod proclivem animum adsuetudine reddunt.

Quae bona sunt sectare; etiam si dura videntur
Principio: longus paullatim ea molliet usus.

Acceptum officium memora atque extolle: sed abs te
Collatum extenua, et potius sine praedicet alter.

Utilitas quoties pugnare videtur honesto,
Ne dubitare quidem fas est, quin vincat honestus.

EPILOGUS

Pauca quidem est; sed quae studio servata perenni
Minificos fructus progressu temporis edent.

Adspiret tantum coeptis Deus, omnia cujus
Consilio aeterno et certa ratione reguntur.

Quem tu et luce puer prima, cum strata relinquis
Impiger, et dulcem repetis cum vespere somnum

Supplicibus facito places ante omnia votis.
Ille tibi ingeniumque sagax, corpus salubre,

Et multa meliora dabit. Diffidere noli.
Tu modo ad illius semper refer omnia laudem.

פז

חתימה

יוֹם הַזְּמַן רָדַף יְחִידָתִי
נִהַג כְּשֶׁטֶף אַף וּכְכְבֵדוּת
שָׁבַר גְּאוֹן עֻזִּי וּמִשְׁעַנְתִּי
הֵסִיר עֲטֶרֶת רֹאשׁ וְהָעֵדוּת (א)
צִוָּה בְחַסְדּוֹ אֵל יְשׁוּעָתִי
קָרָא לְחַיָּתִי דְרוֹר וּפְדוּת
הֵפִיץ עֲנַן שִׂכְלִי וְחֶשְׁכָּתִי
מִהְיוֹת שְׁבוּי כִּסְלָה וּבֶן־עַבְדוּת
לֹא שָׂם מְנַת חֶלְקִי וְחֶבְרָתִי
עִם נַעֲוֵי לֵבָב בְּנֵי מַרְדּוּת
הִצִּית מְדוּרַת אֵשׁ בְּלִבָּתִי
אֵשׁ אַהֲבַת עוֹלָם וְהַיְדִידוּת
אַהֲבַת שְׂפַת עִבְרִים וְאַהֲבָתִי
לְדַבֵּר אֱמֶת וָחֹק וְלָעֵדוּת ·
לֹא הָיְתָה לַהוֹן תְּשׁוּקָתִי
לִיקָר וְלַמִּשְׂרָה וְלִפְקֻדּוּת ·
וָאֶשְׁמְרָה מִשְׁמַר כְּהֻנָּתִי
כִּי יַעֲנוּ שִׁירַי וְהֵם עֵדוּת.
אֵל נָא! רְצֵה זִבְחִי וְתוֹדָתִי
כִּי נִתְּנוּ טַלְּם יְמֵי יַלְדוּת.

(א) עֲדוּת נ״פ, הוא מלשון עֲדִי לדעת רד״ק על פסוק את הנזר ואת הָעֵדוּת (מ״ב י״א י״ב) הנו ענינו תורה מן יעד והראוני יְעֵדוּת, והנו מלי עֵד.

אגלי טל

א

תלונות מתחכם, חכם להרע, על החכמה

אֶחְכַּם אָמַרְתִּי וּרְחוֹקָה מִמֶּנִּי.
לַשָּׁוְא אֶשְׁקֹד בַּלִּמּוּדִים לִשְׁמֹעַ.
לַשָּׁוְא סִפְרֵי חָכְמָה צוֹבֵר הִגְנִי
לַיְלָה וָיוֹם אֶגֹל אֶמְאָס מַרְגּוֹעַ.

הָרַע יָדַעְתִּי אַךְ מַשְׂכִּיל אֵינֶנִּי!
שָׁוְא לִלְשׁוֹנִי הַגְבִּיר הָרִים אֶזְרוֹעַ.
כִּנְבָלַי, כִּכְזָבַי מוֹשֵׁל עוֹדֶנִּי
רַק עַל־פֶּתִי וּכְסִיל נִסּוּ לִכְרֹעַ.

חָכְמָה, מֶה מָאַסְתְּ בִּי? יוֹם תָּךְ אֶשְׁאָלָה
דָּבָר אִתִּי מַדּוּעַ לֹא תָשִׁיבִי?—
גֵּאָה, שִׂנְאָה, קִנְאָה כִּי בָךְ מָשָׁלָה…
לֹא יִהְיֶה לָּךְ כִּי חֵלֶק! בִּשְׁאוֹל מַטָּה
רֵד, אִישׁ מִרְמָה!— אָנָּא מִלֶּיהָ קְשִׁיבִי!—
הַס, מִתְחַכֵּם! שׂוֹנֵא חַכְמֵי־לֵב אָתָּה!

ב

אֹהֵב רֹדֵף שָׁלוֹם רַק בִּשְׂפָתַיִם
וּמְשַׁלֵּחַ מָדוֹן חוֹשֵׁךְ מֵישֶׁר!
עִוֵּר תַּכְשִׁיל תָּאַר כֶּבֶד אָזְנַיִם
תִּשְׂמַח לְאֵיד כְּמוֹצֵא הוֹן וָעשֶׁר.
נִגְעֵי אִישׁ אִישׁ תְּחַפֵּשׂ כְּזָהָב פַּרְוַיִם
תִּשְׂנָא, תְּשַׁסֵּם קֹנֶה חָכְמָה וָאשֶׁר.
אִישׁ לָשׁוֹן כֹּל תִּכּוֹן! יָגֵל נִגְעֶךָ
תַּהַרְגֵךְ קִנְאָה, תִּשְׂרֹף סִיגֶיךָ.

ג

תרגום

על ההגבהה (א)

זאת הַתּוֹרָה זֶה הַדָּבָר
הָאֵל נָתַן מוֹרָשָׁה לָנוּ,
אִתָּהּ נִצַּר. לָהּ נִתְחַבַּר
כָּל־עוֹד נִשְׁמַת רוּחַ אֵל בָּנוּ.

בָּהּ הִתְהַלֵּל, אִתָּהּ הַגְבֵּהַּ
עַם יִשְׂרָאֵל, הַרְאֶהָ כֹּל.
הַרְבֵּה הִרְבִּית בִּמְחִירֶיהָ
כִּמְחִיר נָתַתָּ וַתִּשְׁקֹל.

כָּל־קִנְיָן תַּתָּה בִּגְלָלָהּ
כָּל־זֶבֶד טוֹב הָאֵל יִזְבֹּד
נֶפֶשׁ וּמְאֹד שֵׁם וּתְהִלָּה
שָׁלוֹם חָפְשָׁה עֹשֶׁר כָּבוֹד.

הֵן זֶה דִּגְלֵנוּ, זֶה נֵס יָהּ, (ב)
עָלָיו נִלְחַמְנוּ, עָלָיו רַבְנוּ.
עָלָיו אֵין קֵצֶה לִגְוִיָּה
וּכְצֹאן טִבְחָה עָלָיו נֶחְשַׁבְנוּ.

מֵאָז מִקֶּדֶם לַאֲבוֹתֵינוּ
נֵס זוּ נָתַתָּ, אֵל שַׁדַּי!
בְּקֶרֶב נִגַּפְנוּ, אַךְ דִּגְלֵנוּ
תָּמַכְנוּ עַל־תַּלְמֵי שָׂדָי.

(א) השיר הנשגב הזה, מזכית פה בחליפיו ואשר יסודתו על מכתב ההגבהה הקדמון, כדפס במכתב עתי Der Jude שנה ראשונה סי' י"ד. ג' תרגומים ממנו בלה"ק יצאו לאור בכה"ע המדעים

HAGBAHA

Diess ist die Thora, diess das Wort,
Das Gott uns hat gegeben,
Dass wir's bewahren fort und fort
Und tragen durch das Leben.

Weis' auf, Volk Juda, hoch sie auf,
Du darfst mit Stolz sie zeigen.
Sie ist gekauft um hohem Kauf
Um hohen Kauf dein eigen.

Du gabst ja hin für dieses Gut,
Was nur der Mensch besitzet;
Glück, Habe, Freiheit, Ehre, Blut
Hast du darum verspritzet.

Diess ist das himmlische Panier,
Um das wir muthig stritten,
Und tausend Tode haben wir
Um diess Panier gelitten.

Gott, unser König, Gott der Macht,
Du gabst es unsern Ahnen.
Verloren haben wir die Schlacht,
Doch hier sind unsre Fahnen.

לשנת תר"ו מדף מ"ד עד דף מ"ז וגם אני העתקתיו עברית אך גמרתי שלא להדפיס תרגומי כ"א בצירוף שאר שירי. גם ללשון איטלקי נעתק ג"כ, אך תרגום ידידי ותלמידי יניק וחכים אליה פינקרלי נ"ע אשר בדמי ימיו הלך לבית עולמו בשנת תר"ז עולה ע"ג כלם. נדפס ב"פ בשנת תר"י ותר"יג.

(ב) נֵס יָהּ ולא כֵּס יָהּ אולי היא כפי השערת החכם קליריקוס הקריאה הנכונה בשמות י"ז י"ו ונראין דבריו אלא שלא נמצאת נוסחא זו בשום ספר לא כ"י ולא דפוס ישן וגם לא אצל המתרגמים הקדמונים.

וּבְיוֹם חֵילֵנוּ צָר הִכְחִיד
טָמוּן כַּחֵיק נְשָׂאנוּ נֵס
וּכְבָבַת עַיִן וּכְיָחִיד
שָׁמוּר נָצוּר מִיַּד אֹנֵס.

סָבִיב סָבִיב שָׁמָּה נָפָלוּ
גִּבֹּרֵי חַיִל אֵין מִסְפָּר.
וּפְלִיטֵי־חֶרֶב לֹא מָעָלוּ
וּבְרִית עֶלְיוֹן אִישׁ לֹא הֵפֵר.

גָּדַל שִׁבְרֵנוּ. מַטֵּה רֶגֶל
בָּאנוּ בַּמַּיִם הָרַבִּים.
נוֹסַסְנוּ נֵס מִלַּטְנוּ דֶגֶל
מֵאֵשׁ יֹקֶדֶת וּלְהָבִים.

בַּנֵּס הַזֶּה רַבִּים הוּלָטוּ
וּבְתַנּוּר אֵשׁ עִמּוֹ הָשְׁלָכוּ
רַבִּים עָלָיו הֻכּוּ נִשְׁחָטוּ
וּמְדֻקָּרִים נַפְשָׁם שָׁפָכוּ.

אוֹיֵב לֹא נָח. חִצָּיו יָרָה
הִשְׁקָה מֵי רוֹשׁ. שָׂרַף. פּוֹרֵר.
רַק זֹאת הִצַּלְנוּ: הַתּוֹרָה!
כָּל־הוֹן וּרְכוּשׁ בַּז לוֹ צוֹרֵר.

לָכֵן נְקוּמָה נִשָּׂאֶהָ
נְגִילָה בָּהּ. נַרְאֶהָ כֹל.
הַרְבֵּה הִרְבִּינוּ בִמְחִירֶיהָ
בִּמְחִיר נָתַנּוּ וַנִּשְׁקֹל.

הַיּוֹם עָמַד צָר מִזַּעְפּוֹ.
אַךְ אִם יָקוּם אָדָם עָלֵינוּ
יִרְאֶה יֵדַע כִּי עַל־אַפּוֹ
נִדְגֹּל תָּמִיד נָרִים נִסֵּנוּ.

Wir trugen sie in unserm Fall
In den geheimsten Falten,
Wir haben sie wie Auges Ball,
Wie Kindes Haupt erhalten.

Die Kämpfer sanken um sie her,
An Menge nicht zu zählen.
Doch liess der Rest sich nimmermehr
Zu feigem Abfall quälen.

Es quoll Verderben rings hervor,
Wir schwammen durch die Fluthen,
Hoch hielten wir die Fahn' empor,
Aus Lavastromes Gluthen.

Wohl Mancher war in sie gehüllt,
Den Flammen übergeben,
Wohl mancher liess auf diesem Schild
Durchbohrt sein tapfres Leben.

Der Feind schoss Pfeile, Feuer, Gift
Im nie gestillten Streite,
Wir retteten die Gottesschrift,
Sonst Alles war zur Beute.

Drum heben wir sie freudig auf,
Wir dürfen kühn sie zeigen,
Sie ist gekauft um hohen Kauf,
Um hohen Kauf uns eigen.

Die Kämpfe ruhn, doch würden sie
Je wieder uns erreichen,
Sie sollten's finden, dass wir nie
Von unsern Fahnen weichen.

ד

משפט קצת בחורי זמננו

הוֹלֵךְ נְטוּי גָרוֹן וּבְיָדוֹ שׁוֹט (א)
יִתְחַר. יְשַׂחֶק־בּוֹ. יַהְפֹּךְ. יִדְגֹּל.
שָׂפָם עֲלֵי שָׂפָה יִמְשֹׁךְ. יִפְרֹט. (ב)
בִּנְדָן כְּמַרְאֵה־קַשׁ יָדָיו יָגֹל. (ג)

עַל־עֵין זְכוּכִיתוֹ עֵינוֹ יִטְפֹּל
יָצִיץ עֲלָמוֹת בָּהּ. יַחְקֹר. יִשְׁפֹּט.
פִּיו מַעֲלֶה עָשָׁן. וּשְׁמוֹ גָדוֹל
בֵּין תֹּפְשֵׂי עוּגָב. רֶסֶן. מָשׁוֹט.

יֵשֵׁב לְכִסֵּא־לוֹ בֵּית הַמַּשְׁקִים.
שָׂרָה. מְרַקֵּדָה. שָׂרִים. חֻקִּים.
חָרָשׁ וְסוֹפֵר שָׁם יָדִין. יִבְחָן.

יִשְׁרֹק וְיַכֶּה־כַּף בֵּית הַמְשַׂחֲקִים.
יִקְרָא בְּיַלְדֵי יוֹם. יִקְרָא רוֹמָן ... (*)
שַׁחַר כְּמוֹ יֵעוֹר יִשְׁכַּב. יִישָׁן.

(א) ר׳ יהודה הלוי באחד משיריו המתחיל: לְבִי עֲמוֹד כִּי מִי בְסוֹד תּוֹכֵן לְבָבוֹת יַעֲמוֹד (גנזי אקספארד צד 38, דיואן דף ד׳) חרז יְקוֹד, יְסוֹד, נוֹד, סְפוֹד, תֵּעָבֵד וזולתם עם יַעֲמוֹד, אך אתה אל תתמה אם חרזתי יִטְפֹּל, גָּדוֹל עם יִדְגֹּל, יִפְרֹט, יִשְׁפֹּט עם שׁוֹט, רוֹמָן, יִישָׁן, עם יִבְחָן.

(ב) אלו הַפֹּרְטִים על פי הנבל (עמוס ו׳ ה׳) שענינו היחידות והבדל מן הכלל (רד״ק).

(ג) בִּנְדָן כְּמַרְאֵה־קַשׁ. ר״ל בבתי ידים שעינם כעין הקש

(Guanti gialli).

(*) Romanzi

ה

הדור זו
או
עולם הפוך

עוֹלָם הָפוּךְ — עוֹלָם הַפּוּךְ
כִּזְמִירוֹתַי אָרִיעַ לָךְ.
דּוֹר מִתְחַפֵּשׂ, דּוֹר מִתְפָּאֵר
דּוֹר מִתְקַדֵּשׁ, דּוֹר מִטַּהֵר!
אַגִּיד אָשִׁירָה אֶת־גָּדְלָךְ.
בָּנִים גִּדַּלְתָּ מַה־טּוּבָם!
כָּם אֶתְהַלֵּל, אֶתְבָּרֵךְ־כָּם.

אִישׁ הַדּוֹר זוּ נָד כַּקָּנֶה
פּוֹנֶה אֶל־אָוֶן מִשְׁתַּנֶּה.
פַּעַם מַשְׂמִיל פַּעַם מַיְמִין
הַיּוֹם כּוֹפֵר מָחָר מַאֲמִין.
בֹּחֵר מֹאֵס, כֹּתֵב מֹחֶה
עֶרֶב מַקְרִיב בֹּקֶר דֹּחֶה.
רֶגַע יָקִים יָרִים יַמְלִיךְ
רֶגַע יַשְׁפִּיל יַפִּיל יַשְׁלִיךְ.
רֹקֵד סֹפֵד, שֹׂחֵק בֹּכֶה
נֹשֵׁק נֹשֵׁךְ, חֹבֵק מַכֶּה.
לֹא לוֹ יִסְכֹּן — רוּחַ נָכוֹן
חַדֵּשׁ קִרְבּוֹ — יַחֵד לִבּוֹ!
כִּי יוֹם אֶחָד יִתְפֹּר יִקְרַע
יִצְדַּק יִרְשַׁע יֵיטִיב יָרַע.

עֹבֵר עַל־חֹק שֹׁמֵר מִצְוָה
מַשְׁפִּיל נַפְשׁוֹ אֹמֵר, גֵּוָהוּ
דֶּרֶךְ יָשָׁר לֹא יִבְחַר־לוֹ
לָכֵן תָּמוּט תֵּתַע רַגְלוֹ.

אִישׁ הַדּוֹר זוּ — עֵינַי חָזוּ
אָחִיו רֵעֵהוּ לֹא יֶאֱהַב
כִּי בִשְׁלוֹמוֹ נַפְשׁוֹ תִכְאָב;
לִמְצוֹדֵד יָקֻם וּלְמַכְלִים
יִכְתֹּב שִׂטְנָה וּשְׁמוֹ יַעְלִים.
כָּל־אִישׁ מַצְלִיחַ צַר יָצַר
עַל־דַּרְכּוֹ יָשֶׂם צוּר מַעְצוֹר.

עֵינַי חָזוּ — כִּי הַדּוֹר זוּ
אֵין כּוֹ אֵמוּן — חַבְלוֹ טָמוּן
יֵשֵׁב בַּחֶדֶר הָאֹרֵב.
יִרְדֹּף יִדְחַף — אִישׁ תָּם אִישׁ חַף
יִבְחַר אִישׁ נֵבֶל וִיקָרֵב.
עַל־הַנֹּפֵל יִרְמֹס יִדְרֹךְ
וּקְרָב עַל־קִצְרֵי־יָד יַעֲרֹךְ.
לִפְנֵי עָרִיץ יִכְרַע יִקֹּד
עַל־דַּלְתוֹתָיו יוֹם יוֹם יִשְׁקֹד.
הוֹלֵךְ רָכִיל גּוֹלֶה עֶרְוָה
עֹלֵז לָאֵיד מְסַפֵּר אַחְוָה.
יָעִיר קִנְאָה וִיגָר מָדוֹן
פִּיהוּ יַגְבִּיר. מִי לוֹ אָדוֹן?
עַל־כָּל מִפְעָל דִּינוֹ מַשְׁמִיעַ
חוֹפֵשׂ חוֹקֵר לוֹעֵג מַרְשִׁיעַ.
גַּם בְּשָׁכְבוֹ — תֵּרַע עֵינוֹ

וּבְקִנְאָתוֹ הוֹנוֹ יַגְדִּיל.
כֶּסֶף זָהָב בַּרְזֶל וּבְדִיל
כִּכָּר גֵּרָה וָחֹמֶר קַב
וּבְעַצְמוֹתָיו יָבֹא רָקָב.
אָחִיו כִּזְקַן־אִישׁ לִנְשָׁק־לוֹ
מַכֵּהוּ לֶחִי בִשְׂמֹאלוֹ.
כֹּה אִישׁ בְּאִישׁ יִתְחַר יָרֵעַ
יִשְׂטֹם יִשְׂטֹן. זֹאת אַהֲבַת רֵעַ!

תּוֹךְ כִּיס עָוֶל אֶבֶן וָאֶבֶן
אַחַת לִקְנוֹת אַחַת לִמְכּוֹר.
תַּחַת בַּר יָשֶׁב מֹץ וָתֶבֶן
לֹג תַּחַת הִין קַב תַּחַת כֹּר
תַּחַת טוֹב רַע — צֶדֶק יִפְרָע.
זָכְיּוֹתָיו קַיֵּם, הַכִּיר
אַךְ חוֹבוֹתָיו לוֹ אַל־תַּזְכִּיר.
כִּי בִרְכוּשׁוֹ אִישׁ אַל־יִגַּע
אַל בִּגְבוּלוֹ — תִּדְרֹךְ רַגְלוֹ....
וּגְבוּל יַסִּיג — יִרְדֹּף יַשִּׂיג
יָדוֹ בַּכֹּל יִשְׁלַח יִפְגַּע.
אַל־תַּעַשׂ הָרַע לָךְ לָאָח לָרֵעַ
הִשְׁמִיעַ אֵל מֵהַר חֹרֵב.
אַךְ הוּא יִקָּרֵא הַשְּׁכֵם הָעֶרֶב:
כָּל־דָּג גָּדוֹל קָטָן מֶנּוּ בּוֹלֵעַ.
"שֶׁלִּי שֶׁלִּי שֶׁלְּךָ שֶׁלִּי„
לִגְמֹל נַפְשׁוֹ עֵצָה מַפְלִיא.
אֶת־אָחִיו יָבֶז וִיחָרֵף
וּבְכוּר מִלָּיו כֹּחֵן צוֹרֵף.

אָמַר צָדַקְתִּי אִם יִפְשַׁע
עַל־לֹא דָבָר רֵעוֹ יַרְשָׁע.
מַה־תִּרְאֶה קַשׁ תּוֹךְ עֵין רֵעֲךָ?
הָסֵר קוֹרָה מִבֵּין עֵינֶיךָ!
"הַלְמַעַנְךָ תֵּעָזֵב אָרֶץ?
לְךָ הוֹן לְךָ הוֹד לַזָּרִים פֶּרֶץ?
הַאִם דָּמְךָ בֶּן־אָדָם
מִדַּם רֵעֲךָ יִתְאַדָּם?
הַאִם רַק לְךָ שֵׁשֶׁת יָמִים
הָאֵל עָשָׂה אֶרֶץ יַמִּים?
הַאִם רַק לְךָ שֶׁמֶשׁ זוֹרֵחַ
אוֹרוֹ יַגִּיהַּ הַיָּרֵחַ?
אַתָּה אַרְיֵה כָּל־אִישׁ חָגָב
יִשְׁפַּל כָּל־אִישׁ אַתָּה נִשְׂגָּב? —

. . . .

" כָּל־אִישׁ מַחְסוֹר — מַעַל יִמְסֹר
כָּל־אִישׁ עָשִׁיר — דַּרְכּוֹ יַיְשִׁיר.
דַּל אִם אֶשְׁקֹל יֵקַל יֶחְסַר
יִכְבַּד יַכְרִיעַ שָׂר מִסְפָּר.„

. . . .

זֶה פִּתְגָּם אִישׁ עָוֶל נִסּוֹ
אֶבֶן וָאֶבֶן תּוֹךְ כִּיסוֹ
כִּימִין רִשְׁעוֹ פֶּלֶס וָפֶלֶס
אַהֲבָה שִׂנְאָה כָּבוֹד וָקֶלֶס.

אִישׁ הַדּוֹר זוּ כּוֹחֵל עֵינָיו
כַּפּוּךְ קוֹרֵעַ מִתְיַפֵּחַ.
מֵיטִיב רֹאשׁוֹ מַסְתִּיר פָּנָיו...

חֶרֶשׁ מָשׁוּחַ וּמְצֻפֶּה!
כַּסְפּוֹ סִיגִים סָבְאוֹ מָחוּל
שַׂעְרוֹ צָבוּעַ אוֹ שָׁאוּל.
מַחְלִיק לָשׁוֹן לוֹקֵק לוֹחֵךְ
פִּיהוּ חָלָב מַמְתַּקִּים חֵךְ.
רֹאשׁוֹ אַגְמוֹן יָשַׁח יִכַּף
יִרְמֹשׂ יִזְחַל גָּחוֹן וָכַף.
אֶרֶץ יַבִּיט קוֹלוֹ כָּאוֹב
דַּךְ וּנְכֵה־רוּחַ אִישׁ מַכְאוֹב
כַּשֶּׂה לָטֶבַח יֵאָלֵם.
אַךְ כַּנָּחָשׁ רֹאשׁוֹ יִזְקֹף
מֵעֵין כָּל־חַי אִם יִתְעַלֵּם...
גֵּאֶה גָּאוֹן רוּחוֹ יִתְקֹף.
הֹלֵךְ כַּתֹּם לִפְנֵי קָהָל
וּבְמִסְתָּרִים לַהוֹן נִבְהָל
וּבְתַחְבֻּלוֹת חֵילוֹ יַרְבֶּה.
אֶל־עֵין רֹאִים יִקְדַּשׁ יִטְהַר
יִצְרוֹ כֹּבֵשׁ מֵחֵטְא נִזְהָר
וּבְהֵחָבֵא — זוֹלֵל סֹבֵא.
אַנְשֵׁי בֵיתוֹ נֹגֵשׂ לוֹחֵץ
רֹדֶה בָאַף וּלְשׁוֹנוֹ חֵץ
וּלְעֵין הָעָם כִּימִין צִדְקוֹ
אָב אֵם יִתְמֹךְ אֵשֶׁת חֵיקוֹ
וּבְנֵי בִטְנוֹ — אִישׁוֹן עֵינוֹ.
גַּם אִישׁ נָבָל — בַּהוֹן יְהַכֵּל
טוֹב מִשְּׁאֵל יֶחְדַּל לִמְנֹעַ
אִם צִיר בָּעִיר יוֹם יוֹם שָׁלוּחַ

יִקְרָא חַסְדּוֹ כָּתוּב עַל־לוּחַ ...
כִּילַי חָפֵץ הֶאָמֵר שׁוֹעַ.

מִשְׁפַּט דּוֹר זוּ כַּחֵשׁ שֶׁקֶר
גָּנוּב לְבּוֹת עַיִן נֵקֶר.
חָכָם נֶחְשָׁב כָּל־מִתְחַכֵּם
מַכְבִּיר מִלִּים הֶעָרֵב הַשְׁכֵּם.
הַכֹּל מַזְכִּיר — הַכֹּל מַכִּיר
מֵאַרְזֵי־אֵל עַד אֵזוֹב קִיר.
„ עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרֵד
וּלְתַחְתִּיּוֹת אֶרֶץ חָרֵד.
דִּבְרֵי יָמִים — חֻקּוֹת עַמִּים
אֹזֶן חֵקֶר כִּמְחֻכָּמִים.
אֹתִיּוֹת יִצֶף מֵרָחוֹק
שָׁלוֹם וּקְרָב וּבְרִית וָחֹק.
אֶת־מִשְׁפָּטוֹ עַל־כֹּל יֶחֱרַץ
וּלְשׁוֹנוֹ לוֹ אִישׁ לֹא יֶחֱרַץ.
הָמוֹן נִבְעָר לוֹ מִשְׁתָּאֶה
כִּי לָעֵינַיִם הוּא יֵרָאֶה. —
יֵשׁ אֵין לוֹ כֹּל הַמִּתְעַשֵּׁר
תִּשְׁמַע כָּל־אֹזֶן וּתְאַשֵּׁר.
מַטָּה יוֹרֵד אֹמֵר אֶסַּק
הַכּוּץ מִחוּץ מִבַּיִת שָׂק.
אֶרֶז שִׁטָּה אָרוֹן עָשָׂה
רַק אֵין כּוֹ מְאוּם. נִשָּׂה נָשָׂא.
כָּל־הָעֵדָה — רָץ וּמְרַדֵּף
גַּם אִם יֶחְסַר — סִיר הַבָּשָׂר.
מֵאוֹר יוֹמָם יִשְׁאַל צַלְמוֹ
חֶרֶט יָצוּר זִכְרוֹ וּשְׁמוֹ.

עַל־כָּל־כָּתֵי מָשׁוֹשׁ דּוֹפֵק
וּבְלֶחֶם לַחַץ מִסְתַּפֵּק.
אִשְׁתּוֹ תַעְדֶּה חָח וּפְתִיגִיל
רָבִיד רָדִיד צָמִיד עָגִיל,
כַּרְכּוֹב תַּקִּיף כִּבְגְדֵי רִקְמָה
וּבְיַד חוֹבֵל מַצָּע שַׂלְמָה.
מֵאֵין עֵצִים יִכְבֶּה מוֹקֵד
מָזוֹן וָיַיִן יִפָּקֵד.
מִשְׁכָּב סַפּוֹת וּכְלֵי יוֹצֵר
מָסָךְ וָקֶלַע יִבָּצֵר.
הִנֵּה כִּי כֵן הַדּוֹר הַזֶּה
צֵל וּתְמוּנָה כְּגוּף יֶחֱזֶה.
עָבִים וָרוּחַ גֶּשֶׁם אַיִן
דִּמְיוֹן וָצֶלֶם מַרְאֵה עָיִן.

אִישׁ הַדּוֹר זוּ בִּגְדֹלוֹת יֵלֵךְ,
וּלְשֵׁם חָדָשׁ יִקֹּב פִּי מֶלֶךְ
נִכְסֹף נִכְסָף לִתְהִלָּה אוֹת
שְׂאֵת עַל־לִבּוֹ בַּלְּלָאוֹת.
לִרְדּוֹת בָּעָם לִשְׁלֹט לִמְשׁוֹל
שֹׁחַד יִתֵּן יָרִים מִכְשׁוֹל.
וּבִילְדֵי־יוֹם (יָדַע עִתּוֹ)
יָבֹא יַגִּיד אֶת־צִדְקָתוֹ:
„לֹא לִי, לֹא לִי, לָכֶם חָכְמָתִי
לֵילִי נִשְׁפִּי כַּיָּמִים שַׂמְתִּי.
מֵעַל סִפְרֵי דִּרְשׁוּ וּקְרָאוּ
אֶת מוֹרָשֵׁי לִבִּי, וּתְמָהוּ.
צֶדֶק דִּגְלִי, חָפְשָׁה נִסִּי

וּזְכוּת הָעָם כּוּסִי מַהְסִי.
לִכְבוֹד מַלְכִּי וּלְטוֹב עַמִּי
חֵילִי אֶתֵּן אֶשְׁפֹּךְ דָּמִי.
שִׂימוּנִי נָא שׁוֹפֵט בָּאָרֶץ
אוֹ בִּקְרִיאֵי הַמּוֹעָדָה.
אַיְשִׁיר עָקֹב אֶגְדֹּר כָּל־פֶּרֶץ
אָצֹר אֶחְתֹּם דָּת וּתְעוּדָה.
אַשְׂכִּיל אֶל־דָּל, יֶחְדַּל אֶבְיוֹן,
גּוֹיִי עַל־כֹּל אֶתֵּן עֶלְיוֹן.
לָעָם, לָעָם — נִפְעָם נִזְעָם
לֹא יֶחְסַר לֶחֶם וּמְלָאכָה
מַחְסֶה וָבֶגֶד וּשְׂמִיכָה.
יֵקַל הַמַּס — יִשְׁבֹּת הָמָס
לֹא יִהְיֶה עוֹד לַכֹּל מִרְמָס.»
רַק קוֹל מִלִּים אַתָּה שׁוֹמֵעַ.
מַשְׁגֶּה קֹבֵעַ וּמִתְעַתֵּעַ!
יִשְׁעוּ כָּל־חֵפֶץ הִתְנַשֵּׂא.
אִם יַעַל יֵשֵׁב עַל־כִּסֵּא
כָּל־הַיּוֹצֵא מִפִּיו יְשַׁכַּח
רוּחַ יִשָּׂא הֶבֶל יִקָּח.

גַּמָּד רֹכֵב עַל־גַּב נָפִיל
עַל־בָּמוֹת עָב עָלָה הֶעְפִּיל
שָׁמָּה נִצָּב עַל־הַמִּצְפָּה.
עֵינָיו הִבִּיטוּ מֵרָחוֹק
מִסּוֹף הָאָרֶץ עַד סוֹפָהּ
וּרְכוּבוֹ לוֹ לַעַג וּשְׂחֹק.
עַל־גַּב אָבוֹת בָּנִים עָלוּ

עוֹלָם חָדָשׁ מִשָּׁם גָּלוּ.
גָּבַהּ לִבָּם וַיִּתְיַמְּרוּ
כָּל־דּוֹר כָּזֶה דוֹרוֹת עָבָרוּ.
אַךְ הַדּוֹר זוּ אֶת־כֹּל נוֹכַח
שְׁנָה כְּטַל מָהָה שָׁכַח.
אָבוֹת בָּנוּ, גָּדֵר גָּדְרוּ
בָּנִים הָרְסוּ···· עָרוּ עָרוּ!
מִיַּד שׁוֹנִים מַה־זֶּה נִקָּח?
לֹא הַתּוֹרָה לֹא הַהֻקָּה!
בָּהּ לֹא כַדָּת גִּלּוּ פָּנִים···
יֹאחֵזוּן שַׂעַר קַדְמֹנִים!

. . . .

„הַקַּדְמֹנִים! עֵינֵיהֶם טַחוּ,
כַּפַּד רַגְלָם, לֶעָפָר שָׁחוּ.
אַךְ נַחְנוּ קַמְנוּ הִתְעוֹדַדְנוּ.
הֵמָּה הָרוּ, נַחְנוּ יָלַדְנוּ.
הֵמָּה לֹא מָשׁוּ— הֵם כַּשָּׁשׁוּ
נַחְנוּ הָרַדְנוּ— לֹא עָמַדְנוּ.
אֶל הַמֶּחְקָר וַיָּאֶר לָנוּ
מִן הַתּוֹעִים הוּא הִבְדִּילָנוּ.
מִצְוָה וָחֹק פֶּרֶץ נֹפֵל
כְּבִנְיַן אָבוֹת טָחוּ תָפֵל.
חָרְבוֹת עָרִים, כִּירָנִיּוֹת
לַמִּתְבּוֹנֵן קַדְמֹנִיּוֹת.
מִי יִפַּח רוּחַ בַּמֵּתִים?
בִּינָה יָדַעְנוּ לָעִתִּים!
הַדָּת נִתַּחְנוּ לִנְתָחֶיהָ
סוֹדָהּ גִּלִּינוּ וּסְתָרֶיהָ.
רוּחָהּ הֵשַׁבְנוּ חַיֵּינוּהָ

מַלְבּוּשֵׁי חֹמֶר הַפְּשַׁטְנוּהָ
וּזְמֹרַת זָר, הֶאָח, גִּדַּעְנוּ
כִּי לָעִתִּים בִּינָה יָדָעְנוּ.
לִפְנֵי חָדָשׁ צֵא צֵא יָשָׁן!
תַּחַת עַבְדוּת — חֹפֶשׁ וּפְדוּת.
זאת הַתּוֹרָה, זאת הָעֵדוּת!
הַלְעוֹלָמִים נִשְׁכַּב נִישָׁן
יִכְלוּ יָמֵינוּ בֶעָשָׁן?

. . . .

אַנְשֵׁי דוֹר זוּ כָּכָה נִדְבָּרוּ
דוֹר זֶה כָּזֶה דוֹרוֹת עָבָרוּ.

אִישׁ יִשְׂרָאֵל עַד כֹּה נִבְזֶה
בַּדּוֹר הַזֶּה רֹאשׁוֹ יָרִים
בֵּין זִקְנֵי־אֶרֶץ כַּשְּׁעָרִים
בֵּין הַשָּׁמַיִם מִשְׁפָּט וָחֹק.
גָּבַהּ שָׁפָל קָרַב רָחוֹק.
מֵאַשְׁפּוֹת שׁוּק הָעִבְרִיִּים
יָצָא לָדוֹר בֵּין הַגּוֹיִם.
בִּגְדֵי כִלְאַיִם פָּשַׁט שִׁנָּה
מֹר בִּשְׂעָרוֹ, יָד בִּנְדָנָה.
שִׂמְלָה בָלָה וּמְטֻלָּאָה
צֵאָה חֲלָאָה — עוֹד לֹא יִמְכֹּר
בֶּגֶד חָבוּל עוֹד לֹא יִזְכֹּר.
גּוֹיִם רַבִּים יַעְבִּיט יַלְוֶה
נָגִיד שַׂר מֶלֶךְ וּמְצַוֶּה.
יִזְרַע שָׂדוֹת שֶׁבֶר יַשְׁבִּיר
וְיִנְכֶּה־כֶּסֶף לַמַּכְבִּיר.
וּבְרִית יִכְרֹת — עִם הַקִּרוֹת

מִלְחָמָה דֶבֶר בַּצָּרוֹת.
תַּחַת חָנוּת אָסָם אוֹצָר
תַּחַת מֵצַר — אַרְמוֹן מִבְצָר.
כִּסֵּא כָבוֹד בֵּית הַמִּשְׂחָק
וּסְגֻלּוֹת בָּאוּ מִמֶּרְחָק.
גַּנּוֹת לוֹ יַעַשׂ, פַּרְדֵּסִים
רֶכֶב סוּסִים — בִּגְדֵי פַסִּים.
לְשַׂר לַמֶּלֶךְ הוּא קָרוּא
גַּם בֵּית מָחוֹל גַּם בֵּית מִשְׁתֶּה
עִם רָאשֵׁי־עָם שָׁמָּה יֵאתֶה
וִיקַר מַלְכוּת עֵינָיו יִרְאוּ. —
אַךְ יוֹם קָם עָל — כָּל־אֵל יִפְעַל
גֵּאוּת יַעְטֶה — גָּרוֹן יַטֶּה
אֶחָיו יַרְחִיק עַמּוֹ יִגְעָל.
יֵין מִשְׁתָּיו יָבֶז פַּתְבָּגוֹ
גַּם שַׁבָּתוֹ חָדְשׁוֹ חַגּוֹ.
אָז יִפְנֶה עֹרֶף לֵאלֹהוֹ
בֵּיתוֹ לֹא יוֹסֵף הֵרָאֹה.
תַּחַת אַחִים יִקַּח זָרִים
וּבְנֵי עִבְרִים — יַלְדֵי נָכְרִים.
לָהֶם יַעְזֹר — וּרְכוּשׁ יִבְזוֹר
וּבְנֵי אִמּוֹ לֹא יַכִּירֵם
וּכְמוֹ דָוָה הַלְאָה יְזָרֵם.
מִן הָעֵדָה פֵּרֵשׁ נִבְדָּל
אֹטֵם אָזְנוֹ מִשַּׁוְעַת־דָּל.
אֵין לוֹ עוֹד חֵלֶק בַּאדֹנָי
אֵין לוֹ עוֹד חֵלֶק בִּיהוּדָה.
אֵל לֹא יָרַד לוֹ עַל־סִינָי

הוֹרָיו מִשֶּׁבִי לֹא פָּדָה.

אַךְ הַדּוֹר זוּ דוֹר עֶרֶב רַב (א)
וּלְאֹם כִּלְאֹם כּוֹ יִתְעָרָב.
הָבָה נָקוּמָה נִתְאַחֵד
אֶל־עַם אֶחָד וּלְגוֹי אֶחָד.
מָחֹה נִמְחֶה זֵכֶר אָבוֹת
זֵכֶר קֹרוֹת רָעוֹת טֹבוֹת.
שָׂפָה עִבְרִית מֵתָה··· קִבְרוּהָ
עַל־פִּיכֶם עוֹד אַל תַּשְׁמִיעוּהָ.
קִבְרוּ, קִרְעוּ, שִׂרְפוּ כָל־סֵפֶר
זִכְרוֹנֵי קֶדֶם מִשְׁלֵי־אֵפֶר!
אֵיךְ נִתְרַצֶּה לִבְנֵי אַרְצֵנוּ
אִם לֹא נִטֹּשׁ נָמִיר חֻקֵּינוּ?
אִם נַבִּיט עוֹד אֶל־צוּר חֻצַּבְנוּ
אִם לֹא נִשְׁכַּח אֶרֶץ עֲזָבְנוּ?
חַיִץ נַפִּיל מָסָךְ נִקְרַע
עִמָּם נִסְכַּין אִתָּם נִתְרָע!
לָהֶם נָשׁוּבָה אִם יִדְחוּנוּ
נִתְרַפֵּס לָמוֹ אִם יְבַזּוּנוּ.
מֵהֶם נִקַּח חָרָשׁ תּוֹפֵף
רֹפֵא מֵלִיץ חוֹנֵךְ סוֹפֵר
וּבְמַרְכֻּלְתָּמוֹ נִצְטַיֵּד
כָּל־הוֹן נִקְנֶה וּסְחֹרַת יָד.
רַק כִּשְׁמוֹתָם נִקְרָא שֵׁמוֹת
רַק מֵהֶם דַּעַת וּמְזִמּוֹת.
מָקוֹם בָּרֹאשׁ לָמוֹ נִתֵּן

(א) Fusione

בָּהֶם נִדְבַּק בָּם נִתְחַתֵּן.
נֹאכַל נִשְׁתֶּה עַל־שֻׁלְחָנָם
פִּתָּם טִבְחָם שַׁמְנָם יֵינָם.
יָקוּץ יִמְאַס רַק בֶּן־הָגָר
שֶׁסַע שֶׁסַע לֹא יִגָּר!
כַּטָּמֵא לָנוּ כַּטָּהוֹר
קֹדֶשׁ וָחֹל מַצָּה וּשְׂאֹר.
חַגָּם נָחֹג אַךְ לֹא חַגֵּנוּ
וּבְשַׁבַּתָּם נַעֲדֶה כֵּלֵינוּ.
בַּיִת יִבְנוּ לִקְדֹשֵׁיהֶם
לְאָדָם אֵל לִבְתוּלָה אֵם
גַּם מִכַּסְפֵּנוּ יִבָּנֶה,
וּלְמִקְדָּשֵׁנוּ לֹא נִפְנֶה.
כֹּה נִתְחַבֵּר כֹּה נִתְאַחֵד
אֶל־עַם אֶחָד וּלְגוֹי אֶחָד.

דוֹר זוּ עוֹלָם הָפוּךְ דוֹר תַּהְפֻּכוֹת
עִוְעִים וָרֹגֶז וּמְבוּכוֹת.
כִּמְלֵא יָמִים נַעַר יִרְהַב
הַבֵּן יִרְדֶּה יִכָּנַע אָב.
אַל בִּישִׁישִׁים חָכְמָה תִּדְרשׁ
רַק בִּצְעִירִים בִּשְׁחוֹרֵי רֹאשׁ!
אִשָּׁה שֹׁלֶטֶת, לָמַס בַּעַל
אִישׁ נִכְבָּד יֵרֵד, נִקְלֶה יַעַל.
תַּלְמִיד מוֹרֶה — מוֹרָיו מוֹרֶה
עִמָּם נוֹכַח חִצָּיו מוֹרֶה.
נֹשֶׁה יִבְכֶּה, אָבַד נִשְׁיוֹ.

לְוֶה יִצְחַק, שָׁבַת עָנִיו. —
לַשָּׁוְא חָרוּץ — יִיגַע יָרוּץ.
אַךְ הֶעָצֵל — הַשּׁוֹאֵף צֵל
כַּטִּיט יִצְבֹּר כֶּסֶף חָרוּץ.
הַיּוֹם הַזֶּה אִישׁ יִשְׁתַּכֵּר
כִּצְרוֹר נָקוּב, כִּי בַל יִשְׁקֹל
כֶּסֶף וּמְחִיר קוֹנֶה מוֹכֵר.
מְאוּם לֹא יִתֵּן זוּלָתִי קוֹל.
שָׁוְא הַשְׁכִּים קוּם, שָׁוְא אַחֵר שֶׁבֶת
שָׁוְא לֵב מֵבִין, שָׁוְא יַד כֹּתֶבֶת.
בַּל יִטַּע עֵץ אִישׁ יְלַקֵּט פֶּרִי,
שֵׂנָא יִתֵּן לִידִידוֹ קֶרִי —
עַל־רֹאשׁ אֶזְרָח יִרְכַּב הַגֵּר
עַל־אִישׁ פֶּתַח יַעַל חוֹגֵר. —
לַמַּגִּיד שָׁוְא מִלֵּב כּוֹדֶה
קֹרְאִים, קוֹנִים, כָּל־פֶּה יוֹדֶה.
אַךְ סִפְרֵי־אִישׁ כַּטּוֹב מַדְרִיךְ
אֶל־דָּאג אֶל־כָּל־מֶכֶר תַּבְרִיךְ.
אֶל־הַשָּׂרוֹת לַמְרַקְּדוֹת
פָּז וּפְנִינִים שִׁדָּה שִׁדּוֹת. (א)

(א) שִׁדָּה וְשִׁדּוֹת (קהלת ב׳ ח׳) כל מיני מרכבות כענין המלה בלשון משנה, ובא לדעתי הקבוץ אחר היחיד להורות על כללות הדבר, כמו שבא לפעמים לתכלית זה בעצמו שם נקבה אחר שם זכר כמו מַשְׁעֵן וּמַשְׁעֵנָה (ישעיה ג׳ א׳)

אַךְ מִי יִפְנֶה — אֶל־עֵר עֹנֶה? (א)
אִם יַעַשׂ סֵפֶר מִי יִקְנֶה?
נֶפֶשׁ סוֹפֵר תִּשְׁכֹּן דּוּמָה
וּמְתֵי רָעָב אַנְשֵׁי חָכְמָה. —
יֵשׁ אִישׁ לְבְעִיר הָמוּ מֵעָיו
אַךְ לֹא יַחְמֹל עַל־מֵרֵעָיו.
עַל־אֵיד רָחוֹק (יָוָן תּוּבָל)
לֹא עַל־קָרוֹב, יֵבְךְּ יִתְאַבָּל.
אָדָם אֹהֵב, אִישׁ אִישׁ אֹיֵב
וּמְיֻדָּעָיו דָּן וּמְחַיֵּב.
לַנִּמְחָצִים — לַנֶּלְחָצִים
כִּבְלֵי אַסִּיר לְשַׁבֵּר לְנַפֵּץ
(כִּי כֵן פִּתְגָּם רָצִים אָצִים
עַל־רַצֵּי־כֶסֶף לְקָמָצִים)
יִכְתֹּב יָדוֹ — יַגְדִּיל חַסְדּוֹ.
נִדְבַת רוּחוֹ הֵרָאוֹת יַחְפֹּץ.
לַמִּתְפָּרֵץ — יָדוֹ יָרֵץ
לֹא מֵחֶמְלָה — רַק לִתְהִלָּה
אַךְ מֵאֶחָיו יִסְגֹּר יִקְפֹּץ.
כֵּן אָרְחוֹת דּוֹר פִּסֵּחַ וַהֲפַכְפַּךְ
עָלֵיהוּ שִׁגָּעוֹן רוּחוֹ שָׁפַךְ.

(ב) עֵר וְעֹנֶה (מלאכי ב׳ י״ב) שתי מלות אלו הונחו לפי פשוטן על האדם החי על דרך כנוי. עֵר הוא הפך המת הנקרא ישן כמו מִיְּשֵׁנֵי אדמת עפר (דניאל י״ב ב׳) וְעֹנֶה הוא שקוראים לו ומשיב. ואני השתמשתי בהן כפי דרש חז״ל בשבת (דף כ״ה ע״ב) ובסנהדרין (דף פ״ב ע״א): אם ת״ח הוא לא יהיה לו ער בחכמים ועונה בתלמידים, ורש״י פירש עֵר חריף להבין ולהורות בין החכמים. וכן בלשונותינו קוראים svegliato, éveillé, לבעל שכל.

גַּם כַּדּוֹר זוּ יֵשׁ מַשְׁלִיךְ נַעַל
עַל־שֻׁלְחָן אֶל עַל־שֻׁלְחָן בַּעַל
כִּי לִשְׁנֵיהֶם עֶבֶד זֹבֵחַ
כִּי בִשְׁנֵיהֶם לִבּוֹ בֹטֵחַ.
לָבָן וּתְכֵלֶת כִּכְנָפוֹת
עִם דַּם נַפְשׁוֹת הָאֶבְיוֹנִים.
בֵּין הָעֵינַיִם טוֹטָפֹת
חֵם אַחַר בֶּצַע הַזּוֹנִים.
מַפָּל הִשְׁכִּיר הִקְטִין אֵיפוֹת
אַךְ לֹא נִמְנָה עִם הַשּׁוֹנִים.
נַפְשׁוֹ בַצּוֹם עִנָּה הִרְעִיב
גַּם אִם דַּרְכּוֹ הִשְׁחִית הִתְעִיב.
רֵעוֹ הִלְשִׁין עָלָיו הֵרִיעַ
אַךְ קוֹל שׁוֹפָר שָׁמַע, הִשְׁמִיעַ.
לָקַח כָּאמֶר — כַּפַּת תֹּמֶר
אִם כַּפַּת שֹׁחַד כַּפָּתוֹ.
יָדוֹ לָרָשׁ — שִׁלַּח פָּרָשׁ
בִּגְנֵבָתוֹ — בִּגְזֵלָתוֹ.
שֵׁם אֵל כָּתַב — בִּמְזוּזֹתָיו
אִם כָּל מִשְׁפָּט בָּנָה בֵּיתוֹ.
לָחַץ הֶעֱבִיד — עֻלּוֹ הִכְבִּיר
אַךְ הוּא שָׁבַת אֶת־שַׁבַּתּוֹ.
גַּם בַּתּוֹרָה — יוֹם יוֹם קָרָא
וַיִּתֵּן כֹּפֶר נִשְׁמָתוֹ.
עָלָה בֵּית אֵל — אוֹר כִּי יָהֵל
שָׁמָּה הֶאֱרִיךְ בִּתְפִלָּתוֹ.
אַשְׁרָיו, אַשְׁרֵהוּ — כִּי קֹנֵהוּ
יֹאמַר, סָלַחְתִּי חַטָּאתוֹ!

יִקַּח מָנָה אַחַת אַפַּיִם
חֶלְקוֹ בָאָרֶץ כַּשָּׁמַיִם.

עוֹלָם הָפוּךְ — עוֹלָם הַפּוּךְ
כִּזְמִירוֹתַי אָרִיעַ לָךְ!
אַךְ פִּי אֵין דֵּי סַפֵּר גָּדְלָךְ.
אֶל־דּוֹר דּוֹרִים — שָׂרֵי שָׁרִים!
אֶל־דּוֹר דּוֹרִים — שִׁיר הַשִּׁירִים! (א)
שָׁרִים קִרְבוּ - צַלְחוּ רְכְבוּ
זִמְרָה הַרְבּוּ — כָּבוֹד הָבוּ
הָבוּ כָבוֹד אֶל־דּוֹר דֵּעָה
דּוֹר הַבְלֵי־שָׁוְא טֵאטֵא יָעָה
כָּל־מוֹט שִׁבֵּר כָּל־עֹל פֵּרֵק
עַל דָּת עַל אֹמֶן ··· דָּבָר רֵק!
דּוֹר דָּם וּדְיוֹ שָׁפַךְ כַּמַּיִם
דּוֹר עָשָׂה לוֹ צִיץ וּכְנָפַיִם
רֶכֶב עַל־עָב הִרְתִּיחַ סִיר
פָּרָשׁ מִפְּרָשׁ חָרָשׁ הֵסִיר (ב)
אָמַר אוֹר יְהִי וַיְהִי אוֹר
וַיְקַנֵּא בוֹ שֶׁמֶשׁ מָאוֹר
עָשָׂה בֶן־רֶשֶׁף מַלְאָכוֹ
עַד־קַצְוֵי־אֶרֶץ מַדְרִיכוֹ
קָרָא לַשֶּׁמֶשׁ וַיְמַהֵר
עַל־הַלֻּחוֹת צַיֵּר תָּאֵר.

(א) אל דור דוֹרים. ר״ל הדור הגדול מהדורים ראוי להיות מהולל ומשובח על ידי גדולי המשוררים ובשיר המעולה מהשירים.
(ב) פָּרָשׁ. סוסים חָרָשׁ הֵסִיר. ר״ל הסיר ממקומם הרחיק ושִׁלַּח לנפשם הרבה אומנים ומעט מספרם, וכלי מלאכה (machine) אשר ישבו בלכתם, בכח האֵד המניעם, הקים תחתם, מלי הָסֵר המלכים איש איש ממקומו (מ״א כ׳ כ״ד).

הָבוּ כָבוֹד אֶל־דּוֹר שִׁוּוּי וּדְרוֹר
סָר אֶל־מִשְׁמַעַת כִּים וּצְרוֹר,
אֶל־דּוֹר דִּבֵּר שָׁלוֹם יָדָיו לַקְרָב
קֹבֶץ עַל־יַד הֹצֶן עָם רָב
וּלְהֶרֶג רַב רַבִּים קֹדֶשׁ
בִּכְלֵי מַשְׁחֵת יוֹם יוֹם חֹדֶשׁ.
דּוֹר עָנָו וּשְׁפַל־רוּחַ הַמְּכַחֵשׁ
לֵאמֹר לֹא הָאָדָם עֶלְיוֹן נוֹרָא
מֶלֶךְ גָּדוֹל עַל־כָּל־נִבְרָא
כִּי אַחַר קוֹף הוּא מִתְיַחֵשׂ
הוּא מִתְיַחֵשׂ אַחַר חַיְתוֹ שָׂדָי
וּבְצַלְמוֹ לֹא עָשָׂהוּ אֵל שַׁדָּי.
הָבוּ כָבוֹד אֶל־דּוֹר פִּקֵּחַ
כָּל־רָז כָּל־סוֹד יְפַתֵּחַ וִיפַעְנֵחַ.

ו

ספר כריתות

אֶת־בַּת־שִׁירִי שַׁבְתִּי אֵרַשְׂתִּי
אֶל־אִישׁ אַחֵר כִּי לֹא הָיְתָה
הַיּוֹם שֵׁנִית כָּלָה גֵרַשְׁתִּי
כִּי רְפָאתִיהָ לֹא נִרְפָּתָה.

אָמַרְתִּי לָהּ: אַל־תִּהְיִי מֶרִי
נַפְשִׁי נָא תֶחִי בִּגְלָלֵךְ!
שֵׁם עַתּוּדֵי אֶרֶץ זַמֵּרִי
וּשְׂאִי בִתְהִלָּתָם קוֹלֵךְ.

עַל־אֶבְרָתָם הֵם יִשָּׂאוּנִי
עָלַי יִפְרְשׂוּ כְּנָפֵיהֶם,
עַל־רֹאשׁ חַכְמֵי־לֵב יַרְכִּיבוּנִי
יָרִיקוּ לִי בִּרְכוֹתֵיהֶם.

אַפָּה חָרָה בִי וַתֹּאמַר:
לִנְטִילֵי־כֶסֶף לֹא אֶכְרָע.
פִּי לֹא יִקְרָא מָתוֹק לָמַר
לַחשֶׁךְ אוֹר אוֹ טוֹב לָרָע.

אֶל־קֶשֶׁת הָקְדַּשְׁתִּי מִנִּי־רֶחֶם
חָלִילָה לִי מֵחֶלְקַת פֶּה!
אֵיכָה אֶשְׁקֹר כִּפְתוּתֵי לֶחֶם
וּבְעַד מַתָּן צִדְקִי אַרְפֶּה?

וָאֹמַר לָהּ: אַל־נָא תָאֹרִי
גַּם אִם מֵאַנְתְּ הַלֵּל בָּרֵךְ.
כִּי עַל־חֵטְא עֵינֵךְ תִּסְגֹּרִי
אִישׁ אַל־תַּכְלִימִי בְּדָבְרֵךְ.

לִי מִתְנַקֵּם שָׂטָן תָּקִימִי
אִם לָרָשָׁע מוּמוֹ תוֹכִיחִי.
מַחְסוֹם אֶל־פִּיךְ וָמֶתֶג שִׂימִי
כִּי אָז תַּשְׂכִּילִי אָז תַּצְלִיחִי.

עֹז יִקְרֵנִי, כֹּחַ הֵשִׁיבָה,
אִם מֵחָמָס עֵינַי אַעְלִים
אִם רִיב הַצֶּדֶק לֹא אָרִיבָה
אִם לֹא אוֹכִחַ, אִם לֹא אַכְלִים.

חֶרְפַּת אָדָם לֹא תַפְחִידֵנִי
אֵיבָה, קִנְאָה, נָקָם, שִׁלֵּם.

הָבוּ כָבוֹד אֶל־דּוֹר שִׁוּוּי וּדְרוֹר
סָר אֶל־מִשְׁמַעַת כִּים וּצְרוֹר.
אֶל־דּוֹר דִּבֵּר שָׁלוֹם יָדָיו לַקְרָב
קֹבֵץ עַל־יַד הַצֶּן עָם רָב
וּלְהֶרֶג רַב רַבִּים קֹדֶשׁ
בִּכְלֵי מַשְׁחֵת יוֹם יוֹם חֹדֶשׁ.
דּוֹר עָנָו וּשְׁפַל־רוּחַ הַמְכַחֵשׁ
לֵאמֹר לֹא הָאָדָם עֶלְיוֹן נוֹרָא
מֶלֶךְ גָּדוֹל עַל־כָּל־נִבְרָא
כִּי אַחַר קוֹף הוּא מִתְיַחֵשׁ
הוּא מִתְיַחֵשׁ אַחַר חַיָּתוֹ שָׂדַי
וּבְצַלְמוֹ לֹא עָשָׂהוּ אֵל שַׁדַּי.
הָבוּ כָבוֹד אֶל־דּוֹר פִּקֵּחַ
כָּל־רָז כָּל־סוֹד יִפַּתַּח וִיפַעְנֵחַ.

ו

ספר כריתות

אֶת־בַּת־שִׁירַי שַׁבְתִּי אֵרַשְׂתִּי
אֶל־אִישׁ אַחֵר כִּי לֹא הָיְתָה
הַיּוֹם שֵׁנִית כַּלָּה גֵרַשְׁתִּי
כִּי רִפְאתִיהָ לֹא נִרְפָּתָה.

אָמַרְתִּי לָהּ: אַל־תִּהְיִי מֶרִי
נַפְשִׁי נָא תְחִי בִגְלָלֵךְ!
שֵׁם עַתּוּדֵי אֶרֶץ זַמֵּרִי
וּשְׂאִי בִתְהִלָּתָם קוֹלֵךְ.

עַל־אֶבְרָתָם הֵם יִשָּׂאוּנִי
עָלַי יִפְרְשׂוּ כַּנְפֵיהֶם,
עַל־רֹאשׁ חַכְמֵי־לֵב יַרְכִּיבוּנִי
יָרִיקוּ לִי בִּרְכוֹתֵיהֶם.

אַפָּה חָרָה בִּי וַתֹּאמַר:
לִנְטִילֵי־כֶסֶף לֹא אֶכְרָע.
כִּי לֹא יִקָּרֵא מָתוֹק לָמַר
לַחֹשֶׁךְ אוֹר אוֹ טוֹב לָרָע.

אֶל־קֹשֶׁט הִקְדַּשְׁתִּי מִנִּי־רֶחֶם
חָלִילָה לִי מֵחֶלְקַת פַּח!
אֵיכָה אֶשְׁקֹר בִּשְׂפָתוֹתַי לֶחֶם
וּבְעַד מַתָּן צִדְקִי אַרְפֶּה?

וָאֹמַר לָהּ: אַל־נָא תָאֹרִי
גַּם אִם מֵאַנְתְּ הַלֵּל בָּרֵךְ.
כִּי עַל־חֵטְא עֵינֵךְ תִּסְגֹּרִי
אִישׁ אַל־תַּכְלִימִי בִּדְבָרֵךְ.

לִי מִתְנַקֵּם שָׂטָן תָּקִימִי
אִם לָרָשָׁע מוּמוֹ תוֹכִיחִי.
מַחְסוֹם אֶל־פִּיךְ וָמֶתֶג שִׂימִי
כִּי אָז תַּשְׂכִּילִי אָז תַּצְלִיחִי.

עָוֹן יִקְרֵנִי, כֹּחַ הַשִּׂיבָה,
אִם מֵחָמָס עֵינַי אַעְלִים
אִם רִיב הַצֶּדֶק לֹא אָרִיבָה
אִם לֹא אוֹכִחַ, אִם לֹא אַכְלִים.

חֶרְפַּת אָדָם לֹא תַפְחִידֵנִי
אֵיבָה, קִנְאָה, נָקָם, שִׁלֵּם.

קֶשֶׁת מַצְדִּיקִי, מִי יַרְשִׁיעֵנִי?
רַק דֹּבֵר שֶׁקֶר יֵאָלֵם.

וַתֹּאמֶר עוֹד כִּי לֹא תֶחְדַּל
מִיַּסֵּר לֵץ וּבְנֵי עַוְלָה.
עָצְבִּי רָגְזִי פַּחְדִּי גָּדַל
וָאֹחֶז כָּהּ וָאֹמַר לָהּ:

הוֹי סָרַת טַעַם שׁוֹבֵבָה!
כְּקֶשִׁי עָרְפֵּךְ אַל־תִּתְבָּרֵכִי.
יוֹם שִׁלּוּמַיִךְ הִנֵּה־בָא
הֵן שִׁלַּחְתִּיךְ. מֵעָלַי לֵכִי.

יוֹם אֵרַשְׂתִּיךְ אָמֹר אָמַרְתִּי
כָּבוֹד וָעֹשֶׁר בִּלְשׁוֹנֵךְ.
אָכֵן, אוֹי לִי! הֶבֶל שָׁמַרְתִּי
הַשֹּׁד הַשֶּׁבֶר בִּגְרוֹנֵךְ.

עַל־שָׁר עַל־רָשׁ מִלִּים הִרְבֵּית
וּפְנֵי כָל־גֶּבֶר לֹא נָשָׂאת.
שִׂנְאַת רַבִּים עָלַי הֵבֵאת
כֹּפֶר פִּשְׁעֵךְ עָלַי הוּשַׁת.

לָכֵן זֶה סֵפֶר שִׁלּוּחַיִךְ
מִמֵּךְ לָנֶצַח אֶפָּרֵד.
לֹא אֶשְׁמַע עוֹד קוֹל כִּנּוֹרַיִךְ
כִּי הָיוּ לִי דֶלֶף טוֹרֵד.

זֶה גוֹרָלֵךְ וּמְנַת מִדַּיִךְ
כִּי לֹא עָבַדְתְּ שַׁלְוֵי עוֹלָם.
אַל־אֶסָּפֶה בְמִשְׁבּוֹתַיִךְ
אַל מֵעָלַי יָסוּר צִלָּם.

ז

אות אמת

לכבוד ידידי הרב החכם החוקר, שני והרים עוקר, עמד בסוד החכמה וחדרי חדריה בִּקֵּר, ה"ה כמוהר"ר **יהודה ליבש** הנודע בשעריו לתהלה בשם **לעֶאפָּאלד לעף** כ"י אשר מגזע הגאונים **מהר"ל** ובעל **צמח צדק** כ"ע, מ"ץ ואב"ד בקק"י **סזעגעדין** יע"א והגליל, ביום כלותו להוציא לאור מכתב עתי אשכנזי לתורה ולתעודה הנקרא בשם **בן חנניה** כתוב ישר דברי אמת ודברי חפץ אשר אִזֵּן וְחִקֵּר, וזה החלו לעשות **דברי הימים לחכמה יהודית** (*) ישלח עזרו מקדש ומציון יסעדהו כנס ישראל אשר לא יכחש ולא ישקר.

לְךָ נָאוָה תְהִלָּה בֶּן־חֲנַנְיָה (א)
פְּאֵר חָכְמַת בְּנֵי־עֵבֶר וְעֶדְיָהּ.
הֲלֹא אַתְּ גֹּאֲלָהּ שַׁבְתָּ שְׁבוּתָהּ
וְרִפֵּאתָ שְׁבָרֶיהָ וְחָלְיָהּ.
קְרָעִים לָבְשָׁה בִּגְדֵי סְחָבוֹת
חֲשׂוּפַת גֵּו וְהִיא עֵרוֹם וְעֶרְיָה
וְהִלְבַּשְׁתָּהּ לְבוּשׁ מַלְכוּת וְהָדָר
וְשָׁבָה עֶדְיָתָהּ נִזְמָהּ וְחֶלְיָתָהּ.
הֲלֹא גַם אֶחָיהָ בָּגְדוּ־בָהּ
וְלֹא אִוּוּ לְיִפְעָתָהּ וְיָפְיָהּ.
בְּיָדָהּ נָתְנוּ סֵפֶר כְּרִיתוּת
וְחֵיק זָרָה יְחַבְּקוּ כְּרֵעְיָהּ.
נְתָנוּהָ לְשִׁפְחָה לַאֲמָתָהּ
גְּבִרְתָּהּ יְרֵשָׁהּ חֶרֶב שְׁבוּיָהּ.

(*) Jahrbücher für jüdische Geschichte, Archäologie, Ritualkunde und Literatur.

(א) הוא הרב המו"ל אשר כניתי בשם התנא אשר לקח לו למופת לקרב הקצוות ולתווך הדעות:

בְּפֶרֶךְ רָדְתָה־בָּהּ וַתְּעַנֶּה
מְלֶכֶת גּוֹי וְיֹשֶׁבֶת לְכֵס יָהּ.
הֲבַת־מֶלֶךְ מְגוֹרָהּ בֵּית עֲבָדִים
וְהַיּוֹנָה בְּקַן עֹרֵב וְדַיָּה?
הֲלֹא בֵית נֶאֱמָנֶיהָ מְנוּסָהּ
וְשָׁם תֶּחֱסֶה וְתִתְלוֹנֵן צְבִיָּה.
דְּרוּשָׁה יִקְרְאוּ שָׁם לַעֲזוּבָה
וְלֹא תִזָּכֵר מְרוּדֶיהָ וְעָנְיָהּ.
וּמִי כְּכְנוֹ חֲנַנְיָה נֶאֱמָן לָהּ
וְלָבַשׁ כַּעֲדָה מִצְחָהּ וְשִׁרְיָה?
וְהוּא רָב אֶת־יְרִיבֶיהָ בְּלִי חַת
בְּיָד רָמָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה.
מְשִׁיבֶיהָ עֲלֵי כַנָּהּ, לְקוֹלָךְ
נְבוֹנִים חָרְדוּ וּבְנֵי עֲלִיָּה.
וְאַתְּ לָהֶם לְרֹאשׁ וּלְאָב לְהַצִּיל
פְּלָאוֹת גַּם נְצוּרוֹת מִנְּשִׁיָּה
מְרוֹם עֻזָּהּ אֲשֶׁר נֻתַּץ וְנָפַל
בְּקִיר נָטוּי כְּגָדֵר הַדְּחוּיָה
וְחָרְבֹתָיו וּפִרְצָתָיו לְחַזֵּק
וְתִבָּנֶה וְתִכּוֹנֵן שְׁאִיָּה.
וְהַחָכְמָה גְּמָלַתְךְ כְּצִדְקָךְ
וּמִשְׁנֶה שְׁלֹמֹה חוֹבָהּ וְנִשְׁיָהּ.
בְּסוֹדָהּ הֶעֱמִידַתְךְ וְסִתְרָהּ
וְהִשְׁקַתְךְ עֲדָנֶיהָ רְוָיָה.
וְשָׂמַתְךְ לְנָבִיא לָהּ לְהַגִּיד
דְּבָרֶיהָ אֱמֶת בִּרְחוֹב וְקִרְיָה.
וְקַרְנַיִם לְךָ מִיַּד יְמִינָהּ

לְהָפִיץ אוֹר בְּאֶרֶץ מַאֲפֵלְיָה.
וְלֵב מַעְמִיק וּמַרְחִיב נָתְנָה לָךְ
וְעַיִן אַיָּה וְאֹמֶץ לֵב לְבִיָא.
דְּגֹל בִּשְׁמָהּ, נֹטֵר כַּרְמָהּ וְעָבְדָה
וְדֶרֶךְ סֹל (א) וּבַעֵר קוֹץ, וּפִרְיָהּ
לְחֵךְ הַמְתִּיק, הֲפֹךְ לְשְׂדֵי תְּרוּמוֹת
לְעֵדֶן גַּן, מְקוֹם מִדְבָּר וְצִיָּה.

ח

חתימה

וכלמת ולא תהיה לכם לאים מוכים (יחזקאל ג׳)

אוֹי נֶעֶצְרוּ שָׁמַי וְעוֹד לֹא יִזְּלוּ
צֶדֶק וְלֶקַח טוֹב לְבֵית אֶפְרָיִם.
גִּשְׁמֵי בְרָכָה נִכְלְאוּ, וּמְטַר אֱמֶת
הָיָה לְאֶגְלֵי־טַל וּמֵי אַפְסָיִם.
חָרַב מְקוֹרִי מַעְיְנֹתַי כִּזְּבוּ
נִחַר גְּרוֹן צָמֵא וְלֹא אַשְׁקְ מָיִם.
הָיוּ לְעַיִן דִּמְעָה וְלִבְבִי נֶהְפְּכוּ
וַיֶּחֶמְרוּ פָנַי וְעַפְעַפָּיִם.
אֶבְכֶּה עֲלֵי יַלְדוּת יְמֵי טַל נָתְנוּ
אֶבְכֶּה עֲלֵי שַׁחֲרוּת וּמֵי מָתְנָיִם.
לֹא עַל־כְּהוֹת עֵינַי וְנוּס לֵחַ וְאוֹן
וְהֱיוֹת לְבֶן שֵׂעָר רְפֵה יָדַיִם

(א) היחיד מן סלו שמרשו סָלַל כמו סב, גל מן סָבַב, גָּלַל.

עַל־מוֹת יְשָׁרִים אֶהֱמֶה עַל־תֻּמְכֵי
חָכְמָה וְיִרְאַת־אֵל כְּבַר כַּפָּיִם.
כִּי אָפְסוּ הוֹגֵי בְתוֹרָתוֹ, וְאֵין
שֹׁקֵד עֲלֵי פִתְחָהּ וְיֵט אָזְנָיִם.
אֶרֶץ יְסֻבּוּן יֶחֱצוּן הָרִים, וְיָם
יַקִּיף, לְזָרָא לָהּ דְּגַן שָׁמָיִם.
מִזִּיו כְּבוּדָהּ יָנְקוּ גוֹיִם, וְאֵיךְ
עָמַד חֲלֵב לִקְחָהּ וּמִיץ שָׁדָיִם?
אֶבֶן יְקָרָה בְּרְחוֹב הִשְׁתַּפְּכָה,
הָיְתָה לְסִיג וּבְדִיל זְהַב פַּרְוָיִם.
זֶרַע אֱמֶת אֵיךְ יַעֲלֶה שָׁמִיר וְקוֹץ?
אֵיךְ הָיְתָה כִסְדֹם יְרוּשָׁלָיִם?
כִּשְׂפַת כְּנַעַן בַּחֲלָה, לָהּ לַעֲגָה
אַךְ אָהֲבָה דַבֵּר שְׂפַת מִצְרָיִם.
צֹאן אֹבְדוֹת תָּעוּ אֲשֶׁר הָיוּ לְכָל־
מֻכֶּה בְסַנְוֵרִים מְאוֹר עֵינָיִם.
נַפְשָׁם בְּעַד חֶמְדָּה אֲבֹתָם נָתְנוּ
וַיִּמְכְּרוּהָ בַּעֲבוּר נַעֲלָיִם.
מִכְתַּב אֱלֹהִים מָאֲסוּ וַיִּרְמְסוּ
וַיְשַׁבְּרוּ אָרוֹן וְלֻחֹתָיִם. (א)

(א) שני לוחות העדות. אחרי אשר באה לידי תיבה זו הנמצאת פעם אחת בלבד ביחזקאל כ״ז ה׳ בפרשת צור אימא בה מילתא. המדקדקים והמפרשים נתחבטו לדעת אם יש בה הוראת קבוץ בלבד או הוראת הקבוץ והשניות ביחד. ר׳ יונה אבן גנאח בספר הרקמה (יצא ראשונה לאור בפפד״מ בשנת תרט״ז) כתב כי היוד והמם סימן לקבוץ ואין טעם להיות לשון משנֶה אע״פ שיש בלחתים שני סימנים לקבוץ ר״ל ותים. לא כן דעת רד״ק, אבן עזרא ובעל מעשה אפוד (נדפס ראשונה בווין בש׳ תרכ״ה) וזולתם

אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ: יְקָר, הוֹן, תַּעֲנוּג,
עַמִּי, זֶבַח לָהֶם, כֶּרַע אַפַּיִם
וּשְׁכַח אֲשֶׁר הַיּוֹם לְךָ קָרָא דְרוֹר
סַד רַגְלְךָ גֻּדַּע וְהַנְחֻשְׁתַּיִם.
עֶבֶד עֲבָדִים אֶתְמוֹל, הַיּוֹם גְּבִיר!
לֹא חָזַקְךָ לָקַחַת לְךָ קַרְנַיִם.
אַךְ מַעֲבִיד לֹא נָח וְאוּלַי יֶחֱזַק
וּנְקַם בְּרִית יִקֹּם וְלֹא יוֹמָיִם.
כָּאֵל כְּעַט וּבְךָ בְּבִינָתְךָ בְּטַח
וּבְסַאסְּאָה יָרִיב וְיַךְ כִּפְלָיִם.
יֶהֶרְסְךָ מִמַּעֲמָדְךָ. עָדְיֵךְ
יוֹרִיד, וְיֹאמַר שׁוּב לְיַרְכָתָיִם.

המסכימים שיש בה שתי ההוראות, ואחרים כמו גיזיניוס ופירסט באוצרות שרשיהם סוברים שיש בה הוראת השכיות בלבד ולדעת השני האחד הוא לְחות (על משקל עֲנות אלא שכפל הדגש בעבור אות הגרון) אלא שגיזיניוס בדקדוקו הגדול נטה אחרי דעת שולטינס שיש בתיבה זו רבוי אחר רבוי כמנהג הערביים ואין בה ענין שכיות כלל. (והמתרגם הרומי Vulgata תרגם כאלו היה כתוב לְחות יָם בשתי תיבות) לא אתוכח פה על דבריהם יחפשם הקורא במקומם וישקלם במאזני שכלו. אכי באתי להגיד השערתי שטעות נפל בספרים כמו שאירע בלי ספק פעמים אחרות בתנ"ך (ויעויין ד"מ מה שכתבתי על ענין זה בבה"ע הקדשים לשנת תר"ו דף כ' ובכוכבי יצחק כרך י"א צד 28) ושמקודם היה כתוב לְחֹתָיִךְ והכנוי כמנהגו מוסב אל צור כמו בשמות הרבים הבאים בכנוי זה בפרשה הנזכרת כמעט בכל פסוק: גְּבוּלָיִךְ, בָּנַיִךְ. מְשׁוֹטָיִךְ, חֲכָמַיִךְ, חֹבְלָיִךְ וכו׳ ונראה שהמתרגם שתרגם ית כל גִּישְׁרָךְ קרא גם הוא לְחֹתָיִךְ, ובזה סרו כל הספקות.

גַּבְהוּת וְרוּם יִשְׁפַּל וְשַׁת, וּתְכַסֶּךָּ
בּוּשָׁה, וּמַיִם יֵלְכוּ בִרְכַּיִם. (א)
אַךְ מָה־אֲדַבֶּר־עוֹד וְאֵין לִי מַאֲזִין?
מַחְסוֹם לְפִי אֶשְׁמֹר וְלִשְׂפָתָיִם.
הַחֵרְשִׁים אֵיךְ יִשְׁמְעוּ מִלַּי, וְאֵיךְ
יָרוּץ לְקוֹל קוֹרֵא נְכֵה רַגְלָיִם?
אַדְבִּיק אֱלֵי חִכִּי לְשׁוֹנִי, אֶחֱשֶׁה.
יַגַּע בְּלִבָּם אֵל וְאִישׁ בֵּנָיִם! (ב)

(א) על דרך לא יִסַּבּוּ בְּלֶכְתָּן (יחזקאל א׳ ט׳) המוסב על החיות.

(ב) המפרשים פירשו אִישׁ הַבֵּנַיִם הנמצא ב׳ פעמים בלבד בתנ״ך (ש״א י״ז ד׳ וכ״ג) כאלו הוא כתוב בֵּינַיִם ביו״ד: איש שעמד בַּתָּוֶךְ בין שתי המערכות לחרף את ישראל או גבור ששם נפשו בכפו להלחם לבדו עם אחד מגבורי ישראל campione ודרך הגבורים האלה להלחם בין שתי המחנות כי יעכו להם מקום בַּתָּוֶךְ והצבאות יעמדו מנגד וכן תרגמו השבעים, וכן אמר ר׳ משה אבן עזרא בשירו (גנזי אוקספורד צד 18)

אִישׁ בִּין אֲשֶׁר בְּקֶרֶב תְּבוּנוֹת יֶחֱשֶׂף
בָּהֶן יְמִין עֻזּוֹ כְּאִישׁ בֵּינָיִם.

ודבר פלא הוא שהמתרגם הרומי (Vulgata) תרגם אִישׁ הַבֵּנַיִם vir spurius כפי דרש ר׳ יוחנן בסוטה דף מ״ב ע״ב ולא ידעתי איך קראו או הבינו התיבה הזרה הזאת שרב ודבי ר׳ שילא שם, בודאי מחסרון היו״ד, פירשו מענין בנה, ואני נתכוונתי בשם זה לאליהו הנביא שיבא לעשות שלום בין ישראל לאביהם שבשמים ולקרב את הרחוקים.

אשר נדרתי בשולי דף 52 ודף 120. אשלמה להדפיס בסוף של ילדותי הציונים אשר חברתי במצות הפקידים והמנהיגים להקים שם להחסידים והנדיבים אשר זכרתי שם לטובה, שנים מהם הקימו בית תלמוד תורה בקק"י טורינו יע"א. והשלישי פזר נתן מהונו עשרת אלפים ליטרין לקריאת התנ"ך והמשנה וספר חק לישראל דבר יום ביומו בהכל עשרה תינוקות של בית רבן חניכי בית ת"ת עניים יראי שמים ורואים סימן יפה בלמודם בבית הרב העומד עליהם. הציונים האלה חרותים על לוחות אבנים, שנים, כאשר אמרתי, בפרוזדור בית ת"ת והשלישי בחדר הפנימי, ואני חלקתים כאן למחלוקות קטנות כי קצר המצע להדפיסם כאשר הם בקירות הבית.

א

אתם הבאים בשערים האלה

כקטון כגדול

תנו כבוד אל טהר לב אל רודף צדקה וחסד

מנחם סיני

נפשו על שדי תתענג ותמונת אל תשבע

עם נדיבי עם אלהי אברהם

רכושו אשר רכש בתבונות כפיו

פזר נתן לאביוני עירו

ולעולליהם יתרה עשה הניח

ללמדם ספר תורת אמת ולפאר מקום מקדש

תלמוד תורה

ידיו יסדו את הבית הזה תארוהו כוננוהו.

עניי עם! בלבבכם ברכוהו

ובפי צאצאיכם בקול תודה שמו הזכירו

אדירי עדת ישראל!

סלו סלו לאשר הפליא לעשות

ולצעיריכם צוו לאמר

שמו הללו זכרו כבדו

ובעד נפשו תמיד התפללו

כי לו נאוה תהלה כי הכבוד לו יכון

כי לאור באור החיים בשמי השמים לו יאתה

איננו כי לקח אותו אלהים

ביום עשרים ושלשה לירח בול

בשנת

ה'תקכ"ד

ב

שמואל חי פינצי

מקנא לאלהיו. אוהב עדותיו. בכבוד שמו. חפץ מאד

הוא אדן התורה. הוא עמוד התוך. הוא אבן הראשה

אל בית תלמוד תורה הזה

חדריו הוא בנה. עליותיו הוא קרה

דלתותיו הוא הציב

כי קנאת אלהי הצבאות תמכתהו

לימין אביון הוא עמד. גנזכיו הוא פתח.

כל חילו הוא הקדיש

להגדיל תורה בין עניי עמו אשר בעיר הזאת מושבם.
זכרו יָחק לדור דורים בלבב כל
שמו יברך בפי כל עני ורש
נדיבתו כל נדיב ישבח. צדקו כל איש צדק יסלסל.
זו כחו לאלהו כל יראי ה׳ וחושבי שמו ירוממו
ונפשו תחזה פני אל בארצות החיים עם נפשות חסידיו
עד בלי ירח

נאסף הצדיק ביום אחד ועשרים לחדש זיו
בשנת
ה׳תקנ״ו

ג

פה לעד בצפרן שמיר תחצבנה צדקות גבר תמים
ישר דרך טהר ידים אב לאביונים הוא
יעקב באקי
אשר הלךלו לחזות בנעם אלהים
ביום עשרים לירח בול
בשנת ה׳תקפ״ז
הוא הציב יד לבית
תלמוד תורה
ובל ימוט לעולם חִזקהו
הוא לאביוני קריה זו אשר בו יהגו בדת הרוכב בערבות
השאיר אחריו ברכה למען יקראו בספר תורת האלהים
ובספרי חוזיו וחכמיו דבר יום ביומו חק עולם, לכן
בגאות ה׳ תראה נפשו כל אנשי לבב יהללוהו ועם
נברא לדור דורים יברכוהו.

אחד ממיודעי כתב לי בימים האלה לאמר: אחרי אשר הדפסת שירך האחרון למה לא תדפיס גם את הראשון ושל ילדותך יזל מרחם משרך, תקריב לאוהביך את מנחת בכוריך, ותחלתם תוכחה וסופם תוכחה יהיו שיריך? ע״כ דבריו. ואבטיחהו לעשות רצונו והא לך שירי הראשון אשר חברתי בשנת תקע״ד בלי שום שינוי, רק מהשתפכת בגוף הספר גרשתיו, ובכל האחרון גְּנַבְתִּיו, כי רק לקרובי ואוהבי ויודעי מלפנים הדפסתיו.

ישלח חכיו להוכיח לרשע מומו, כער משלח מכים אמו.

אֶרְאֶה כָל־יוֹם תִּלְחַץ תִּמְרֹט כָּל־נַעַר
וּבְחֹזֶק יָד תִּגְזֹל מֵהֶם מַרְגּוֹעַ
כָּאֶבֶן כָּאֶגְרוֹף תֵּלֵךְ פָּצֹעַ
כִּי כַעַסְךָ נֶגְדָּם סוּפָה וָסָעַר.
אֶרְאֶה כִּי תֵאָלֵם תִּדֹּם בַּשָּׁעַר
חֵרֵשׁ אֶל־קוֹל מוֹרִים מָאֵן לִשְׁמֹעַ.
כָּמוֹךָ לֹא רָאִיתִי אִישׁ לָרֹעַ
חֵשֶׁק חָכְמָה כִּי לִבְּךָ לֹא יָעַר.
כִּי רָעַתְךָ רַבָּה עִם אֵל עִם חֶלֶד
אֵין גַּם אֶחָד יָגֵן יָלִיץ עָלֶיךָ
כִּי שַׁחַר הוּא יוֹרֶה מַה הַיּוֹם יֵלֶד.
אִוֶּלֶת הוֹלֵלוּת הֵן רֵעוֹתֶיךָ
כָּזָב וָשֹׁד תַּרְבֶּה כַּטּוֹבָה יֶלֶד...
אַךְ זֶה שֶׁמֶץ דָּבָר מוּל רִשְׁעָתֶךָ.

הגהה

יוד וְיָעַר (כד 12) ראויה להנקד קמץ, וסין יַעַשׂ, וְלַמִּשְׂרָה (סוף כד 154 וכד 170) היא שמאלית.

תיקון הטל

הוספות והגהות

ט

לאחד מן התלמידים אליה מסיניגאליא יצ״ו שמו אשר
שלח לי מאנקונא שני שירים לעומת מחברתי של ילדות עם
הוספות אגלי טל אשר שמע את שמעה ולא ראה את כבודה:

לֶאֱלִיָּה נְדִיב לִבּוֹ תְשׁוּרָה
בְּשָׁלְחוֹ לִי בְשַׁדְמוֹת שִׁיר קְצוּרָה
שְׂאִי נַפְשִׁי דְּבַר תּוֹדָה וְשָׁלוֹם
וּמֵאֵל שַׁאֲלִי־לוֹ עֹז וְעֶזְרָה.
לְטַל שָׁמַי וְאֶגְלָיו תַּעֲרֹג אוֹי
עֲלֵי צוּר רָעֲבוּ שָׁכְנוּ הֲרֵרָה.
מְעוֹלֵל יִכְתְּבֵם אֱלֹ־מֵי תְעוּדָה
צְמֵאִים שׁוֹקְקִים טַלָּהּ וּמְטָרָהּ.
אֱמֶת תִּקְרָא וְכָל־אֹזֶן עֲרֵלָה
וּמִי יִתְאַב יְאוֹ לְשָׁמָהּ וְזִכְרָהּ?
בְּרִית שָׁכַח וְהֵפֵר עָם בְּחִיר יָהּ
יְשֻׁרוּן בֶּאֱדוֹם בָּז לַבְּכוֹרָה.
שְׂפַת קֹדֶשׁ עֲזוּבָה גַּם שְׂנוּאָה
הֱסִירוּהָ אֱוִילִים מִגְּבִירָה.
וְדִבְרֵי־אֵל סְתוּמִים וַחֲתוּמִים
וּפִתְרוֹנִים מְבַקֵּשׁ אַיִן וְתוֹרָה.
אֲהָהּ כִּי עוֹד מְעַט וִיגָרְשׁוּהָ
וְלֹא תִתֵּן בְּקוֹלָהּ תּוֹךְ דְּבִירָה!

נְתִיבוֹת מוֹעֲדֵי־סֵפֶר אֲבֵלוֹת

אֲסֻפּוֹת חָדְלוּ בָּאֵי עֲצָרָה.

בְּשִׁיר זָרִים חֲדָשִׁים גַּם יְשָׁנִים

יְשַׁעַשְׁעוּ, וַיְעַנְּדוּם עֲטָרָה

וַיָּבֹזּוּ שִׁיר אֲדֹנָי רָם וְנִשְׂגָּב

לְאוֹרוֹ הָלְכוּ כָּל־שָׁר וְשָׁרָה

לְמִן הַיּוֹם אֲשֶׁר נִגְלָה כְבוֹדוֹ

וְהוֹד קוֹלוֹ וְהֵד רַעְמוֹ גְבוּרָה.

זְמִיר יָוָן אֱדוֹם קֵדָר וְהֹדוּ

לְשִׁיר צִיּוֹן תִּדַּמּוּ, נֵר לְאוֹרָה?

הֲתִתְגַּדֵּל בְּרֵכָה עַל־נְהָרוֹת

יְאֹרִים עַל־שְׁאוֹן יָם רַב וְנוֹרָא?—

יְהוּדָה גָּלְתָה לֹא נֶאֱלֶמֶת

סְפָרַד פָּרְשָׂה כָנָף וְאֶבְרָה.

וְשִׁיר חָדָשׁ אֱלֹהִים שָׂם בְּפִיהָ

יְסוּדָתוֹ בְּהַר־קֹדֶשׁ גְּזוּרָה.

יְעָטֵהוּ עֲרַב הֶדֶר מְעִילוֹ

וּמִשְׁקָלוֹ וְתַבְנִיתוֹ כְזִמְרָה.

וְהִרְבּוּ־שִׁיר בְּנֵי צָפוֹן וְתֵימָן

וְלִמְלִיצֵי סְפָרַד הַצְּפִירָה.

בְּדַרְכֵיהֶם לְכָה תָמִיד וְאַל־תֵּט

גְּבוּלוֹת גָּבְלוּ הַכֵּר וְשָׁמְרָה. (א)

אֲבוֹת הַמְשֹׁרְרִים קַח לְךָ לְמוֹפֵת

שְׁלֹמֹה עִם בְּנֵי לֵוִי וְעֶזְרָא.

נשלמה השירה על גבי מרומי ריקוארו יום כ״ו מנחם

שנ״ת לצו ולצוות את הברכה לפ״ג

(א) בגלל התנועות והיתדות, ע׳ ההקדמה.

י

מאמר למרדכי

אל איש כלבבי ידיד נפשי ובעל בריתי, ה"ה כמוהר"ר מרדכי אשכנזי נר"ו מין בק"ק טריאסטי יע"א זה ילד שם בארץ מולדתי, בן לאביו הוא ברא כרעא דאבוה כמוהר"ר פינחס אשכנזי זנוק"ל דרשן מליץ משורר חכם וסופר איש אפרתי, כנפש האב וכנפש הבן נפלאתה אהבתם לי זה חזק את ידי בימי ילדותי, וזה למד עלי זכות בימי זקנתי, ואם כי העלים שמו כחמתי ויברכני במאמר הנכבד אשר במכתב עתי כתן בקולו קול עז על טל ילדותי, לכן אקדמה פניו בתודה וענתה בו שירתי:

עֲנָוָתְךָ, אִישׁ מָרְדְּכַי, תַּרְבֵּנוּ
הִתְנַכְּרָה לַשָּׁוְא אֱלֵי עֵינֵינוּ.
רֵיחוֹ וְזִכְרוֹ הַיְכַחֵשׁ מָר־דְּרוֹר
שֶׁמֶשׁ יְכַס אוֹרוֹ וְיַעְלִימֶנּוּ?
פָּנִים בְּפָנִים לֹא רְאִינוּךָ, אֲבָל
הוֹד קוֹלְךָ הֵן שָׁמְעָה אָזְנֵנוּ!
שׁוּרָיו שְׁלוּמָיו גַּם יְנַחֵשׁ לֵב אֱנוֹשׁ
וּמְכַבְּדָיו יָדַע וּמִי יִבְזֶנּוּ.
אִם נִסְפָּרֵם לֹא יִרְבְּיוּן יֹדְעֵי חֵקֶר
דָּבָר, כְּחוֹן זָמִיר, וְיֵאָמֵנוּ
וּבְמֹאזְנֵי צֶדֶק עֲמִיתָם יִשְׁקְלוּ
וּלְמַעֲשֵׂה יָדָיו יְקָר יִתֵּנוּ.
כִּי יִקְשְׁרוּ רַבִּים עֲלֵי אִישׁ עֵינְךָ
רוּחַ תְּזָר חַסְדוֹ וְתִשָּׂאֶנּוּ.
צִדְקוֹת מְתֵי סוֹדָם יִתְּנוּ יִקְרָאוּ,
הֵמָּה לְבַדָּם אָזְנוּ תִקְּנוּ.
מִנְּאֻלֵנוּ אַתְּ! נְשִׁיָּה שְׁכֵנוּ
לוּלֵא דְבָרְךָ טוֹב וּמְרוֹתֵינוּ.

עָוֹן אֲשֶׁר חֵטְא אַהֲבָה לֹא חָשְׁבָה
הִיא כָבְשָׁה רַבֵּי מְשׁוּגוֹתֵינוּ.
אַהֲבָתְךָ לָנוּ יְרֻשָּׁה, כִּי כְאָב
הַיְלָדְךָ הֶחֱזִיק בְּמָעֻזֵּנוּ.
תָּמִיד לְבָבֵנוּ אֲמָרָיו אֲהֵבָה
חוֹתָם עֲלֵי לוּחוֹ עֲלֵי כַפֵּינוּ.
לִקְחוֹ לְנַפְשֵׁנוּ כְּטַל, לוֹ צָמְאָה,
שִׁירוֹ יְקַר הָיָה לְנַחֲלָתֵנוּ.
זִכְרוֹ בְּרָכָה! גַּם בְּרוּכָה יָדְךָ
כִּי חִבְּשָׁה גַּם רִכְּכָה נִגְעֵנוּ.
אַצְתָּ לְנַחֵם אִישׁ קְשֵׁה רוּחַ אֲשֶׁר
אֵל יְסֹרוֹ וּבְיַד עֲוִיל יִרְטֵנוּ.
כִּדְבָרְךָ נִשְׁכַּח כְּמַיִם עָבְרוּ
לַחַץ וְרֹגֶז שֹׁפְטֵי נַפְשֵׁנוּ.
כָּמָה כִּשַּׁרְנוּ לְשָׁלוֹם כִּי כְבָר
אָרְכוּ וְנָטוּ צִלְלֵי עַרְבֵּנוּ.
זֹרְעֵי צְדָקָה יִקְצְרוּ חֶסֶד. וְאֵיךְ
נִזְרַע וְלֹא נִשָּׂא אֲלֻמּוֹתֵינוּ?
לִרְכֹּב לְרֹאשׁ עָמִית וְעַל־גַּבּוֹ דְרֹךְ
לֹא עָלְתָה עַל־לֵב, וְאֵל עֵדֵנוּ.
דַּבֵּר בְּלֵב וָלֵב וְלָשׁוֹן הַחֲלִיק
שֶׁקֶר וְהִתְחַפֵּשׂ מְאֹד שְׂנֵאנוּ.
כָּבוֹד, תְּמוּנָה לֹא רְדַפְנוּהָ, וְרַק
מֵי בִין חֲשֹׁף הָפִיץ תְּשׁוּקָתֵנוּ.
חָכְמַת בְּנֵי־עֵבֶר כְּקֶדֶם חַדְּשָׁה
הַבְעִיר שְׁבִיב אֵשָׁהּ בִּלְמֵדֵינוּ.
וּקְרָא בְאָזְנֵי־עָם, בְּעֵט אָדָם כְּתֹב
פִּלְאֵי תְּעוּדַת־אֵל, פְּאֵר דָּתֵנוּ.

גַּם בַּשְּׂחֹק יַכְאֵב לְבַב אִישׁ אַהֲבָה (א)
אֶל־עָזְבָה אֶל־מַאֲסָה לַעֲגֵנוּ.
קָצְנוּ בְדוֹר הַמַּעֲבִיד רוּחַ וְאֵשׁ
בּוֹ יַעֲבֹד יִצְרוֹ וַיַּכְנִיעֵנוּ.
חָפְשָׁה חֲלֹף כָּל־חֹק, וְשִׁוּוּי עוּל לְשָׁב
צָעִיר לְרַב יַמְשִׁיל וְיַעַרְכֵנוּ.
אַיֵּה כְּבוֹד הָרִים וּמוֹרָאָם? הֲלֹא
כָּרֹאשׁ כְּמוֹ זָנָב לְעֵין דּוֹרֵנוּ!
רָקָב בְּעַצְמוֹתָיו יְפֵה־פִי תָּאֳרוֹ
דַּרְכּוֹ חֲלַקְלַקּוֹת וְתַט רַגְלֵנוּ.
עָלָיו תְּחַף טוֹבָתָהּ, יָדִיד, (ב) וְהִיא
תַּחְמוֹל עֲלֵי דוֹר זוּ וְתַצְדִּיקֵנוּ.
הָיָה לְאָחוֹר לֹא לְפָנִים יַעֲקֹב!
לֹא נִפְקְחוּ עֵינֵי רְאוֹת מֵאֵנוּ
פֹּעַל אֱלֹהִים, מִי הֱבִיאָם עַד־הֲלוֹם
אֵיךְ נוֹשְׁעוּ, אֵיךְ גָּדְלוּ, דָּשֵׁנוּ! —
אוּלַי יְשִׁיבֵם אֶל־אֲדֹנָי כּוּר עֳנִי
בּוֹ יִצְרְפֵם הָאֵל וְיִבְחָנוּ.

ער"ס תרכ"ח

יא

אל המו"ל מכתב עברי אנכי ושמו ברוך ביום אשר כא לידי העלה הראשון לשנה החמישית.

חֲלָצַיִךְ בְּעֹז תַּחְגֹּר וְתֶאְזוֹר
חֲמִישִׁית תֶּאֱסֹף דַּעַת וְתִבְזוֹר.
בְּמַטְוֵה הוֹד יְבִיאוּהוּ יְדֻעִים
לְבוּשׁ חָכְמָה וּבִין תֶּאֱרֹג וְתִשְׁזוֹר.

(א) ירמוז אל מירת הדור זו אל עולם הפוך המתלוננת בעוכרי עבריה.
(ב) לרד"ק הכפיר יְדִיד.

אֱוִילֵי־עָם בְּצוּף לְקָחֵךְ תְּחַכֵּם
וְתָדִין דִּין כְּסִילוּתָם לְמָזוֹר .
נְתִיב חַשְׂכֵּל יְמִינֵךְ תְּסַקֵּל
לְכָל־נָסוֹג אֲחֹרַנִּית וְנָזוֹר .
וְקֹרוֹת יוֹם תְּפַלֵּס אִם לְשָׁלוֹם
וְאִם לַקְרָב אֲשֶׁר יֹאכַל וְיִגְזוֹר .
חֲזַק וָרוּץ וְאַל־תִּיגַע וְתִיעַף
וְגַם בָּרוּךְ כְּךָ יִתְמֹךְ וְיַעְזוֹר .

י"ג תשרי תר"כט

יב

בן יכבד אם

הלא היא עדת ישראל אשר בעיר קוני יע"א עיר מולדתי וזאת ברכתי אשר הבאתי לה לש"ה חנוכה דהאי שתא וברך את עמך לפ"ק יום התקדש חג חברת תפארת צאן יוסף יצ"ו אשר יסד באמונתו ובחכמתו, ובקנאתו לה' ולתורתו, ללימוד לה"ק קורות היהודים ודיני התורה, כבוד מעלת החכם ר' יוסף מנרם הלוי נר"ו מ"ץ בקק"י הנ"ל בן לאותו צדיק כמוהר"ר שמואל משה הלוי זצ"ל, בן משה זכה וזכה את הרבים זכות הרבים תלוי בו, כשירה זו שהיא לש"ש יה"ר שתתקיים ולא תשתכח תורה מישראל אכי"ר.

עִיר מוֹלַדְתִּי! בָּרוּךְ חֵילֵךְ
גַּם עִזְבוֹנַיִךְ וִיבוּלֵךְ .
שָׂשׂוֹן שִׂמְחָה יִמָּצֵא בָךְ
שָׁלוֹם וָשֶׁקֶט בִּגְבוּלֵךְ
וְלַאַבְנֵי־חֵן וּלְכֶתֶם טוֹב
יִהְיוּ סִיגַיִךְ וּבְדִילֵךְ .
כִּי דִבְרֵי־אֵל עוֹד חֶפְצֵךְ בָּם
וּלְמִצְוֹתָיו רָצָה רַגְלֵךְ .

רוֹעֲךָ נֶאֱמָן קָרָא, עָנִית
וּכְדַרְכֵי־יֹשֶׁר הוֹבִילֶךָ ׃
אָמַר, אִסְפִּי לִי בַחוּרַי
נֵזֶר רֹאשֵׁךְ שִׂמְחַת גִּילֵךְ ׃
יַשְׂכִּיל עַמִּי! חָכְמַת עִבְרִים
אַחַר גֵּוּוֹ עוֹד לֹא יַשְׁלֵךְ ׃
עַל־סִפְרֵי־קֹדֶשׁ יִתְעַנַּג
וּכְחַכְמֵי־קֶדֶם יְמַלֵּךְ ׃
לֶקַח יוֹסִיף יִלְמַד הֵיטֵב
וּלְאוֹר הַצֶּדֶק יִתְהַלֵּךְ ׃
אִם יַשִּׁיאוּהוּ לֹא יִפֶּת
יֵדַע עַל־שֶׁקֶר קֶשֶׁט הַמֶּלֶךְ ׃
גַּם דָּבָר יָשֵׁב לְמַהֲרֵס
עוֹזֵב תּוֹרָה עִקֵּשׁ הוֹלֵךְ ׃
אֶל־מוֹכִיחֵךְ שָׁמַעַתְּ נָהַרְתְּ
וּבְשֵׁם שַׁדַּי נָשָׂאת דִּגְלֵךְ
דֶּגֶל תִּפְאֶרֶת צֹאן יוֹסֵף
שֵׁם וּתְהִלָּה הַמַּנְחִילֵךְ ׃
לִתְעוּדַת אֵל קָבַעַתְּ עִתִּים
כִּי הִיא נֵרֵךְ כִּתְרֵךְ צִלֵּךְ ׃
הוֹרוֹת עַמֵּנוּ חֻקֹּתָיו
אֹזֶן תִּקַּח אַחַר כָּתְלֵךְ ׃
וּפְנֵי רֵעוֹ יַחַד אִישׁ אִישׁ
וּבְשֵׂכֶל פִּיהוּ יוֹעִילֵךְ ׃
חָגִּי חַגֵּךְ יוֹם שִׁמֻּרִים
כִּי אֵל רָצָה אֶת־מִפְעָלֵךְ ׃
יָאֵר אֵלַיִךְ הוֹד פָּנָיו
וִישַׁלֶּם־לָךְ אֶת־תַּגְמוּלֵךְ ׃

מה־יגל גם אבי צדיק (א)
מאז רעך וישכילך!
ובנו יחיד זה ילד־כך
כוס תנרומים ישת כגללך.
יוסף! חוסף אמץ ואל
למד הזהר ונהג ולך.

כ״ב כסלו תר״כט

יג

מכת כסילים בשיר המאה (ב)

שירי! רבו פרצו, היו מאה
אל־תיראו בדי מתי קנאה

. . . .

. . . .

התיצבו וראו ישועת האמת!
יכלמו יכלו בני גאה
החשבים להם לבדם נתנה
חכמה עבדתה ומשאה.
ימים יבאון ידעי לשון ושיר
לא אהבה תתעם ולא שנאה
על־תפשי כנור אביכם נעלה
יאמרו, ורב־כחו בשיר הראה.
הגיד חדשות צמחו, לא נשמעו
בשפת כנען, רץ ולא נלאה.
הלך בדרכי נגני קדם אשר
כל־שר לנגדם כוס והם דאה.

(א) ה״ה מר אבי זצוק״ל שהרביץ תורה כמה שנים בק״ק קוני עד יום מותו

(ב) מלבד שיר "אל ארץ מולדתי„ שהוא כמו פתיחה לספר ומלבד השיר האחרון (צד 208) שהוא הראשון.

רַבַּת עֲבָרוּהוּ וְלֹא עָבַר. וְלֹא
הֵשִׁיב לְשָׂטָן לוֹ סְאָה בִסְאָה.
לְלַעַג לְכָל־פֶּתֶה לְיַסֵּר פִּשְׁעִים
שִׁירֵי רְבִיתֶם, הִנְּכֶם מֵאָה.

יום י״ב לחד׳ שבט תר״כט יום מלאת לי ס״ד שנה

כלו זמירות הלל בן שלמה

הוספות על שירת הדור זו או עולם הפוך

צד 186 אחר חרוז ב׳

כִּידֵיכֶם הֵנָּה עִתּוֹתָי.
דִּפְקוּ, שִׁקְדוּ עַל־דַּלְתוֹתָי.
כַּרְמִי שֶׁלִּי עוֹד לֹא אֶנְטֹרָה
רַק כַּרְמֵיכֶם אֶעֱבֹד אֶשְׁמֹרָה.
בֵּן לֹא אֵדַע אָח לֹא אַכִּיר.
שֵׁם אָב וָאֵם עוֹד לֹא אַזְכִּיר.

צד 195 אחר חרוז ב׳

שָׁוְא הִסְתַּתֵּר שֶׁבֶת גַּלְמוּד
שַׁחַר הָעִיר כָּשָׁר הֵמִיק
הִרְוּ הַגּוּ הִרְחִיב הֶעְמִיק
רֶדֶת לִתְהוֹם תנ״ך תַּלְמוּד
הָפוֹר חָתוֹר־גַּלּוֹת מִסְתּוֹר
עָרוֹךְ הַבְדִּיל בָּאֵר שָׁקוֹל!
אִישׁ כָּתַב דֶּלֶת וּדְלָתַיִם (א)
חֹדֶשׁ יֹאכַל קֶצֶף עַל־מַיִם
לִבְלִי מְכֻלֵּי כָל־מֵרִיק (ב)
יַלְדֵי נָכְרִים עֶשְׁתְּנוֹת רִיק

(א) מלא שלש דלתות וארבעה (ירמיה ל״ו כ״ג)
(ב) כל מעתיק מלשון אל לשון

סוֹפֵר מָהִיר תֹּאמַר בַּת קוֹל (א

אֵיתָן הֵימָן דַּרְדַּע כַּלְכֹּל

נֵר יִשְׂרָאֵל וּגְאוֹן אֶפְרַיִם

אֶבֶן פִּנָּה אֶדֶן עַמּוּד.

סֵפֶר תִּקְרָא גִלָּיוֹן עָף

נֹפֶת מָתוֹק תָּפֵל יֵרָעֵף

יֶתֶר וָחֶבֶל חוּט וּגְדִיל

לְמַבִּיט כָּם בִּכְלִי מַגְדִּיל.

כִּי חֶבֶר קָם, לוֹ חֹק מִשְׁמֶרֶת

כָּל־מוֹדַע לוֹ יִשָּׂא מִקְטֶרֶת

וּבְאַף רֵעוֹ יַעַל עָשָׁן

רֵיחַ נִיחֹחַ בִּבְחִירָיו

רֵיחַ תּוֹדוֹת וּשְׁמוֹת תִּפְאֶרֶת

חוֹקֵר חוֹשֵׁב מֵלִיץ בַּלָּשׁוֹן.

זָרַע יִקְצוֹר־נָטַע יִבְצוֹר.

מִקְטָר יַקְטִיר־מָעְטָר יַעְטִיר

מוֹרָם יָרִים נִמְטָר יַמְטִיר

מִטְרוֹת כָּבוֹד גִּשְׁמֵי שִׁירָיו.

עַל־חֶבֶר זוּ קוּם הַסְפֵּחַ

בַּמֶּה מִלֵּב כַּל־תְּשַׁבֵּחַ....

הַלֵּל, הַלֵּל־כֵּן תִּסְתּוֹלֵל. (ב

אַשְׁרֵי דוֹר זוּ! כָּל יוֹנֵק דַּד

יְגַדֵּל יִשְׁמַן גַּם יִתְעוֹדֵד.

חָלוּץ חָמוּשׁ יֵצֵא מֵרֶחֶם

וּבְלֹא שִׁנַּיִם יֹאכַל לֶחֶם.

(א) מכתב עתי

(ב) ע׳ רד״ק

אִישׁ לֹא נָשָׂא עַל תּוּשִׁיָּה

יַעְדֶּה עֶדְיָהּ - יֹאכַל פִּרְיָהּ.

נַפְשׁוֹ מֵעֹנֶג לֹא חִסֵּר

לֹא הִטָּה אֹזֶן לַמְיַסֵּר

רַק לִרְגָעִים (א) בָּן בִּסְפָרִים

הַמַּחְסִירִים - הַמַּקְצִירִים

צֵל הַחָכְמָה - וּדְמוּת צַלְמָהּ

וּפְתוּתֵי דַעַת וּמְזִמָּה.

כִּמְעַט צֵדָה הֵכִין, רַב לוֹ

וּלְמַרְחַקִּים יִשָּׂא רַגְלוֹ.

קוֹלוֹ דוֹפֵק: "תְּפֵשׂ תּוֹרֵחַ!

" שִׂים עַל־שִׁכְמִי שִׂים הַמִּשְׂרָה.

" מַיִם יָצַקְתִּי - עַל־יַד רַב

" מִן הָאָסִיף עַד־הָאָבִיב.

" בִּכְתָב יָדֵהוּ לִי עָרַב . . .

" חָכְמָה לִקַּקְתִּי . . . מַר . . . רָבִיב.

" שִׂים הַמִּשְׂרָה שִׂים עַל־שִׁכְמִי!

" תֵּן, אָבִי, תֵּן כָּבוֹד לִשְׁמִי!

" לַהַב יִהְיֶה נִיצוֹץ שָׁבִיב (ב).

תֹּפֵשׂ תּוֹרָה אֵלָיו יִצְהַל

יֵעָתֵר לוֹ, אוֹת לֹא יִשְׁאַל.

" חָכָם, מוֹרֶה, רַב יִקָּרֵא

" יָדִין, יָדִין, יוֹרֶה יוֹרֶה!"

הֵא הַפִּתְגָּם רָשׁוּם חָתוּם

בּוֹ יִתְגַּדֵּל, בּוֹ יִתְקַדֵּשׁ

כֻּלּוֹ כַּנֶּשֶׁר יִתְחַדֵּשׁ.

(א) מעט מעט כפי' רד"ק, לפרקים, לסירוגין

(ב) שָׁבִיב בערבי להב אש בוערה

עַתָּה נִגְלָה לוֹ כָּל־סָתוּם
עַתָּה עָלָיו נָחָה הָרוּחַ . . .
סָמוּךְ יִסְמַךְ, יִמְשַׁח מָשׁוּחַ.
אִם לֹא יִתֵּן לוֹ שְׂאֵת וָיֶתֶר (א)
הַשֵּׁם יִטֹּל, יַחְטֹף הַכֶּתֶר. - (ב
אַשְׁרֵי דוֹר זוּ! מִלְאוּ מוֹרָיו
כָּל־עִיר כָּל־פֶּלֶךְ וּפְרָזוֹן
רַבִּים יִתְמְכוּ אֲשֻׁרָיו
תּוֹרָה תָּקוּם וּדְבַר חָזוֹן.

(א) כמו שְׂאֵת וכן מִשֵּׂתוֹ יגורו אלים (איוב מ״א ז״)
בחסרון הא׳
(ב) מל׳ ומעכין לא כל הרוצה ליטול את הַשֵּׁם (ברכות
סוף פ״ב)

הערות הדשות והגהות

צד ז״ז חרוז ג׳ רֵעַ וַעֲמִית: מאהר שלא נמצא בכתוב הנפרד מן עֲמִיתֶךָ עֲמִיתוֹ חשבתי שהיחיד כו עֲמִית כמו בְּרִית, שְׁבִית על משקל פְּעִית. לפיכך כתבתי רֵעַ וַעֲמִית, אך אוצרי השרש״ם החדשים הביאוהו בערך עָמִית על משקל צָפִית ומן התימה שמשקל פָּעִית לא נמצא אצל המדקדקים. לפי זה צריך להגיה רֵעַ, עָמִית.

שם חרוז ו׳ וּלְמָזוֹר דָּן: פעל דָּן אֵינוֹ חוזר על העין אם כי מצאנו עַיִן ב׳ או ג׳ פעמים בלשון זכר. אבל שיעור המלות הוא דָּן מי שהוא דָּן on jugeait והיא מליצה נהוגה בלה״ק כמו שָׂם אהל בהם, שיעורו הַמֵּשִׂים. אבל לסלק הקורא מן הספק הא לך חליפי טור זה:

וּלְמָזוֹר דָּוָה דִּין צִירָי.

והענין כל עין דוה שצירי ראוים לרפואה.

ווז צריך להוסיף הערה זו אחר שורה ו׳: כל שירי א ג ל י

טל חוץ מאות א׳ ב׳ ג׳ חברתי בשנת תר״כו ותר״כח
וגם השיר תחלתו יום הַזְּמַן רָדַף יְחִידָתִי חברתיו
בשנת תר״כח וכן חתמתי החלק הראשון הכולל
טל ילדות ביום כלות הדפסתו.

xvii הוספה להערה א׳: מה שאמרתי בהערה זו צריך
ביאור. בשיר ר״י הלוי שהבאתי לדוגמא וברבים
כמהו לא חשב המשורר העבדים הם השואים
והחטפים למלכים רצוני לתנועות. כמו שעשה בעל
פזמון צור משלו אכלנו. אלא הוסיפם על
התנועות שהם תמיד במשקל ובמספר קצוב בכל
טור וטור ד״מ בשיר יָהּ שִׁמְךָ כל טור בעל ו׳
תנועות והעבדים עודפים עליהם והיו כלא היו.

xviii אחר תיבת וכדומה (שורה כ״ד): וכן בתיבת תְּהִלָּה
השתמשתי ב״פ (צד 115. 83) כאלו ענינה אורה לפי
פי׳ ר״ס גאון ורל״בג ורע״ס בפירושו לאיוב הנקרא
משפט צדק אע״פ שענינו לדעת רוב הראשונים
וכל האחרונים "שגעון ויציאה מדעת השכל„
(רד״ק) כי כן הורגלתי לפרשו בבית הספר.

שם אחר תיבות לשלוח בהן יד (שורה כ״ה): וגם בל
יחשדני הקורא להחליף הנחתי קצת טורים כמות
שהם אע״פ שהיה אפשר ליפות כחם במעט שינוי
כגון (צד 87 חרוז ב׳) "כִּי הֶחֱזִיקִי נָא„ חלף "נָא הַחֲזִיקִי
בִי„ שהוא נגד דרך הלשון וכן בשיר כבוד הבית
(צד 118 חרוז י״ב) "הָיָה לְמִשְׁלַח שׁוֹר וכו׳„ תמורת "הָיָה
הוא לְמִשְׁלַח שׁוֹר„ שצורתו איטלקית. וכן (צד 4 חרוז
ב׳ משיר ו׳) הייתי יכול להדפיס או בִסְפִינָה יֵרֵד
תחת יֵרְכַּב כלשון המקרא (יונה א׳ ג׳) ואחרים כאלה
בחלק הראשון.

xix שורה י״ח: ולא חכמי התלמוד והפילוסופים בלבד
השתמשו בתיבות ששרשם בת״נך במבנים אחרים
אך גם מיסדי התפלה ומהם לקחתי מליצת כַּפַּת
שַׁחַד (צד 194).

xx שורה י״ג: צ״ל אִשִּׁים

צד 12 חרוז 22 צריך להניה יָרַע שהוא הפעיל. יֵרַע
הוא קל.

81 החרוז הט׳ שהוא ע״ג טלאי כי המדפיס טעה בו הוא:

צִיּוֹן נְוֵה הַקֹּדֶשׁ יוֹבִילֻמוֹ.

צד 173 חרוז ד׳ ע׳ מ״ש על תיבת עֲדוּת שענינה עֲדִי בעברי אנכי שנה ד׳ צד 257.

174 חרוז ז׳: הַרְאֶהָ כֹּל: רָאָה בהפעיל יקשר תמיד עם ב׳ פעולים לא עם ל׳. א״כ טעה מי שתרגם וּלְכֹל הַרְאֶהָ (בה״ע החדשים לשנת תר״ו צד 44)

193 תוספת להערה ב׳: והמתרגם הרומי Vulgata תרגם כדרש רז״ל: magistrum et discipulum

200 בחרוז יו״ד צריך להגיה בַּעֲדָהּ במפיק מְצָחַת בלא מפיק ובהרוז י״ג בָּנָהּ במפיק.

203 תוספת להערה: וגם יונתן תרגם בְּנוֹ לִיךְ יַת כָּל־גִּשְׁרֵךְ. א״כ קרא לְחֻתַּיִךְ ובעבור זה נפלה הי הידיעה.

215 חרוז י״ז: גֻּדְּלוּ בנעיא

סוף דבר

מי יתן וכל אשר רוח השיר, לא רוח החרוז, דבר בו ישתמש גם הוא במשקלי הספרדים, ישמור משפטי הלשון והדקדוק ואל יסור מהם ימין ושמאל, ובפרט דרכי הניקוד, שימוש המלות וקישורן עם שאר חלקי הריבור, לא ילביש מלבוש עברי מליצות איטלקיות. לא ישמיענו קול דברים כי אם רעיונות נשגבות ושיריות.

ותשלם כל המלאכה היום יום כ״ה לחי תמוז ש׳ תר״ל לאלף הששי.

Le produit net de cet ouvrage est destiné à accroître le fonds de l'**OEUVRE DES ÉCOLES EN AFRIQUE ET EN ORIENT** fondée par l'**ALLIANCE ISRAÉLITE UNIVERSELLE.**

Padova, Tip. A. Bianchi.

POËSIES HÉBRAÏQUES

PAR

LELIO DELLA TORRE

PROFESSEUR À L'INSTITUT RABBINIQUE À PADOUE

Prix: 5 Francs

PADOUE
CHEZ L'AUTEUR
1868

image
not
available